

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

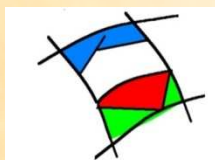
Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Analiza zdolności podmiotów działających na obszarach wiejskich do absorpcji funduszy unijnych w zakresie oddolnych inicjatyw lokalnych w ramach PO KL

RAPORT KOŃCOWY

Wykonawcy:

Grupa Doradcza Wspierania Rozwoju Regionalnego TROJDEN Paweł Kościelecki
(Lider)

EGO s.c. (Partner)

WARSZAWA 2009

Raport opracował Zespół w składzie:

Dr Anna Domaradzka-Widła

Dr Paweł Kościelecki

Bartosz Ledzion

Łukasz Widła-Domaradzki

Mapy opracowała Katarzyna Wojnar

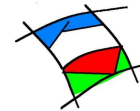
Spis treści

Wykaz stosowanych skrótów	5
Wstęp.....	7
0.1 Zakres przedmiotowy i podmiotowy Działań 6.3, 7.3 oraz 9.5 PO KL 2007-2013.....	7
0.2 Cele i założenia badania	9
0.2.1 Koncepcja badawcza obszaru <i>oddolnych inicjatyw lokalnych</i>	10
0.2.2 Koncepcja badawcza obszaru <i>wpływu</i>	11
0.2.3 Koncepcja badawcza obszaru <i>barier i trudności odczuwanych przez podmioty działające na obszarach wiejskich</i>	11
0.2.4 Koncepcja badawcza obszaru <i>mechanizmów zwiększających absorpcję środków unijnych</i>	12
0.3 Zastosowane metody badawcze.....	12
0.4 Struktura raportu	14
Rozdział 1: <i>Wiedza</i> : diagnoza stanu wyjściowego w obszarze lokalnych inicjatyw oddolnych ...	16
1.1 Charakterystyka obszarów wiejskich w województwie kujawsko-pomorskim	16
1.2 Charakterystyka Beneficjentów, aplikujących o środki EFS w obszarze lokalnych inicjatyw oddolnych.....	20
1.3 Wyniki konkursów z Działań 6.3, 7.3, 9.5 – charakterystyka ogólna	25
1.4 Wnioski	34
Rozdział 2: <i>Lokalne inicjatywy oddolne</i> jako odpowiedź na potrzeby Beneficjentów	36
2.1 Zidentyfikowane potrzeby Beneficjentów działających na obszarach wiejskich	36
2.2 Adekwatność Działań 6.3, 7.3 oraz 9.5 PO KL do potrzeb Beneficjentów.....	45
2.3 Wnioski	49
Rozdział 3: <i>Wpływ</i> kluczowych czynników na zdolności absorpcyjne w obszarze lokalnych inicjatyw oddolnych.....	51
3.1 Potencjał instytucjonalny Beneficjentów działających na obszarach wiejskich	51
3.2 Zdolności aplikowania Beneficjentów działających na obszarach wiejskich	63
3.3 Wnioski	70
Rozdział 4: Bariery i trudności odczuwane przez podmioty z terenu obszarów wiejskich	73
4.1 Zidentyfikowane bariery i trudności wewnętrzne u Beneficjentów działających na obszarach wiejskich	73
4.2 Zidentyfikowane bariery i trudności zewnętrzne.....	77
4.3 Wnioski	83
Rozdział 5: Mechanizmy zwiększające absorpcję środków unijnych: rekomendacje z badań.....	86

5.1 Analiza SWOT: proponowane kierunki działań instytucji, zaangażowanych we wdrażanie Działań 6.3, 7.3, 9.5 PO KL	86
5.2 Rekomendacje z badań	88
Rozdział 6: Podsumowanie	95
6.1 Kryterium adekwatności	95
6.2 Kryterium skuteczności	97
Bibliografia	100
Spis rycin	101
Aneksy	104
I Studia przypadków	104
II. Opis narzędzia do analizy potrzeb w obszarach działalności ROEFS	134
III. Zestaw wskaźników do monitorowania aktywności Beneficjentów w konkursach w ramach Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL	150
IV Wyniki badań ilościowych	152
IV.1. Badanie CATI dotyczące Beneficjentów, którzy aplikowali do Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL 2007-2013	152
IV.2. Badanie CATI dotyczące potencjalnych Beneficjentów, którzy nie aplikowali do Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL 2007-2013	168

Wykaz stosowanych skrótów

Skrót	Rozwinięcie
BDR	Bank Danych Regionalnych (patrz bibliografia)
BO	Beneficjent Ostateczny
BOE	Bank Ofert Edukacyjnych
BŚ	Bank Światowy
CATI	<i>Computer Assisted Telephone Interview</i> (wywiad telefoniczny wspomagany komputerem)
CDiK	Centrum Doskonalenia i Kształcenia
CKP	Centrum Kształcenia Praktycznego
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
EFROW	Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich
FGI	<i>Focused Group Interview</i> (zogniskowany wywiad grupowy)
GOPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
GSRPS	Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
IOK	Instytucja Ogłaszająca Konkurs
IP	Instytucja Pośrednicząca
IP2	Instytucja Pośrednicząca II Stopnia
IS	Instytut Spawalnictwa
IZ	Instytucja Zarządzająca
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
KGW	Koło(a) Gospodyń Wiejskich
KOEFS	Krajowy Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego
KPI	Koleżeński Punkt Informacji
LGD	Lokalna Grupa Działania
MGOPS	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
MOPS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
NGO	<i>Non-governmental Organization</i> (organizacja pozarządowa – fundacja, stowarzyszenie)
ODR	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PO KL	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
PPWOW	Poakcesyjny Program Wsparcia Obszarów Wiejskich
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
PUP	Powiatowy Urząd Pracy
PZDR	Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego
ROEFS	Regionalny Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
SWOT	<i>Strengths/Weaknesses/Opportunities/Threats</i> (analiza mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń)
SzOP (PO KL)	Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki
TOWS	<i>Threats/Opportunities/Weaknesses/Strengths</i> (analiza odwrócenia SWOT)
UE	Unia Europejska
UG	Urząd Gminy
UM	Urząd Marszałkowski
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy
ZS	Zespół Szkół

Wstęp

0.1 Zakres przedmiotowy i podmiotowy Działań 6.3, 7.3 oraz 9.5 PO KL 2007-2013

Zgodnie ze Szczegółowym Opiskiem Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (dalej SzOP PO KL) lokalna inicjatywa oddolna została zdefiniowana następująco:

Na potrzeby realizacji PO KL za oddolną inicjatywę lokalną należy uznać projekt o zasięgu lokalnym, skierowany do określonej grupy docelowej (w tym przypadku mieszkańców gmin wiejskich, wiejsko-miejskich i miast do 25 tys. mieszkańców) zakładający udział grupy docelowej w formułowaniu założeń i realizacji projektu. Charakter inicjatywy wymusza na projektach realizowanych w ramach Działania, iż udzielane wsparcie musi wynikać w jakiś sposób z potrzeby społeczności lokalnej np. służyć rozwiązaniu problemu zdiagnozowanego przez tą społeczność lub służyć pobudzeniu aktywności tj. zwiększeniu własnych zdolności społeczności lokalnej do diagnozowania i rozwiązywania problemów w zakresie objętym Działaniem. Tym samym oddolne inicjatywy lokalne wpisują się w realizację zasady „empowerment” czyli udziału grup napotykaających na problemy społeczne w identyfikacji potrzeb i zakresu wsparcia na etapie przygotowania i realizacji projektu. Zasada „empowerment” jest stosowana w celu zaangażowania się i podniesienia rzeczywistej zdolności tych grup do wpływania na sprawy, które ich dotyczą i zwiększenia w ten sposób efektywności projektów (SzOP PO KL 2009, s. 336).

Małe granty w ramach **Działania 6.3 Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich** mają wspierać społeczności lokalne w zakresie aktywizacji zawodowej, poprawy zdolności mieszkańców do zatrudnienia oraz rozwoju usług aktywizacyjnych (poza instrumentami objętymi pomocą publiczną). Wspierane mogą być również lokalne inicjatywy szkoleniowe i doradcze w zakresie aktywizacji zawodowej oraz rozwój dialogu i partnerstwa społecznego na poziomie lokalnym.

W **Działaniu 7.3 Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji** wspierane są projekty przyczyniające się do integracji społecznej i rozwoju usług społecznych (z wyłączeniem objętych pomocą publiczną) na obszarach wiejskich. Małe granty mogą być również przyznawane na wsparcie inicjatyw informacyjnych, szkoleniowych i doradczych na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz na rozwój dialogu i Partnerstwa społecznego.

Małe granty są również dostępne dla oddolnych inicjatyw edukacyjnych mających na celu pobudzenie środowisk lokalnych i ich zaangażowanie na rzecz rozwoju edukacji na terenach wiejskich i podnoszenia poziomu wykształcenia ich mieszkańców.

Ponadto, wsparcie w **Działaniu 9.5 Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich** uzyskują projekty podnoszenia kwalifikacji i wykształcenia mieszkańców oraz rozwoju usług

edukacyjnych, a także działania informacyjno-promocyjne, szkoleniowe i doradcze w tym zakresie.

Tym, co odróżnia małe granty od innych Działań PO KL jest przede wszystkim:

- założenie łatwości dostępu do nich dla organizacji o niskim potencjale i niewielkim doświadczeniu w pozyskiwaniu środków unijnych,
- niewielka kwota wsparcia pozwalająca na stosunkowo proste i szybkie rozliczenie projektu (wartość projektu maksymalnie 50 000 zł, w tym 85% środków EFS oraz 15% z Budżetu Państwa).
- potencjalna dostępność małych projektów dla bardzo szerokiej grupy Beneficjentów, co pozwala na udział w projekcie takich Partnerów jak ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich, sołectwa,
- stosunkowo swobodny wybór typu działania dla projektodawców, co pozwala na realizację projektów w najlepszy sposób odpowiadających potrzebom społeczności lokalnej.

Zgodnie z zasadą *empowerment*, projekty realizowane w ramach Działań 6.3, 7.3 i 9.5 pozwalają społecznościom lokalnym na podejmowanie i realizację własnych inicjatyw w zakresie rynku pracy, integracji społecznej i edukacji oraz na udział w przeprowadzaniu zmiany społecznej w środowisku lokalnym (ryc. 1).

Priorytet	Rodzaje projektów	Przykłady projektów realizowanych przez inicjatywy lokalne
VI	Rozwój przedsiębiorczości (Działanie 6.2)	<p>Działanie 6.3:</p> <ul style="list-style-type: none"> • szkolenie z zakresu haftu i tkactwa organizowane przez koło gospodyń wiejskich; • stworzenie strony internetowej zawierającej kompleksowe informacje na temat możliwości aktywizacji zawodowej oraz znalezienia zatrudnienia na terenie gminy, zawierającej praktyczne informacje (np. jak założyć własną działalność gospodarczą).
VII	Projekty integracji społecznej realizowane przez centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej (Poddziałanie 7.2.1)	<p>Działanie 7.3:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stworzenie lokalnego teatru z udziałem osób niepełnosprawnych.
IX	Utworzenie przedszkola (Poddziałanie 9.1.1);	Działanie 9.5:

	Organizacja zajęć dydaktyczno-wyrównawczych (Podziałanie 9.1.2)	<ul style="list-style-type: none"> • utworzenie przedszkola przez lokalne stowarzyszenie rodziców; • organizacja zajęć dydaktyczno-wyrównawczych przez radę rodziców i gminny ośrodek kultury.
--	---	--

Ryc. 1 Zakres projektów, realizowanych w ramach Działań 6.3, 7.3 oraz 9.5 i ich porównanie z innymi projektami, realizowanymi w ramach Priorytetów VI, VII i IX. Opracowanie własne na podstawie: SzOP PO KL 2009.

0.2 Cele i założenia badania

Głównym celem prezentowanego badania było określenie zdolności podmiotów działających na obszarach wiejskich do absorpcji środków EFS w zakresie oddolnych inicjatyw lokalnych w ramach PO KL w województwie kujawsko-pomorskim.

Na potrzeby niniejszego badania pod pojęciem „Beneficjent” rozumie się wszystkie instytucje, które aplikowały lub mogą aplikować o środki Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL, bez względu na wyniki oceny ich projektów. Pomocniczo zostało także zastosowane pojęcie potencjalnych Beneficjentów (instytucje lub organizacje które nie aplikowały) oraz wnioskodawców odrzuconych (instytucje lub organizacje, których wnioski nie zostały ocenione pozytywnie pod względem formalnym lub merytorycznym). Pod pojęciem Beneficjenta Ostatecznego (BO) uznaje się te osoby, które uczestniczą w projektach i do których skierowane są instrumenty wsparcia w ramach poszczególnych przedsięwzięć.

Cele szczegółowe obejmowały:

Cel szczegółowy nr 1a

Określenie potencjału podmiotów działających na obszarach wiejskich w województwie kujawsko-pomorskim.

Cel szczegółowy nr 1b

Określenie potrzeb podmiotów działających na obszarach wiejskich w zakresie wykorzystania środków EFS w ramach Działań 6.3, 7.3, 9.5 PO KL.

Cel szczegółowy nr 2

Identyfikację barier i trudności w zakresie absorpcji środków EFS w ramach Działania 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL odczuwanych przez podmioty działające na obszarach wiejskich.

Cel szczegółowy nr 3

Wypracowanie mechanizmów służących do zminimalizowania barier i trudności pozyskiwania środków EFS i wdrażania projektów w ramach Działania 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL.

Cel szczegółowy nr 4

Wypracowanie skutecznych mechanizmów zwiększających absorpcję środków EFS przez podmioty działające na obszarach wiejskich.

Koncepcja i założenia badawcze dotyczyły czterech kluczowych zagadnień. Badanie obszaru wiedzy miało przynieść zgromadzenie kluczowych informacji na temat stanu wyjściowego wśród Beneficjentów i Partnerów, realizujących projekty z zakresu inicjatyw oddolnych lub starających się aplikować o środki na takie przedsięwzięcia. Badanie tego obszaru miało przede wszystkim (choć nie wyłącznie) charakter analiz statystycznych. Do podstawowych analizowanych tu zagadnień należały: liczebności instytucji aplikujących w odniesieniu do wszystkich instytucji – potencjalnych Beneficjentów (odsetek aplikujących do całości), rozkłady przestrzenne (geograficzne) instytucji aplikujących, podział Beneficjentów aplikujących pod względem instytucjonalnym. Informacje zawarte w analizach statystycznych są zaprezentowane przy pomocy zestawu wskaźników.

Przebadane zostały także kwestie potencjału i aktywności instytucjonalnej Beneficjentów, czyli m.in.: potencjał kadrowy, doświadczenia w sporządzaniu wniosków i ich realizacji, umiejętność wdrażania zasady *empowerment*. Zespół ewaluacyjny podjął także próbę odpowiedzi na pytania dotyczące aktywności Beneficjentów w zdobywaniu wiedzy na temat możliwości wykorzystania środków EFS na oddolne inicjatywy lokalne, a także ich aktywności w identyfikacji barier utrudniających aplikowanie o wspomniane fundusze.

Celem tych analiz stało się określenie potencjału Beneficjentów i ich Partnerów w zakresie uczestnictwa w Działaniach 6.3, 7.3 i 9.5 – nie tylko na zasadach biorcy środków, ale również aktywnych aktorów, współtworzących mechanizmy zarządzania tymi specyficznymi obszarami wsparcia.

0.2.1 Koncepcja badawcza obszaru oddolnych inicjatyw lokalnych

W tym obszarze badawczym zespół ewaluacyjny poszukiwał odpowiedzi na pytanie, czy oddolne inicjatywy lokalne są adekwatne do potrzeb i aktywności Beneficjentów z obszarów wiejskich. Stąd przedmiotem zainteresowania jest stosunek badanych podmiotów do pozyskiwania i wdrażania funduszy w ramach EFS, typy projektów możliwych do realizacji w ramach Działania 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL i identyfikacja, tych, które cieszą się największym powodzeniem.

Określeniu adekwatności służyło ogólne pytanie o popyt na wspomniane Działania – to znaczy, czy instytucje z obszarów wiejskich działają na rzecz społeczności lokalnej i czy wspomniana społeczność odczuwa potrzebę uczestniczenia w oddolnych inicjatywach.

Istotne jest także zagadnienie, czy dla Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL nie istnieją żadne istotne alternatywy w postaci innych programów dotyczących obszarów wiejskich, które mogłyby spowodować spadek zainteresowania dofinansowywaniem realizowanych przedsięwzięć z EFS. W takiej sytuacji należałoby zadać pytanie o rodzaj wsparcia, jakim powinni być objęci Beneficjenci i potencjalni aplikujący, aby skuteczniej identyfikować dobre projekty z zakresu inicjatyw oddolnych.

0.2.2 Koncepcja badawcza obszaru *wpływu*

Celem badawczym tego obszaru jest identyfikacja kluczowych czynników wpływających na zdolności absorpcyjne Beneficjentów. Pytania tu postawione dotyczą zatem m.in. wpływu kultury organizacyjnej i procedur wewnętrznych na tworzenie projektów z zakresu inicjatyw oddolnych, zdolności lokalnych Liderów do budowania tych inicjatyw, umiejętności w zakresie technik projektowych, sposobu postrzegania partnerstw oraz gęstości sieci instytucjonalnej w terenie. W konsekwencji tak przeprowadzonej analizy zostały zidentyfikowane potrzeby Beneficjentów w zakresie animowania oddolnych inicjatyw lokalnych.

Realizacja tego obszaru badawczego, wraz z powyżej opisanym, przyczyniła się do osiągnięcia celu szczegółowego badania, jakim jest identyfikacja potrzeb podmiotów, działających na rzecz lokalnych inicjatyw oddolnych.

0.2.3 Koncepcja badawcza obszaru *barier i trudności odczuwanych przez podmioty działające na obszarach wiejskich*

Obszar ten dotyczy bezpośrednio wszystkich barier utrudniających bądź uniemożliwiających Beneficjentom aplikację oraz realizację projektów w ramach Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL. Badanie koncentruje się więc przede wszystkim na barierach i trudnościach, które Beneficjenci identyfikują w trakcie całego procesu ubiegania się o środki z EFS oraz analizy ich charakteru (czy są one incydentalne, czy też mają trwalszy, strukturalny charakter). Trudności zostały zidentyfikowane zarówno w odniesieniu do fazy przygotowania projektów (i tworzenia Partnerstw), jak i samego procesu aplikowania. Przedmiotem zainteresowania ewaluatorów był także sposób w jaki instytucje zaangażowane we wdrażanie wspomnianych Działań w województwie kujawsko-pomorskim identyfikują te bariery. Całość badania została

zwieńczona próbą odpowiedzi na pytanie, jakie mechanizmy należałoby wypracować, aby skuteczniej przeciwdziałać zidentyfikowanym barierom.

Analizowany obszar pozwolił na osiągnięcie dwóch celów szczegółowych badania:

- 1) Identyfikacja barier i trudności w zakresie absorpcji środków EFS w ramach Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL odczuwanych przez podmioty działające na obszarach wiejskich.
- 2) Wypracowanie mechanizmów służących do zminimalizowania barier i trudności pozyskiwania środków EFS i wdrażania projektów w ramach Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL.

0.2.4 Koncepcja badawcza obszaru *mechanizmów zwiększających absorpcję środków unijnych*

O ile powyższy obszar badawczy można scharakteryzować jako „obronny” względem Beneficjentów, o tyle opisany poniżej – jako „ofensywny”. Przez to sformułowanie należy rozumieć inicjatywy instytucji zaangażowanych w realizację PO KL, mające na celu zachęcanie do korzystania z szans jakie dają Działania 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL. Tym samym badanie ewaluacyjne mapomóc w rozstrzygnięciu kwestii, do jakich instytucji należy dotrzeć z informacją o PO KL, jakie akcje promocyjne należałoby opracować, aby zwiększyć zainteresowanie Działaniami PO KL na rzecz oddolnych inicjatyw lokalnych. Jak również jakie mechanizmy należy wypracować by zwiększyć absorpcję środków EFS w ramach wspomnianych wyżej Działań przez podmioty funkcjonujące na obszarach wiejskich oraz którym instytucjom należy poświęcić szczególną uwagę we wsparciu w zakresie doradztwa i animacji. Ponadto ważna jest też kwestia istnienia konieczności przeszkolenia potencjalnych projektodawców w zakresie wnioskowania o środki EFS i wdrażania projektów w ramach PO KL. W trakcie badania zespół ewaluacyjny starał się rozstrzygnąć, jaka jest dostępność, użyteczność i jakość źródeł informacji na temat możliwości sfinansowania działań na rzecz aktywizacji społeczności lokalnych. Obszar ten wypełnił cel szczegółowy badania – wypracowanie skutecznych mechanizmów zwiększających absorpcję środków EFS przez podmioty działające na obszarach wiejskich i ma charakter rekomendacyjny.

0.3 Zastosowane metody badawcze

W badaniu, w trakcie gromadzenia danych potrzebnych do wnioskowania zastosowano metody jakościowe, ilościowe oraz analizę danych.

W badaniu IDI (wywiady indywidualne przeprowadzono z przedstawicielem Instytucji Pośredniczącej – 1 IDI, z przedstawicielami Instytucji Pośredniczących II stopnia – 2 IDI, z przedstawicielami ROEFS – 2 IDI z kierownikami oraz 2 IDI z animatorami, a także z przedstawicielami Lokalnych Grup Działania (IDI z 4 osobami) oraz 5 IDI z innymi

przedstawicielami Beneficjentów (po jednej osobie z Urzędu Gminy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Ośrodka Doradztwa Rolniczego, Lokalnej Grupy Działania oraz dodatkowo z przedstawicielem Zespołu Szkół we Włocławku). Przeprowadzono także krótki wywiad, dotyczący wyłącznie kwestii *empowerment*, z 4 losowo wybranymi Beneficjentami, którzy nie aplikowali o środki w ramach Działań 6.3, 7.3 i 9.5, lub których projekty nie przeszły oceny formalnej bądź merytorycznej.

Z 8 przedstawicielami Beneficjentów oraz ROEFS przeprowadzono FGI (zogniskowany wywiad grupowy).

W badaniach jakościowych udało się zrealizować wszystkie zaplanowane wywiady oraz przeprowadzić jeden dodatkowy.

Badania ilościowe opierały się na CATI (ankieta telefoniczna wspomagana komputerem). Badano Beneficjentów realizujących projekty w Działaniach 6.3, 7.3 i 9.5 oraz tych, którzy aplikowali o środki z wyżej wymienionych Działań, lecz którzy ich nie uzyskali. W pierwszej grupie zrealizowano 86% próby (zbadano 86 osób na 100), w drugiej – 95% (zbadano 65 osób na 70). Nieosiągnięcie 100 % zwrotu ankiet było spowodowane tym, iż Beneficjenci odmawiali udzielania odpowiedzi, uzasadniając to m. in. ochroną swoich metod pracy (*know-how*) lub po prostu brakiem zainteresowania uczestnictwem w badaniu. Grupę kontrolną (potencjalnych Beneficjentów, którzy w ogóle nie aplikowali) udało się przebadać w całości (70 osób). We wszystkich trzech grupach respondentów wybrano metodą losowo-kwotową.

Analiza danych zastanych, głównie baz danych dotyczących złożonych projektów, pozwoliła na uzyskanie relatywnie dużej wiedzy o badanych zagadnieniach. Nie oznacza to jednak, iż nie odnotowano tu pewnych braków. W bazach nie zamieszczono danych dotyczących Partnerów projektów oraz lokalizacji podejmowanych działań, co uniemożliwiło oszacowanie liczby projektów realizowanych w poszczególnych powiatach. Brak wzmiankowanych danych oraz brak informacji na temat poziomu dofinansowania w konkursie dotyczącym Działania 7.3 PO KL uniemożliwił natomiast wyliczenie poziomu dofinansowania przypadającego na jeden powiat. W tym miejscu raportu można już więc rekomendować rozszerzenie zakresu danych zestawianych w bazach prowadzonych przez poszczególne IP oraz IP2.

Zebranie danych kontekstowych umożliwiła analiza dokumentów:

- Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013,
- Szczegółowego Opisu Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013,
- Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020,
- Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa na lata 2007-2013 (z elementami prognozy do roku 2020),
- Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 (Oś Leader),
- Podręcznika Operacyjnego Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich,
- Strategii Edukacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2008-2013,
- Bilansu Potrzeb Integracji Społecznej dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rok 2008,
- Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2009 rok.

Do ilustracji stanu zastanego oraz wnioskowania na tematy objęte niniejszą ewaluacją, posłużą studia przypadków (ujęte w Aneksach).

Podczas tworzenia rekomendacji zastosowano analizę SWOT (badanie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń), wykonaną sumarycznie dla wszystkich instytucji tj. Beneficjentów Działań 6.3, 7.3 oraz 9.5 PO KL. Mocne i słabe strony obejmują czynniki wewnętrzne tych instytucji, zaś szanse i zagrożenia – czynniki zewnętrzne, mające wpływ na aplikowanie o środki i realizację projektów. Po przeprowadzeniu analizy SWOT wraz z przypisaniem poszczególnym elementom wag procentowych (łącznie wartość wag wszystkich elementów w poszczególnych częściach matrycy wynosiła 100%), przeprowadzono analizę TOWS, czyli zbadano, które ze wspomnianych czterech pól analizy SWOT mają na siebie największy wpływ. Tym samym w budowaniu rekomendacji i strategii dalszego działania kluczową rolę odgrywa określenie pól SWOT, na które należy zwrócić szczególną uwagę w podejmowaniu działań.

0.4 Struktura raportu

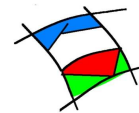
Raport został podzielony na trzy zasadnicze części.

Część pierwszą stanowi wstęp z omówieniem zakresu badań w poszczególnych obszarach, określenie istoty lokalnych inicjatyw oddolnych oraz odniesienie do zastosowanych w ewaluacji metod badawczych.

Część druga (obejmująca rozdziały 1-4) dotyczy szczegółowej prezentacji wyników badań w kluczowych obszarach badawczych, zaproponowanych przez Zamawiającego 1) *Wiedzy*, 2) *Obszarów oddolnych inicjatyw lokalnych*, 3) *Wpływu*, 4) *Barier i trudności odczuwanych przez podmioty działające na obszarach wiejskich*. Rozdziały zostały podzielone na podrozdziały, odpowiadające poszczególnym celom szczegółowym badania. Do każdego z podrozdziałów zostały przyporządkowane szczegółowe pytania badawcze, ustalone na etapie tworzenia i zatwierdzania Raportu metodologicznego. Każdy z rozdziałów został zwieńczony wnioskami z przeprowadzonego wywodu.

Ostatnia część (składająca się z rozdziału 5 i 6) ma charakter rekomendacyjny i podsumowujący. Struktura wewnętrzna *obszaru mechanizmów zwiększających absorpcję środków unijnych* i odpowiedzi na przypisane do niego pytania badawcze, zgodnie z brzemieniem Raportu metodologicznego mają charakter rekomendacji. W związku z powyższym zespół ewaluatorów zdecydował się na wyodrębnienie wszystkich rekomendacji właśnie w rozdziale 5 (porównaj podrozdział 0.2.4). Odpowiedzi, udzielane na zadawane tam pytania badawcze, stanowią jednocześnie ułożone w odpowiedniej kolejności rekomendacje. Z kolei rozdział 6, stanowiący podsumowanie całego badania – rozstrzyga jednocześnie zagadnienie kryterium adekwatności mechanizmów wdrażania Działania 6.3, 7.3 i 9.5 oraz kryterium skuteczności w fazie aplikowania Beneficjentów do wspomnianych Działań.

Całość raportu została uzupełniona stosownymi aneksami.

Rozdział 1 *Wiedza: diagnoza stanu wyjściowego w obszarze lokalnych inicjatyw oddolnych*

1.1 Charakterystyka obszarów wiejskich w województwie kujawsko-pomorskim¹

Jak wygląda sytuacja – kontekst społeczno-ekonomiczny obszarów wiejskich i realizacji Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL 2007-2013?

Województwo kujawsko-pomorskie jest zlokalizowane w środkowo-północnej części kraju i jest jednym z 16 województw Polski. Zajmuje powierzchnię równą 17972 km², zamieszkiwaną przez 2 067 900 osób. Zarówno pod względem powierzchni, jak liczby ludności województwo kujawsko-pomorskie plasuje się na dziesiątej pozycji w kraju. Dzieli się ono na 19 powiatów ziemskich i 4 powiaty grodzkie (miasta na prawach powiatu). Liczba gmin województwa wynosi 144, w tym 17 gmin miejskich i 92 gminy wiejskie. W Kujawsko-Pomorskiem są 52 miasta i 3533 miejscowości wiejskie.

Obszary wiejskie w województwie kujawsko-pomorskim cechują się bardzo wysokim potencjałem rolnictwa i znacznym jego udziałem w strukturze gospodarki regionu. 64,5% gruntów w województwie to grunty rolnicze. Województwo kujawsko-pomorskie należy także do jednego z najważniejszych regionów rolniczych kraju. Przy bardzo wysokim potencjale, rolnictwo jednak jest relatywnie mało wydajne. Przynosi ono jedynie 7% wartości dodanej brutto w strukturze ekonomicznej regionu, mimo iż żyje z niego niemal 23% ludności województwa.

Układ sieci osadniczej i struktura regionu, a także obszarów wiejskich jest relatywnie korzystna. W Kujawsko-Pomorskiem ośrodki stołeczne (Bydgoszcz, Toruń) są centralnie położone i łatwo dostępne, podział województwa na powiaty jest właściwy i oddaje rzeczywiste ciężenia subregionalne, sieć miast jest relatywnie gęsta i równomiernie rozłożona, uzupełniająca tkankę siedzib gmin. W województwie wykształciło się również około 20 miejscowości, które nie mają statusu gmin, ale dzięki specjalistycznym funkcjom (zespoły szkół rolniczych, ośrodki turystyczne, historyczne, wyspecjalizowane ośrodki gospodarcze etc.) stanowią ważne punkty nie tylko na mapie regionu.

Ludność rolnicza na obszarach wiejskich koncentruje się we wschodniej części województwa, która jest jednocześnie największym obszarem problemowym regionu. Obejmuje on powiaty:

¹ Podrozdział opracowany na podstawie: BDR 2007; Strategia 2006; Strategia 2007; Bilans 2008; Regionalny Plan Działań 2009; USB 2009.

brodnicki, golubsko-dobrzyński, lipnowski, radziejowski, rypiński, włocławski oraz południową część aleksandrowskiego. 45 tamtejszych gmin stanowi niemal 32% województwa i zamieszkiwana jest przez około 16% jego ludności. Obszar problemowy został zidentyfikowany już w trakcie sporządzania obowiązującego planu zagospodarowania województwa (2003 r.), jednak nie zmienił zasadniczo swojej kondycji przez ostatnie 5 lat. Charakteryzuje się bardzo niekorzystnymi wskaźnikami w zakresie standardu życia ludności wiejskiej, niekorzystnymi strukturami demograficznymi (starzenie się społeczności) oraz niepokojącymi tendencjami migracyjnymi. Sytuację pogarsza fakt, iż część gmin ma charakter peryferyjny nie tylko wobec centrum regionu (leżą na pograniczu z województwem mazowieckim), ale nawet względem własnych ośrodków powiatowych. Do peryferii zaliczyć można obszary powiatu tucholskiego i świeckiego.

Obszary wiejskie charakteryzują się także znacznymi dysproporcjami w rozwoju powiatów. Najlepiej rozwijają się powiaty ziemskie skoncentrowane wokół regionalnych i subregionalnych ośrodków (bydgoski, toruński, a także aleksandrowski w części północnej, nakielski i inowrocławski), najgorzej wspomniane już wcześniej powiaty z części wschodniej regionu. Co interesujące, wbrew przekonaniu o przewadze ekonomicznej gmin miejskich, w województwie kujawsko-pomorskim relatywnie najsilniejsze pod względem ekonomicznym na obszarach wiejskich są właśnie gminy wiejskie, natomiast najsłabsze pod względem ekonomicznym gminy miejskie do 25 000 mieszkańców (ryc. 2).

Rodzaj gminy	Dochód na 1 mieszkańca	% średniej województwa 100 = 2 226,66
Gminy wiejskie	2 281,79	100,7
Gminy wiejsko-miejskie	2 206,51	97,3
Gminy miejskie (do 25 000 mieszkańców)	2 132,42	94,1

Ryc. 2 Wskaźniki dochodu na 1 mieszkańca w gminach województwa kujawsko-pomorskiego. Opracowanie własne za: BDR 2007.

Jednym z poważniejszych problemów w województwie, szczególnie na obszarach wiejskich, jest bezrobocie. Warto zwrócić uwagę, iż 55,4% pracujących to osoby zatrudnione w czterech największych miastach: Bydgoszczy, Grudziądzu, Toruniu i Włocławku. Według stanu na 30 kwietnia 2009 r. w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowanych było 124,7 tys. osób bezrobotnych, co oznacza wzrost liczby osób pozostających bez pracy o 6,4% w skali roku. Wśród pozostających bez pracy 55,2 tys. to mieszkańcy wsi (44,2% udziału; wobec 45,5% poprzednio). Oznacza to, w stosunku do kwietnia 2008 r. wzrost wśród zamieszkałych

na wsi o 3,5 %. Utrwała się struktura bezrobotnych zamieszkałych na wsi pod względem społecznym i demograficznym. W dalszym ciągu są to przede wszystkim ludzie młodzi: 22,4% znajdowało się w przedziale 18-24 lata (wśród bezrobotnych ogółem wskaźnik ten wyniósł 19,7%), a 29,9% w przedziale 25-34 lata (wśród bezrobotnych ogółem – 28,3%). Na terenach wiejskich zamieszkuje ponad połowa (52,1%) wszystkich bezrobotnych w województwie będących w wieku 18-24 lata. Niższy od przeciętnej w województwie jest poziom wykształcenia bezrobotnych zamieszkałych na wsi: w końcu 2007 r. 40,2% z nich posiadało zaledwie wykształcenie gimnazjalne i poniżej (wśród bezrobotnych ogółem wskaźnik ten wyniósł 36,3%), a kolejne 33,7% legitymowało się wykształceniem zasadniczym zawodowym (wśród ogółu bezrobotnych – 32,2%). W dalszym ciągu większość bezrobotnych zamieszkałych na wsi (25,5%) stanowiły osoby, które nigdy nie pracowały (wśród bezrobotnych ogółem grupa osób bez stażu to 20,1%). Mieszkańcy wsi stanowili ponad połowę (58,2%) wszystkich bezrobotnych bez stażu pracy. Największą grupę wśród bezrobotnych zamieszkałych na wsi stanowiły osoby, które w rejestrach Powiatowych Urzędów Pracy pozostają nieprzerwanie dłużej niż 12 miesięcy – 47,6% (wśród bezrobotnych ogółem wskaźnik ten wyniósł 45,2%). Osoby zamieszkałe na wsi stanowiły w 2007 r. 42,8% wszystkich bezrobotnych podejmujących pracę (w roku poprzednim – 40,3%). W 2007 r. pracę podjęło 40,1 tys. bezrobotnych zamieszkałych na wsi.

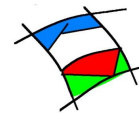
Na podstawie danych z 2007 r. można stwierdzić, iż na obszarach wiejskich również dostęp do edukacji jest bardziej utrudniony niż na obszarach miejskich. Powoduje to, że mieszkańcy tych obszarów charakteryzują się znacznie niższym poziomem wykształcenia oraz nie posiadają odpowiedniej bazy edukacyjnej, w tym przedszkolnej i kształcenia ustawicznego. Na wsi znajduje się około 27% przedszkoli (82 z 299 w całym województwie), około 10% wszystkich liceów ogólnokształcących w województwie (11 w gminach wiejskich z 105). W przypadku gimnazjów, na wsi znajduje się 46,9% wszystkich gimnazjów dla dzieci i młodzieży (162 z 345) oraz zaledwie 10% gimnazjów dla dorosłych (1 z 10).

Istotne dysproporcje dotyczą także wyposażenia infrastrukturalnego szkół, np. wszystkie szkolne komputery z dostępem do Internetu stanowią 39% w gminach wiejskich i 26,4% w gminach wiejsko-miejskich wobec 51,2% wszystkich szkolnych komputerów w województwie. Wskaźnik scholaryzacji brutto na poziomie szkół podstawowych wynosi dla gmin wiejskich 94,61%, miejsko-wiejskich 99,84% a dla miejskich 101,78% (dla całego województwa 98,93%), na poziomie gimnazjum zaś dla gmin wiejskich: 92,05%, miejsko-wiejskich 102,85%, miejskich 110,75% (dla województwa 102,67%). Gminy wiejskie zatem odstają od innych gmin i ogółu województwa w dość istotny sposób.

Pogłębiające się dysproporcje pomiędzy poziomem umiejętności uczniów z obszarów wiejskich i ich rówieśnikami z obszarów miejskich powodują marginalizację tych pierwszych. Osoby takie mają utrudniony start w dorosłe życie. Problemem jest również postawa braku zaufania do innowacji, kreatywnej zmiany w środowisku lokalnym. Jest to bariera w próbie tworzenia i wykreowania aktywnego, sprawnego i dobrze zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego na obszarach wiejskich i w miastach do 25 tys. mieszkańców.

Przyszłość obszarów wiejskich w Polsce, w tym także na terenie województwa kujawsko-pomorskiego została nakreślona w wizji, zawartej w Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa na lata 2007-2013. Stanowi ona, iż ożywienie gospodarcze obszarów wiejskich jest możliwe głównie dzięki małym firmom, pozwalającym osobom prywatnym angażować swój kapitał. Wprowadzenie mechanizmu rynkowego w gospodarce sprawiło, iż coraz więcej mieszkańców wsi zajmuje się działalnością handlową, usługową, rzemieślniczą przy wykorzystaniu zasobów gospodarstw. Tym samym ważnym sposobem rozwoju aktywności zawodowej dużej części mieszkańców wsi jest dywersyfikacja gospodarstw rolnych w kierunku działalności pozarolniczej, np.: wstępne przetwórstwo produktów rolnych, agroturystyka, rzemiosło i rękodzielnictwo. W ten sposób część rolników może zapewnić sobie dodatkowe źródło dochodów w przyszłości.

Długofalowym celem dla obszarów wiejskich jest ich zrównoważony rozwój. Zakłada on dążenie do zaspokojenia aspiracji rozwojowych obecnego i przyszłego pokolenia. Istotą takiego podejścia jest uwzględnianie kwestii zarówno gospodarczych, jak społecznych oraz środowiskowych. W kontekście całego kraju istotne jest zatem podejmowanie działań w kilku kierunkach: wielofunkcyjności rolnictwa i wsi (tj. uwzględnianiu pozaprodukcyjnych aspektów rolnictwa), ograniczenia bezrobocia oraz poprawy zarówno warunków życia ludności wiejskiej, jak i funkcji gospodarczych i społecznych obszarów wiejskich. Wszystkie wymienione działania powinna cechować troska o zachowanie podstawowych procesów przyrodniczych i równowagi ekologicznej na obszarach wiejskich. Dla większości gospodarstw rolnych rozwój działalności agroturystycznej stwarza miejscowej ludności wiejskiej dodatkowe możliwości pracy, wykorzystanie istniejących zasobów mieszkaniowych, zagospodarowanie bezpośrednio w gospodarstwie produkowanej żywności o wysokiej jakości, przy jednoczesnym podnoszeniu poziomu kultury, infrastruktury otoczenia, ochrony zabytków i środowiska oraz walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Turystyka wiejska i agroturystyka przynosi znaczne dochody w tych regionach, które potrafią wykorzystać atrakcyjność swojego położenia (MRiRW 2005, s. 26).

1.2 Charakterystyka Beneficjentów, aplikujących o środki EFS w obszarze lokalnych inicjatyw oddolnych

Jak gęsta jest siatka instytucji, zdolnych zbudować Partnerstwa i kreować inicjatywy oddolne?
Czy podmioty działające na obszarach wiejskich poszukują informacji na temat możliwości sfinansowania działań na rzecz aktywizacji społeczności lokalnych? Jakich są źródła pozyskiwania tych informacji?
Czy podmioty działające na obszarach wiejskich w województwie kujawsko-pomorskim wiedzą o możliwości wykorzystania środków EFS na oddolne inicjatywy lokalne?
W jakim stopniu zasada *empowerment* jest wykorzystywana w oddolnych inicjatywach lokalnych?
Czy podmioty działające na obszarach wiejskich znają zasadę *empowerment* i potrafią określić na czym ona polega?
Czy i w jaki sposób potencjalni Beneficjenci sami sygnalizują o problemach w pozyskiwaniu środków UE?
Jak zachęcić ich do współpracy w tym zakresie?

W województwie kujawsko-pomorskim kluczowymi potencjalnymi Beneficjentami Działan 6.3, 7.3 oraz 9.5 na obszarach wiejskich są:

- 1) Jednostki samorządu terytorialnego (gminy i powiaty),
- 2) Organizacje pozarządowe (stowarzyszenia i fundacje),
- 3) Lokalne Grupy Działania (również te, działające w formie prawnej fundacji i stowarzyszeń),
- 4) Ośrodki Pomocy Społecznej,
- 5) Ośrodki Doradztwa Rolniczego oraz Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego.

Jednostki samorządu terytorialnego

W województwie kujawsko-pomorskim, na obszarze wiejskim (obejmującym 19 powiatów ziemskich) znajdują się 92 gminy wiejskie, 11 gmin miejskich (do 25 tys. mieszkańców) oraz 35 gmin miejsko-wiejskich².

² Gmina to wspólnota samorządowa mieszkańców na odpowiednim terytorium, działająca na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 o samorządzie gminnym, (Dz. U. z 1990 r. Nr 16, poz. 95 z późn. zm.). Do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, nie zastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. Zadania te dzielone są na własne nadane ustawowo i zlecone – przydzielane przez władze państwowe. Zadania własne – zadania publiczne wykonywane przez jednostkę samorządu terytorialnego, które służą zaspokojeniu potrzeb wspólnoty samorządowej. Mogą one być obowiązkowe, co oznacza, iż gmina nie może zrezygnować z ich realizacji, musi zapewnić w budżecie środki na ich realizowanie. Zadania własne obejmują sprawy między innymi ochrony zdrowia, pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych, edukacji publicznej, polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej, współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw. Powiat to jednostka samorządu terytorialnego II stopnia i podziału administracyjnego, obejmująca część obszaru województwa. Jego funkcjonowanie reguluje ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 1998 r. Nr 91, poz. 578 z późn. zm.). Kompetencje starosty i zarządu powiatu po reformie administracji z 1999 r. to między innymi podejmowanie decyzji w zakresie edukacji publicznej (szkoły

Należy przy tym dodać, iż potencjalnymi Beneficjentami Działań 6.3, 7.3 oraz 9.5 PO KL mogą być także jednostki organizacyjne gmin i powiatów. Na podstawie analizy dostępnych danych udało się ustalić, iż do takich jednostek organizacyjnych, będących potencjalnymi Beneficjentami PO KL należą na poziomie powiatu: Powiatowe Urzędy Pracy oraz część szkół, głównie zawodowych i ponadgimnazjalnych. Na poziomie gminy do takich jednostek zaliczyć można centra integracji zawodowej i społecznej, przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazjalne oraz centra edukacji i kształcenia ustawicznego, a także gminne instytucje kultury oraz ośrodki pomocy społecznej (opisane w niniejszym badaniu odrębnie).

Istotnym elementem charakterystyki Beneficjentów jest liczba ludności przypadająca na poszczególne rodzaje gmin oraz rozkład liczby jednostek samorządu terytorialnego wewnątrz województwa. Ludność miejska liczyła 1259,5 tys. (60,9 % populacji), a ludność wiejska – 808,4 tys.

Jak już wspomniano, podział województwa na powiaty wydaje się właściwy. Nie oznacza to jednak, iż niesie on za sobą równy podział powiatu na gminy. Przeciętnie na teren powiatu przypada 6-7 gmin, co oznacza, iż po dodaniu do nich jeszcze władz powiatowych w województwie kujawsko-pomorskim w każdym powiecie jest 7-8 jednostek samorządu terytorialnego. Najwięcej potencjalnych Beneficjentów – jednostek administracji samorządowej jest w powiecie aleksandrowskim (14 jednostek) oraz świeckim (12), najmniej w powiecie sępoleńskim i mogileńskim (5 jednostek).

Organizacje pozarządowe

W przypadku organizacji pozarządowych, według danych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu na badanym obszarze funkcjonuje aktywnie 449 organizacji pozarządowych, działających na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873), ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz. U. z 1991 r. Nr 46, poz. 203 z późn. zm.) lub ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 1989 r. Nr 20, poz. 104). W analizach za organizacje pozarządowe uznano stowarzyszenia i fundacje, z wyjątkiem Lokalnych Grup Działania, łącznie z klubami sportowymi oraz jednostkami ochotniczych straży pożarnych. Ich rozkład terytorialny pozostaje bardzo nierównomierny. Największe nasycenie NGO jest w dużych miastach (Toruń, Bydgoszcz, Włocławek), a także w rejonie Inowrocławia,

ponadgimnazjalne), ochrony zdrowia (szpitale rejonowe, powiatowe), przeciwdziałania bezrobociu oraz pomocy społecznej.

Świecia, Chełmna oraz miast powiatowych w Żninie i Brodnicy. Najmniej organizacji z III sektora jest w gminach we wschodniej i północnej części województwa. Wyraźna granica między stopniem nasycenia organizacji pozarządowych kształtuje się wzdłuż kulturowo-historycznej granicy pomiędzy dawnym zaborem rosyjskim (Królestwem Polskim) a zaborem pruskim, przebiegającej między wschodnią a środkową częścią województwa (por. Gumkowska, Herbst, 2006, s. 13).

Lokalne Grupy Działania

W niniejszym badaniu wyodrębniono LGD nie tylko ze względu na ich potencjał i fakt, że województwo kujawsko-pomorskie pod względem liczby aktywnie działających LGD jest Liderem w Polsce. Zdecydowała o tym bowiem także koncepcja Urzędu Marszałkowskiego, zgodnie z którą LGD, poprzez swoje cele określone w Polityce Rolnej UE, są także strategicznym Beneficjentem lokalnych inicjatyw oddolnych PO KL 2007-2013.

Lokalne Grupy Działania (LGD) są specyficznymi porozumieniami osób fizycznych i prawnych, ze szczególnym uwzględnieniem jednostek samorządu terytorialnego, których zadaniem jest stworzenie na obszarze wiejskim lokalnej strategii rozwoju, a następnie jej realizacja³. Lokalne Grupy Działania w województwie kujawsko-pomorskim są bardzo silnie rozwinięte. W regionie funkcjonuje 20 Lokalnych Grup Działania, z czego większość na terenie jednego powiatu. Do powiatów, które są objęte działaniem więcej niż jednej LGD należą: powiat brodnicki, chełmiński, grudziądzki, świecki i toruński. Do LGD należą wszystkie gminy w województwie, z wyjątkiem gminy Nieszawa (powiat aleksandrowski). Kilka gmin należy do LGD, których siedziba główna znajduje się w innym województwie.

Ośrodki Pomocy Społecznej

Kolejną grupą potencjalnych Beneficjentów są Ośrodki Pomocy Społecznej⁴. Do tej kategorii Beneficjentów włączono także Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, organizowane przez

³ W Polsce zostały one wprowadzone w ramach działania LEADER +, realizowanego w Sektorowym Programie Operacyjnym *Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich* 2004-2006. Założenia struktury Lokalnej Grupy Działania kształtuje rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz rozporządzenie wykonawcze Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Lokalne Grupy Działania w Polsce tworzą podmioty o zróżnicowanej formie prawnej: stowarzyszenia (tworzone w oparciu jedynie o prawo o stowarzyszeniach), fundacje, związki stowarzyszeń oraz stowarzyszenia utworzone z uwzględnieniem ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRROW.

⁴ Miejski lub Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (M/GOPS) to podstawowa jednostka w systemie pomocy społecznej, działająca wg ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. Nr 115 poz. 728, z późn. zm.), mająca na celu pomoc osobom i rodzinom w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych i doprowadzenie do usamodzielnienia. W ramach systemu pomocy społecznej wyróżnia się pomoc

powiaty. W województwie kujawsko-pomorskim liczba OPS i PCPR jest równa liczbie gmin i powiatów.

Warto wskazać, iż OPS i PCPR są Beneficjentem systemowym Działania 7.1 PO KL *Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji* i realizowanych w jego ramach wszystkich trzech Poddziałiań (Poddziałanie 7.1.1 *Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez Ośrodki Pomocy Społecznej*, Poddziałanie 7.1.2 *Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie* oraz Poddziałanie 7.1.3 *Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej*).

Jednostki Doradztwa Rolniczego

Ostatnią wyodrębnioną grupą Beneficjentów są Ośrodki Doradztwa Rolniczego i Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego, funkcjonujące na podstawie ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz. U. Nr 251, poz. 2507). Na terenie województwa działa Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie, mający swe oddziały w Zarzeczu (pod Włocławkiem) i Przysieku (pod Toruniem). Podstawowym zadaniem KP ODR w Minikowie jest udzielanie wszechstronnej pomocy rolnikom, mieszkańcom obszarów wiejskich oraz przedsiębiorcom związanym z przetwórstwem rolno-spożywczym, w celu zwiększania dochodów gospodarstw rolnych oraz poprawy warunków życia na wsi⁵. Uzupełnieniem siatki instytucji doradztwa rolniczego jest 19 Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego, organizowanych przez ODR.

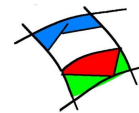
Poszukiwanie informacji przez Beneficjentów

Istotną cechą charakteryzującą wszystkie omówione grupy jest ich stosunek do aktywnego poszukiwania i gromadzenia informacji na temat PO KL.

Zebrane dane pozwalają stwierdzić, iż podmioty działające na obszarach wiejskich generalnie starają się poszukiwać informacji na temat możliwości sfinansowania działań na rzecz aktywizacji społeczności lokalnych (aczkolwiek niemal ¼ potencjalnych Beneficjentów, którzy nie aplikowali do PO KL deklaruje, że nie poszukiwała informacji na ten temat). Podstawowym

w instytucjach opiekuńczych typu domy pomocy społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, pomoc środowiskową, m.in. świetlice środowiskowe, ośrodki wsparcia (tj. domy dziennego pobytu, noclegownie, schroniska dla bezdomnych, środowiskowe domy samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi), a także pomoc pieniężną, usługową i rzeczową świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej (i w kilku przypadkach przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie). Ich zadaniem jest prowadzenie szeroko zakrojonej pracy socjalnej z ludźmi dotkniętymi patologią, marginalizacją oraz wykluczeniem.

⁵ Zadanie to jest realizowane poprzez: doradztwo indywidualne i grupowe, edukowanie rolników poprzez organizowanie szkoleń, kursów, konferencji i seminariów opracowywanie biznes planów przedsięwzięć inwestycyjnych, oraz wniosków o dopłaty z programów UE, organizowanie wystaw, pokazów i konkursów, prowadzenie działalności informacyjnej, prowadzenie działalności wydawniczej.

źródłem informacji pozostaje strona internetowa (nieco ponad 51% instytucji, aplikujących do Działań 6.3, 7.3 i 9.5 pozyskiwało z niej informacje – przyczyny tego stanu rzeczy zostały omówione w podrozdziale 4.2) oraz wyszukiwarki internetowe, które kierowały odbiorców na właściwe strony (6,7% Beneficjentów). Istotne dla 16% respondentów były także inne źródła informacji (wiadomości przekazane od innych instytucji, broszury, ulotki). Co interesujące, dla Beneficjentów, których wnioski zakwalifikowano do realizacji, Internet stanowił główne źródło wiedzy (ok. 68%). Wśród tych, których wnioski odrzucono, korzystało z Internetu tylko 29%. Ta druga grupa ma wyraźnie mniejszy dostęp do Internetu lub nie posiada odpowiednich kompetencji do efektywnego poszukiwania informacji przy pomocy mediów elektronicznych.

Podmioty działające na obszarach wiejskich w województwie kujawsko-pomorskim generalnie wiedzą o możliwości wykorzystania środków EFS na oddolne inicjatywy lokalne. Żadna z instytucji, która stanowiła grupę kontrolną (nie składała wniosku do żadnego z Działań 6.3, 7.3 i 9.5) nie deklarowała braku wiedzy na temat EFS. Można zatem założyć, iż ogólna wiedza na temat PO KL jest wystarczająca, kwestia zasadnicza dotyczy zaś stopnia jej szczegółowości. Logiczne wydaje się przypuszczenie, że im bardziej szczegółowa wiedza, tym lepsza podstawa do podejmowania decyzji o tym, czy dana instytucja będzie składać wniosek, czy też zrezygnuje z udziału w konkursie.

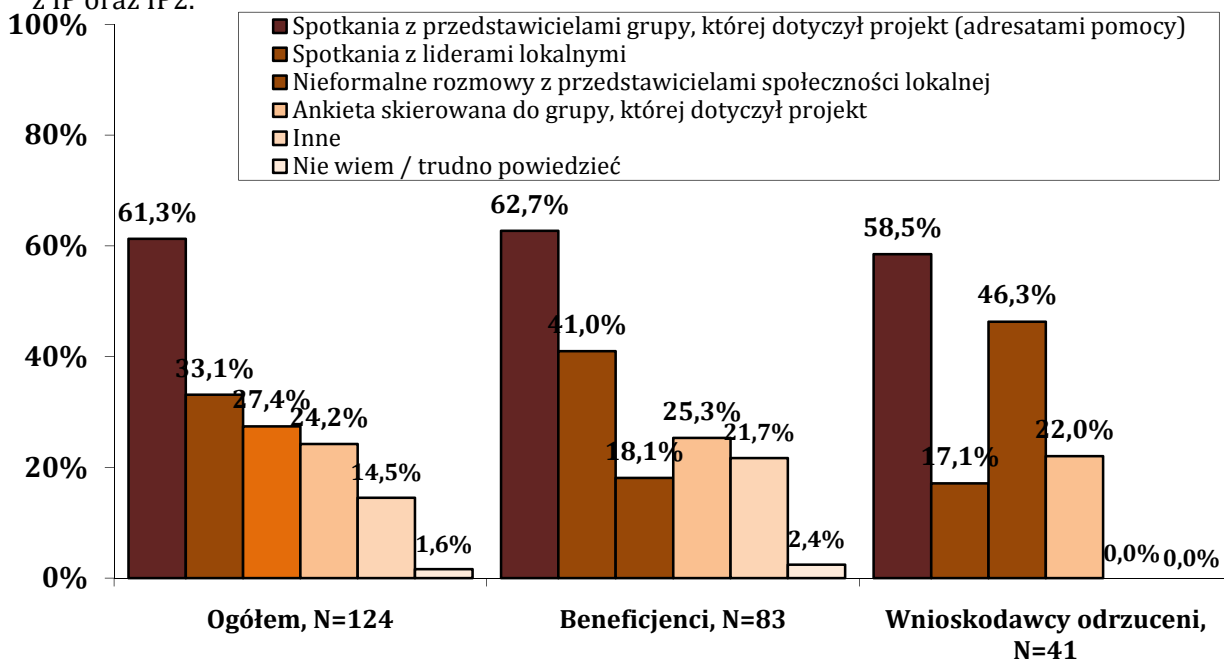
Zagadnienie *empowerment*: wiedza Beneficjentów na temat zasady *empowerment* i jej wykorzystanie w lokalnych inicjatywach oddolnych

Jednym z istotnych elementów definiujących różnice między Działaniami 6.3, 7.3 i 9.5, a pozostałymi Działaniami w ramach Priorytetów VI, VII i IX jest stosowanie zasady *empowerment*.

Badania jakościowe ujawniły, iż nawet bardzo doświadczeni w zakresie pozyskiwania środków unijnych Beneficjenci realizujący projekty nie znają tego pojęcia lub słyszeli o nim (np. na szkoleniach), ale nie potrafią go zdefiniować. Mimo to, realizują oni intuicyjnie zasady *empowerment*, szczególnie na etapie przygotowania (genezy) wniosku, stosując techniki aktywizacji grup docelowych, ich partycypacji w tworzeniu wniosku oraz diagnozowania potrzeb Beneficjentów Ostatecznych. Podstawową formą tych działań były spotkania z przedstawicielami grup docelowych oraz spotkania z lokalnymi Liderami, przy czym znaczny odsetek tych spotkań miał charakter nieformalny, a co czwarty Beneficjent decydował się na realizowanie badań ilościowych, np. w postaci ankiety (ryc. 3).

Ostatnim elementem charakteryzującym Beneficjentów jest ich aktywność we współpracy nad kształtowaniem dokumentacji projektowej poprzez sygnalizowanie o problemach

w pozyskiwaniu środków UE. Badania jakościowe wykazują, iż Beneficjenci rzadko wskazują instytucjom, zaangażowanym we wdrażanie lokalnych inicjatyw oddolnych, błędy i niekonsekwencje w dokumentacji konkursowej. Czynią to jedynie instytucje doświadczone w składaniu wniosków o dofinansowanie i realizacji projektów. Pozostałych Beneficjentów uznać można za biernych odbiorców dokumentacji. Gdy napotkają oni problemy ze zrozumieniem dokumentacji lub ogarną ich wątpliwości wynikające z jej niekonsekwencji, starają się wówczas swoje kłopoty rozwiązywać poprzez kontakt telefoniczny i mailowy z IP oraz IP2.

Ryc. 3 Rozkład metod aktywizacji społeczności lokalnych w trakcie tworzenia projektów, składanych do Działów 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL 2007-2013. Opracowanie na podstawie wyników CATI.

1.3 Wyniki konkursów z Działów 6.3, 7.3, 9.5 – charakterystyka ogólna

Jak przedstawiają się statystyki poszczególnych konkursów?

Jak przedstawia się rozkład instytucji aplikujących o środki pod względem instytucjonalnym? Z czego wynika ten rozkład?

Jak przedstawia się rozkład geograficzny instytucji aplikujących o środki EFS z analizowanych działań? Z czego wynika ten rozkład?

Statystyki konkursów

Dotychczas w ramach analizowanych Działów przeprowadzono siedem konkursów: po dwa z Działów 7.3 i 9.5 oraz trzy z Działu 6.3. Trzeci konkurs z Działu 6.3 oraz drugi z Działu 7.3 z 2009 r. nie są objęte niniejszym badaniem (ryc. 4). W przeprowadzonych konkursach wpłynęło łącznie 464 wniosków o dofinansowanie, z czego przeszło pozytywnie ocenę 189 projektów, co stanowi 40,7% wszystkich projektów (ryc. 5).

Rok	2007						2008												2009					
Miesiąc	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6
6.3																								
7.3																								
9.5																								

Ryc. 4 Harmonogramy konkursów o dofinansowanie w ramach Działów 6.3, 7.3 i 9.5. Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

Konkursy	Liczba złożonych projektów	Liczba projektów ocenionych pozytywnie pod względem formalnym	Liczba projektów ocenionych pozytywnie pod względem merytorycznym	Odsetek projektów ocenionych pozytywnie w stosunku do wszystkich złożonych
Działanie 6.3 (I konkurs)	34	20	5	14,7 %
Działanie 6.3 (II konkurs)	42	28	14	33,3 %
Razem dla Działania 6.3	76	48	19	25 %
Działanie 7.3	41	5	2	4,9 %
Razem dla Działania 7.3	41	5	2	4,9 %
Działanie 9.5 (I konkurs)	109	71	44	40,4 %
Działanie 9.5 (II konkurs)	238	218	124	52,1 %
Razem dla Działania 9.5	347	289	168	48,4 %
Razem dla wszystkich	464	342	189	40,7 %

Ryc. 5 Wyniki konkursów z Działów 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL w województwie kujawsko-pomorskim. Dane za: informacje przekazane przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

W zestawieniu liczby projektów złożonych do projektów ocenionych pozytywnie w podziale na poszczególne Działania widać ogromną dysproporcję nie tylko w samej liczbie złożonych projektów (w Działaniach 6.3 i 7.3 w konkursie składano bowiem średnio 38 projektów, zaś w Działaniu 9.5 – 174 wnioski), ale przede wszystkim we „wskaźniku sukcesu”, czyli relacji projektów, które przeszły pozytywnie cały proces oceny względem wszystkich złożonych. Najwięcej projektów odrzucono w Działaniu 7.3 (do realizacji przyjęto co piąty), najmniej w Działaniu 9.5 (prawie połowę). Przy stwierdzeniu, iż średnio „wskaźnik sukcesu” dla wszystkich Beneficjentów wynosi 45,2%, należy stwierdzić, iż w przypadku Działów 6.3 i 7.3 decydujące znaczenia miała nie jakość projektów, ale w znacznej mierze podejście

do procesu oceny formalnej i merytorycznej w IP2 (WUP oraz ROPS). Twierdzenie to opiera się m.in. na wynikach z badań (por. str. 46). Choć tematyka ta nie jest przedmiotem niniejszej ewaluacji, niemniej jednak już teraz należy dostrzec istotny wpływ oceny na wyniki, uzyskane przez Wnioskodawców. Należy przy tym zauważyć, iż z konkursu na konkurs liczba podmiotów aplikujących i jednocześnie odnoszących sukces wzrasta.

Konkursy, przeprowadzone w ramach Działań 6.3, 7.3 i 9.5 można przeanalizować pod kątem:

- 1) Charakterystyki Beneficjentów,
- 2) Charakterystyki projektów.

Beneficjenci w konkursach

Wnioski o dofinansowanie złożyły łącznie 173 instytucje ze wszystkich powiatów ziemskich oraz ze wszystkich miast na prawach powiatu. Zestawienie to obejmuje te wszystkie instytucje, które złożyły przynajmniej jeden projekt do przynajmniej jednego konkursu. W sytuacji, gdy dana instytucja składała więcej niż jeden projekt lub w więcej niż jednym konkursie, w poniższych zestawieniach ujmowano ją tylko jeden raz. Strukturę wewnętrzną wnioskodawców ukazano na ryc. 6. W zestawieniu tym nie uwzględniono wnioskodawców spoza województwa kujawsko-pomorskiego (firmy, stowarzyszenia i fundacje z Warszawy, Łodzi, Kościana, Tczewa, Poznania, Mysłowic) oraz instytucji, które nie kwalifikują się do powyższego podziału, a także tych, których siedziba znajduje się na terenie Bydgoszczy, Grudziądza, Torunia bądź Włocławka.

Z tego zestawienia widać, iż na uczestnictwo w konkursach dotyczących składania projektów do Działań 6.3, 7.3 oraz 9.5 zdecydowały się niemal wszystkie Lokalne Grupy Działania (75%) oraz co trzecia z jednostek samorządu terytorialnego, reprezentowana bezpośrednio przez władze gminy, miasta lub powiatu. W przypadku Lokalnych Grup Działania (LGD) taka decyzja nie dziwi, jeśli wziąć pod uwagę, iż lokalne inicjatywy oddolne stanowią atrakcyjną formę wypełniania ich zadań statutowych. Ponadto sam fakt bycia LGD premiowano w trakcie oceny merytorycznej dodatkową liczbą punktów za kwestie strategiczne (10-11 punktów w zależności od konkursu i Działania).

Warto zwrócić uwagę na fakt, iż do konkursów w niewielkim stopniu przystąpiły organizacje pozarządowe. Próby określenia przyczyny tego stanu rzeczy zostały zawarte w kolejnych rozdziałach niniejszego raportu.

Na badane w trakcie ewaluacji konkursy (zwłaszcza na konkurs dotyczący Działania 7.3) nie odpowiedziały szerzej Ośrodki Pomocy Społecznej i Regionalne Centra Pomocy Rodzinie

(jedynie 3,8%) wszystkich lokalnych i regionalnych instytucji polityki społecznej. W przypadku ośrodków gminnych można to wstępnie wyjaśnić tym, iż MOPS, GOPS lub MGOPS, jak również PCPR są Beneficjentami projektów systemowych w ramach Poddziałania 7.1.1 i 7.1.2 PO KL i nie są już zainteresowane szerzej realizacją kolejnych projektów z Działań, zwłaszcza w Priorytecie VII PO KL.

Rodzaj Beneficjentów	Liczba potencjalnych Beneficjentów	Liczba Beneficjentów składających wnioski	Odsetek Beneficjentów składających wnioski
Jednostki samorządu terytorialnego	157	76 ⁶	33,1 % ⁷
Organizacje pozarządowe	449	60	13,4 %
Lokalne Grupy Działania	20	15	75 %
Ośrodki Pomocy Społecznej i Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	157	6	3,8 %
Ośrodki Doradztwa Rolniczego i Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego	20	1	5 %
Razem	803	158	19,7 %

Ryc. 6 Zestawienie struktury i liczby Beneficjentów oraz potencjalnych Beneficjentów składających wnioski w konkursach z Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL 2007-2013. Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

Jeżeli chodzi o instytucje doradztwa rolniczego, jedyną aktywną w Działaniach, dotyczących lokalnych inicjatyw oddolnych pozostaje Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie, któremu podlegają jeszcze dwa oddziały terenowe.

Z grupy potencjalnych Beneficjentów najsukcesowniejшие pozostają Lokalne Grupy Działania, Ośrodki Doradztwa Rolniczego oraz jednostki samorządu terytorialnego, zaś najmniej skuteczne organizacje pozarządowe i Ośrodki Pomocy Społecznej. Ostatecznie struktura Beneficjentów, których projekty przeszły pozytywnie cały proces oceny przedstawiała się następująco (ryc. 7).

Rodzaj Beneficjentów	Liczba potencjalnych Beneficjentów	Liczba Beneficjentów, których wnioski przeszły pozytywnie ocenę	Odsetek Beneficjentów składających wnioski
Jednostki samorządu terytorialnego	157	43	27,4 %
Organizacje pozarządowe	449	30	6,7 %
Lokalne Grupy Działania	20	13	65 %
Ośrodki Pomocy Społecznej i Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	157	1	0,6 %
Ośrodki Doradztwa Rolniczego i Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego	20	1	5 %
Razem	803	88	11 %

Ryc. 7 Struktura Beneficjentów, których projekty przeszły pozytywnie cały proces oceny w konkursach z Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL 2007-2013, w stosunku do liczby Beneficjentów aplikujących. Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

⁶ W tym 52 gminy i powiaty (pozostałe 24 to instytucje podległe gminom i powiatom).

⁷ Odsetek wyliczony na podstawie relacji gmin i powiatów składających wnioski (bez uwzględnienie instytucji podległych) do ogólnej liczby gmin i powiatów na obszarach wiejskich.

W ogólnej liczbie Beneficjentów, składających wnioski dominują jednostki samorządu terytorialnego (głównie gminy i kilka powiatów) oraz ich jednostki organizacyjne (stanowią one niemal połowę wszystkich Beneficjentów), dalej organizacje pozarządowe, a także Lokalne Grupy Działania i inni Beneficjenci: przede wszystkim są to podmioty gospodarcze (ryc. 8).

Rodzaj Beneficjentów	Liczba Beneficjentów składających wnioski	Odsetek Beneficjentów danego rodzaju w stosunku do wszystkich Beneficjentów
Jednostki samorządu terytorialnego	76	43,93 %
Organizacje pozarządowe	60	34,68 %
Lokalne Grupy Działania	15	8,67 %
Ośrodki Pomocy Społecznej i Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	6	3,47 %
Ośrodki Doradztwa Rolniczego i Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego	1	0,58 %
Inni	15	8,67%
Razem	173	100 %

Ryc. 8 Struktura wewnętrzna Beneficjentów składających wnioski w konkursach z Działów 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL 2007-2013. Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

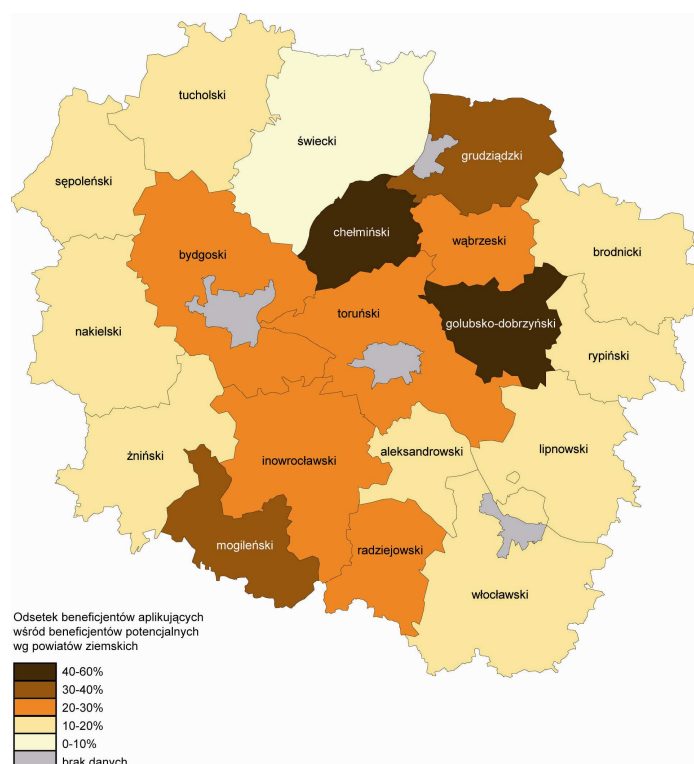
Podobne zestawienie opracowano dla Beneficjentów, których projekty w analizowanych konkursach przeszły pozytywnie ocenę formalną i merytoryczną (ryc. 9).

Jak widać z poniższego zestawienia, struktura wewnętrzna Beneficjentów, których projekty zostały pomyślnie ocenione nie zmieniła się zasadniczo w stosunku do struktury wszystkich Beneficjentów aplikujących. Wydaje się zatem, iż z punktu widzenia podmiotów – Beneficjentów, ocena projektów we wszystkich konkursach w ramach Działów z zakresu oddolnych inicjatyw lokalnych pozostaje procesem racjonalnym i efektywnym.

Rodzaj Beneficjentów	Liczba Beneficjentów, których wnioski zostały ocenione pozytywnie	Odsetek Beneficjentów danego rodzaju w stosunku do wszystkich Beneficjentów
Jednostki samorządu terytorialnego	43	44,79%
Organizacje pozarządowe	30	31,25%
Lokalne Grupy Działania	13	13,54%
Ośrodki Pomocy Społecznej i Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	1	1,04%
Ośrodki Doradztwa Rolniczego i Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego	1	1,04%
Inni	8	8,33%
Razem	96	100 %

Ryc. 9 Struktura wewnętrzna Beneficjentów, których projekty oceniono pozytywnie w konkursach z Działów 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL 2007-2013. Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Woj. Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

Interesujący jest rozkład przestrzenny aktywności Beneficjentów, aplikujących o środki z Działów 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL w województwie kujawsko-pomorskim (ryc. 10). Najmocniejszą aktywność w aplikowaniu o środki przejawia środkowa część województwa, szczególnie obszar na północ od Wisły (powiaty: chełmiński i golubsko-dobrzyński), najsłabsze zaś są – obszary peryferyjne tak na zachodzie, jak na wschodzie regionu. Do statystyk charakteryzujących obszary peryferyjne nie pasuje powiat świecki. Charakteryzuje się on największą liczbą potencjalnych Beneficjentów (125 instytucji z 810 zidentyfikowanych). Bezwzględna liczba Beneficjentów aplikujących plasuje ten powiat na trzecim miejscu w województwie, co stanowi bardzo dobry wynik. Jednakże względna relacja Beneficjentów do całej grupy potencjalnych Beneficjentów wynosi poniżej 10 % i jest zaniżana ze względu na bardzo dużą liczbę instytucji, które mają prawo aplikować do PO KL.

Ryc. 10 Rozkład przestrzenny Beneficjentów, składających wnioski do Działania 6.3, 7.3 i 9.5 w stosunku do wszystkich potencjalnych Beneficjentów. Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

Analizie poddano także rozkład przestrzenny Beneficjentów, których przynajmniej jeden wniosek został pozytywnie oceniony pod względem formalnym i merytorycznym wobec wszystkich potencjalnych Beneficjentów (ryc. 11).

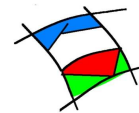

Ryc. 11 Rozkład przestrzenny Beneficjentów, których projekty zostały ocenione pozytywnie w Działaniach 6.3, 7.3 i 9.5 w stosunku do wszystkich potencjalnych Beneficjentów. Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

Najwięcej Beneficjentów, których wnioski zostały ocenione pozytywnie pod względem formalnym i merytorycznym w stosunku do wszystkich potencjalnych Beneficjentów jest w powiecie chełmińskim, golubsko-dobrzyńskim, toruńskim ziemskim i lipnowskim, najmniej zaś w powiecie sępoleńskim, a dalej w północnym pasie województwa.

Zestawienie obu map wskazuje, że:

- Najaktywniejsi i najsukuteczniejsi Beneficjenci są w powiecie chełmińskim i golubsko-dobrzyńskim i instytucje z tych obszarów radzą sobie najlepiej w procesie aplikacji do działań z zakresu lokalnych inicjatyw oddolnych.
- Aktywni i skuteczni pozostają Beneficjenci z powiatów: bydgoskiego, inowrocławskiego, wąbrzeskiego i radziejowskiego, a także świeckiego (por. uwaga przy omawianiu ryc. 10).
- Relatywnie nieskuteczni pozostają Beneficjenci z powiatów mogileńskiego i grudziądzkiego (dużo instytucji w stosunku do potencjalnych Beneficjentów składa wnioski, ale też stosunkowo dużo instytucji odpada w trakcie oceny).
- Mniej aktywni, ale za to skuteczni pozostają Beneficjenci z powiatu toruńskiego i lipnowskiego.

- Stosunkowo mało aktywni i nieskuteczni są Beneficjenci z powiatów: tucholskiego, sępoleńskiego, nakielskiego, żnińskiego, brodnickiego, rypińskiego, aleksandrowskiego, włocławskiego.

Już na tym etapie ewaluacji można stwierdzić, iż szczególnej uwadze należy poddać grupy Beneficjentów nieaktywnych i nieskutecznych, a także grupę instytucji relatywnie aktywnych, lecz mało skutecznych.

Projekty w konkursach

Nieco inaczej wyglądają wyniki analizy statystycznej liczby projektów. Należy pamiętać, iż nie jest ona tożsama z analizami dotyczącymi Beneficjentów. Dzieje się to z dwóch powodów. Po pierwsze, znaczna część Beneficjentów składała wnioski do kilku konkursów (z różnym powodzeniem), po drugie zdarzało się, iż ten sam Beneficjent składał po kilka (często nawet 5-6 wniosków) w jednym konkursie (także z różnym powodzeniem).

Ze względu na brak danych nie udało się ustalić liczby złożonych wniosków o dofinansowanie z Działów 6.3, 7.3, 9.5 PO KL przypadających na powiat ziemski oraz wartości dofinansowania wniosków o dofinansowanie z Działów 6.3, 7.3, 9.5 PO KL przypadającego na powiat ziemski. Chodzi w tym przypadku o faktyczne miejsce realizacji projektu oraz przypisanie do konkretnego powiatu grupy docelowej i wartości wsparcia na jej rzecz. Udało się jednak obliczyć wartości innych wskaźników. Ustalono liczbę projektów złożonych przez Beneficjentów pochodzących z poszczególnych powiatów oraz liczbę projektów, które przeszły pozytywnie ocenę z podziałem na poszczególne kategorie Beneficjentów.

W trakcie analizowanych konkursów Beneficjenci z województwa kujawsko-pomorskiego złożyli łącznie 431 projektów (pozostałe projekty, stanowiące 7% wszystkich wniosków o dofinansowanie, zostały złożone przez firmy oraz organizacje pozarządowe z Warszawy, Łodzi, Tczewa, Wrześni, Poznania, Kościana oraz Mysłowic). Liczbę projektów, złożonych przez poszczególne rodzaje Beneficjentów ilustruje tabela – ryc. 12.

Najwięcej projektów złożyły organizacje pozarządowe, następne miejsca zajmują jednostki samorządu terytorialnego oraz Beneficjenci zakwalifikowani jako „inni” (przede wszystkim podmioty gospodarcze). Struktura projektów w wyniku oceny także nie uległa większym modyfikacjom (ryc. 13).

Rodzaj Beneficjentów	Liczba złożonych wniosków	Odsetek projektów, złożonych przez poszczególne rodzaje Beneficjentów w stosunku do wszystkich złożonych projektów
Jednostki samorządu terytorialnego	126	29,23%
Organizacje pozarządowe	129	29,93%
Lokalne Grupy Działania	55	12,76%
Ośrodki Pomocy Społecznej i Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	7	1,62%
Ośrodki Doradztwa Rolniczego i Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego	7	1,62%
Inni	107	24,83%
Razem	431	100 %

Ryc. 12 Liczba projektów złożonych przez poszczególne rodzaje Beneficjentów. Opracowania na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu. Nie sumuje się do 100 z powodu zaokrągleń.

Rodzaj Beneficjentów	Liczba wniosków pozytywnie ocenionych, złożonych przez poszczególne rodzaje Beneficjentów	Odsetek projektów pozytywnie ocenionych, złożonych przez poszczególne rodzaje Beneficjentów w stosunku do wszystkich projektów pozytywnie ocenionych
Jednostki samorządu terytorialnego	61	33,70%
Organizacje pozarządowe	43	23,76%
Lokalne Grupy Działania	30	16,57%
Ośrodki Pomocy Społecznej i Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	1	0,55%
Ośrodki Doradztwa Rolniczego i Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego	6	3,31%
Inni	40	22,10%
Razem	181	100 %

Ryc. 13 Liczba wniosków pozytywnie ocenionych, złożonych przez poszczególne rodzaje Beneficjentów. Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu. Nie sumuje się do 100 z powodu zaokrągleń.

Powyższe zestawienia pozwalają na identyfikację informacji istotnych z punktu widzenia badania ewaluacyjnego:

- Beneficjenci, zaliczeni do kategorii „inni”, stanowiący niecałe 10% wszystkich Beneficjentów złożyli w konkursach co czwarty projekt, zatem należy stwierdzić nadpodaż projektów Beneficjentów z tej kategorii. Istotne jest także to, że spośród 107 projektów, złożonych przez tę kategorię Beneficjentów jedynie 35% zostało złożonych przez Beneficjentów z obszarów wiejskich. Reszta to projekty złożone przede wszystkim przez podmioty gospodarcze z Torunia, Bydgoszczy i Włocławka. Różnice te ulegają zatarciu po ocenie projektów (projekty „innych” Beneficjentów z obszarów wiejskich stanowią po ocenie 62,5% ze wszystkich projektów złożonych przez Beneficjentów zaliczanych do kategorii „inne”). Zatem po ocenie projektów można mówić o równoważeniu (poprawie) relacji między „innymi” Beneficjentami z dużych miast i z obszarów wiejskich;

- po przeprowadzeniu oceny, skuteczne pozostaje 86% LGD, zaś odsetek projektów, pozytywnie ocenionych sięga 54% i jest najwyższy spośród wszystkich kategorii Beneficjentów. Bardzo skuteczny jest także Ośrodek Doradztwa Rolniczego, traktowany w zestawieniach indywidualnie, któremu oceniono pozytywnie 6 z 7 projektów (wskaźnik sukcesu 85,7%);
- jednostki samorządu terytorialnego, stanowiące niemal połowę Beneficjentów, składają tylko co trzeci ze wszystkich wniosków do konkursów dotyczących lokalnych inicjatyw oddolnych (porównaj ryc. 13). W trakcie oceny odpada niemal połowa jednostek samorządu terytorialnego (43%), zaś po ocenie formalnej i merytorycznej pozostaje 47% projektów. Podobnie jest w przypadku organizacji pozarządowych (z wyłączeniem LGD). Po ocenie ze wszystkich NGO ich liczba topnieje o połowę, a jeśli chodzi o liczbę projektów to pozostaje ich 1/3;
- analizy nazw, lokalizacji i statusu Beneficjentów oraz danych adresowych w dostępnych zestawieniach, danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, wyraźnie wskazują na powtarzalność Beneficjentów. Bardzo duża grupa Beneficjentów (około 65%) występuje w każdym konkursie i składa kilka projektów.

1.4 Wnioski

- 1) Rozkład przestrzenny i struktura organizacyjna znacznej części potencjalnych Beneficjentów powiązana jest z podziałem administracyjnym województwa (na gminy i powiaty).
- 2) Rozkład przestrzenny organizacji pozarządowych, które w założeniach PO KL 2007-2013 są jednym z kluczowych interesariuszy Działań 6.3, 7.3 i 9.5 jest w województwie kujawsko-pomorskim bardzo nierówny. Szczególnie uboga w struktury NGO jest wschodnia część województwa. Przekłada się to na relatywnie niższą aktywność społeczności lokalnych z tego obszaru.
- 3) Analizy przestrzenne pozwalają także na wyodrębnienie obszarów, z których instytucje są aktywne i skuteczne (powiat chełmiński i golubsko-dobrzyński) oraz na drugim biegunie, powiaty o niskiej aktywności i niskiej skuteczności pod względem liczby Beneficjentów, mogących korzystać ze środków Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL (powiaty: aleksandrowski, brodnicki, rypiński, sępoleński, tucholski, włocławski, żniński).
- 4) W województwie kujawsko-pomorskim bardzo silne są struktury Lokalnych Grup Działania, które są traktowane jako aktorzy inicjatyw lokalnych w sposób priorytetowy. Są one bardzo aktywne w procesie aplikowania i realizowania projektów.

- 5) Silnym Beneficjentem są przedstawiciele podmiotów gospodarczych, którzy stanowią relatywnie niewielką grupę Beneficjentów, ale charakteryzują się wysokim „wskaźnikiem sukcesu” w aplikowaniu o środki.
- 6) Stosunkowo małą aktywność w podejmowaniu wysiłku na rzecz aplikowania i realizacji projektów w ramach analizowanych działań przejawiają organizacje pozarządowe, a także Ośrodki Pomocy Społecznej, szczególnie predestynowane do realizacji projektów w ramach Działania 7.3 PO KL oraz zauważyć można stosunkowo słabą aktywność jednostek samorządu terytorialnego.
- 7) Badanie wskazuje, iż Beneficjenci aktywnie szukają informacji na temat PO KL 2007-2013, przy czym zasadniczym źródłem wiedzy pozostaje Internet. Beneficjenci pozostają jednakże bierni wobec sytuacji, w których zidentyfikują w dokumentacjach konkursowych luki i niespójności. Przyczyną tego może być mała swoboda w poruszaniu się po dokumentacji konkursowej i przyjmowanie literalne wytycznych konkursowych.
- 8) Jednym z istotnych elementów podejścia w generowaniu projektów z zakresu lokalnych inicjatyw oddolnych jest zasada *empowerment*. Beneficjenci nie znają jednak tego pojęcia i nie potrafią go zdefiniować. Niemniej jednak w sposób intuicyjny poszukują metod aktywizacji społeczności lokalnych, diagnozowania ich potrzeb oraz konsultowania z nimi zakresu projektów.
- 9) Na powodzenie Beneficjentów w procesie aplikacji wpływ ma nie tylko ich aktywność, ale również stosowane procedury oceny wniosków złożonych do poszczególnych konkursów przez poszczególne IP oraz IP2. Podejście do ocenianych projektów jest zróżnicowane. Należy przy tym zauważyć, iż z konkursu na konkurs liczba Beneficjentów aplikujących i odnoszących sukces wzrasta, co należy ocenić bardzo pozytywnie.

Rozdział 2: Lokalne inicjatywy oddolne jako odpowiedź na potrzeby Beneficjentów

2.1 Zidentyfikowane potrzeby Beneficjentów działających na obszarach wiejskich

Czy podmioty znajdujące się na obszarach wiejskich aktywnie działają na rzecz społeczności lokalnej?

Czy podmioty działające na obszarach wiejskich w województwie kujawsko-pomorskim są zainteresowane organizowaniem oddolnych inicjatyw lokalnych w ramach PO KL ? Jakie są ich potrzeby w tym zakresie?

Jaki jest stosunek badanych podmiotów do pozyskiwania i wdrażania funduszy w ramach EFS? Z czego on wynika?

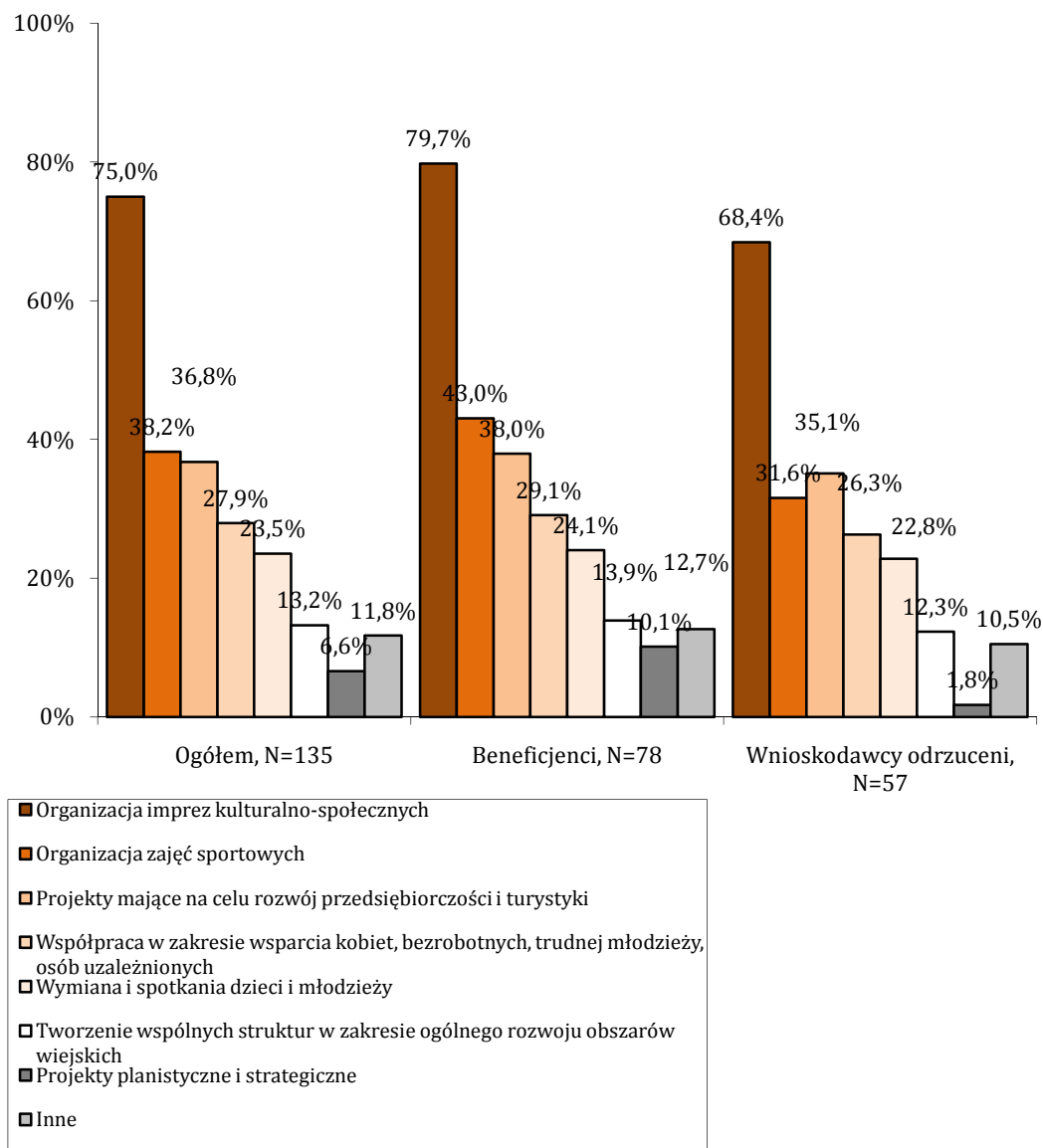
Czy istnieją alternatywne do PO KL sposoby aktywizacji społeczności lokalnych w zakresie aktywności zawodowej, integracji społecznej i edukacji na obszarach wiejskich?

Aktywność podmiotów z obszarów wiejskich na rzecz społeczności lokalnych

Z przeprowadzonych badań ilościowych wynika, że zdecydowana większość badanych wnioskodawców (91%) deklaruje, że już wcześniej podejmowała działania na rzecz społeczności lokalnej. Najczęściej były to działania o charakterze imprez kulturalno-społecznych czyli organizacja różnego rodzaju lokalnych festynów (75%). Na drugim miejscu były działania o charakterze sportowym (38%) oraz mające na celu rozwój przedsiębiorczości i turystyki (37%). Ponad jedna czwarta (28%) badanych deklarowała również, że angażowała się we współpracę w zakresie wsparcia kobiet, bezrobotnych, trudnej młodzieży czy osób uzależnionych. Nieco mniej (24%) brało natomiast udział w organizacji wymiany i spotkań dzieci i młodzieży (ryc. 14). Choć Beneficjenci i odrzuceni wnioskodawcy równie często deklarowali, że działają na rzecz społeczności lokalnej, to te pierwsze dużo częściej zaangażowane były w organizację imprez kulturalnych i sportowych, a także tworzenie projektów planistycznych i strategicznych. Wynik ten potwierdza wnioski z badań jakościowych wskazujące na ogromne znaczenie generowanego przy okazji tego typu działań kapitału społecznego znacząco wzmacniającego potencjał aplikacyjny Beneficjentów.

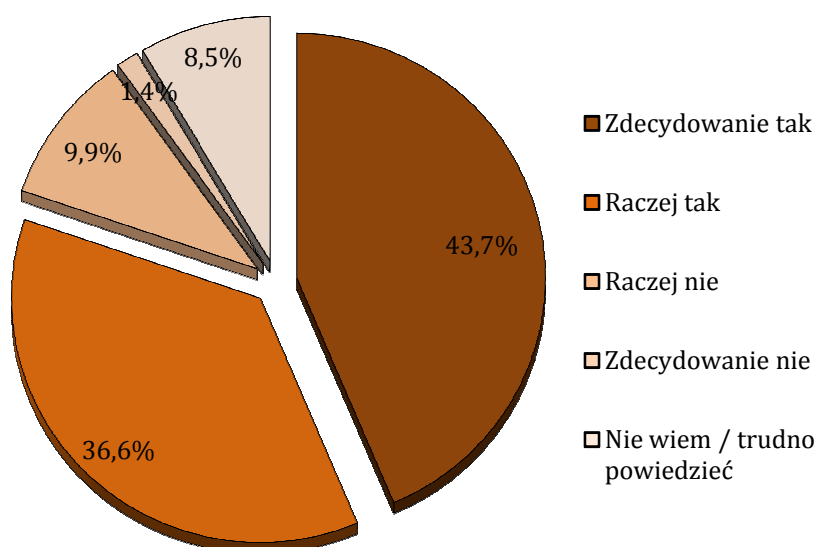
Niecała połowa potencjalnych Beneficjentów (44%) deklarowała, że jest zdecydowanie zainteresowana aplikowaniem w przyszłości o środki na inicjatywy oddolne, a kolejne 37% stwierdziło, że raczej będą zainteresowani. W grupie potencjalnych Beneficjentów mamy jednak do czynienia z pewną (11%) grupą deklarującą, że nie są skłonni aplikować o tego typu środki (ryc. 15). Zatem co dziesiątego Beneficjenta trudno będzie namówić do efektywnego

aplikowania o środki EFS w PO KL. Można założyć, iż w ich zakres zainteresowania po prostu tego typu inicjatywy nie wchodzi.

Ryc. 14 Obszary działalności Beneficjentów, aplikujących do Działania 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL 2007-2013. Opracowanie własne na podstawie badań CATI.

Można zatem powiedzieć, że na poziomie deklaracji zdecydowana większość Beneficjentów jest zainteresowana działaniem na rzecz społeczności lokalnej. Wyniki przeprowadzonych wywiadów indywidualnych sugerują jednak, że przynajmniej część z tych deklaracji nie przekłada się na rzeczywistość, a projekty i działania często realizowane są w sposób odgórny, poprzez narzucenie pewnej wizji rozwiązania lokalnych problemów, często zdiagnozowanych w sposób stereotypowy i powierzchowny (porównaj podrozdział 4.1 i model budowania Partnerstw projektowych odgórnie).

Ryc. 15 Stopień zainteresowania wśród potencjalnych Beneficjentów PO KL 2007-2013 aplikowaniem o środki EFS na lokalne inicjatywy oddolne w przyszłości. Opracowanie własne na podstawie badań CATI. Nie sumuje się do 100 z powodu zaokrągleń.

Interesujące jest również zagadnienie, jakimi obszarami chcą zająć się Beneficjenci. Wśród instytucji i organizacji, których projekty przeszły pozytywną ocenę 81,7% chce realizować w przyszłości projekty z zakresu edukacji (Działanie 9.5), 50,7% z zakresu integracji społecznej (Działanie 7.3), a 28,2% z zakresu zatrudnienia i przeciwdziałaniu bezrobociu (Działanie 6.3). W przypadku wnioskodawców, których projekty nie przeszły, 57,5% planuje zająć się obszarem Działania 7.3, 45% edukacją, a 22,5% zakresem Działania 6.3 (inne odpowiedzi nie przekraczały 10%, są zatem mało istotne z punktu widzenia naszych rozważań). Co to oznacza? Beneficjenci będą raczej kierować swą aktywność do tych Działań, w których odnieśli już sukces i stosować taktykę „dostosowywania się” do koniunktury konkursowej, natomiast wnioskodawcy bez sukcesu pozostaną raczej wierni swojemu profilowi działania. Warto to skorelować ze strukturą beneficjentów. Podatni na zmianę pól zainteresowań są raczej mocni beneficjenci: firmy, silne organizacje pozarządowe, zaś ten drugi model przyjmują raczej beneficjenci słabsi, których profil działalności jest narzucony odgórnie (np. OPS).

Niektórzy Beneficjenci traktują środki z projektów jako sposób na utrzymanie organizacji, co sprawia, że w mniejszym stopniu zainteresowani są rzeczywistym efektem projektu, a raczej otrzymaniem środków na dalszą działalność (porównaj podrozdziały 3.1 oraz 5.1). To powoduje, że część projektów formułowana jest w sposób nieco sztuczny i niekoniecznie wynika z charakterystyki działań danej instytucji, a raczej z wymogów konkursowych, czyli z tego, na co można zdobyć finansowanie. Świadczyć o tym może także fakt, że niektórzy Beneficjenci powielają pomysły na projekty, wykorzystując je kilka razy w różnych konkursach. Taka postawa, charakterystyczna dla pewnej grupy wnioskodawców, sprawia, że kwestia

oddolności na etapie realizacji projektu będzie miała znaczenie marginalne, a więc w rzeczywistości projekt nie będzie spełniał podstawowych standardów i założeń idei lokalnych inicjatyw oddolnych. Z drugiej strony, taka postawa wynika przede wszystkim ze wspomnianych słabości instytucjonalnych organizacji i życia „od projektu do projektu”, traktując tego typu źródła finansowania mniej lub bardziej instrumentalnie. Z punktu widzenia celów badanych działań można więc mówić o słabszym niż spodziewane wzmocnieniu lokalnych organizacji realizujących projekty, stąd mniej oczywista jest kwestia bezpośredniej korzyści dla środowiska lokalnego.

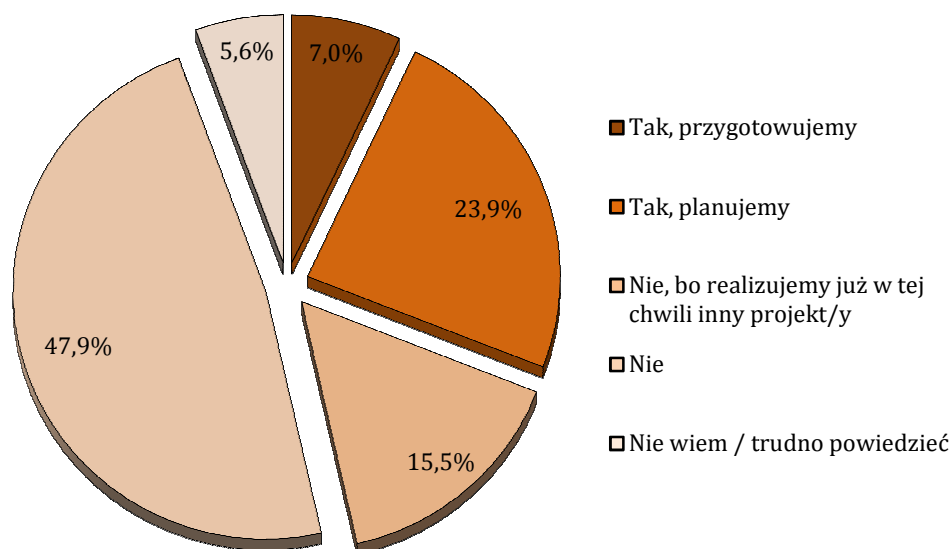
Zaangażowanie lokalnych instytucji, a więc przede wszystkim JST, OPS i organizacji pozarządowych w działanie na rzecz społeczności lokalnej jest wciąż niewystarczające i w niewielkim stopniu oparte na partycypacji obywateli. Osoby do których skierowane są projekty często pozostają biernymi odbiorcami usług, które nie zawsze odpowiadają specyfice lokalnych potrzeb. Wyniki badań jakościowych sugerują, że taka sytuacja jest głównie wynikiem słabych możliwości instytucjonalnych oddolnych organizacji (por. podrozdział 3.1). Można też stawiać hipotezę, że na przeszkodzie do efektywnej współpracy stoją również wzajemne stereotypy i roszczeniowa postawa przedstawicieli niektórych środowisk społecznych, która utrudnia wspólne tworzenie oddolnych inicjatyw.

Stosunek badanych podmiotów do pozyskiwania i wdrażania funduszy w ramach EFS

Na ogół stosunek Beneficjentów do możliwości pozyskiwania środków w ramach PO KL jest pozytywny, przede wszystkim dlatego, że stwarza możliwości finansowania różnego rodzaju statutowych bądź dodatkowych działań danej instytucji. Jest więc często traktowany jako ważne uzupełnienie (a często nawet podstawę) budżetu organizacji, umożliwiające jej przetrwanie, bądź rozwój wachlarza usług.

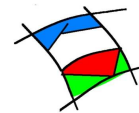
Istnieje jednak szereg kwestii, które sprawiają, że Beneficjenci mimo ogólnie pozytywnej postawy mają krytyczny stosunek do uzyskiwania i wdrażania funduszy z EFS. Najczęściej wymienianą w badaniach jakościowych kwestią była hermetyczność języka dokumentacji projektowej oraz zdecydowany nadmiar dokumentów i załączników, których przeczytanie bądź wypełnienie jest warunkiem złożenia poprawnego wniosku. W tym kontekście nie dziwią często popełniane błędy formalne, które są wynikiem tego, że wnioskujący nie przeczytali całej wymaganej i aktualnej dokumentacji. Te czynniki sprawiają, że proces wnioskowania jest dla Beneficjentów bardzo czasochłonny, przy czym wysiłek, który należy włożyć w przestudiowanie dokumentacji konkursowej jest często nieefektywny, gdyż z konkursu na konkurs dokumentacja ulega zmianom. Fakt, że każda z badanych Instytucji Pośredniczących tworzy swoje oddzielne wytyczne i wprowadza własne reguły tworzenia i oceny wniosków

powoduje dodatkowe utrudnienie i zniechęca Beneficjentów. Dodatkowym czynnikiem jest także czas na przygotowanie wniosku, który w sytuacji, gdy organizacja musi samodzielnie przebrnąć przez dokumentację konkursową często okazuje się niewystarczający (porównaj także podrozdział 4.1). Dlatego też duże znaczenie dla powodzenia wniosku ma pomoc uzyskiwana w wyspecjalizowanych instytucjach zewnętrznych, takich jak ROEFS i Punkt Informacyjny przy IOK. Nie dziwi więc, że w badaniach ilościowych prawie dwie trzecie (63%) potencjalnych Beneficjentów deklarowało, że nie planuje przygotowywać projektów w ramach PO KL, w tym tylko 16% jako powód podawało realizację tego typu projektów w danym momencie. Równocześnie zaledwie 7% zbadanych potencjalnych Beneficjentów przygotowywało projekt, natomiast prawie jedna czwarta (24%) deklarowała, że planuje taki projekt przygotować (ryc. 16).

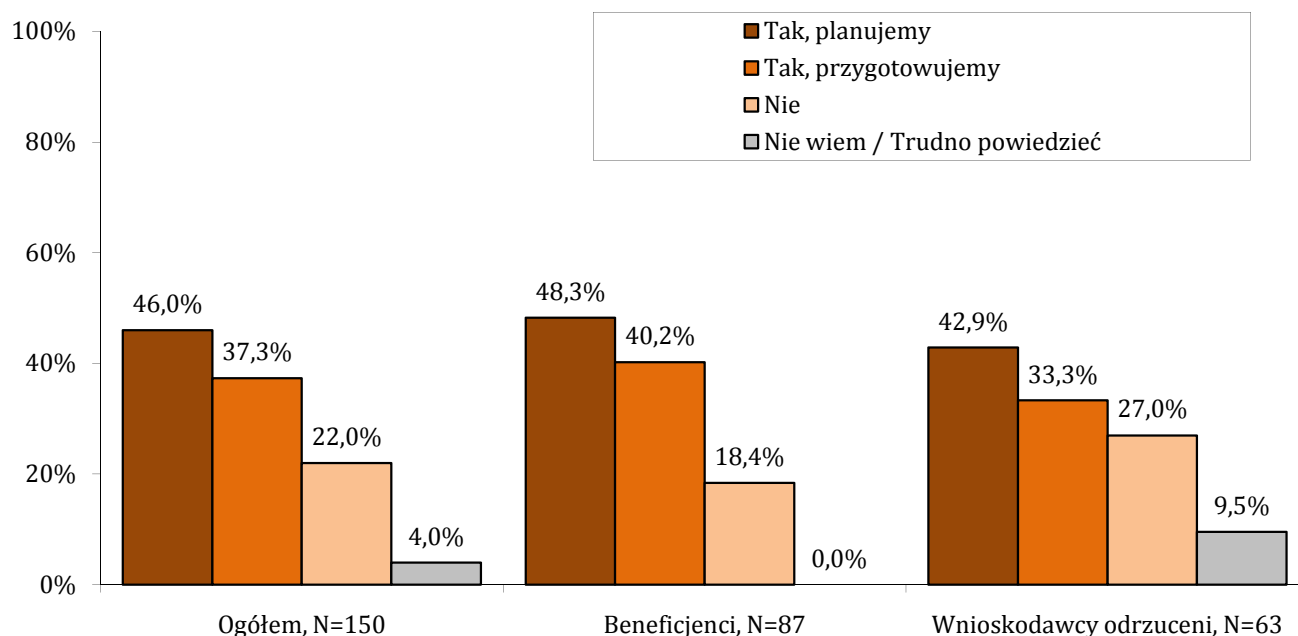
Ryc. 16 Odsetek odpowiedzi na pytanie: *Czy przygotowują Państwo lub planują przygotowanie projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego?* Skierowane do potencjalnych Beneficjentów. Opracowanie własne na podstawie badań CATI. Nie sumuje się do 100 z powodu zaokrągleń.

Wśród wnioskodawców natomiast przeważały organizacje zainteresowane dalszym korzystaniem ze środków PO KL. Ponad jedna trzecia (37%) deklarowała, że jest już w trakcie przygotowywania projektu, a niecała połowa (46%), że planuje taki projekt przygotować. Wśród odrzuconych wnioskodawców odsetek instytucji przygotowujących bądź planujących przygotowanie wniosku był niższy niż w przypadku instytucji Beneficjentów (ryc. 17). Można więc mówić o mobilizującej roli sukcesu aplikacyjnego, choć oczywiście nie jest wykluczone, że są to także instytucje dysponujące nie tylko większym doświadczeniem, ale i potencjałem

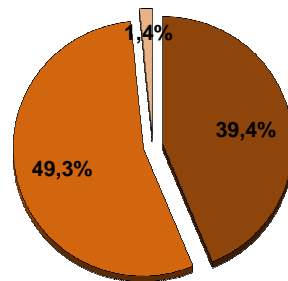
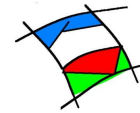
instytucjonalnym. Ponad jedna czwarta (27%) odrzuconych wnioskodawców nie planuje już aplikować o środki PO KL. Można wnioskować, że w tym przypadku fakt odrzucenia wniosku zniechęcił tę grupę do dalszego ubiegania się o środki.

Utrzymanie się takiego trendu może doprowadzić do sytuacji, w której stosunkowo wąska grupa Beneficjentów (obejmująca te same organizacje) będzie stale się wzmacniała, natomiast rosla będzie grupa organizacji zniechęconych negatywnymi doświadczeniami i na tej podstawie rezygnujących ze składania projektów. Może to wytworzyć znaczącą przepaść między tymi dwoma typami instytucji i sprawić, że z jednej strony wykrystalizuje się stabilna grupa Liderów, a z drugiej strony rosnąca grupa przegranych.

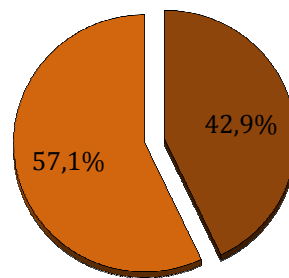
Ryc. 17 Odpowiedź na pytanie: *Czy w tej chwili przygotowują Państwo lub planują przygotowanie kolejnych wniosków w ramach PO KL?* Skierowane do Beneficjentów PO KL w Działaniu 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL. Opracowanie własne na podstawie badań CATI.

Na podstawie badań jakościowych można stwierdzić, że stosunek potencjalnych Beneficjentów do korzystania ze środków PO KL w dużej mierze wynika z obiegowych opinii czy doświadczeń zaprzyjaźnionych instytucji. Te nieformalne kanały przekazują przede wszystkim negatywne doświadczenia związane na przykład z opóźnieniami w podpisywaniu umowy i wypłaty zaliczki, brakiem płynności finansowej czy trudnościami we współpracy z Partnerami. Innymi słowy, w powszechnym rozumieniu środki pomocowe są postrzegane pozytywnie jako szansa zdobycia

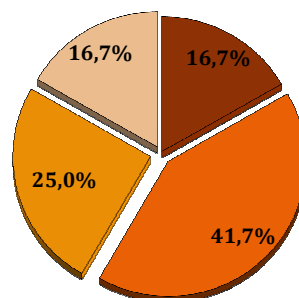
■ Tak ■ Nie ■ Nie wiem / trudno powiedzieć

Czy w ciągu ostatnich 2 lat zetknęli się Państwo z innymi programami pomocowymi przeznaczonymi na działania lokalne na terenach wiejskich? N=71

■ Tak
■ Nie

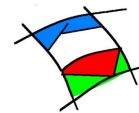
Czy starali się Państwo o dofinansowanie w ramach tych programów? N=28

■ Łatwiej niż z PO KL ■ Trudniej niż z PO KL
■ Porównywalnie ■ Nie wiem / nie pamiętam

Czy Państwa zdaniem łatwiej byłoby otrzymać środki z tego źródła niż z PO KL? N=12

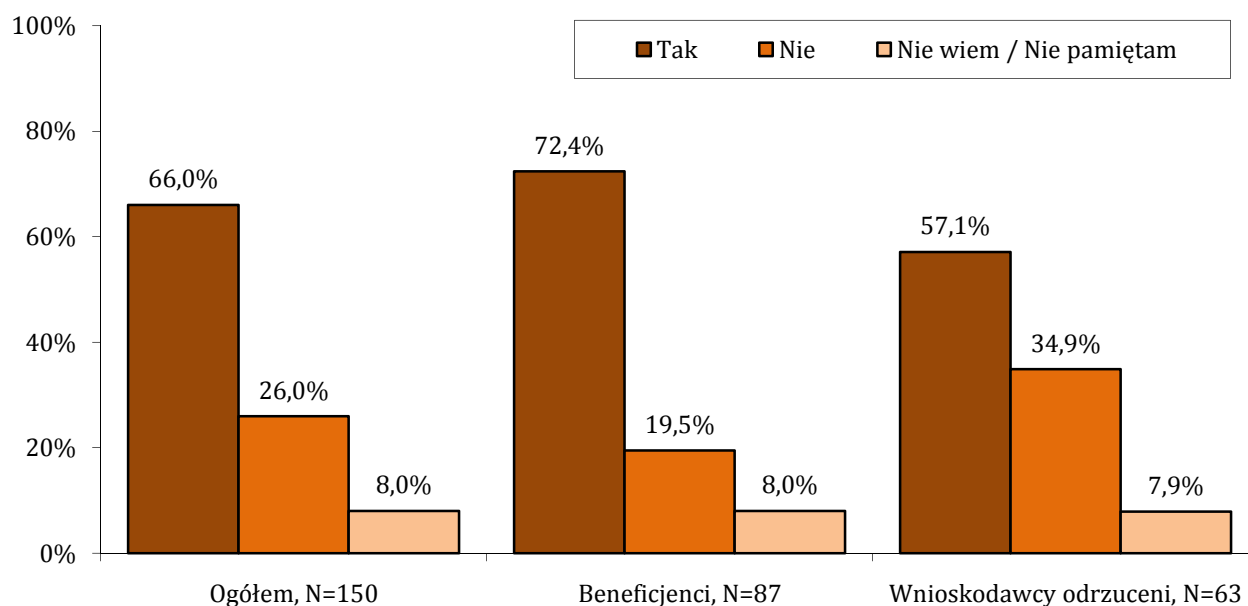
Ryc. 18 Znajomość alternatywnych względem PO KL środków na inicjatywy lokalne wśród Beneficjentów potencjalnych. Opracowanie własne na podstawie badań CATI. Nie sumuje się do 100 z powodu zaokrągleń.

dodatkowych pieniędzy na działania, ale też jako obarczone wysokim ryzykiem związanym z potencjalnymi trudnościami w realizacji projektu. Większa popularyzacja dobrych praktyk i dążenie do zmiany wizerunku Instytucji Pośredniczących jako zbiurokratyzowanych i mało efektywnych ma szansę zapobiec rozprzestrzenianiu się takich opinii, a tym samym zwiększyć zainteresowanie konkursami. Takiej zmianie sprzyja tworzenie potencjalnym Beneficjentom możliwości bezpośredniego kontaktu z przedstawicielami IP oraz IP2 oraz dążenie do uproszczenia procedur i dokumentacji wymaganej od wnioskodawców.

Alternatywne do PO KL sposoby aktywizacji społeczności lokalnych w zakresie aktywności zawodowej, integracji społecznej i edukacji na obszarach wiejskich

Na podstawie wyników badań ilościowych stwierdzono, że wśród badanych potencjalnych Beneficjentów połowa (49%) nie zetknęła się w ciągu ostatnich dwóch lat z innymi programami pomocowymi przeznaczonymi na działania lokalne na terenach wiejskich. Wśród 39% badanych, którzy zetknęli się z takimi programami, nieco mniej niż połowa (43%) ubiegała się o dostępne w ich ramach środki (ryc. 18). Wśród organizacji, które ubiegały się dofinansowanie z programów konkurencyjnych do PO KL 42% (5 badanych organizacji) stwierdziło, że były to środki trudniejsze do zdobycia niż PO KL, a jedna czwarta (3 organizacje), że zdobycie tych środków było podobnie trudne jak w przypadku PO KL (ryc. 19).

Ryc. 19 Znajomość alternatywnych względem PO KL środków na inicjatywy lokalne wśród Beneficjentów aplikujących do Działań 6.3, 7.3 i 9.5. PO KL 2007-2013. Opracowanie własne na podstawie badań CATI. Nie sumuje się do 100 z powodu zaokrągleń.

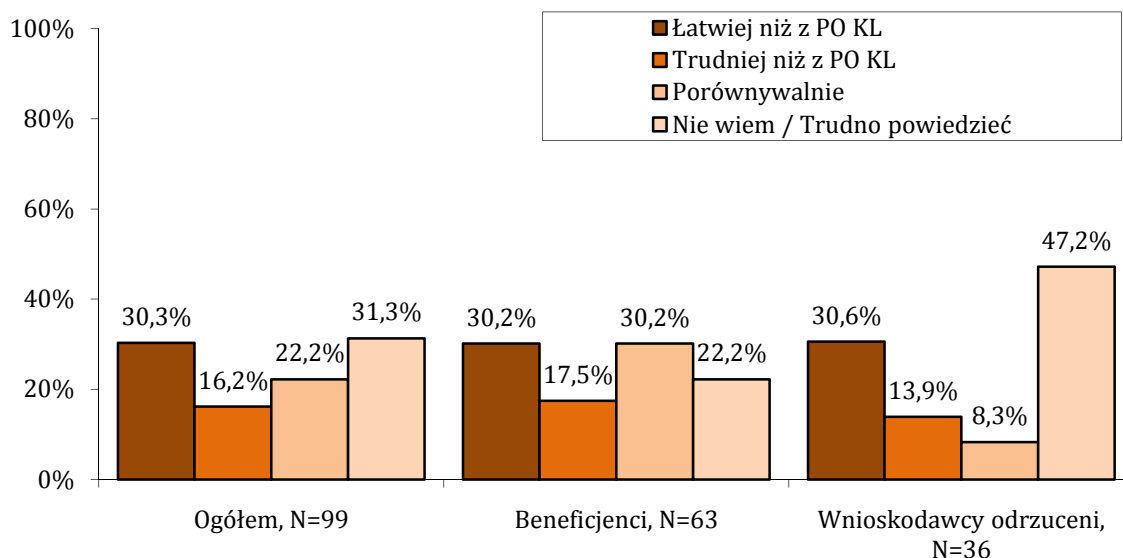
W próbie wnioskodawców dwie trzecie (66%) deklarowało, że w ciągu ostatnich dwóch lat zetknęli się z innymi programami pomocowymi przeznaczonymi na działania lokalne na terenach wiejskich, przy czym częściej znajomość konkurencyjnych źródeł deklarowali Beneficjenci wygrani. Stanowi to dodatkowy argument za tezą o znaczeniu wiedzy i orientacji w zagadnieniu zdobywania środków z programów pomocowych dla powodzenia składanego wniosku.

Wśród tych wnioskodawców, którzy zetknęli się z programami konkurencyjnymi do PO KL ponad trzy czwarte (77%) starało się o otrzymanie w ich ramach dofinansowania. Tylko 16% z nich stwierdziło, że były to środki trudniejsze do otrzymania niż z PO KL. Warto tu zauważyć, że rozkład odpowiedzi znacząco różni wnioskodawców od Beneficjentów, którzy w większości oceniali środki z PO KL jako bardziej dostępne (ryc. 20).

Głównym alternatywnym do PO KL programem służącym aktywizacji społeczności lokalnej jest Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, ze szczególnym uwzględnieniem osi priorytetowej 3 i 4, które skierowane są do podobnej grupy Beneficjentów (PROW 2007)⁸, a także Poakcesyjny Program Wsparcia Obszarów Wiejskich (PPWOW 2008), szczególnie w odniesieniu do Działania 7.3 i Działania 9.5 PO KL⁹.

⁸ Beneficjentami są: instytucje lub prywatne i publiczne podmioty, prowadzące działalność szkoleniową, osoby fizyczne lub osoby prawne, lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która prowadzi (podejmuje) działalność jako mikroprzedsiębiorstwo zatrudniające poniżej 10 osób, gmina lub jednostka organizacyjna, dla której organizatorem jest JST, instytucja kultury, dla której organizatorem jest JST, kościół lub inny związek wyznaniowy, organizacja pozarządowa mająca status organizacji pożytku publicznego.

⁹ Projekty dzielą się na cztery grupy usług PPWOW 2008, s. 38-39: **Grupa I – Usługi dla osób starszych**, np.: usługi opiekuńcze o różnym zakresie i charakterze – zależnie od indywidualnych potrzeb – zaczynając od pomocy sąsiedzkiej, a kończąc na usługach profesjonalnie przygotowanych opiekunek; środowiskowe formy opieki nad osobami starszymi; rozwój usług wspomagających (np.: transport, gastronomia, kształcenie ustawiczne, wypożyczalnia sprzętu ułatwiającego samodzielne funkcjonowanie czy pielęgnację); pomoc w okresowym wyręczeniu rodziny w opiece nad osobą starszą; działania wspierające w wykonywaniu drobnych prac remontowych; mieszkania chronione; wspieranie różnych form samopomocy; rozwój lokalnych instytucjonalnych form opieki, itp. **Grupa II – Usługi dla dzieci i młodzieży**, np.: rozwój sieci placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego, świetlic środowiskowych, ognisk wychowawczych, kół zainteresowań z szeroką ofertą dającą możliwość rozwoju zainteresowań, promującą pożądane zachowania, kształtującą właściwe postawy; tworzenie specjalistycznych placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego dla dzieci o szczególnych potrzebach; tworzenie klubów młodzieżowych z ofertą adekwatną do potrzeb nastolatków; doradztwo i interwencja kryzysowa; organizacja wolontariatu młodzieży; wspieranie zastępczych form opieki rodzinnej dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, itp. **Grupa III – Usługi dla rodzin**, np.: doradztwo prawne, społeczne, edukacyjne i psychologiczne, opieka instytucjonalna dla dzieci w wieku szkolnym i młodszych, opieka dzienna w niepełnym wymiarze czasowym, mini przedszkola i żłobki, rozwiązywanie problemów rodzinnych oraz związanych z nadużywaniem alkoholu i uzależnieniem od narkotyków, dodatkowe usługi dla osób niepełnosprawnych (fizycznie i intelektualnie), włączając w to opiekę dzienną, opiekę w domu i usługi instytucjonalne (tzn. terapia, rehabilitacja). Usługi nie mogą powielać już istniejących usług świadczonych przez instytucje publiczne (w tym NFZ), chyba że są niewystarczające dla wybranych grup, asystowanie osobie niepełnosprawnej, transport umożliwiający udział w życiu społecznym i publicznym; **Grupa IV – Wsparcie szkoleniowe i usługi eksperckie**: są to usługi dla kadry gmin i Partnerów społecznych, które mają wspomóc w podniesieniu jakości usług (lub ich zaplanowaniu albo wdrażaniu) świadczone na rzecz osób starszych, dzieci i młodzieży oraz rodzin; wyjazd studyjny członków gminnego Zespołu Roboczego ds. Aktualizacji GSRPS w celu poznania dobrych praktyk w zakresie planowanych w strategii usług, szkolenie nt. pozyskiwania środków zewnętrznych (poza środkami BŚ) na sfinansowanie zadań zaplanowanych w strategii, organizacja warsztatów w ramach partycypacyjnego modelu budowania GSRPS.

Ryc. 20 Ocena łatwości procesu aplikowania w alternatywnych względem PO KL środków na oddolne inicjatyw lokalne wśród Beneficjentów aplikujących do Działania 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL. Opracowanie własne na podstawie wyników CATI. Nie sumuje się do 100 z powodu zaokrągleń.

2.2 Adekwatność Działań 6.3, 7.3 oraz 9.5 PO KL do potrzeb Beneficjentów

Jakiego typu projekty możliwe do realizacji w ramach Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL cieszą się największym zainteresowaniem i z czego to wynika?

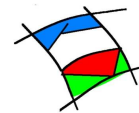
Czy społeczność lokalna chce aktywnie uczestniczyć w oddolnych inicjatywach podejmowanych przez NGO, ODR, UM, LGD w ramach projektów finansowanych z EFS?

Czy istnieją alternatywne do PO KL sposoby aktywizacji społeczności lokalnych w zakresie aktywności zawodowej, integracji społecznej i edukacji na obszarach wiejskich?

Typy projektów, realizowanych w ramach Działania 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL, cieszące się największym zainteresowaniem

Studia przypadków (patrz Aneks) ujawniły, iż w ramach poszczególnych projektów Beneficjenci realizują wiązki bardzo różnych działań. Potwierdzają to doświadczenia poprzedniego okresu programowania i dostępne opisy projektów, realizowanych ze środków EFS¹⁰. Tym samym próba jakiegokolwiek rzetelnej systematyki i podziału projektów pod kątem rodzajów działań w nich podjętych nie ma szans powodzenia. Jedyne wiarygodne podziału projektów można dokonać na poziomie poszczególnych Działań (lub Poddziałań PO KL). To samo dotyczy lokalnych inicjatyw oddolnych.

¹⁰ Por. Ciężka i in., 2006

W ramach ewaluowanych Działań najczęściej realizowane są projekty o charakterze edukacyjnym, a więc szkolenia, spotkania i konferencje (patrz studia przypadków), nieco rzadziej projekty z elementami badawczymi.

Największym zainteresowaniem Beneficjentów cieszyły się konkursy organizowane w ramach Działania 9.5 czyli dotyczące szeroko rozumianej edukacji na poziomie lokalnym. Na podstawie badań jakościowych można stwierdzić, że ich popularność wynika z jednej strony z wyższej niż w pozostałych konkursach alokacji środków na to Działanie oraz nieco mniej restrykcyjnego systemu oceny formalnej wniosków.

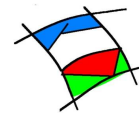
Urząd Marszałkowski, pełniący funkcję IP umożliwia bowiem wnioskodawcom poprawienie czy uzupełnienie wniosku w przypadku wystąpienia błędów formalnych, które przez pozostałe IP2 są traktowane jako dyskwalifikujące. Popularność Działania 9.5 wynika prawdopodobnie z tego, że Beneficjenci kierują się w tym przypadku opiniami zebranymi od innych organizacji i ROEFS, na podstawie których środki z Działania 9.5 uznaje się za łatwiejsze do zdobycia niż w przypadku pozostałych dwóch zadań.

W przypadku Działania 7.3 przyczyn mniejszego zainteresowania projektami na inicjatywy oddolne można upatrywać w skoncentrowaniu się Beneficjentów na projektach o charakterze systemowym (OPS), w ramach których zainteresowanie projektodawców było znacznie większe (porównaj podrozdział 1.3). Ponadto, jak się okazało po zamknięciu naboru wniosków z pierwszego konkursu, zapisy w dokumentacji konkursowej do Działania 7.3 nie zawierały jasno sprecyzowanego kryterium dotyczącego oddolnych inicjatyw, co sprawiło, że zdecydowana większość złożonych wniosków odpadła na etapie formalnym, jako nie spełniająca tego podstawowego założenia.

Ostre kryteria oceny stosowane przez WUP (wąski katalog możliwości poprawy wniosku po jego złożeniu) oraz większe problemy z rekrutacją uczestników działań sprawiają, że Beneficjenci rzadziej sięgali po środki z Działania 6.3.

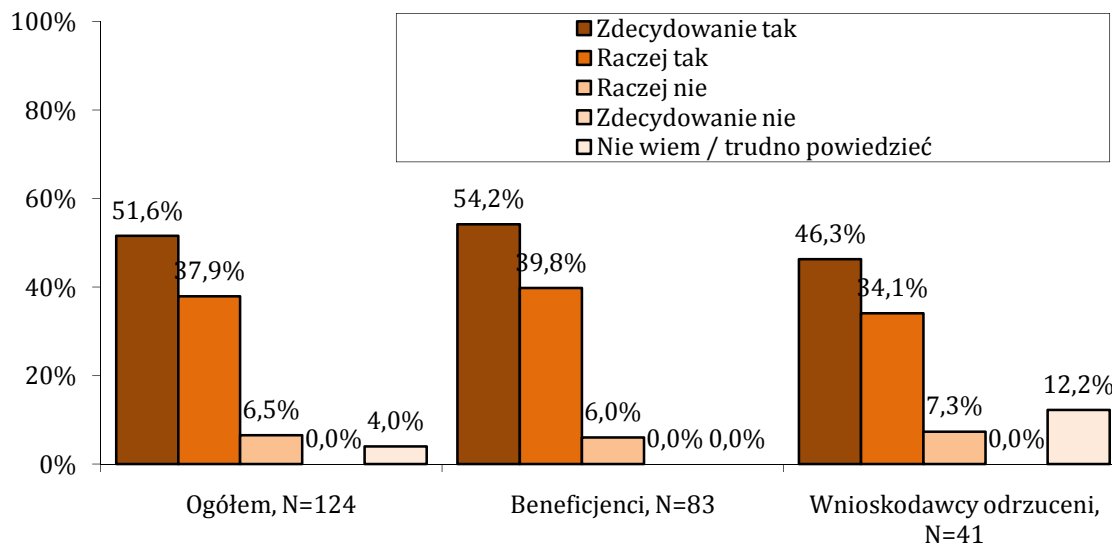
Aktywność społeczności lokalnych w projektach

Na podstawie wyników badań ilościowych starano się oszacować potencjał społeczności lokalnej określony poziomem zainteresowania Beneficjentów ostatecznych aktywnym udziałem w planowaniu czy realizacji działań lokalnych. Zainteresowanie to określa bowiem możliwości wprowadzania w życie zasady *empowerment* (porównaj podrozdział 1.2), decyduje o sukcesie bądź porażce rekrutacji uczestników projektu, a także może mieć wpływ na skuteczność formułowania Partnerstw.

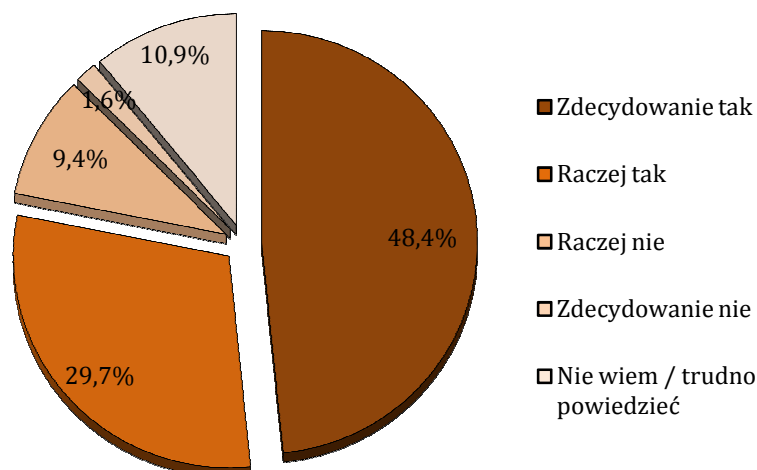

Wśród badanych wnioskodawców połowa (52%) stwierdziła, że z ich punktu widzenia społeczność lokalna zdecydowanie jest zainteresowana aktywnym udziałem w planowaniu bądź realizacji działań lokalnych. Kolejne 38% stwierdziło, że społeczność jest raczej zainteresowana tego typu uczestnictwem. W grupie wnioskodawców odrzuconych rzadziej (80%) niż w grupie Beneficjentów (96%) deklarowano, że społeczność lokalna jest zainteresowana aktywnym udziałem w inicjatywach oddolnych, choć w obu grupach zdecydowana większość stwierdziła, że takie zainteresowanie istnieje. Żadna z badanych organizacji nie stwierdziła, że w społeczności lokalnej zdecydowanie brak takiego zainteresowania (ryc. 21).

W przypadku Beneficjentów potencjalnych przekonanie o skłonności społeczności lokalnej do zaangażowania w działania oddolne było nieco mniejsze niż w przypadku wnioskodawców (78%). W tej grupie pojawił się też większy niż w przypadku pozostałych badanych grup odsetek osób mających poczucie, że społeczność lokalna nie jest zainteresowana udziałem w realizacji działań lokalnych – aż 11% stwierdziło, że na takie zainteresowanie nie można liczyć (ryc. 22). O ile więc braku zainteresowania lokalnej społeczności nie można uznać za barierę w przypadku aktywnych wnioskodawców, to przekonanie o niechęci mieszkańców do angażowania się w oddolne inicjatywy może być przyczyną, dla której część z potencjalnych Beneficjentów nie zdecydowała się na złożenie wniosku w ramach badanych konkursów.

Ryc. 21 Deklaracje Beneficjentów, aplikujących do Działania 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL co do zainteresowania lokalnych społeczności aktywnym uczestnictwem w ich projektach. Opracowanie własne na podstawie badań CATI. Nie sumuje się do 100 z powodu zaokrągleń.

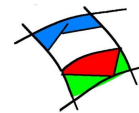
Ryc. 22 Deklaracje potencjalnych Beneficjentów, co do zainteresowania lokalnych społeczności aktywnym uczestnictwem w ich projektach. Opracowanie własne na podstawie badań CATI.

Alternatywne do PO KL sposoby aktywizacji społeczności lokalnych w zakresie aktywności zawodowej, integracji społecznej i edukacji na obszarach wiejskich

Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, że projekty realizowane w ramach inicjatyw oddolnych PO KL są jednym z wielu sposobów aktywizacji społeczności lokalnej. Podstawowym źródłem działań aktywizujących są zwykle takie instytucje jak szkoły, domy kultury, biblioteki, świetlice i ośrodki pomocy społecznej, a także lokalne organizacje takie jak Kółka Rolnicze, LGD, ODR, KGW etc. Organizacje te miały do tej pory szansę korzystać ze środków dostępnych w ramach konkursów organizowanych przez różnego rodzaju instytucje grantodawcze, przede wszystkim Fundację Batorego i Polsko-Amerykańską Fundację Wolności oraz w ramach programu Leader +.

	Cel Działania 6.3 rynek pracy	Cel Działania 7.3 integracja społeczna	Cel Działania 9.5 edukacja
Zatrudnienie i przeciwdziałanie bezrobociu	●	⦿	●
Edukacja	⦿	⦿	●
Integracja społeczna	⦿	●	⦿
Rozwój kadr przedsiębiorstw	●	○	⦿
Budowa sektora pozarządowego	⦿	⦿	⦿
Budowa sprawnej i skutecznej administracji publicznej wszystkich szczebli	○	○	⦿

Ryc. 23 Matryca przystawalności celów Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL 2007-2013 z obszarami działania Beneficjentów i potencjalnych wnioskodawców. Opracowanie własne na podstawie badań CATI oraz SzOP PO KL.
● - w pełni zgodne, ⦿ - częściowo zgodne, ○ - brak zgodności

W matrycy przystawalności na ryc. 23 określono na ile zbieżne są obszary działania poszczególnych organizacji z celami poszczególnych Działań.

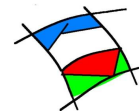
Stosunkowo najbardziej przystawalne do działań Beneficjentów oraz potencjalnych Beneficjentów na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego jest Działanie 9.5, dalej Działanie 6.3, a na końcu Działanie 7.3. Biorąc pod uwagę te wyniki nie dziwi fakt, że większość wnioskujących organizacji działa na obszarze edukacji (91%), który stwarza największe możliwości aplikowania w przypadku ogłaszanych konkursów, szczególnie zaś Działania 9.5, które jest uważane za najbardziej dostępne. Co ciekawe na drugim miejscu wśród obszarów zainteresowania badanych organizacji była integracja społeczna (76%), a na trzecim przeciwdziałanie bezrobociu (56%). Taką hierarchę obszarów działań potwierdza też popularność poszczególnych działań mierzona liczbą Beneficjentów i składanych projektów do poszczególnych konkursów.

2.3 Wnioski

- 1) W grupie potencjalnych Beneficjentów istnieje pewna (11%) grupa deklarująca, że nie są skłonni aplikować o tego typu środki. Zatem co dziesiątego Beneficjenta trudno będzie namówić do efektywnego aplikowania o środki PO KL. Można założyć, iż w ich zakres zainteresowania po prostu tego typu inicjatywy nie wchodzi i działania promocyjne w stosunku do nich pozostaną mimo zaangażowanych sił i środków po prostu nieefektywne.
- 2) Podmioty działające na obszarach wiejskich deklarują aktywność na poziomie lokalnym, choć w praktyce niekoniecznie przekłada się ona na tworzenie obszarów intensywnej współpracy na rzecz integracji lokalnej.
- 3) Problemem zgłaszanym przez badanych Beneficjentów jest przede wszystkim niewystarczające zaangażowanie ostatecznych odbiorców działań w ich planowanie i realizację. Innymi słowy zasada *empowerment* realizowana jest na badanym obszarze w bardzo niewielkim stopniu.
- 4) Brak zainteresowania lokalnej społeczności nie stanowi bariery w przypadku aktywnych wnioskodawców jednak przekonanie o niechęci mieszkańców do angażowania się w oddolne inicjatywy może być przyczyną, dla której część z potencjalnych Beneficjentów nie zdecydowała się na złożenie wniosku w ramach badanych konkursów.
- 5) Badani wnioskodawcy i potencjalni Beneficjenci mieli pozytywny stosunek do pozyskiwania i wdrażania funduszy w ramach EFS, choć w przypadku potencjalnych Beneficjentów większość nie planowała ubiegania się o takie fundusze. Natomiast organizacje, które brały

udział w konkursach zwykle deklarowały, że planują ponownie ubiegać się o podobne środki w przyszłości.

- 6) Istotnym czynnikiem zniechęcającym potencjalnych wnioskodawców od ubiegania się o środki z PO KL jest wysoki poziom komplikacji procedur konkursowych oraz nadmiar dokumentacji konkursowej. Głównym źródłem błędów we wnioskach jest niedostateczne zapoznanie się wnioskodawców z wytycznymi, co częściowo wynika z tego, że dokumentacja ta bardzo często się zmienia i składa się na nią bardzo wiele elementów nie stanowiących spójnej całości.
- 7) Istotne dla podejmowania przez Beneficjentów decyzji dotyczącej aplikowania o środki do poszczególnych konkursów na konkretne Działania są: dostępna alokacja środków oraz system oceny formalnej wniosków. Im większa alokacja i mniej restrykcyjna metoda oceny projektów, tym popularność konkursu jest większa.

Rozdział 3: *Wpływ kluczowych czynników na zdolności absorpcyjne w obszarze lokalnych inicjatyw oddolnych*

3.1 Potencjał instytucjonalny Beneficjentów działających na obszarach wiejskich

Co wpływa na zdolność absorpcyjną podmiotów? Czy wynika to z ich statusu organizacyjnego i prawnego?

Czy kadry podmiotów działających na obszarach wiejskich posiadają stosowne umiejętności w zakresie wnioskowania o środki EFS i wdrażania projektów z PO KL?

Czy kultura organizacyjna i procedury wewnętrzne podmiotów działających na obszarach wiejskich umożliwiają kreowanie oddolnych inicjatyw lokalnych w ramach PO KL?

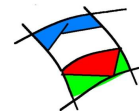
Na ile lokalni Liderzy potrafią wykorzystać budowanie dialogu w aktywizacji społeczności lokalnych?

Kluczowe cechy instytucjonalne podmiotów aplikujących do inicjatyw oddolnych finansowanych z PO KL i ich wpływ na zdolności absorpcyjne

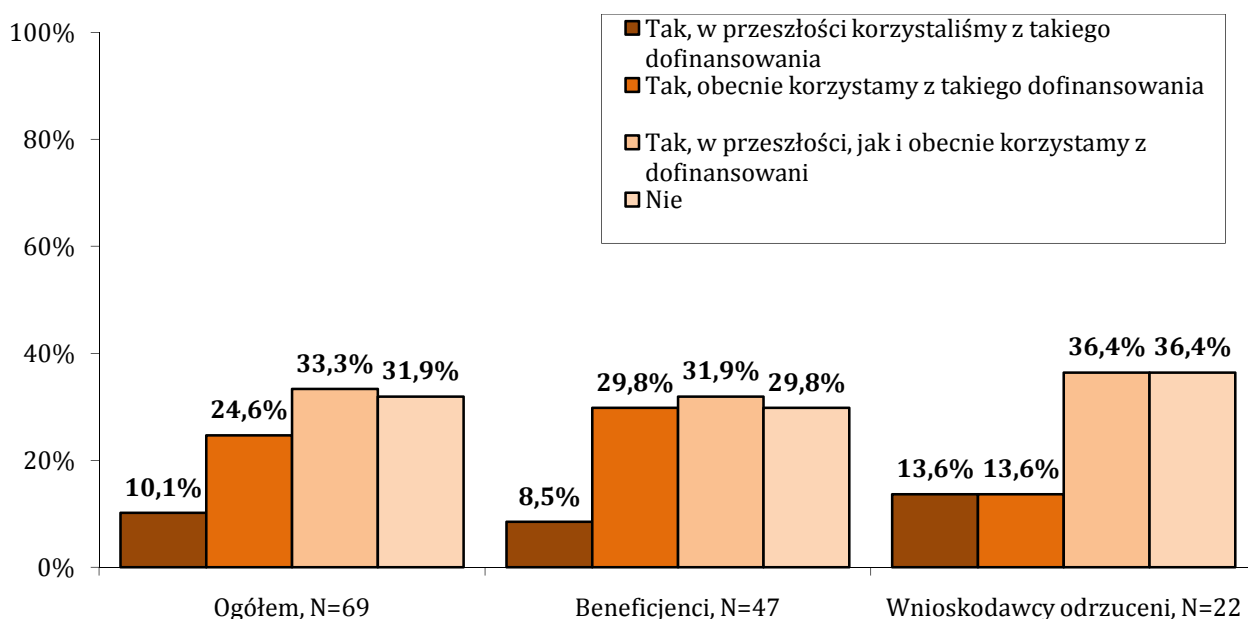
Kreowanie inicjatyw oddolnych to złożony i delikatny proces, który ulega wpływom go wzmacniającym oraz osłabiającym. Poniższy rozdział poświęcony jest identyfikacji tych czynników na poziomie kultury organizacyjnej oraz procedur wewnętrznych, wpływających na podmioty działające na obszarach wiejskich. Identyfikacja czynników wewnętrznych wzmacniających lub hamujących powstawanie i rozwijanie inicjatyw oddolnych służy do wskazania działań sprzyjających tym inicjatywom, kompensujących wpływy negatywne i prowadzących do zwiększenia zdolności absorpcyjnych podmiotów aplikujących w konkursach Działań 6.3, 7.3 oraz 9.5 PO KL.

Czynnikiem decydującym o skutecznej aplikacji w ramach inicjatyw oddolnych jest **wielkość i doświadczenie organizacji**. Skutecznie aplikują przede wszystkim duże organizacje pozarządowe (w tym działające lub współpracujące z LGD), JST oraz podmioty gospodarcze. Instytucje te są zazwyczaj silne pod względem finansowym i personalnym: posiadają doświadczoną kadrę i środki finansowe pozwalające udźwignąć realizację projektów bez utraty płynności finansowej nawet przy zdarzających się opóźnieniach płatności środków ze strony IP oraz IP2. Organizacje takie działają zazwyczaj w Partnerstwach lub lokalnych grupach działania, posiadają też wydzielone komórki organizacyjne lub osoby, których zadaniem jest pozyskiwanie funduszy na swoją działalność.

Na tworzenie nowych projektów i decyzję o przystąpieniu do konkursów poważny wpływ wywiera również **kultura organizacyjna** tych instytucji – doświadczenie zatrudnionych osób, otwarcie na nowe pomysły i współpracę z innymi organizacjami (w tym aktywność w ramach

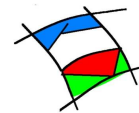
Partnerstw), znajomość lokalnych uwarunkowań i potrzeb Beneficjentów ostatecznych, co skutkuje nie tylko większą niż u pozostałych podmiotów aktywnością aplikacyjną, ale i skutecznością w ubieganiu się o środki. Tylko 29,8% obecnych Beneficjentów nie realizowało w ciągu ostatnich dwóch lat żadnego innego projektu dofinansowywanego z EFS, jednocześnie brakiem doświadczenia wykazuje się 36,4% wnioskodawców, którzy nieskutecznie ubiegali się o środki EFS (ryc. 24). Mniejsze znaczenie mają natomiast procedury wewnętrzne tych podmiotów. Większość podmiotów ich nie posiada, a nawet jeśli posiada, to ich rola ogranicza się zazwyczaj do wyznaczenia ram koordynacji prac w ramach JST.

Ryc. 24 Odsetek Beneficjentów, którzy odpowiadali na pytanie: *Czy w ciągu ostatnich 2 lat otrzymali Państwo dofinansowanie ze środków EFS na realizację tych projektów?* Opracowanie własne na podstawie badań CATI.

Wśród Beneficjentów są obecne również, choć w znacznej mniejszości małe, działające wyłącznie lokalnie organizacje. Do takich podmiotów należą ochotnicze straże pożarne, małe fundacje itp. Są to organizacje słabe zarówno pod względem instytucjonalnym (małe zespoły) jak i finansowym (brak środków własnych lub bardzo małe fundusze, rzędu do 5 000 zł). Realizacja projektów o budżecie do 50 000 zł, bez podpisanych umów oraz bez zrealizowanej zaliczki stanowi dla tych organizacji barierę praktycznie nie do pokonania. Dlatego źle funkcjonujący system zaliczek może bardzo szybko wprowadzić takie podmioty w duże problemy finansowe. Ponadto brak doświadczonej kadry powoduje popełnianie błędów w procesie wnioskowania o płatność, to zaś pociąga za sobą przesunięcia w płatnościach.

Główna grupa „nieskutecznych” wnioskodawców z Działania 6.3, 7.3, 9.5 PO KL składa się przede wszystkim z małych podmiotów, które mają wyraźne **braki w kompetencjach**

związanych z techniką projektową. Organizacje te nie potrafią we właściwy sposób przełożyć swoich pomysłów na wniosek, mają wyraźne problemy z zachowaniem w projektach logiki interwencji, a z drugiej strony złożeniu budżetu. Rzadko stać takie organizacje na wynajęcie firm konsultingowych, które pomogłyby im napisać projekty, mają także problemy ze śledzeniem zmian w dokumentacji.

Ponadto analiza pozyskanych danych ilościowych pozwala zwrócić uwagę na jeszcze dwie zasadnicze słabości instytucjonalne u obu grup badanych respondentów (Beneficjentów, jak i wnioskodawców odrzuconych), które są związane z:

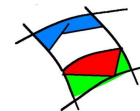
- przygotowaniem wniosku w odpowiednim czasie,
- poszukiwaniem Partnera.

W rozkładzie odpowiedzi na pytania dotyczące **problemów z krótkim terminem składania wniosków** co trzeci respondent wśród Beneficjentów upatruje w tym trudność, a wśród wnioskodawców odrzuconych aż co drugi. Zatem dla wielu Beneficjentów stanowi to duży problem, który występuje mimo faktu, iż informacje o konkursach są upubliczniane na długo przed otwarciem konkursu. Może to wynikać z braku umiejętności zarządzania czasem, co w konsekwencji oznacza pisanie projektu na ostatnią chwilę. Efektem takiego podejścia jest niska wartość merytoryczna takich projektów. Pewnym potwierdzeniem tej hipotezy może być duża liczba wskazań tego problemu przez grupę ponad 49% wnioskodawców, którzy ponieśli porażkę w konkursach. Inną przyczyną takiego stanu może być brak wystarczających kompetencji w zakresie pisania projektów (ryc. 25). Innym, choć najmniej prawdopodobnym powodem takiego stanu rzeczy może być brak znajomości mechanizmów funkcjonowania programu, tym samym niewiedza o istnieniu rocznych harmonogramów konkursów w PO KL.

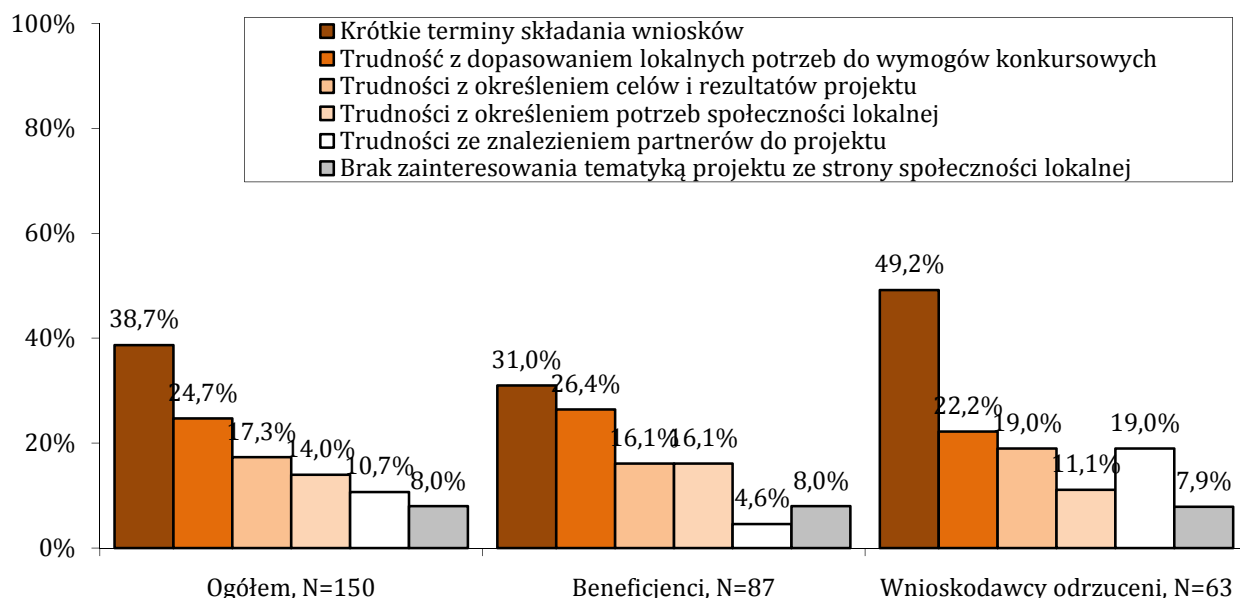
Drugim istotnym problemem instytucjonalnym części wnioskodawców z pewnością może być **znalezienie Partnera**. Jak widać z poniższego wykresu stanowi to główny problem jedynie dla grupy wnioskodawców odrzuconych, gdzie aż co piąty wskazuje na tę barierę.

Oznacza to, że wielu wnioskodawców nie jest przyzwyczajonych do partycypacyjnego działania z innymi podmiotami, preferując działanie jako indywidualne podmioty. Współpracy z innymi podmiotami raczej nie traktują jako wartości dodanej projektu, lecz jako wymóg formalny i konieczność, aby zdobyć dotację.

Mając to na uwadze, część wnioskodawców zbyt późno zabiera się za szukanie Partnerów projektowych. Efektem tego jest to, że Partnerstwa są robione „na siłę”, co odbija się na jakości

samej aplikacji, jak i sposobie realizacji projektu, w którym Lider zazwyczaj ogranicza działania Partnera/Partnerów do minimum.

Ryc. 25 Problemy Beneficjentów przy składaniu wniosków do Działów 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL 2007-2013. Opracowanie własne na podstawie badań CATI.

Beneficjenci w większości (ponad 57%) korzystają z pomocy zewnętrznej w procesie budowy projektów, jednak jest to głównie pomoc o charakterze informacyjno – szkoleniowo – doradczym oferowana przez ROEFS i komórki organizacyjne odpowiedzialne za informowanie Beneficjentów w kwestiach dotyczących EFS w IP oraz IP2. Jedynie, co szósty podmiot korzysta z odpłatnych usług firm doradczych w zakresie opracowania projektu. Taki wynik może oznaczać w kontekście całej grupy aktywnych wnioskodawców, że większość z nich potrzebuje pomocy zewnętrznej w procesie przygotowania wniosku, co może wynikać z braku wystarczających kompetencji i doświadczenia w obszarze budowy projektów. Pewnym potwierdzeniem tego przypuszczenia wydaje się ponownie rozkład odpowiedzi odnośnie problemów związanych z etapem przygotowania wniosku, gdzie prawie co piąty respondent widzi trudności w określeniu celów i rezultatów projektu, co należy czytać jako brak doświadczenia, umiejętności i wiedzy projektowej. Szerzej temat ten został omówiony w rozdziale 4.1 niniejszego raportu.

Ostatnią zauważoną słabością instytucjonalną, która występuje zarówno wśród dużych jak i małych organizacji głównie sektora pozarządowego jest brak strategii wyznaczającej długoterminową perspektywę działania. Organizacje te planują swą aktywność w perspektywie nie dłuższej niż dwuletnia, żyjąc „od projektu do projektu”. Sytuacja ta raczej nie obejmuje

jednostek samorządu terytorialnego jak i powiązanych z nimi LGD, które opracowują strategie działalności już na etapie formalnego tworzenia.

Wewnętrzne cechy organizacji, jej struktura i kultura organizacyjna mają wpływ na skuteczność w aplikowaniu o środki w ramach inicjatyw oddolnych. Wielkość i doświadczenie organizacji, zdolność do długoterminowego planowania przyszłości, kompetencje i liczba jej pracowników, ich nastawienie na współpracę z otoczeniem to kluczowe czynniki wpływające na aktywność organizacji i skuteczność ich działań. Skuteczność działań i efektywność aplikacyjną podnosi także posiadanie przez organizację długoterminowej strategii ukierunkowującej jej zainteresowania (np. poprzez śledzenie z odpowiednim wyprzedzeniem terminarza konkursów). Nie stwierdzono wpływu procedur wewnętrznych na skuteczność aplikacyjną podmiotów. Procedury wewnętrzne posiadają w większości JST i LGD, którym służą one do wyznaczania ram koordynacji prac między różnymi jednostkami, a pozostałe podmioty takich procedur po prostu nie mają. Kompensacją dla słabości organizacyjnych może być pomoc instytucji systemowych, co jest szczególnie istotne w sytuacji, gdy większości wnioskodawców nie stać na korzystanie z pomocy odpłatnej.

Główne czynniki wpływające na zdolność absorpcyjną projektodawców

Zdolnością absorpcyjną podmiotów nazywamy te cechy organizacji, które sprzyjają skutecznemu aplikowaniu i sprawnemu wykorzystaniu środków. Jest to bardzo ważna cecha każdej organizacji ubiegającej się o dofinansowanie, która pozwala na predykcje jej zdolności aplikacyjnych i realizacyjnych projektów. Poniżej dokonano usystematyzowania cech opisujących zdolność absorpcyjną organizacji.

Czynniki, które wpływają na zdolność absorpcyjną Beneficjentów inicjatyw oddolnych można podzielić na dwie grupy:

Czynniki wewnętrzne – wynikające z samej organizacji, jej formy i struktury

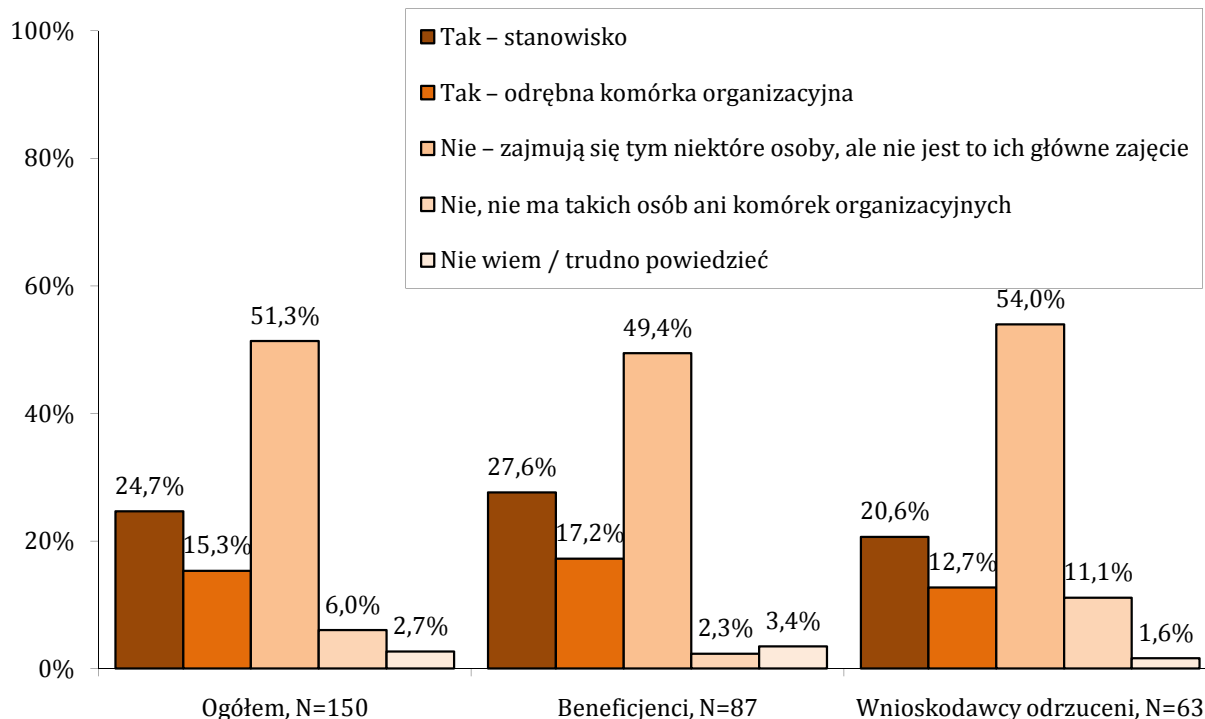
Czynniki zewnętrzne – występujące w otoczeniu organizacji, na które dany podmiot nie ma wpływu.

W przypadku czynników wewnętrznych kluczowy wpływ na zdolności absorpcyjne organizacji ma jej **doświadczenie i pamięć instytucjonalna** (trwałość zespołów – niska fluktuacja kadr). W tym przypadku ważny jest nie tyle wiek organizacji, lecz wielkość doświadczenia „tworzących” ją ludzi. Choć warunki konkursowe często skupiają się na doświadczeniu samej organizacji, to zasadniczo pomijane jest w ocenie doświadczenie tworzących ją ludzi.

Koncentracja na doświadczeniu organizacji może być myląca. Można bowiem założyć, iż to przecież stabilna kadra dysponująca już doświadczeniem w realizacji projektów, wdrożona w określone procedury i projektowy system pracy w pełni przyczynia się do sukcesu realizacji przedsięwzięć, wdrażanych przez Beneficjentów. Oprócz doświadczenia i kompetencji kadry ważna jest także liczba osób. Zdarzają się sytuacje, w której Beneficjent przyjmuje do realizacji zbyt wiele projektów, nie dysponując odpowiednią liczbą pracowników. Jak wynika z wywiadów, przeprowadzonych z Beneficjentami, zdarzają się sytuacje, kiedy to planując swoje działania Beneficjent z góry zakłada pozyskanie dodatkowej kadry do realizacji projektów. W przypadku, gdy to się nie udaje, w realizacji projektów występują zaburzenia i opóźnienia.

Przeciążenia zespołów wnioskodawców mogą powodować także sytuacje odwrotne, kiedy to dana instytucja nie jest w stanie przystąpić do nowych konkursów. Taka sytuacja nastąpiła na przykład w przypadku LGD, które rezygnowały z przystąpienia do aplikowania o finansowanie projektów z Działania 7.3, gdyż zajęte były rozliczaniem końcowej fazy projektów, finansowanych ze środków LEADER + w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich.

Drugim ważnym czynnikiem jest **istnienie w strukturach podmiotu komórki lub osób oddelegowanych w całości do pozyskiwania środków** na rzecz działalności organizacji. Przedstawiony poniżej wykres (ryc. 26) dowodzi, że ponad połowa skutecznych Beneficjentów posiada w swej strukturze stanowisko lub komórkę, której zadaniem jest pozyskiwanie środków zewnętrznych. Spośród grupy wnioskodawców, których wnioski zostały odrzucone podobnych rozwiązań w strukturze organizacyjnej nie posiada przeszło 82,9%, co może dowodzić tezy, że brak choćby takich rozwiązań bezpośrednio przekłada się na niską skuteczność w aplikacji. Możliwość oddelegowania pracownika tylko do pozyskiwania środków skutkuje lepszym rozeznaniem w dostępnych funduszach, wcześniejszym pozyskaniu informacji o ich dostępności i wreszcie w przygotowaniu lepszego wniosku, co przekłada się w wielu przypadkach na sukces w pozyskiwaniu środków. Sami wnioskodawcy twierdzą, że o sukcesie w aplikacji decyduje nawet nie tyle sam pomysł, co umiejętność jego „sprzedania”, czyli sposobu zaprezentowania koncepcji działań we wnioskach. Poza spełnieniem wszystkich wymogów formalnych ważne jest ich zdaniem, aby projekt sprawiał odpowiednie wrażenie w trakcie lektury, czyli by był po prostu ładnie napisany pod względem językowym z zachowaniem logiki projektowej i z zastosowaniem odpowiednich figur i sformułowań.

Ryc. 26 Odpowiedź na pytanie: *Czy w Państwa strukturze organizacyjnej posiadają Państwo komórkę organizacyjną lub stanowisko odpowiedzialne za pozyskiwanie i zarządzanie projektami współfinansowanymi ze środków UE?*
Opracowanie na podstawie badań CATI.

Status organizacyjny i prawny instytucji wnioskodawcy może mieć wpływ na zdolność absorpcyjną i możliwości zrealizowania projektu przez konkretny podmiot. O środki z PO KL mogą ubiegać się tylko organizacje posiadające osobowość prawną i wyodrębnione konto. Jest to pierwsza przeszkoda z jaką muszą się zmierzyć wszelkie grupy nieformalne, które pierwotnie, według wstępnych koncepcji przy tworzeniu PO KL 2007-2013 miały mieć dostęp do programu tak jak podmioty prawne.

Osobną grupę stanowią instytucje, które nie mają samodzielności prawnej (np. szkoły). W ich przypadku istotny wpływ na decyzyjność takich Beneficjentów ma obieg dokumentacji i tempo podejmowania decyzji u organizatora jednostki. Mimo, iż szkoły mogły samodzielnie składać wnioski do Działania 9.5 PO KL, ze względu na swój status formalno-prawny, włączenie środków EFS do ich budżetów musiało uzyskać zgodę samorządu terytorialnego.

Jak już wspomniano w rozdziale 1.2 zapisy konkursów preferują dodatkowymi punktami strategicznymi LGD, a co za tym idzie inne podmioty mają już na starcie mniejsze szanse na uzyskanie dofinansowania. LGD nie mają jednak możliwości prowadzenia działalności gospodarczej, przez co nie dysponują kapitałem własnym i zależą w dużej mierze od składek członkowskich i możliwości finansowania zaangażowanych Partnerów.

Kolejnym ważnym czynnikiem sprzyjającym skutecznej absorpcji środków (zarówno w pozyskaniu, jak i wdrożeniu projektów) jest **nieskomplikowana struktura organizacyjna** podmiotu. Istotną rolę odgrywa tu zasada, że im prostsza struktura zarządzania w organizacji, tym sprawniejszy jest proces decyzyjny, co przekłada się na płynność realizacji projektów. Problem wydłużonej drogi decyzyjnej dotyczy przede wszystkim rozbudowanych Partnerstw i Lokalnych Grup Działania, w których decyzji nie podejmuje zarząd, a walne zgromadzenie członków.

W przypadku Partnerstw oraz LGD ważny jest aktywny, dobrze działający animator (organizacja wiodąca w danej grupie), który sam posiada dużą zdolność operacyjną, to znaczy zespół doświadczonych i kompetentnych pracowników oraz zaplecze finansowe. Jego rola polega na aktywizacji wszystkich współdziałających podmiotów i koordynacji ich pracy (patrz studium przypadku projektu *Umiejętności Liderów wiejskich siłą w rozwiązywaniu problemów społecznych*).

Istotnym czynnikiem, ułatwiającym koordynację pracy poszczególnych Partnerów jest posiadanie przez nich jasnej, uzgodnionej strategii działania (dotyczy to szczególnie LGD). Strategia taka, nadaje cel i kierunek działań uczestnikom grupy, pozwala im angażować się w projekty nie ze względu na sam fakt pojawienia się środków (traktowanych jako „do wzięcia”), ale na ubieganie się o fundusze wspomagające realizację celów wyznaczonej strategii.

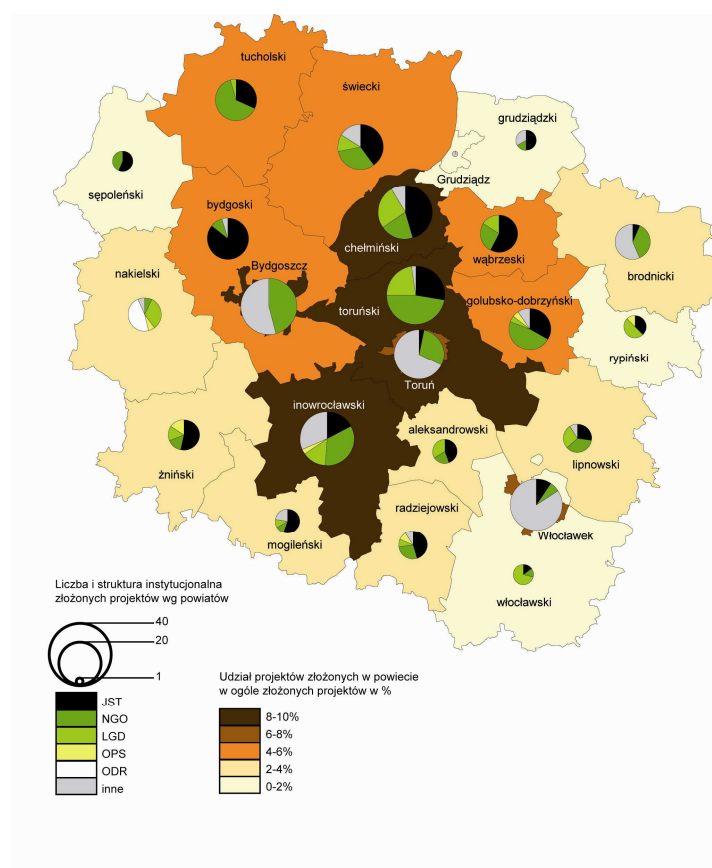
Bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na sprawną realizację wszystkich projektów jest posiadanie przez podmioty realizujące projekt alternatywnych źródeł finansowania pozwalających na zachowanie płynności finansowej w przypadku wystąpienia opóźnień w płatnościach. Należy jednak przy tym zaznaczyć, że wszelkie opóźnienia płatności to negatywny czynnik powodujący poważne problemy w działalności Beneficjentów.

Ostatnim, choć nie najmniej ważnym czynnikiem jest znajomość faktycznych potrzeb środowisk lokalnych oraz doświadczenie w pracy z nimi. Organizacja znana i identyfikowana przez członków społeczności lokalnej łatwiej pozyskuje Beneficjentów ostatecznych i zachęca

ich do aktywnego uczestnictwa w projekcie (porównaj studium przypadku projektu *Edukacja – wybór dla przyszłości podinowrocławskich społeczności wiejskich*).

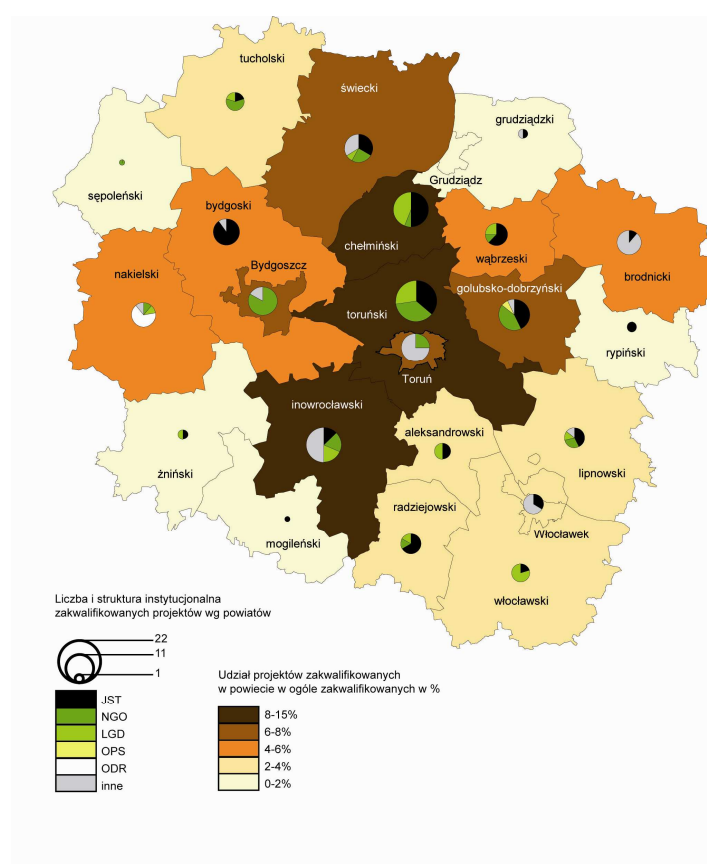
Zdolności absorpcyjne są widoczne nie tylko poprzez liczbę Beneficjentów składających wnioski, ale także poprzez liczbę wniosków złożonych oraz pozytywnie ocenionych. Podobnie jak w przypadku Beneficjentów (podrozdział 1.2), tak i w przypadku liczby złożonych projektów istnieją pewne zależności przestrzenne.

Analizy przestrzenne wykazują, iż najmocniejsze są instytucje z centralnej części województwa (powiatu chełmińskiego, inowrocławskiego i toruńskiego ziemskiego, a także Bydgoszczy i Torunia), dalej zaś z powiatów usytuowanych na północny-zachód od Wisły oraz wąbrzeskiego i golubsko-dobrzyńskiego. Warto przy tym zaznaczyć, iż w przypadku powiatów ziemskich kluczową rolę odgrywają tu jednostki samorządu terytorialnego i w mniejszym stopniu organizacje pozarządowe. Zdecydowanie mniejsza liczba projektów została złożona przez Beneficjentów z peryferyjnych powiatów województwa (ryc. 27).

Ryc. 27 Rozkład przestrzenny liczby projektów, złożonych przez poszczególne rodzaje Beneficjentów w poszczególnych powiatach woj. kujawsko-pomorskiego. Opracowanie własne.

Analiza rozkładu projektów ocenionych pozytywnie pod względem formalnym i merytorycznym potwierdza dominującą pozycję Beneficjentów z centralnej części województwa. W niektórych powiatach (np. tucholskim i sępoleńskim) liczba projektów, które przeszły ocenę jest relatywnie mniejsza niż w innych powiatach. Z kolei np. w powiecie brodnickim i świeckim, mimo stosunkowo małej liczby projektów relatywnie duża liczba została oceniona pozytywnie. Powiat nakielski odstaje od statystyk ze względu na dużą aktywność ODR w Minikowie, który został ze względu na swoją główną siedzibę, przypisany właśnie do tej jednostki. Jednak mimo tych odstępstw dalsze peryferia województwa (w szczególności zaś rejon południowo-wschodni) pozostają zdecydowanie słabsze (ryc. 28).

Ryc. 28 Rozkład przestrzenny liczby projektów, złożonych przez poszczególne rodzaje Beneficjentów w poszczególnych powiatach województwa kujawsko-pomorskiego i ocenionych pozytywnie pod względem formalnym i merytorycznym. Opracowanie własne.

Podstawowym czynnikiem zewnętrznym determinującym ubieganie się przez organizacje o środki z PO KL są same zapisy Programu decydujące do kogo jest on skierowany. Część potencjalnych Beneficjentów (szczególnie ta o mniejszym doświadczeniu) nie potrafi zidentyfikować w zapisach PO KL i warunkach konkursowych treści istotnych dla siebie i swojego projektu.

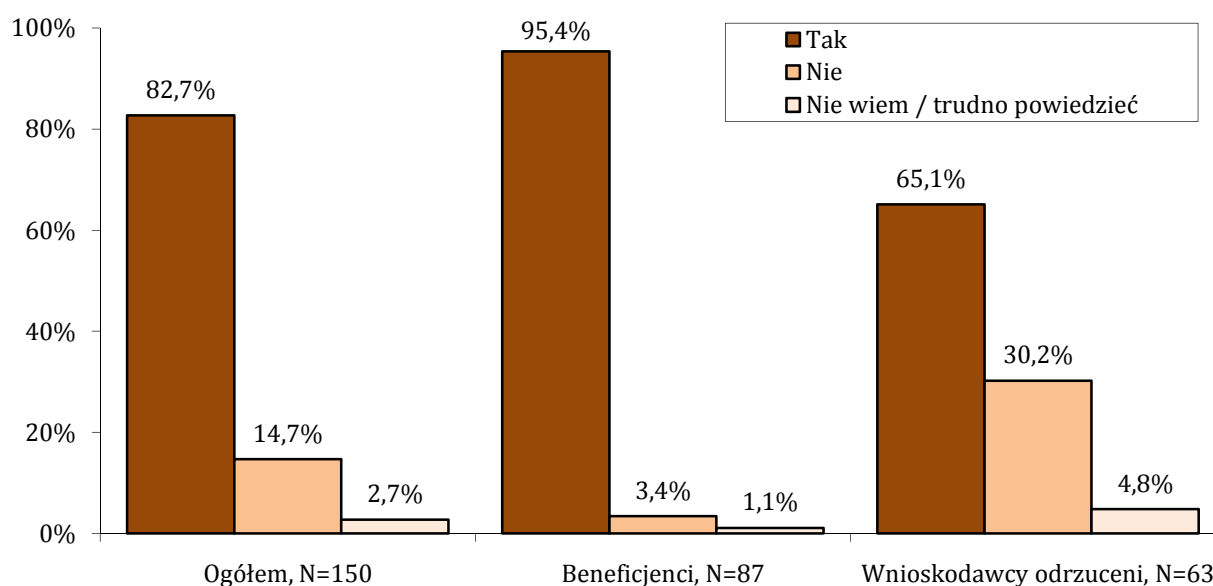
Kolejnym czynnikiem zewnętrznym są istniejące duże różnice w podejściu do oceny, a potem realizacji projektów między WUP, ROPS i UM odpowiedzialnymi za różne priorytety PO KL. Szerszy opis tego zagadnienia został przedstawiony w rozdziale 4.2. Zaznaczyć jednak należy, że z każdym kolejnym konkursem następuje coraz większa standaryzacja podejścia do oceny zarówno formalnej, jak i merytorycznej oraz zacieranie różnic w ocenach poszczególnych asesorów.

Kompetencje asesorów i sposób oceniania przez nich wniosków stanowią kolejny czynnik zewnętrzny, z jakim spotykają się wnioskodawcy. Kompetencje asesorów łączą się ze sposobem oceniania przez nich wniosków i stosowanymi kryteriami oceny. Wnioskodawcy, którzy mają ogólnokrajowe doświadczenie w aplikacji o środki wskazują na różnice w ocenie tych samych wniosków składanych w ramach takich samych Działań w różnych województwach – w jednym województwie wniosek przechodzi z wysoką liczbą punktów za ocenę merytoryczną, a w drugim dostaje ocenę bardzo niską. Wskazują oni, że ocena wniosku często zależy od osobistych preferencji asesora (np. promowanie konkretnych działań projektowych, przykładanie różnej wagi do konkretnych potrzeb lokalnych) i jego kompetencji (np. wiedzy na temat systemu płatności w PO KL, kosztów kwalifikowanych, budowy systemu wskaźników lub wreszcie logiki interwencji).

Rola lokalnych Liderów w aktywizacji społeczności lokalnych w ramach projektów PO KL

Problemem małych środowisk, szczególnie wiejskich jest rozbudzenie i wzmocnienie aktywności lokalnej, a w środowiskach, które już działają – utrwalenie tej działalności. Marazm, brak motywacji do działania, „słomiany zapał”, wewnętrzne rozbieżności, niewiara we własne siły i niewiedza o źródłach wsparcia są czynnikami ograniczającymi tę aktywność. Zadaniem lokalnych Liderów jest przełamanie tych barier. Mają oni szczególną do odegrania rolę nie tylko na etapie inicjowania działań środowisk lokalnych, ale i przy wyznaczaniu kierunków dalszej aktywności. Poniżej przedstawiono rolę, jaką Liderzy pełnią w identyfikacji potrzeb środowisk lokalnych.

Jak wspomniano już wcześniej znajomość potrzeb lokalnych jest istotnym czynnikiem zwiększającym szanse na uzyskanie dofinansowania w ramach PO KL. Wykres poniżej wskazuje, że 82,7% wszystkich wniosków podlegało konsultacjom społecznym na szczeblu lokalnym, ale wśród wniosków, które otrzymały dofinansowanie odsetek ten sięga już 95,4%. A tylko 3,4% nie konsultowało swoich projektów ze społecznością lokalną (ryc. 29). Wśród wnioskodawców, których wnioski zostały odrzucone, aż 30,2% nie przeprowadzało żadnych konsultacji na etapie wypracowywania pomysłu na projekt i tworzenia wniosku.

Ryc. 29 Odsetek Beneficjentów, deklarujących konsultacje swoich projektów ze społecznością lokalną. Opracowanie własne na podstawie badań CATI. Nie sumuje się do 100 z powodu zaokrągleń.

Najczęściej stosowane formy konsultacji zostały omówione już w rozdziale 1.2 (ryc. 3). Przypomnimy tylko, iż wnioskodawcy, którzy uzyskali dofinansowanie skupiali się przede wszystkim na bezpośrednich spotkaniach z adresatami pomocy (62,7%) oraz spotkaniach z Liderami lokalnymi (41%). Z kolei nieskutecznie aplikujący znacznie częściej wskazywali na nieformalne rozmowy z przedstawicielami społeczności lokalnych (46,3%) – co wskazuje na nieprzykładanie przez wnioskodawców wagi do rzetelnej i dogłębnej analizy potrzeb potencjalnych Beneficjentów Ostatecznych.

Należy zwrócić uwagę, że sposób konsultacji zależny był od Działania, a co za tym idzie i od rodzaju Beneficjenta Ostatecznego. W Działaniu 6.3 i 9.5 wnioskodawcy skupiali się przede wszystkim na współpracy z Liderami lokalnymi takimi jak sołtysi, którzy stanowili pomost między grupami docelowymi a wnioskodawcą (porównaj studium przypadku *Najtrudniejszy pierwszy krok*). To właśnie od postawy sołtysów, ich aktywności i zaangażowania w projekt zależała rzetelność uzyskanej diagnozy. Niekiedy aktywnością i inicjatywą wykazywały się pojedyncze osoby starające się do tej pory na własną rękę działać na rzecz lokalnych społeczności. W przypadku projektów realizowanych przez LGD spotkania konsultacyjne dotyczące diagnozy potrzeb, a następnie rekrutacja uczestników odbywała się za pośrednictwem ich członków gmin.

W Działaniu 7.3 największym zagrożeniem dla realizacji projektów jest brak aktywności potencjalnych Beneficjentów ostatecznych. Rodziny patologiczne czy też osoby zagrożone wykluczeniem społecznym są niejako z definicji bierne, dlatego wszelkie działania do nich kierowane są najczęściej kształtowane przez wychowawców i pracowników środowiskowych. Praca z takimi Beneficjentami polega nie tylko na dotarciu do nich i zachęceniu do udziału w projekcie, ale na ciągłej aktywizacji i niemal zmuszaniu do regularnego uczestnictwa. W innych przypadkach projekty były kierowane nie do Beneficjentów ostatecznych w społecznościach lokalnych, co do ich Liderów (porównaj studium przypadku projektu *Umiejętności Liderów wiejskich siłą w rozwiązywaniu problemów społecznych*).

W Działaniu 9.5 pomimo generalnie wysokiej aktywności lokalnych społeczności zdarzają się trudności z dotarciem do społeczności lokalnych i promocją projektu w najbliższym otoczeniu. Często wynika to ze szczupłości czasu i niemożności przeprowadzenia akcji promocyjnej. Dlatego duże organizacje działające na szczeblu regionalnym lub ponad regionalnym angażują małe podmioty lub osoby (Liderów) do projektów w celach promocyjnych, jak i do rekrutacji Beneficjentów Ostatecznych, korzystając z ich znajomości środowisk lokalnych (takimi osobami są np. sołtysi, przedstawiciele władz lokalnych, kół gospodyń wiejskich, czasami księża).

Lokalni Liderzy mają do odegrania niezwykle istotną rolę zarówno przy identyfikacji potrzeb środowisk lokalnych, jak i późniejszej realizacji projektu. Przeprowadzone badanie udowodniło, że wnioskodawcy mający z nimi bezpośredni kontakt lepiej potrafią zidentyfikować potrzeby Beneficjentów Ostatecznych i skuteczniej aplikują o środki. Rola Liderów lokalnych jest tym ważniejsza, im trudniej dotrzeć do Beneficjentów Ostatecznych. Liderzy są wtedy nie tylko źródłem informacji o takich Beneficjentach, ale pomagają w dotarciu do nich i zachęceniu ich do udziału w projekcie.

3.2 Zdolności aplikowania Beneficjentów działających na obszarach wiejskich

Czy podmioty działające na obszarach wiejskich potrafią przekładać pomysły i inicjatywy na cele, działania i rezultaty?

Czy Partnerstwa i budowanie dialogu służy kreowaniu oddolnych inicjatyw lokalnych na obszarach wiejskich?

Jaka powinna być rola Partnerstw na rzecz kreowania oddolnych inicjatyw lokalnych?

Jakie są konkretne potrzeby Beneficjentów w zakresie doradztwa dotyczącego generowania i tworzenia projektów oraz sporządzania wniosków o dofinansowanie?

Jakie są potrzeby Beneficjentów w zakresie pomocy w animacji partnerstw lokalnych i przekładania tego na wniosek o dofinansowanie?

Jakim rodzajem wsparcia powinny zostać objęte podmioty działające na obszarach wiejskich w województwie kujawsko-pomorskim?

Zdolności projektowe wnioskodawców

Instytucje i organizacje chcące ubiegać się o dofinansowanie często podchodzą do swojej działalności bardzo spontanicznie. Wtopienie w lokalne środowisko, znajomość jego potrzeb i identyfikacja problemów, którym chce się zaradzić to dopiero początek drogi jaką należy pokonać, aby uzyskać środki na realizację swego projektu. Następnym krokiem jest przedstawienie własnego pomysłu w formie wniosku o dofinansowanie. Poniżej przedstawiono problemy z jakimi najczęściej borykają się wnioskodawcy w tym względzie.

Przełożenie własnych inicjatyw i pomysłów na język projektowy wymaga od Beneficjenta znajomości technik przełożenia swojego pomysłu na wymogi wniosku o dofinansowanie. Kluczową rolę pełni tu doświadczenie osób przygotowujących wniosek.

Zarówno w Działaniach 6.3, 7.3 i 9.5 większość wnioskodawców (szczególnie po raz pierwszy ubiegających się o środki) ma braki w kompetencjach związanych z techniką projektową. Nie potrafią swoich pomysłów przełożyć na zapisy wniosku, mają problemy z przedstawieniem logiki interwencji, zdefiniowaniem kosztów projektu w postaci budżetu lub wypełnieniem części opisowej wniosku. Dużym problemem są kwestie formalne związane z wypełnieniem wniosku i zbieraniem niezbędnej dokumentacji, Beneficjenci mają także problemy ze śledzeniem zmian w przepisach. Wnioskodawców (szczególnie tych małych lub podległych jednostkom samorządu terytorialnego) nie stać na wynajęcie firm konsultingowych, które pomogłyby im sporządzić wnioski o dofinansowanie, a o możliwości uzyskania pomocy bezpłatnej nie wiedzą (dotyczyło to 6% Beneficjentów ogółem i 11% wnioskodawców, których wnioski zostały odrzucone) lub jest ona dla nich trudno dostępna. Zdarzają się także przypadki odstraszenia przykładami niepowodzeń w realizacji projektów i groźbą odpowiedzialności finansowej za te niepowodzenia. Problem ten w dużej mierze dotyczy np. szkół czy OPS, w których dyrektorzy czy kierownicy obawiają się nie tyle samego aplikowania o środki, ale konsekwencji, jakie musieliby ponieść np. przy niepoprawnej kwalifikacji kosztów i będących skutkiem niższych płatności.

Małe organizacje są ponadto zniechęcane do realizacji projektów przez zbyt ostrą ich zdaniem ocenę formalną, głównie w WUP (IP2 dla Działania 6.3) i ROPS (IP2 dla Działania 7.3). Do oceny wniosków podchodzi się w ich opinii zbyt „technicznie” i w sposób zbyt reżimowy, przez co ciekawe, ale słabo lub niedostatecznie opisane projekty odpadają. Wynika to z traktowania

projektów z zakresu lokalnych inicjatyw oddolnych, analogicznie do projektów, składanych do innych Działań i Poddziałań PO KL.

Z badań jakościowych wynika, iż częstą taktyką stosowaną przez większe organizacje jest wpasowywanie swoich poprzednich dużych projektów z innymi Poddziałaniami i Działaniami PO KL lub wręcz innych programów do inicjatyw oddolnych poprzez ich przeformułowanie i ograniczenie zakresu działań, tak aby pasowały one pod względem zakresu grupy docelowej i budżetu do wymagań, stawianych projektom z Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL. W wielu przypadkach widoczny jest wysoki poziom komplementarności między inicjatywami dotychczas podejmowanymi przez te podmioty, a zakresem tworzonych inicjatyw oddolnych. Znaczącą zmianą między takimi projektami jest wyszukiwanie lokalnego Partnera, który uzasadnia lokalność i oddolność projektu, o czym szerzej w rozdziale 4.2 niniejszego raportu.

W wyniku badań jakościowych zidentyfikowano także pewien dylemat stojący przed ROEFS. Budowa dobrej, trwałej inicjatywy lokalnej i Partnerstwa wymaga bardzo dużo wysiłku i czasu. Nie da się tego załatwić np. jednym spotkaniem informacyjnym w gminie. W związku z powyższym ROEFS musi wybierać między realizacją swoich zadań w sposób powierzchowny, ale za to na całym obszarze swojego działania, lub „punktowo” w odniesieniu do kilku, maksymalnie kilkunastu inicjatyw oddolnych. Kolejny aspekt z tym związany polega na wyborze podmiotów jakim udzielana jest pomoc. Wnioskodawcy z ciekawym pomysłem, ale z całkowitym brakiem doświadczenia a co za tym idzie wymagający szerokiej pomocy, mogą jej nie uzyskać ze względu na mniejsze prawdopodobieństwo skuteczności aplikowania przez nich o środki.

Posługiwanie się językiem projektowym, wymaga zatem doświadczenia. Częste zmiany wytycznych, problemy z dopasowaniem potrzeb lokalnych z warunkami konkursu, trudności z zachowaniem logiki interwencji, złożeniem budżetu, wypełnieniem części opisowej wniosku czy zebraniem odpowiedniej dokumentacji to największe problemy stojące przed niedoświadczonym wnioskodawcą. Do tych problemów, mających charakter obiektywny dochodzi jeszcze strach przed popełnieniem błędów, czego konsekwencją jest w wielu przypadkach odrzucenie wniosku. Instytucje mające za zadanie wsparcie dla wnioskodawców powinny, przygotowując swoją ofertę, pamiętać również o takich przyszłych Beneficjentach, którzy stojąc na początku swojej drogi o pozyskanie środków posiadają braki nie tylko w wiedzy, ale muszą również pokonać swoje lęki.

Wpływ Partnerstw na kreowanie oddolnych inicjatyw lokalnych na obszarach wiejskich

W poprzednich częściach niniejszego raportu wspomniano o roli, jaką pełnią Liderzy lokalni w pobudzaniu inicjatyw oddolnych. Analogicznie można postrzegać działalność większych

organizacji. Gdy na danym terenie działa kilka mniejszych instytucji, mających ciekawe pomysły, chęć do działania, ale nie dysponujących zapleczem do ich realizacji rozwiązaniem problemu może okazać się połączenie wysiłków we wspólnym celu. Poniżej przedstawiono próbę obiektywnej oceny wpływu Partnerstw i dialogu pomiędzy organizacjami na pobudzanie i kreowanie inicjatyw oddolnych.

Na wstępie należy wprowadzić praktyczne rozróżnienie pomiędzy rodzajami Partnerstw. Z jednej strony mamy tu do czynienia z rzeczywistą wspólną działalnością na rzecz lokalnych środowisk prowadzoną przez dłuższy czas i nie mającą koniunkturalnego charakteru wynikającego z chęci uzyskania dodatkowych punktów we wniosku. Partnerstwo takie, które można by nazwać strategicznym realizowane jest bez względu na aktualnie organizowane konkursy, a raczej wyszukiwane są takie konkursy, które pozwolą na realizację celów Partnerstwa (przykładem takich Partnerstw są LGD). Drugą grupę stanowią tzw. Partnerstwa projektowe, zawiązywane przy okazji pojawiających się konkursów i zależne od dostępności środków. Zazwyczaj w takich przypadkach większa organizacja znajduje lokalnego Partnera. Dysponuje ona projektami dotychczas realizowanymi w ramach innych funduszy lub w innych województwach. W rzeczywistości Lider realizuje takie projekty przy marginalnej współpracy reszty podmiotów – Partnerów. Wątek ten został także poruszony w rozdziale 4.2, w którym również opisano dwa podejścia do kreowania Partnerstw. Ważne jest, aby Partnerstwo rzeczywiście podjęło trud weryfikacji potrzeb lokalnych społeczności na które projekt ma stanowić odpowiedź. Dobre przemyślenie projektu, faktyczne zbadanie potrzeb potencjalnych Beneficjentów i korzystanie z własnego doświadczenia z innych projektów stanowi kluczowy czynnik w sprawnej realizacji podejmowanych działań.

Czynniki, jakie udało się zidentyfikować, a które sprzyjają budowaniu Partnerstw to:

- zaufanie – najlepiej, gdy organizacje znają swoich Partnerów z innych projektów – kontynuacja pracy z pewnymi sprawdzonymi Partnerami (porównaj studium przypadku projektu *Każda nowa umiejętność podnosi wartość przyszłego pracownika*);
- podobieństwo i powiązania instytucjonalne np. LGD szukają swoich Partnerów wśród członków: gmin (porównaj studium przypadku projektu *Edukacja – wybór dla przyszłości podinowrocławskich społeczności wiejskich*);
- uzyskanie środków na działalność;
- wspólnota celów i priorytetów, świadomość większej wspólnej siły;
- jasne określenie podziału zadań między Partnerami i ich zaangażowanie w realizację projektu;
- dobry przepływ informacji między Partnerami;

- budzący zaufanie Lider (rozumiany nie tylko jako instytucja, ale i osoba).

Budowanie inicjatyw oddolnych to proces długotrwały, obliczony na lata, w którym kluczową kwestią pozostaje nie wsparcie z PO KL, ale budowanie kompetencji obywatelskich (chęć działania na rzecz siebie i innych, aktywizacja nieformalnych grup etc.). Obecne uwarunkowania powodują (pomimo tego, że znany jest harmonogram konkursów na dany rok), że Partnerstwa oddolne budowane są pod konkurs i konkretny projekt, a działania są realizowane w zbyt krótkim czasie. Partnerstwa takie przygotowują się zadaniowo, a nie strategicznie, brakuje im podejścia długofalowego. Wątek ten jest poruszany także w rozdziale 4.2. Przykład długofalowej współpracy opisany jest w studium przypadku projektu *Pierwszy krok ku reorientacji zawodowej rolników powiatu mogileńskiego i członków ich rodzin*.

Wpływ Partnerstw na kreowanie oddolnych inicjatyw lokalnych zależy jest nie tylko od wskazanego wyżej sposobu powstawania Partnerstwa, ale również od jego rodzaju. Poniżej dokonano próby wskazania, jak Partnerstwo może wpływać na kreowanie inicjatyw oddolnych.

Rodzaj Partnerstwa, w jakie angażuje się Beneficjent zależy od dwóch czynników:

- a) zdolności instytucjonalnych samych Beneficjentów;
- b) ich umiejętności organizowania się w Partnerstwa.

W zakładaniu Partnerstw przeszkadza na ogół wzajemna nieufność Partnerów, ich niewłaściwe dobranie i nieznajomość specyfiki rozliczania środków funduszowych. Przeszkadza również niezrozumienie korzyści płynących z Partnerstw. Skuteczne zrealizowanie projektu i uzyskanie środków na np. jego kontynuację zacieśniają więzy pomiędzy Partnerami i pozwalają im na planowanie wspólnych działań w dalszej perspektywie. Trwałe Partnerstwa, doświadczone we współpracy mogą stać się motorem działań w środowisku lokalnym nie tylko poprzez badanie i analizę potrzeb, ale również ich współkreowanie. Przykład udanych projektów Partnerskich może zostać wykorzystany w animacji inicjatyw oddolnych głównie poprzez pokazanie dobrych praktyk.

Podsumowując można stwierdzić, że Partnerstwo projektowe, powołane do zrealizowania konkretnego projektu i wspólnego skorzystania z dofinansowania może stać się załącznikiem Partnerstwa strategicznego, planującego swą działalność w dalszej perspektywie. O ile rola Partnerstw projektowych w kreowaniu inicjatyw oddolnych kończy się po zakończeniu projektu, to Partnerstwa strategiczne wywierają trwały wpływ, aktywizując społeczność lokalną do działań niezależnych od uzyskanych funduszy.

Potrzeby Beneficjentów w zakresie doradztwa dotyczącego tworzenia projektów oraz animacji Partnerstw lokalnych

Konieczność profilowania pomocy przeznaczonej dla Beneficjentów zależy od rodzaju organizacji, jej wielkości, doświadczenia i wiedzy którą dysponuje, różne są bowiem potrzeby, które organizacja ma na etapie generowania wniosków i realizacji projektów. Zadaniem niniejszej części jest identyfikacja tych potrzeb.

Zdaniem Beneficjentów zdobycie informacji koniecznych do złożenia poprawnego wniosku jest bardzo łatwe lub raczej łatwe. O ile za bardzo łatwe zdobycie tych informacji uznaje 31% Beneficjentów, to wśród wnioskodawców, których wnioski zostały odrzucone podobny pogląd popiera tylko 12,7% respondentów. Aż 60,3% wnioskodawców, których wnioski odrzucono uważa, że zdobycie tych informacji było raczej łatwe, z tym poglądem zgadza się 47,1% Beneficjentów, których projekty zostały ocenione pozytywnie. Niezależnie od skuteczności aplikowania o środki pogląd o bardzo i raczej łatwym dostępie do informacji wyraża podobny odsetek respondentów. Co ciekawe, zdanie, że informacja niezbędna do złożenia poprawnego wniosku jest raczej trudna do zdobycia, wyraziło 20,7% Beneficjentów i tylko 15,9% wnioskodawców nieskutecznych. Ci ostatni jako jedyni twierdzili, że taka informacja jest trudna do zdobycia lub nie potrafili wyrazić swojego zdania.

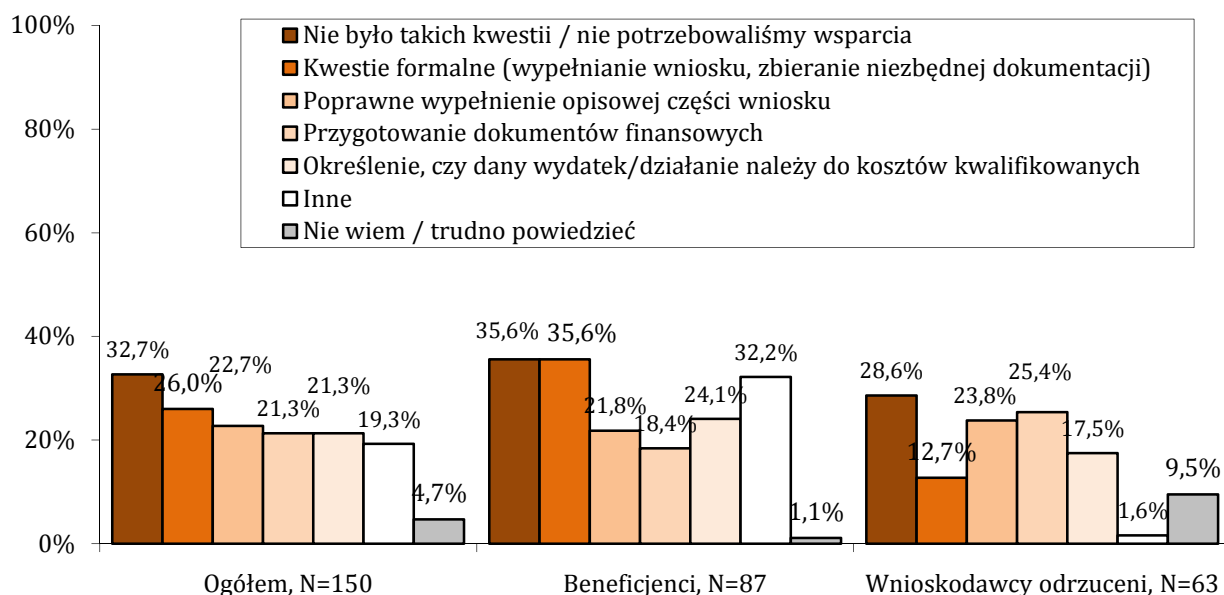
Przy takim stanie świadomości respondentów nie dziwi fakt, że ogółem 32,7% respondentów nie potrzebowało żadnego wsparcia na etapie tworzenia wniosku (ryc. 30). Wsparcia nie potrzebowało 35,6% Beneficjentów i tylko 28,6% procent wnioskodawców nieskutecznych. Oznacza to, iż ci ostatni często przeceniają swoją wiedzę na temat zasad składania wniosku.

Wnioskodawcy potrzebowali pomocy przede wszystkim w kwestiach formalnych (wypełnienie wniosku i zebranie niezbędnej dokumentacji), poprawnym wypełnieniu opisowej części wniosku, przygotowaniu dokumentów finansowych, kwalifikowalności kosztów.

Jak wynika z badań jakościowych, na etapie tworzenia Partnerstw przeszkadza na ogół wzajemna nieufność Partnerów, ich niewłaściwe dobranie i nieznanostwo specyfiki rozliczania środków z PO KL. Do pozostałych problemów należą wygórowane oczekiwania, brak inicjatywy i marazm środowisk lokalnych, brak porozumienia co do celów, słomiany zapał i brak aktywnego Lidera.

Duże organizacje, mające doświadczenie w aplikowaniu o środki i realizacji projektów nie potrzebują wsparcia, gdyż posiadają kadry doskonale zorientowane w problematyce aplikowania i realizacji projektów, finansowanych z PO KL i w specyfikach konkursów. Z punktu

widzenia instytucji wspomagających przyszłych Beneficjentów najlepiej wspierać organizacje, których doświadczenie nie pozwala na samodzielne, skuteczne ubieganie się o dofinansowanie i realizację projektów oraz znajdujące się na określonych terytoriach. Organizacje te, uzyskawszy odpowiednią pomoc dają nadzieję na szybkie osiągnięcie stanu umożliwiającego skuteczną aplikację w konkursach. Nie należy jednak zapominać o najmniejszych i najmniej doświadczonych organizacjach, często posiadających dobre pomysły, ale zagubionych w obliczu zbyt trudnych dla nich problemów. Działania wobec nich skierowane są z jednej strony bardzo proste, a z drugiej wymagają dużego zaangażowania sił i środków. Podejmowanie ich jest jednak celowe, ze względu na zapobieganie petryfikacji istniejącego składu Beneficjentów.

Ryc. 30 Poziom i zakres potrzeb wsparcia dla Beneficjentów na etapie składania projektu. Opracowanie własne na podstawie badań CATI

Nie należy jednak zapominać o najmniejszych i najmniej doświadczonych organizacjach, często posiadających dobre pomysły, ale zagubionych w obliczu zbyt trudnych dla nich problemów. Działania wobec nich skierowane są z jednej strony bardzo proste, a z drugiej wymagają dużego zaangażowania sił i środków. Podejmowanie ich jest jednak celowe, ze względu na zapobieganie petryfikacji istniejącego składu Beneficjentów.

Z badań wynika, iż najbardziej potrzebna pomoc polegać powinna na szkoleniach, szeroko pojętym doradztwie oraz innych niestandardowych formach prezentacji dobrych pomysłów. Tego typu inicjatywami mogą być tworzenie „banku dobrych pomysłów na projekty”, który nie musi być tożsamy z bankiem „dobrych praktyk” realizowanych projektów; bank taki może

być umieszczony w wersji internetowej (opis instytucji oraz krótka charakterystyka jej pomysłu, działań i grupy docelowej). Dalej, rozpowszechnienie kampanii promocyjnej, która promowałaby rolę sołectw i grup samo-organizacyjnych na obszarach wiejskich (np. koła gospodyń wiejskich) w docieraniu do grup docelowych przez Beneficjentów oraz organizacje targów „dobrych pomysłów”, które polegałyby na organizacji 1-2 dniowych konferencji, na których inicjatorzy projektów mogliby znaleźć Partnerów do realizacji projektów, przy czym sugeruje się, aby targi takie odbywały się w różnych częściach województwa.

3.3 Wnioski

- 1) Wewnętrzne cechy organizacji, jej struktura i kultura organizacyjna mają wpływ na skuteczność w aplikowaniu o środki w ramach inicjatyw oddolnych. Wielkość i doświadczenie organizacji, zdolność do długoterminowego planowania przyszłości, kompetencje i liczba jej pracowników, ich nastawienie na współpracę z otoczeniem to kluczowe czynniki wpływające na aktywność organizacji i skuteczność ich działań. Skuteczność działań i efektywność aplikacyjną podnosi także posiadanie przez organizację długoterminowej strategii ukierunkowującej jej zainteresowania (np. poprzez śledzenie z odpowiednim wyprzedzeniem terminarza konkursów). Nie stwierdzono wpływu procedur wewnętrznych na skuteczność aplikacyjną podmiotów. Procedury wewnętrzne posiadają w większości JST, którym służą one do wyznaczania ram koordynacji prac między różnymi jednostkami, a pozostałe podmioty takich procedur raczej nie mają.
- 2) Zdolność absorpcyjna podmiotów zależy nie tylko od nich samych, ale i od warunków, w jakich przyszło im działać. Wpływ na nią mają doświadczenie (w tym we współpracy ze środowiskami lokalnymi i znajomość ich potrzeb) podmiotu i stabilność kadry, posiadanie komórki lub osób odpowiedzialnych za pozyskiwanie funduszy na działalność, struktura oraz status organizacyjny i prawny instytucji, posiadanie alternatywnych źródeł finansowania oraz aktywnego i sprawnie działającego Lidera (w Partnerstwach). Warunki środowiskowe, wpływające na zdolność absorpcyjną podmiotu dotyczą przede wszystkim samych zapisów PO KL, zasad konkursowych, kryteriów oceny i kompetencji asesorów oceniających wnioski oraz harmonogramu rozstrzygnięcia konkursów. Skuteczność słabszych instytucjonalnie podmiotów może zostać zwiększona przez lepsze zarządzanie, dobrą znajomość potrzeb lokalnych i zaangażowanie tworzących ją ludzi oraz stworzenie odpowiednich warunków zewnętrznych. Mogłoby to polegać na uproszczeniu i przejrzystym formułowaniu przepisów, szybkiej i fachowej („rozumiejącej”, a nie ukierunkowanej formalistycznie) ocenie wniosków, zarezerwowaniu części środków

w konkursie na sfinansowanie tych projektów, które przeszły pozytywnie proces odwoławczy.

- 3) Sprawne posługiwanie się językiem projektowym, wymaga dużego doświadczenia. Częste zmiany wytycznych, problemy z dopasowaniem potrzeb lokalnych z warunkami konkursu, trudności z zachowaniem logiki interwencji, złożeniem budżetu, wypełnieniem części opisowej wniosku czy zebraniem odpowiedniej dokumentacji to największe bariery stojące przed niedoświadczonym wnioskodawcą. Do tych problemów, mających charakter obiektywny dochodzi jeszcze strach przed popełnieniem błędów, czego konsekwencją jest w wielu przypadkach odrzucenie wniosku. Instytucje mające za zadanie wsparcie dla wnioskodawców powinny, przygotowując swoją ofertę, pamiętać również o takich przyszłych Beneficjentach, którzy stojąc na początku swojej drogi o pozyskanie środków posiadają braki nie tylko w wiedzy, ale muszą również pokonać swoje lęki.
- 4) Lokalni Liderzy odgrywają w inicjatywach oddolnych niezwykle istotną rolę zarówno przy identyfikacji potrzeb środowisk lokalnych, jak i późniejszej realizacji projektu. Przeprowadzone badanie udowodniło, że wnioskodawcy mający z nimi bezpośredni kontakt lepiej potrafią zidentyfikować potrzeby Beneficjentów ostatecznych i skuteczniej aplikują o środki. Rola Liderów lokalnych jest tym ważniejsza, im trudniej dotrzeć do Beneficjentów ostatecznych. Liderzy są wtedy nie tylko źródłem informacji o takich Beneficjentach, ale pomagają w dotarciu do nich i zachęceniu ich do udziału w projekcie.
- 5) Budowanie Partnerstwa to proces wymagający zaufania, świadomości wspólnych celów i priorytetów, dobrego przepływu informacji między Partnerami i aktywnego, akceptowanego przez Partnerów Lidera. Niezależnie od sposobu budowania Partnerstwa (oddolny czy odgórny) Partnerstwo przyczynia się do aktywizacji środowisk lokalnych poprzez wzmacnianie wspólnego potencjału tworzących Partnerstwo organizacji, pozyskiwanie wiedzy zewnętrznej i czerpanie ze wspólnego doświadczenia.
- 6) Partnerstwo projektowe, powołane do zrealizowania konkretnego projektu i wspólnego skorzystania z dofinansowania może stać się załączkiem Partnerstwa strategicznego, planującego swą działalność w dalszej perspektywie. O ile rola Partnerstw projektowych w kreowaniu inicjatyw oddolnych kończy się po zakończeniu projektu, to Partnerstwa strategiczne wywierają trwały wpływ, aktywizując społeczność lokalną do działań niezależnych od uzyskanych funduszy.
- 7) Na etapie tworzenia Partnerstw przeszkadza na ogół wzajemna nieufność Partnerów, ich niewłaściwe dobranie i niezajomość specyfiki rozliczania środków z PO KL. Do pozostałych problemów należą wygórowane oczekiwania, brak inicjatywy i marazm

środowisk lokalnych, brak porozumienia co do celów, słomiany zapał i brak aktywnego Lidera.

- 8) Duże organizacje, mające doświadczenie w aplikowaniu o środki i realizacji projektów nie potrzebują wsparcia, gdyż posiadają kadry doskonale zorientowane w PO KL i warunkach konkursowych. Z punktu widzenia instytucji wspomagających przyszłych Beneficjentów najlepiej wspierać organizacje, których doświadczenie nie pozwala na samodzielne, skuteczne ubieganie się o dofinansowanie i realizację projektów. Organizacje te, uzyskawszy odpowiednią pomoc dają nadzieję na szybkie osiągnięcie stanu umożliwiającego skuteczną aplikację w konkursach. Nie należy jednak zapominać o najmniejszych i najmniej doświadczonych organizacjach, często posiadających dobre pomysły, ale zagubionych w obliczu zbyt trudnych dla nich problemów. Działania wobec nich skierowane są z jednej strony bardzo proste, a z drugiej wymagają dużego zaangażowania sił i środków. Podejmowanie ich jest jednak celowe, ze względu na zapobieganie petryfikacji istniejącego składu Beneficjentów.
- 9) W potencjale Beneficjentów, a konsekwencji w ich zdolnościach absorpcyjnych istnieją nie tylko różnice w obrębie poszczególnych grup organizacji, ale także istotne różnice przestrzenne. Najmocniejsze organizacje lokują się w centralnej części województwa, słabsze i mniej aktywne w aplikowaniu (oraz mniej skuteczne jeśli chodzi o składanie dobrych projektów) lokują się na peryferiach województwa, szczególnie w jego części południowo-wschodniej.

Rozdział 4: Bariery i trudności odczuwane przez podmioty z terenu obszarów wiejskich

4.1 Zidentyfikowane bariery i trudności wewnętrzne u Beneficjentów działających na obszarach wiejskich

Jakie są podstawowe bariery w kształtowaniu Partnerstw lokalnych? Z czego one wynikają? Czy mają one charakter strukturalny czy incydentalny?

Jakie czynniki najbardziej ograniczają, a jakie zwiększają aktywność podmiotów działających na obszarach wiejskich mogących aplikować o środki w ramach Działania 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL?

Czy wymagania związane z przygotowaniem projektu stanowią trudność dla podmiotów działających na obszarach wiejskich w absorpcji środków w ramach EFS?

Kształtowanie Partnerstw

Jednym z istotnych zagadnień, decydujących o powodzeniu projektów w ramach lokalnych inicjatyw oddolnych jest kształtowanie Partnerstw lokalnych na rzecz rozwiązywania problemów na najniższym szczeblu. W badaniu tego zagadnienia kluczowe są dwie kwestie: aktywne uczestnictwo lokalnych społeczności w przygotowywaniu projektów oraz budowanie Partnerstw i trwałych zasad współpracy między instytucjami, których zadaniem jest osiąganie poprawy stanu życia społeczności lokalnych poprzez wdrażanie poszczególnych przedsięwzięć.

Jak wykazują wyniki badań ilościowych, 40% Beneficjentów składało wnioski w Partnerstwie, zaś 35,5% indywidualnie. Pozostała część respondentów składała więcej niż jeden projekt, zarówno sami, jak i we współpracy z innymi instytucjami. Trzeba przy tym wskazać, iż fakt realizacji projektów w ramach inicjatyw oddolnych w Partnerstwie był elementem bardzo istotnym w ocenie projektu, aczkolwiek nie był niezbędny, aby była ona pozytywna (porównaj studium przypadku projektu *Umiejętności Liderów wiejskich siłą w rozwiązywaniu problemów społecznych*). Dość powiedzieć, że wśród Beneficjentów, których projekty przyjęto do realizacji, 48% miało Partnera bądź Partnerów. Wśród Beneficjentów, których wnioski odrzucono, jedynie 29% ubiegało się o ich realizację w Partnerstwie. Dodatkowe punkty za kryterium strategiczne – Partnerstwo dla projektów złożonych w latach 2007-2008 wynosiły: w Działaniu 6.3 – 4 pkt, w Działaniu 7.3 – 5 pkt, w Działaniu 9.5 (I konkurs, pilotaż) – 20 pkt, a w II konkursie – 3 pkt. Warto podkreślić, że wg Planu działania na rok 2009 dodatkowe punkty za to kryterium strategiczne dla projektów złożonych w bieżącym roku wynoszą: w Działaniu 6.3 – 0 pkt, w Działaniu 7.3 – 6 pkt, zaś w Działaniu 9.5 – 17 pkt.

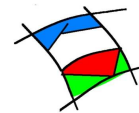
Nie dziwi zatem fakt, iż wnioskodawcy poszukują Partnerów do projektów. Mają jednak pewne trudności z ich znalezieniem: 14% wnioskodawców deklaruowało takie kłopoty. Uznali oni,

iz ta trudność była najbardziej dokuczliwa spośród wszystkich innych napotkanych w trakcie przygotowywania projektu. Taka silna odczuwalność może być jednak spowodowana tym, iż część Beneficjentów starannie dobiera instytucje do współpracy w ramach projektu lub szuka najbardziej adekwatnych organizacji, które odpowiadają profilowi przedsięwzięcia.

Z budowaniem odpowiednich Partnerstw wiąże się także kwestia partycypacji lokalnych społeczności w tworzeniu projektu. 95% wnioskodawców, których projekty zostały ocenione pozytywnie zadeklarowała, iż ich zakres był uzgadniany z lokalnymi społecznościami, zaś w przypadku wnioskodawców, którzy ponieśli porażkę odsetek ten wynosił 65%. 94% Beneficjentów z odnotowanym sukcesem stwierdziła, iż społeczność lokalna jest zainteresowana bądź raczej zainteresowana aktywnym udziałem w planowaniu bądź realizacji działań lokalnych. Odsetek ten wśród wnioskodawców nieskutecznych wynosił 80,5%.

Bardzo istotnym aspektem Partnerstw zawieranych na rzecz realizacji projektu jest ich istota i trwałość. Jak wykazują badania jakościowe, w przypadku inicjatyw oddolnych mamy do czynienia z dwoma sposobami budowania Partnerstwa:

- Partnerstwo budowane „od góry” – wnioskodawca, najczęściej nie działający na obszarach wiejskich, poszukuje Partnera lokalnego, aby wpisać się w ideę któregoś z Działań 6.3, 7.3 lub 9.5, identyfikując oddolność z „lokalnością”. W znacznej mierze narzuca on już gotową koncepcję projektu tak Partnerowi, jak społeczności lokalnej. Zjawisko to, zdaniem zespołu ewaluacyjnego, wypacza ideę lokalnych inicjatyw oddolnych. Istnieje jednak seria projektów, w których realizacja „odgórna” nie jest zjawiskiem negatywnym (patrz studium przypadku projektu *Pierwszy krok ku reorientacji zawodowej rolników powiatu mogileńskiego i członków ich rodzin*). Często bowiem zdarza się, iż organizacje lokalne poszukują instytucji mocniejszej, działającej na terenie całego województwa, która byłaby w stanie efektywnie poprowadzić projekt w zakresie merytorycznym i rzeczowym. Innym pozytywnym aspektem takich Partnerstw jest przekazywanie przez silniejszą instytucję *know-how* na temat sposobów i pomysłów na realizację projektów.
- Partnerstwo budowane „od dołu” – stanowi istotę lokalnych inicjatyw oddolnych. Wnioskodawca znajduje Partnera (lub na odwrót) w swoim środowisku lokalnym (porównaj studium przypadku projektu *Najtrudniejszy pierwszy krok*). Potrzeby społeczności lokalnej są rozpoznawane przy pomocy organizacji pozarządowych lub sieci instytucji pomocniczych (takich jak koła gospodyń wiejskich, sołectwa etc.). Często Partnerstwo budowane „od dołu” ma charakter naturalny i jest związane z długoletnią współpracą Partnerów lub powiązaniami instytucjonalnymi. Dobrym tego przykładem są LGD, dla których

Partnerami są gminy – członkowie grupy (por. studium przypadku projektu *Edukacja – wybór dla przyszłości podinowrocławskich społeczności wiejskich*). Mimo modelowego wzorca Partnerstwa budowanego od dołu, ma on jednak również pewne wady. Polegają one przede wszystkim na nieco koniunkturalnym poszukiwaniu przez słabe lokalne organizacje Partnera mocniejszego, który zagwarantuje projektowi odpowiedni potencjał kadrowy, finansowy, a także zapewni przy ocenie otrzymanie odpowiedniej liczby punktów np. za doświadczenie lub status Beneficjenta (co jest widoczne przy LGD).

Analizowane wyżej modele najczęściej odnoszą się do Partnerstw budowanych na potrzebę konkretnego projektu. Partnerstwa takie dominują w analizowanym obszarze lokalnych inicjatyw. Podjęcie takiej współpracy jest stosunkowo łatwe. Instytucje zaangażowane łączy bowiem wspólnota interesów (w tym również finansowych) oraz podobne cele taktyczne na poziomie projektu. Jedyne co może przeszkodzić w zbudowaniu dobrego Partnerstwa to brak czasu. W przypadku, gdy Beneficjent przystępuje do poszukiwania Partnera zbyt późno i za późno przystępuje do prac nad projektem, wówczas problemy te mogą się potęgować. Należy przypomnieć, iż aż dla 39% Beneficjentów jednym z podstawowych kłopotów był zbyt krótki czas na przygotowanie wniosku.

Zdecydowanie poważniejszym wyzwaniem jest budowanie trwałych, nacełowanych na długotrwałe działania Partnerstw strategicznych, dla których projekty są jedynie instrumentem działania. Warto podkreślić, iż jedyną grupą instytucji, które mają potencjał do utrzymania takiej trwałości są LGD, będące jednak bardzo specyficzną formą Partnerstwa (porównaj rozdział 1.2, przyp. 3 oraz podrozdział 3.2). Zdaniem przedstawicieli ROEFS słabości i efemeryczność Partnerstw jest emanacją słabości społeczeństwa obywatelskiego i mechanizmów samoorganizacji oraz znacznej bierności społeczności na obszarach wiejskich. W tym kontekście można postawić hipotezę, iż PO KL może stanowić wsparcie i wzmocnienie dla budowania tych struktur, co nie oznacza bynajmniej, iż w pełni zorganizuje i sfinansuje tworzenie sieci instytucjonalnej w społecznościach lokalnych.

Czynniki ograniczające i wzmacniające aktywność Beneficjentów

Kolejnym elementem badania było ustalenie czynników najbardziej ograniczających i najbardziej zwiększających aktywność podmiotów działających na obszarach wiejskich mogących aplikować o środki w ramach Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL.

Odnosząc się do pierwszego zagadnienia, warto zwrócić uwagę na omówione już w podrozdziale 1.2 (*Charakterystyka Beneficjentów, aplikujących o środki EFS w obszarze lokalnych inicjatyw oddolnych*) zagadnienie zróżnicowania siatki instytucjonalnej Beneficjentów, bazującej przede

wszystkim na strukturach administracji gminnej i powiatowej. Liczba i rozkład przestrzenny instytucji, zdolnych do aplikowania jest uzależniony w znacznej mierze od podziału administracyjnego regionu. W województwie kujawsko-pomorskim, tam gdzie organizacji pozarządowych jest najwięcej, tam szansa na dotarcie z konkretnymi przedsięwzięciami do grup docelowych jest największa. Sama (stosunkowo duża) liczba podmiotów jest pierwszym warunkiem możliwości aplikowania.

Drugim, istotnym zagadnieniem są możliwości działania już istniejących organizacji i pole ich zainteresowania. Jak już było to wspomniane w rozdziale 2.1, badani Beneficjenci wskazali jako główne pole działalności kulturę, sport, a dopiero w dalszej kolejności rozwój przedsiębiorczości, który ma związek z polami interwencji Działania 6.3 PO KL (ryc. 15). Aktywność, znajdująca się w zakresie Działania 7.3 jest podejmowana przez 30% Beneficjentów. Trudność w zdefiniowaniu działań edukacyjnych polega na tym, iż może ona obejmować wiele obszarów i różne grupy docelowe. Niemniej jednak z powyższego zestawienia widać, iż znaczna część Beneficjentów nie ma w swoim głównym obszarze zainteresowań pól interwencji PO KL. Innymi słowy: trudno im dopasować swoje bieżące działania do rodzajów projektów, wymienianych w opisach Działania 6.3, 7.3 oraz 9.5 PO KL 2007-2013. Potwierdza to fakt, iż dla niemal ¼ badanych Beneficjentów trudność sprawiło dopasowanie planowanych działań do wymogów programu.

W wyniku badania ilościowego i jakościowego należy stwierdzić, iż wymagania formalne związane z przygotowaniem projektu stanowią pewne trudności dla około ćwierci Beneficjentów. 17% badanych deklaroowało przy tym, iż ma problemy ze sformułowaniem logiki interwencji projektu (ryc. 32). 26% wnioskodawców wymagało wsparcia w zakresie spełnienia wszystkich wymogów formalnych, a 22% potrzebowało pomocy w poprawnym sporządzeniu opisu projektu. Wartości te nie są duże, zważywszy, iż niemal co trzeci Beneficjent deklaruje, iż nie miał problemów ze sporządzeniem wniosku i spełnieniem wymogów formalnych. Istotny i niekorzystny z punktu widzenia samej idei inicjatyw oddolnych, jest jednak fakt, wynikający z badań jakościowych, iż problem ten dotyczy przede wszystkim małych organizacji, niedoświadczonych, rozpoczynających dopiero swoją aktywność projektową w ramach PO KL 2007-2013. Zagadnienie to zostało zidentyfikowane jako poważna słaba strona Beneficjentów w analizie SWOT, stworzonej w wyniku zogniskowanego wywiadu grupowego (por. podrozdział 5.1). Trzeba przy tym podkreślić, iż kłopoty z czytaniem dokumentacji konkursowej i wypełnianiem wniosku mogą być mniej związane z błędami w materiałach, przygotowanych przez IP oraz IP2, a bardziej z brakiem doświadczeń w sporządzaniu wniosku, słabą umiejętnością poruszania się po definicjach i specyficznym języku PO KL. Terminologia używana

w dokumentach programowych i dokumentacji konkursowej może być odbierana przez nieoswojonych z nią Beneficjentów jako hermetyczna i niezrozumiała (por. podrozdział 3.1).

4.2 Zidentyfikowane bariery i trudności zewnętrzne

W jaki sposób instytucje zaangażowane w realizację PO KL w województwie kujawsko-pomorskim rozpoznają obszar barier i trudności?

Na jakie bariery i trudności natrafiają Beneficjenci starający się o wsparcie w ramach Działania 6.3, 7.3, 9.5 PO KL?

Na podstawie przeprowadzonych badań jakościowych zidentyfikowano szereg potencjalnych barier zewnętrznych stanowiących przeszkodę w efektywnym wnioskowaniu o środki na inicjatywy oddolne PO KL. Instytucje zaangażowane w realizację PO KL mają świadomość istnienia tych barier i w większości przypadków dążą do ograniczenia ich negatywnego wpływu. Szczególnie widoczne są tutaj działania UM, który stara się na bieżąco usprawniać system aplikowania. Wprowadzenie zmian przyjaznych dla wnioskodawców planuje obecnie również WUP.

Głównym źródłem wiedzy o trudnościach i barierach z jakimi stykają się wnioskodawcy są błędy popełniane we wnioskach. Na tej podstawie można stwierdzić, że pierwszą barierą są kwestie formalne, związane z poprawnym wypełnieniem wszystkich rubryk wniosku i dołączeniem wszystkich załączników. Bardzo często spotykanym powodem odrzucenia wniosków jest niespełnienie przez wnioskodawców wymogu, aby projekt oparty był na inicjatywie oddolnej, a także pominięcie zagadnienia równych szans. Trudno jednak uznać to za barierę, gdyż wymóg ten wynika bezpośrednio z definicji przeznaczenia środków w ramach Działan 6.3, 7.3 i 9.5. Można jednak podejrzewać, biorąc pod uwagę charakter terenów z których pochodzą projekty, że przynajmniej dla części potencjalnych Beneficjentów nie jest to kategoria wystarczająco zrozumiała. Jeszcze większe zamieszanie wprowadza koncepcja *empowerment*, która była znana tylko jednemu z badanych Beneficjentów i pozostaje kategorią całkowicie niezrozumiałą dla zdecydowanej większości badanych (por. podrozdział 1.2). Dokumentacja konkursowa oparta jest na tego typu hermetycznym słownictwie, może więc generować błędy i niejasności we wnioskach, a tym samym ograniczać możliwości otrzymania środków przez instytucje spełniające kryteria. W przypadku pierwszego konkursu organizowanego przez ROPS dodatkową barierą było niedostateczne wyeksponowanie podstawowego warunku otrzymania dofinansowania, jakim było oparcie projektu na inicjatywie oddolnej. Zdaniem przedstawicieli IP i IP2 Beneficjenci niestarannie czytają dokumentację, działają schematycznie zakładając,

iz jest ona identyczna dla wszystkich konkursów i wszystkich Działań PO KL. IP2 mają przy tym świadomość, iż zbyt dużo projektów odpada z błahych powodów formalnych, zatem już wdrażają działania, mające na celu poszerzenie katalogu błędów, które będzie można skorygować w trakcie oceny formalnej.

Równocześnie IP oraz IP2 stoją przed dylematem konfliktu interesu. Polegają one na poczuciu, że IP i IP2 mogą udzielać wnioskodawcom ograniczonego wsparcia między innymi poprzez pracę Punktów Informacyjnych i spotkania informacyjne, ale nie mogą pomagać przy pisaniu wniosków czy też sprawdzać ich poprawności przed złożeniem, co byłoby tak naprawdę najbardziej efektywnym sposobem wsparcia.

Wiedzę na temat trudności przedstawiciele IP oraz IP2 czerpią także z rozmów telefonicznych z Beneficjentami (którzy dzwonią z pytaniami do IP oraz IP2, ze spotkań z potencjalnymi Beneficjentami oraz informacji przekazywanych przez Punkty Informacyjne IP oraz IP2. W przypadku UM są to lokalne Punkty Informacyjne, które znajdują się w przedstawicielstwach urzędu w Inowrocławiu, Grudziądzu, Bydgoszczy, Włocławku i w Toruniu. W przypadku WUP taką funkcję mają pełnić Powiatowe Urzędy Pracy. ROPS stara się natomiast przekazywać takie informacje poprzez urzędy gminy. Dzięki regionalizacji, szczególnie na terenach, gdzie dostęp do Internetu nie jest powszechny, dostęp do informacji mają szanse mieć także ci, którzy mieszkają w dużej odległości od głównych ośrodków miejskich województwa. Można jednak postawić pytanie, czy informacja, którą można uzyskać w poszczególnych punktach jest zawsze aktualna i czy lokalne oddziały działają aktywnie na rzecz Beneficjentów oraz są wyposażone w niezbędną wiedzę merytoryczną. Jest to kwestia problematyczna o tyle, że osoby, które zajmują się informacją, zwykle mają krótki staż pracy i rzadko posiadają wystarczającą praktykę w kontakcie z projektodawcami. Na obecnym etapie UM działa na rzecz zwiększenia kompetencji swoich oddziałów poprzez powoływanie osób odpowiedzialnych tam za informacje do Komisji Oceny Projektów, tak by miały jak największy kontakt z projektami i kryteriami oceny i później były w stanie możliwie najlepiej doradzić wnioskodawcom.

Bariery i trudności zewnętrzne, dotyczące Beneficjentów, starających się o wsparcie w ramach Działania 6.3, 7.3, 9.5 PO KL

Częściowo zagadnienie to zostało omówione w rozdziale 3.1. Przebadani wnioskodawcy jako problem na etapie przygotowywania wniosku najczęściej wskazywali krótkie terminy składania wniosków, przy czym był to znacznie częściej problem dla tych wnioskodawców, którzy nie otrzymali dofinansowania (49%) niż dla tych, którzy je otrzymali (31%) (ryc. 27). Można więc podejrzewać, że jedną z większych barier otrzymania dofinansowania jest z punktu

widzenia wnioskodawców pośpiech związany z krótkimi terminami, bądź zbyt późnym uzyskaniem informacji o ogłoszeniu konkursów. Drugą istotną barierą okazało się dostosowanie potrzeb Beneficjentów do wymogów projektu, a więc przetłumaczenie lokalnych potrzeb na język projektowy. Wysiłek włożony w pokonywanie tej trudności w ich przypadku mógł owocować przygotowaniem lepiej ocenionego wniosku. Świadczyć o tym może także większy odsetek Beneficjentów zwracających uwagę na trudności z określeniem potrzeb społeczności lokalnej (16% w porównaniu do 11% w grupie wnioskodawców odrzuconych).

Dla nieskutecznych wnioskodawców większym problemem było natomiast określenie celów i rezultatów projektu.

Badani Beneficjenci stosunkowo często wymieniali też inne obszary, w których najbardziej potrzebne im było wsparcie. Wśród wymienionych kwestii najczęściej pojawiały się problemy z generatorem wniosków (*„źle działający generator wniosków – inne sumy kontrolne w pdf i .xml”*), niejasne zapisy konkursowe (niejasność lub brak instrukcji wypełnienia, zmiana dokumentacji w trakcie konkursu, niejasne oznakowanie dokumentacji) oraz trudności z uzyskaniem wymaganych danych statystycznych (np. w podziale na województwa i regiony). Wymieniano także problemy rozliczeń i współpracy z Partnerami oraz różnego rodzaju sprawy związane z określeniem budżetu projektu, w tym metodologii wyliczania kosztów pośrednich.

Zdecydowana większość, bo dwie trzecie wnioskodawców (66%) korzystała z pomocy instytucji zewnętrznych przy przygotowywaniu wniosku, przy czym znacznie częściej korzystanie z takiej pomocy deklarowali Beneficjenci (72%), niż odrzuceni wnioskodawcy (57%). Innymi słowy, można uznać, że wsparcie instytucji zewnętrznych było ważnym czynnikiem sukcesu aplikacyjnego i sprzyjało otrzymaniu dofinansowania.

Ci z badanych, którzy nie korzystali z pomocy instytucji zewnętrznej zwykle deklarowali, że nie potrzebowali takiego wsparcia (70%). Odrzuceni wnioskodawcy, którzy nie korzystali z pomocy instytucji zewnętrznej w połowie przypadków deklarowali, że nie było potrzeby, ale kilku z nich stwierdziło, że wynikało to z braku środków finansowych na opłacenie pomocy, bądź z tego, że nie wiedzieli do kogo się zwrócić. Tego typu problemów prawie w ogóle nie zgłaszano w grupie Beneficjentów. Może to wskazywać, że w grupie nieskutecznych wnioskodawców jest niższa świadomość możliwości skorzystania z usług bezpłatnych oferowanych przez Punkt Informacyjny w IP i IP2 oraz ROEFS. Równocześnie, żaden z badanych nie znalazł się w sytuacji, w której odmówiono by mu pomocy. Jeżeli więc istnieje jakaś bariera związana z dostępem do usług oferowanych przez instytucje zewnętrzne, to wynika ona z niedostatecznej świadomości istnienia takich usług, co przekłada się na niższą skuteczność aplikowania.

Jeżeli chodzi o dostęp do informacji potrzebnych do złożenia poprawnego wniosku o dofinansowanie, to trzy czwarte badanych (76%) stwierdziło, że takie informacje łatwo było uzyskać. Wśród nieskutecznych wnioskodawców odnotowano jednak ponad dwukrotnie niższy odsetek odpowiedzi „bardzo łatwo” niż w przypadku Beneficjentów, a 5% stwierdziło, że było to bardzo trudne.

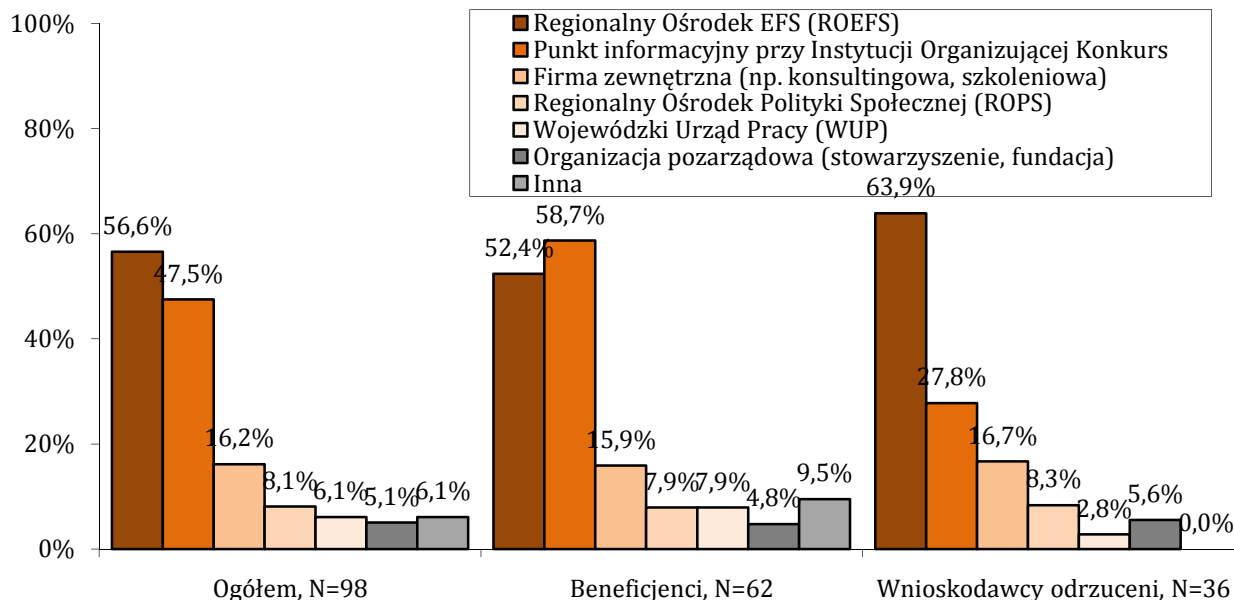
Wśród instytucji zewnętrznych oferujących wsparcie wnioskodawcom badani najczęściej korzystali z usług ROEFS (57%), a na drugim miejscu znalazł się Punkt Informacyjny przy IOK. Beneficjenci dwa razy częściej deklarowali korzystanie z Punktu Informacyjnego przy IOK niż wnioskodawcy odrzuceni.

Wyniki sugerują, że bezpośredni kontakt z IOK przekładał się na sukces w konkursie, co potwierdza wnioski z wywiadów mówiące, że część z informacji potrzebnych do napisania pozytywnie ocenianego wniosku nie była zapisywana w dokumentacji konkursowej, ale przekazywana w ramach konsultacji w IP oraz IP2. Można sądzić, że bezpośredni kontakt z IOK umożliwiał Beneficjentom sformułowanie projektu w sposób lepiej spełniający oczekiwania IOK i sprzyjał otrzymaniu dofinansowania.

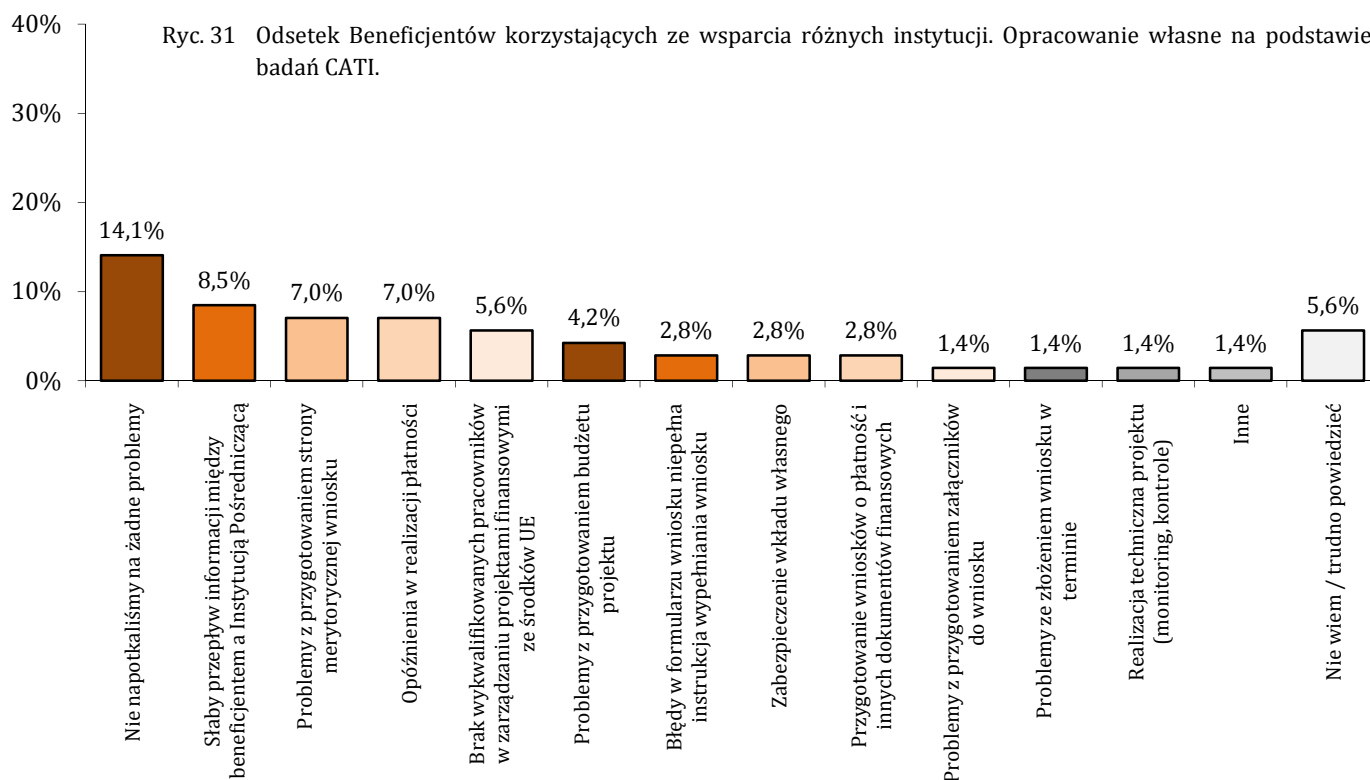
Tylko jedna szósta badanych (16%) korzystała na etapie przygotowywania wniosku z pomocy prywatnej firmy. Odsetek organizacji korzystających z usług komercyjnych był taki sam o obu badanych grupach, co sugeruje, że tego typu usługi nie dawały żadnej gwarancji otrzymania dofinansowania (ryc. 31). Wśród trudności zewnętrznych napotykanых przez potencjalnych Beneficjentów w ramach aplikowania lub realizacji projektów z EFS najczęściej wymieniano słaby przepływ informacji między Beneficjentami a IP i IP2 (9%) oraz opóźnienia w realizacji płatności (7%) (ryc. 32). Procedura uzyskania środków z EFS jest zbyt skomplikowana / czasochłonna / kosztowna dla 14% potencjalnych Beneficjentów, a 4% ma już złe doświadczenia z aplikowania o takie środki. Aż 13% potencjalnych Beneficjentów nie wie, że mogłoby się ubiegać o środki z EFS.

Na podstawie badań jakościowych można również stwierdzić, że poważną barierą jest również fakt, że koniecznym warunkiem aplikowania o środki jest dostęp do Internetu. Z zasady instytucje odpowiedzialne za wdrażanie programu nie dysponują, ani nie kolportują papierowej wersji dokumentów, wszystkie aktualne materiały dostępne są tylko w wersji elektronicznej. Internet stanowi więc podstawowy kanał komunikacji i upowszechniania informacji (porównaj także podrozdział 1.2), w tym na przykład o planowanych spotkaniach z Beneficjentami, czy zapisach na szkolenia. W ograniczonym zakresie korzysta się również z ogłoszeń w prasie,

z których jednak nie wynika na jakich zasadach przyznawane są środki, więc można powiedzieć, że są one skierowane do osób, które dysponują już pewną wiedzą o PO KL.

Ryc. 31 Odsetek Beneficjentów korzystających ze wsparcia różnych instytucji. Opracowanie własne na podstawie badań CATI.

Ryc. 32 Problemy w trakcie aplikacji i realizacji projektów z EFS (deklaracje potencjalnych Beneficjentów). Opracowanie własne na podstawie badań CATI.

Biorąc pod uwagę, że dostęp do Internetu na terenach wiejskich może być trudniejszy niż w miastach, taka sytuacja generuje istotną blokadę informacji i może skutecznie uniemożliwiać sięganie po środki przez podmioty o słabym zapleczu instytucjonalnym.

Jeśli chodzi o informację, problemem jest również mało przyjazna dla użytkownika struktura stron internetowych IP oraz IP2. Zarówno strony UM (na której potrzebne informacje dostępne są jedynie na podstronie www.fundusze.kujawsko-pomorskie.pl), jak i ROPS (gdzie na przykład brak jest pełnych nazw 15 załączników do wniosku) czy WUP (nadmiar wersji dokumentów sprawia, że trudno jest odnaleźć te najbardziej aktualne) są mało przejrzyste, co może utrudniać Beneficjentom znalezienie poszukiwanych informacji. Dobrze oceniają dostęp do informacji jedynie doświadczeni Beneficjenci, dla których poszukiwanie informacji w mediach elektronicznych nie stanowi problemu (por. studia przypadków).

W czasie wywiadów przeprowadzanych z przedstawicielami IP i IP2 podkreślano również, że dla podniesienia zainteresowania środkami na inicjatywy oddolne nie wystarczy sama informacja, bo znacznie bardziej efektywny jest osobisty kontakt z potencjalnymi Beneficjentami i możliwość zaprezentowania im korzyści wynikających z istniejących możliwości finansowania czyli elementy animacji. Tego typu działania realizowane są tylko w ramach spotkań informacyjnych, natomiast cała praca animacyjna spoczywa na ROEFS, który nie jest w stanie dotrzeć z takimi działaniami do każdej gminy lub miejscowości, w której są potencjalni projektodawcy. Dysponując jednym animatorem ROEFS staje przed dylematem jaki model animacji należy wybrać – czy intensywnie wspierać niewiele Partnerstw czy przeprowadzać animację w większej liczbie miejsc, ale w sposób mniej pogłębiony i zmniejszający szanse na stworzenie trwałego Partnerstwa (była o tym mowa także w podrozdziale 3.2).

Poważną barierą zewnętrzną są także opóźnienia w ocenie wniosków i na etapie podpisywania umów, wynikające z niewystarczających zasobów ludzkich w IP (szczególnie dotyczy to konkursów organizowanych przez UM, do których składanych jest najwięcej projektów). Wynika to, jak wstępnie ustalono, z „wąskiego gardła” systemu, jaki stanowi Departament Finansów UM oraz prowadzeniem naraz wielu konkursów. Zagadnienie to powinno być jednak pogłębione w odrębnym badaniu ewaluacyjnym.

Kolejne istotne zjawisko to bardzo długi czas oczekiwania na rozstrzygnięcie konkursów. W niektórych przypadkach powoduje to nie tylko opóźnienie i kłopoty w realizacji projektów, ale wręcz odstąpienie od nich (gdy np. projekt miał być realizowany wśród młodzieży szkolnej albo wśród rolników, gdzie czynnik sezonowości jest bardzo ważny). Wnioskodawcy

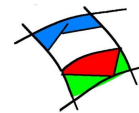
przygotowując projekt (szczególnie po raz pierwszy) zakładają podobieństwo terminów złożenia wniosku z czasem zarezerwowanym na rozstrzygnięcie konkursów i podpisanie umów. Tymczasem zdarza się, że cały ten proces trwa kilka miesięcy. Opóźnienia w rozpoczęciu realizacji projektu mogą w konsekwencji uniemożliwić jego zakończenie (np. gdy objęta nim młodzież rozpocznie wakacje). Wskazywana jest również nieskuteczność drogi odwoławczej.

Zarówno z punktu widzenia wnioskodawców, jak i IP oraz IP2 istniejąca obecnie liczba zasad, które obowiązują przy podziale środków unijnych jest na tyle duża, że nie sposób ich przekazać w jednym spójnym dokumencie, ani w ramach jednego spotkania. Na dokumentację konkursową składają się bowiem zarówno instrukcje i podręczniki wypełniania wniosków, niedawno opublikowany poradnik dotyczący równości szans, dokumenty opisujące zasady finansowania, sprawozdawczości i wyboru projektów, przewodnik po kryteriach wyboru i wiele innych. Dodatkowo, za każdym razem tworzona jest nowa dokumentacja konkursowa i plan działania. Dodatkowym utrudnieniem są częste (nawet co kwartał) zmiany niemal każdego z obowiązujących dokumentów. W przypadku długich konkursów powoduje to sytuację, w której Beneficjentowi trudno się zorientować w brzemieniu aktualnych dokumentów, systemów oceny i wzoru umowy. Dlatego też, choć Beneficjenci wypełniając wniosek korzystają z Generatora Wniosków Aplikacyjnych, to bez znajomości powyższych dokumentów nie są w stanie poprawnie go przygotować. W konsekwencji wnioskodawcy muszą poświęcić bardzo dużo czasu, by w dokumentacji odnajdywać najważniejsze informacje. Nadmiar dokumentacji powoduje również, że część z Beneficjentów dopiero na kolejnych etapach wdrażania projektu uświadamia sobie zobowiązania wynikające z podpisanej umowy.

Z badania jakościowego wynika, iż u niektórych Beneficjentów (szczególnie tych nieskutecznie aplikujących) wszystkie te wspomniane wyżej bariery mogą wywoływać przekonanie, że jest to specjalnie wytworzona bariera mająca za zadanie zmniejszenie liczby konkurujących o środki organizacji.

4.3 Wnioski

- 1) W przypadku budowania Partnerstw mamy do czynienia z kilkoma zgoła odmiennymi zjawiskami. Część instytucji traktuje wchodzenia w koalicje projektowe koniunkturalnie, poszukując silniejszego pod względem finansowym i organizacyjnym Partnera i licząc na dodatkowe punkty strategiczne za aplikowanie do konkursu w Partnerstwie. Z drugiej jednak strony znaczna część projektów budowana jest w autentycznych Partnerstwach, z poszanowaniem wszelkich pozytywnych zasad (opisanych już szerzej w podrozdziale 3.1).

- 2) Istnieją dwie metody budowania Partnerstwa: oddolna, kiedy to inicjatywa budowania projektu i Partnerstwa wypływa ze strony lokalnych instytucji oraz odgórna, w których to wiodącą rolę odgrywa instytucja spoza lokalnej społeczności (najczęściej o znacznym potencjale organizacyjnym i instytucjonalnym oraz doświadczenia).
- 3) Partnerstwa mają przede wszystkim charakter projektowy, nastawiony na realizację projektów. Istotną słabością systemu jest brak myślenia o Partnerstwach w kategoriach długofalowych, strategicznych. Największy potencjał w kierunku budowania takich Partnerstw mają Lokalne Grupy Działania, dysponujące określoną jasno strategią funkcjonowania. Dzięki temu projekty nie są celem samym w sobie, ale mogą być traktowane jako instrument do realizacji celów, ustanowionych dla LGD.
- 4) Liczba i rozkład przestrzenny instytucji, zdolnych do aplikowania są uzależnione w znacznej mierze od podziału administracyjnego regionu. W województwie kujawsko-pomorskim, tam gdzie organizacji pozarządowych jest najwięcej, tam szansa na dotarcie z konkretnymi przedsięwzięciami do grup docelowych jest największa. Sama (stosunkowo duża) liczba podmiotów jest pierwszym warunkiem możliwości aplikowania.
- 5) Znaczna część Beneficjentów nie ma w swoim głównym obszarze zainteresowań pól interwencji PO KL. Innymi słowy: trudno im dopasować swoje bieżące działania do rodzajów projektów, wymienianych w opisach Działania 6.3, 7.3, 9.5 PO KL 2007-2013. Potwierdza to fakt, iż dla niemal $\frac{1}{4}$ badanych Beneficjentów trudność sprawiło dopasowanie planowanych działań do wymogów programu.
- 6) Głównym źródłem wiedzy o trudnościach i barierach z jakimi stykają się wnioskodawcy są: błędy popełniane we wnioskach, rozmowy telefoniczne z Beneficjentami (którzy dzwonią z pytaniami do IP oraz IP2), spotkania z potencjalnymi Beneficjentami oraz informacje przekazywane przez Punkty Informacyjne IP oraz IP2.
- 7) Istnieje kilka kanałów komunikacji między IP oraz IP2 a Beneficjentem. W przypadku UM są to Punkty Informacyjne, które znajdują się w przedstawicielstwach urzędu w Inowrocławiu, Grudziądzu, Bydgoszczy, Włocławku i w Toruniu. W przypadku WUP taką funkcję mają pełnić powiatowe Urzędy Pracy. ROPS stara się natomiast przekazywać takie informacje poprzez urzędy gminy. Dzięki regionalizacji, szczególnie na terenach, gdzie dostęp do Internetu nie jest powszechny, dostęp do informacji mają szansę mieć także ci, którzy mieszkają w dużej odległości od głównych ośrodków miejskich województwa. Dla podniesienia zainteresowania środkami na inicjatywy oddolne nie wystarczy sama informacja, bo znacznie bardziej efektywny jest osobisty kontakt z potencjalnymi Beneficjentami i możliwość zaprezentowania im korzyści wynikających z istniejących

możliwości finansowania czyli elementy animacji. Tego typu działania realizowane są tylko w ramach spotkań informacyjnych, natomiast cała praca animacyjna spoczywa na ROEFS, który nie jest w stanie dotrzeć z takimi działaniami do każdej gminy lub miejscowości, w której są potencjalni projektodawcy.

- 8) Badani Beneficjenci stosunkowo często wymieniali obszary, w których najbardziej potrzebne im było wsparcie instytucji zaangażowanych we wdrażanie PO KL w regionie. Przebadani wnioskodawcy jako problem na etapie przygotowywania wniosku najczęściej wskazywali krótkie terminy składania wniosków, dostosowanie potrzeb Beneficjentów do wymogów projektu, a więc przetłumaczenie lokalnych potrzeb na język projektowy, a także określenie celów i rezultatów projektu.
- 9) Wśród wymienionych kwestii najczęściej pojawiały się problemy z generatorem wniosków („*źle działający generator wniosków – inne sumy kontrolne w .pdf i .xml*”), niejasne zapisy konkursowe (niejasność lub brak instrukcji wypełnienia, zmiana dokumentacji w trakcie konkursu, niejasne oznakowanie dokumentacji) oraz trudności z uzyskaniem wymaganych danych statystycznych (np. w podziale na województwa i regiony). Wymieniano także problemy rozliczeń i współpracy z Partnerami oraz różnego rodzaju sprawy związane z określeniem budżetu projektu, w tym metodologii wyliczania kosztów pośrednich.
- 10) Zdecydowana większość, bo dwie trzecie wnioskodawców (66%) korzystała z pomocy instytucji zewnętrznych przy przygotowywaniu wniosku, przy czym znacznie częściej korzystanie z takiej pomocy deklarowali Beneficjenci (72%), niż odrzuceni wnioskodawcy (57%). Innymi słowy, można uznać, że wsparcie instytucji zewnętrznych było ważnym czynnikiem sukcesu aplikacyjnego i sprzyjało otrzymaniu dofinansowania. Część z informacji potrzebnych do napisania pozytywnie ocenianego wniosku nie była zapisywana w dokumentacji konkursowej, ale przekazywana w ramach konsultacji w IP i IP2.
- 11) Do najbardziej istotnych problemów natury organizacyjno-formalnej, niezależnych od Beneficjentów należą opóźnienia w ocenie wniosków i na etapie podpisywania umów, wynikające z niewystarczających zasobów ludzkich w IP oraz IP2, bardzo długi czas oczekiwania na rozstrzygnięcie konkursów, mnogość dokumentacji konkursowej na którą składają się instrukcje i podręczniki wypełniania wniosków, poradnik dotyczący równości szans, dokumenty opisujące zasady finansowania, sprawozdawczości i wyboru projektów, przewodnik po kryteriach wyboru i wiele innych.

Rozdział 5: Mechanizmy zwiększające absorpcję środków unijnych: rekomendacje z badań

5.1 Analiza SWOT: proponowane kierunki działań instytucji, zaangażowanych we wdrażanie Działań 6.3, 7.3, 9.5 PO KL

W trakcie zogniskowanego wywiadu grupowego, wspólnie z przedstawicielami ROEFS oraz Beneficjentami została sporządzona analiza SWOT, identyfikująca mocne oraz słabe strony Beneficjentów, a także szanse i zagrożenia, jakie występują w ich środowisku, szczególnie w systemie wdrażania Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL 2007-2013 (ryc. 33).

Mocne strony		Słabe strony	
Wielość pomysłów na projekty	15	Braki kadrowe	25
Duży potencjał organizacji	15	Brak wiedzy na temat techniki projektowej	25
Wiedza na temat społeczności lokalnych	25	Braki w podstawach zarządzania	10
Doświadczenie niektórych Beneficjentów	25	Brak środków finansowych („życie od projektu do projektu”)	20
Długotrwałość współpracy między Partnerami	20	Brak współpracy między niektórymi instytucjami (dublowanie projektów)	20
	100		100
Szanse		Zagrożenia	
Dostępność środków	30	Hermetyczność dokumentacji projektowej	8
		Reżim oceny	15
		Ograniczona dostępność środków	15
Sprawny system wdrażania (WUP)	10	Słaby system wdrażania (UM)	10
		Nieodpowiedniość kryteriów strategicznych	5
Luzowanie reżimu oceny	30	Niezharmonizowanie konkursów z akcjami promocyjnymi	5
		Przepływ informacji między IP, IP2 oraz ROEFS	5
Dostępność do dokumentacji projektowej	10	Niedostatek dobrych praktyk	10
		Materiały promocyjne docierają tylko do miast i większych gmin	5
Sieć instytucji nieformalnych (sołectwa, KGW) jako pośrednik w animacji projektów, rekrutacji BO	20	Brak ROEFS we Włocławku	7
		Trudna grupa docelowa	15
	100		100

Ryc. 33 Analiza SWOT dla Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL. Opracowanie własne.

Analiza SWOT/TOWS wykazuje, iż instytucje zaangażowane we wdrażanie PO KL 2007-2013 powinny przyjąć strategię *konserwatywną* w swoich przyszłych działaniach. Polega ona na dalszym wzmacnianiu i wykorzystywaniu mocnych stron Beneficjentów oraz redukcji zagrożeń. W dalszej kolejności instytucje te powinny przyjąć strategię *agresywną*, to znaczy

wykorzystać szanse, jakie pojawiają się w środowisku Beneficjentów. Działania powinny polegać na :

- Tworzeniu „banku dobrych pomysłów na projekty”, który nie musi być tożsamy z bankiem „dobrych praktyk” realizowanych projektów; bank taki może być umieszczony w wersji internetowej (opis instytucji oraz krótka charakterystyka jej pomysłu, działań i grupy docelowej).
- Rozpowszechnienie kampanii promocyjnej, która promowałaby rolę sołectw i grup samorganizacyjnych na obszarach wiejskich (np. koła gospodyń wiejskich) w docieraniu do grup docelowych przez Beneficjentów.
- Organizacji targów „dobrych pomysłów”, które polegałyby na organizacji 1-2 dniowych konferencji, na których inicjatorzy projektów mogliby znaleźć Partnerów do realizacji projektów, przy czym sugeruje się, aby targi takie odbywały się w różnych częściach województwa.
- Sporządzeniu podręcznika dotyczącego dobrego zarządzania projektem, który opierałby się na wzorcowych projektach, realizowanych przez doświadczonych Partnerów, sporządzony jasnym i łatwym do zrozumienia językiem, z podaniem konkretnych przykładów oraz słowniczkiem pojęć trudnych.
- Organizacji wspólnego forum (grupy roboczej) IP, IP2, ROEFS oraz Beneficjentów (na zasadzie otwartego dostępu tych ostatnich). Celem tego forum byłaby identyfikacja sposobów, które ułatwiałyby budowanie przez doświadczone instytucje Partnerstw na obszarach mało aktywnych pod względem aplikowania w województwie (czyli pozytywnego budowania Partnerstw „od góry”) i wypracowanie na forum „kodeksu dobrego Partnerstwa” z jasnymi zasadami dzielenia obowiązków, uczenia słabszego Partnera przez mocniejszego zasad zarządzania projektem, partycypacji w diagnozowaniu potrzeb lokalnej społeczności, podejmowania wspólnie działań, wspólnego rozliczania finansowo-rzeczowego projektów.
- Przeformułowania opisów w dokumentacji projektowej, tak, aby była ona pisana jasnym, przejrzystym językiem, z podawaniem przykładów dotyczących formułowania celów szczegółowych, celów ogólnych, produktów projektu, sposobu wyliczania kosztów pośrednich, tworzenia harmonogramu etc.
- Przeformułowania opisów na broszurach i ulotkach, dotyczących Działań 6.3, 7.3 i 9.5, opisy w nich nie powinny być kalką zapisów z SzOP PO KL oraz powinny być rozpowszechniane za pośrednictwem władz gmin do poszczególnych sołectw.

- Ujednoliceniu sposobów oceny wniosków przez wszystkie z IP i IP2 ze wskazaniem na jej liberalizację, z uwzględnieniem dobrych praktyk, stosowanych przez IP w Urzędzie Marszałkowskim.
- Ujednoliceniu procedur (zwłaszcza kwestii czasowych) podpisywania umów o dofinansowanie i wprowadzenie we wszystkich instytucjach zasady jednego „opiekuna” projektu, z uwzględnieniem dobrych praktyk i rozwiązań, stosowanych przez IP2 w Wojewódzkim Urzędzie Pracy.
- Przeformułowaniu kryteriów strategicznych (szerzej o tym w rekomendacji nr 9).
- Harmonizacji zadań promocyjnych z harmonogramami konkursów (szerzej o tym w rekomendacji nr 7).
- Poprawę komunikacji między ROEFS a IP (szerzej o tym w rekomendacji nr 7).
- Podjęciu działań, mających na celu powołanie ponowne ROEFS we Włocławku lub własnej instytucji, która pełniłaby analogiczne funkcje jak ROEFS, w odniesieniu do Beneficjentów w części południowo-wschodniej regionu kujawsko-pomorskiego.

5.2 Rekomendacje z badań

Do jakich instytucji należy dotrzeć z informacją o PO KL?

Którym instytucjom należy poświęcić szczególną uwagę we wsparciu w zakresie doradztwa?

Którym instytucjom należy poświęcić szczególną uwagę we wsparciu w zakresie animacji?

Jaka jest jakość dostępnych źródeł informacji na temat możliwości sfinansowania działań na rzecz aktywizacji społeczności lokalnych?

Czy źródła informacji na temat możliwości sfinansowania działań na rzecz aktywizacji społeczności lokalnych są wystarczające i w pełni zaspokajają potrzeby podmiotów?

Jakie akcje promocyjne należałoby opracować, aby zwiększyć zainteresowanie Działaniami PO KL na rzecz oddolnych inicjatyw lokalnych?

Jakie działania podejmują podmioty w celu włączenia się lub zwiększenia udziału w absorpcji środków EFS w ramach Działania 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL?

Czy istnieje konieczność przeszkolenia potencjalnych projektodawców w zakresie wnioskowania o środki EFS i wdrażania projektów w ramach PO KL?

Jakie mechanizmy należy wypracować by zwiększyć absorpcję środków EFS w ramach Działania 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL przez podmioty działające na obszarach wiejskich?

Rekomendacja nr 1 Zintensyfikowanie informacji i promocji na obszarach słabszych	Odniesienie
Zakres rekomendacji: Jak wykazują analizy, wnioskodawcy z obszarów peryferyjnych województwa (szczególnie części południowo-wschodniej) mają zdecydowanie słabszy potencjał organizacyjny, instytucjonalny, tam też siatka instytucji w terenie jest rzadsza. Co za tym idzie na obszarach tych, mimo dużych potrzeb, brakuje odpowiedniej liczby lokalnych inicjatyw oddolnych.	S. 30-32, 59-62 raportu
Propozycja działań: Należy podjąć specjalne akcje promocyjne i informacyjne z wykorzystaniem klasycznych materiałów promocyjnych (broszur, ulotek) oraz serie spotkań z instytucjami na wskazanym terenie, celem ich aktywizacji w kolejnych konkursach z Działania 6.3, 7.3 i 9.5	
Główni adresaci: IP, IP2 oraz ROEFS	
Skala czasowa: III kwartał 2009	

Rekomendacja nr 2 Wdrożenie specjalnych akcji promocyjnych na terenie całego województwa	Odniesienie
Zakres rekomendacji: Badanie wykazuje, iż same IP, IP2 oraz ROEFS nie są w stanie przełamać ograniczeń i słabości wewnętrznych potencjalnych Beneficjentów Działania 6.3, 7.3 oraz 9.5 PO KL. Tym samym w aktywizacji słabszych organizacji i instytucji należy wykorzystać doświadczenie i potencjał organizacji mocnych w wykorzystywaniu środków z analizowanych Działania	s. 86-88 raportu
Propozycja działań: Organizacja targów/giełdy Partnerstw, utworzenie banku dobrych pomysłów i dobrych praktyk, opracowanie przewodników i podręczników, przygotowanych z myślą o mniej doświadczonych Beneficjentach.	
Główni adresaci: ROEFS, IP oraz IP2 oraz zidentyfikowani i zaproszeni do współpracy Beneficjenci.	
Skala czasowa: III-IV kwartał 2009	

Rekomendacja nr 3 Partycypacja Beneficjentów w systemie wdrażania działań z zakresu lokalnych inicjatyw oddolnych	Odniesienie
<p>Zakres rekomendacji: jak w przypadku rekomendacji nr 2.</p> <p>Propozycja działań: Stworzenie grupy roboczej, bądź innego forum wymiany informacji (np. w Internecie), w którym uczestniczyliby przedstawiciele IP, IP2 ROEFS i Beneficjentów w celu przedyskutowania jakie zmiany mogłyby zachęcić potencjalnych Beneficjentów do aplikowania, a także do realizacji projektów na terenach o najmniejszej aktywności projektowej.</p> <p>Główni adresaci: ROEFS, IP i IP2 oraz zidentyfikowani i zaproszeni do współpracy Beneficjenci.</p> <p>Skala czasowa: III-IV kwartał 2009</p>	s. 86-88 raportu

Rekomendacja nr 4 Zmiany w formułowaniu i rozpowszechnianiu materiałów promocyjnych	Odniesienie
<p>Zakres rekomendacji: Podstawowym źródłem informacji na temat Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL pozostaje Internet. Z zasady instytucje odpowiedzialne za wdrażanie programu nie dysponują, ani nie kolportują papierowej wersji dokumentów, wszystkie aktualne materiały dostępne są tylko w wersji elektronicznej. W ograniczonym zakresie korzysta się również z ogłoszeń w prasie, z których jednak nie wynika na jakich zasadach przyznawane są środki, więc można powiedzieć, że są one skierowane do osób, które dysponują już pewną wiedzą o PO KL. Biorąc pod uwagę, że dostęp do Internetu na terenach wiejskich może być trudniejszy niż w miastach, taka sytuacja generuje istotną blokadę informacji i może skutecznie uniemożliwiać sięganie po środki przez podmioty o słabym zapleczu instytucjonalnym. Ponadto część wnioskodawców słabo ocenia struktury stron www.</p> <p>Propozycja działań: Przeformułowanie opisów na broszurach i ulotkach, dotyczących Działań 6.3, 7.3 i 9.5, opisy w nich nie powinny być kalką zapisów z SzOP PO KL oraz ich rozpowszechnianie za pośrednictwem władz gmin do poszczególnych sołectw, także Przedstawicielstwa Urzędu Marszałkowskiego i ROEFS powinny otrzymać komplet materiałów promocyjno-informacyjnych, stworzonych z myślą o odbiorcy pozbawionym dostępu do Internetu</p>	S, 23-24, 39-40, 80-82 raportu

i napisanych językiem zrozumiałym dla potencjalnych Beneficjentów. Ostatnie działania powinno polegać na lustracji zawartości stron www, utworzenia jednolitych struktur zamieszczenia dokumentów do pobrania oraz komunikatów.	
Główni adresaci: IP oraz IP2	
Skala czasowa: III kwartał 2009 r.	

Rekomendacja nr 5 Wzmocnienie działań ROEFS poprzez wdrożenie działań diagnostycznych	Odniesienie
Zakres rekomendacji: Ze względu na duże zainteresowanie ze strony Beneficjentów wsparciem ROEFS, wobec realnej groźby przeciążenia obu ośrodków, muszą one podjąć działania podnoszące ich efektywność (redukcja kosztów wobec podniesienia skuteczności pomocy dla Beneficjentów).	s. 65 raportu
Propozycja działań: Wdrożenie narzędzia diagnozującego na bieżąco sytuację Beneficjentów oraz ich potencjał organizacyjny (patrz aneks pt. <i>Opis narzędzia do analizy potrzeb w obszarach działalności ROEFS</i>) oraz przekazanie na ten cel odpowiednich środków finansowych.	
Główni adresaci: ROEFS, IP	
Skala czasowa: III – IV kwartał 2009	

Rekomendacja nr 6 Wzmocnienie działań ROEFS poprzez wsparcie kadrowe w zakresie animacji	Odniesienie
Zakres rekomendacji: W chwili obecnej, w lokalnych inicjatywach oddolnych dominują Partnerstwa nastawione na realizację projektów, a nie na realizację długotrwałych celów.	s. 75 raportu
Propozycja działań: ROEFS powinien otrzymać dodatkowe środki na pracę animatora, tak by zwiększyć intensywność działań animacyjnych, ale nie kosztem wspierania już istniejących Partnerstw. Korzystne byłoby stworzenie ROEFS możliwości zatrudnienia drugiego animatora, który mógłby się skoncentrować na działaniu w obszarach o najniższej absorpcji środków oraz	

skoncentrować się na budowaniu Partnerstw strategicznych .	
Główni adresaci: IZ, KOEFS	
Skala czasowa: III – IV kwartał 2009	

Rekomendacja nr 7 Poprawa wymiany informacji między IP a ROEFS oraz harmonizacja działań wspierających z harmonogramami konkursów	Odniesienie
<p>Zakres rekomendacji: W trakcie zogniskowanego wywiadu grupowego ustalono, iż jednym ze słabszych elementów systemu pozostaje wymiana informacji między ROEFS a IP i IP2 oraz proces zlecania konkretnych bieżących zadań ROEFS. W konsekwencji ROEFS reaguje za późno na potrzeby potencjalnych Beneficjentów w zakresie pomocy w procesie aplikacji i podnoszenia kompetencji projektowych.</p> <p>Propozycja działań: Uruchomienie cyklu comiesięcznych spotkań między ROEFS a IP i IP2 w celu omawiania najważniejszych zmian w dokumentacjach konkursowych, ustalania z wyprzedzeniem potrzeb szkoleniowych i doradczych w kontekście zbliżających się konkursów, a także wydelegowanie konkretnych osób z IP i IP2 do bieżących kontaktów z ROEFS („szybka ścieżka dostępu” do najbardziej aktualnych interpretacji przepisów i wytycznych programowych, niezbędnych Beneficjentom).</p> <p>Główni adresaci: ROEFS, IP oraz IP2</p> <p>Skala czasowa: III kwartał 2009 r.</p>	s. 86 raportu

Rekomendacja nr 8 Zmiany w dokumentacji konkursowej	Odniesienie
<p>Zakres rekomendacji: Dokumentacja projektowa jest dla mało doświadczonych Beneficjentów zbyt hermetyczna, a przez to niezrozumiała dla Beneficjentów. Brakuje w niej również wyjaśnień dotyczących zasad <i>empowerment</i>.</p> <p>Propozycja działań: Przeformułowanie opisów w dokumentacji projektowej, tak, aby była ona pisana jasnym, przejrzystym językiem, z podawaniem</p>	s. 39, 76-77, 86 raportu

<p>przykładów dotyczących formułowania celów szczegółowych, celów ogólnych, produktów projektu, sposobu wyliczania kosztów pośrednich, tworzenia harmonogramu etc. Ponadto wprowadzenie do dokumentacji konkursowej praktycznej operacjonalizacji zasady <i>empowerment</i> (np. z zastosowaniem przykładów) z podkreśleniem jej genezy i pożądanych skutków.</p>	
Główni adresaci: IP i IP2	
Skala czasowa: III – IV kwartał 2009 r.	

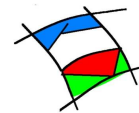
Rekomendacja nr 9 Zmiana w kryteriach strategicznych	Odniesienie
<p>Zakres rekomendacji: Istotnym celem strategicznym powinno pozostać uruchomienie nowych projektów i aktywizacja Beneficjentów na obszarach szczególnie słabych. Ponadto w trakcie zogniskowanego wywiadu grupowego zidentyfikowano, iż liczba punktów strategicznych dla LGD jest zbyt duża.</p>	s. 27, 73, 86 raportu
<p>Propozycja działań: Wprowadzenie dodatkowych punktów strategicznych za lokalizację Beneficjenta i/lub Partnerów w danym powiecie i odpowiednio zlokalizowaną grupę docelową.</p>	
<p>Główni adresaci: IP i IP2.</p>	
Skala czasowa: III kwartał 2009 r.	

Rekomendacja nr 10 Wdrażanie zmian systemowych	Odniesienie
<p>Zakres rekomendacji: Badanie wykazało, iż jednym z istotnych problemów natury zewnętrznej jest kwestia zróżnicowanych sposobów oceny wniosków, procedura podpisywania umów i przekazywania środków finansowych.</p>	s. 29, 39-40, 46, 60-61 raportu
<p>Propozycja działań: Ujednolicenie sposobów oceny wniosków przez IP i IP2 ze wskazaniem na jej liberalizację, z uwzględnieniem dobrych praktyk, stosowanych przez IP2; Ujednolicenie procedur (zwłaszcza kwestii czasowych) podpisywania umów o dofinansowanie i wprowadzenie we wszystkich instytucjach zasady jednego „opiekuna” projektu, z uwzględnieniem dobrych praktyk i rozwiązań, stosowanych przez IP2 w Wojewódzkim Urzędzie Pracy.</p>	

Główni adresaci: IP oraz IP2	
Skala czasowa: III-IV kwartał 2009	

Rekomendacja nr 11 Utworzenie ROEFS we Włocławku	Odniesienie
Zakres rekomendacji: patrz rekomendacja nr 1.	s. 30-32, 59-62, 86 raportu
Propozycja działań: powołanie ponowne ROEFS we Włocławku lub własnej instytucji, która pełniłaby analogiczne funkcje jak ROEFS w odniesieniu do Beneficjentów w części południowo-wschodniej regionu kujawsko-pomorskiego.	
Główni adresaci: IZ, KOEFS	
Skala czasowa: III-IV kwartał 2009	

Rekomendacja nr 12 Wprowadzenie systemu wskaźników	Odniesienie
Zakres rekomendacji: Analiza źródeł zastanych wykazała, iż bazy danych nie pozwalają na pełny monitoring aktywności Beneficjentów w konkursach, ich struktury wewnętrznej i stopnia realizacji skwantyfikowanych celów Działań 6.3, 7.3 i 9.5	s. 13 raportu
Propozycja działań: wprowadzenie systemu wskaźników monitorujących aktywność Beneficjentów w poszczególnych konkursach Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL w województwie kujawsko-pomorskim (propozycja wskaźników została zawarta w Aneksie)	
Główni adresaci: IP, IP2	
Skala czasowa: III-IV kwartał 2009	

Rozdział 6: Podsumowanie

Czy instrumenty zaproponowane w ramach Działania 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL są adekwatne do rzeczywistych potrzeb podmiotów działających na obszarach wiejskich?

Czy podmioty działające na obszarach wiejskich posiadają umiejętności w zakresie wnioskowania o środki EFS i wdrażania projektów?

W podsumowaniu Zespół ewaluacyjny pragnie dokonać próby odpowiedzi na dwa zasadnicze pytania, stanowiące jednocześnie kryteria ewaluacyjne przedstawionego wyżej badania.

6.1 Kryterium adekwatności

Pytanie pierwsze: *Czy instrumenty zaproponowane w ramach Działania 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL są adekwatne do rzeczywistych potrzeb podmiotów działających na obszarach wiejskich?* stanowi oś merytoryczną **kryterium adekwatności** Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL i dotyczy ona kwestii podażowej w lokalnych inicjatywach oddolnych.

Badanie wykazuje, iż zapisy SzOP PO KL i opisy listy Beneficjentów, proponowane rodzaje przedsięwzięć, zakresy działań w projektach są elastyczne i gwarantują możliwości wsparcia różnych pomysłów, form wsparcia Beneficjentów i odpowiedzi na szeroki wachlarz potrzeb Beneficjentów Ostatecznych.

Mimo to, **znaczna część Beneficjentów nie ma w swoim głównym obszarze zainteresowań pól interwencji PO KL**. Innymi słowy: trudno im dopasować swoje bieżące działania do rodzajów projektów, wymienianych w opisach Działań 6.3, 7.3, 9.5 PO KL 2007-2013. Potwierdza to fakt, iż dla niemal ¼ badanych Beneficjentów trudność sprawiało dopasowanie planowanych działań do wymogów programu. Największy problem pojawia się tylko w bardzo rozpowszechnionej wśród Beneficjentów (szczególnie NGO) działalności kulturalnej, którą trudno jest uznać za adekwatną do zakresu Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL. **Jednak dla tych Beneficjentów, którzy zajmują się wprost rozwojem przedsiębiorczości, edukacją, polityką społeczną i rozwojem obszarów wiejskich PO KL pozostaje w pełni adekwatny.**

Jak opisano w rozdziale 2.2, **największym zainteresowaniem Beneficjentów cieszyły się konkursy organizowane w ramach Działania 9.5** czyli dotyczące szeroko rozumianej edukacji na poziomie lokalnym. Ich popularność wynika z jednej strony z wyższej niż w pozostałych konkursach alokacji środków na to Działanie oraz nieco mniej restrykcyjnego systemu oceny formalnej wniosków. Stąd środki EFS z Działania 9.5 uznaje się za łatwiejsze do zdobycia niż w przypadku pozostałych dwóch Działań.

W przypadku Działania 7.3 przyczyn mniejszego zainteresowania projektami na inicjatywy oddolne można upatrywać w skoncentrowaniu się Beneficjentów na projektach o charakterze systemowym (OPS, PCPR), w ramach których zainteresowanie projektodawców było znacznie większe. Ponadto, jak się okazało po zamknięciu naboru wniosków z pierwszego konkursu, zapisy w dokumentacji konkursowej do Działania 7.3 nie zawierały jasno sprecyzowanego kryterium dotyczącego oddolnych inicjatyw, co sprawiło, że zdecydowana większość złożonych wniosków odpadła na etapie formalnym, jako nie spełniająca tego podstawowego założenia.

Ostre kryteria oceny stosowane przez IP2 w WUP (wąski katalog możliwości poprawy wniosku po jego złożeniu) oraz większe problemy z rekrutacją uczestników działań sprawiają, że Beneficjenci rzadziej sięgali po środki z Działania 6.3.

Odnośnie zagadnienia dotyczącego przystawalności tych Działań do innych programów, finansowanych ze środków zewnętrznych, należy wskazać, iż zakres PO KL (zwłaszcza w Działaniu 7.3) ma podobny zakres do PPWOW, co może stanowić pewien problem dla Beneficjentów. Z kolei inny badany program, PROW, ma raczej charakter komplementarny. PROW pozwala sfinansować funkcjonowanie i określanie kierunku strategicznego działania LGD (jednego z kluczowych Beneficjentów Działań związanych z lokalnymi inicjatywami oddolnymi), zaś PO KL pozwala realizować im projekty, stanowiące instrumenty realizacji celów taktycznych i strategicznych LGD.

Podsumowując, adekwatność Działań dotyczących wdrażania lokalnych inicjatyw oddolnych ograniczać mogą jedynie: pewne podobieństwo PO KL i PPWOW oraz aspekty związane z wdrażaniem Działań PO KL. Do kluczowych aspektów należą: sposób oceny formalnej i merytorycznej projektów, wprowadzony przez IP oraz IP2 oraz nadawanie pewnych kryteriów strategicznych. W konsekwencji system preferuje silne instytucje (doświadczone i silne instytucjonalnie jednostki), poszczególne typy Beneficjentów (LGD) lub typy projektów (realizacja przedsięwzięć w Partnerstwach), co skrzywia zasadę adekwatności Działań 6.3, 7.3 i 9.5. Do tego dochodzą problemy (szczególnie w Działaniu 9.5) z zachowaniem płynności finansowej projektów (opóźnienia w podpisywaniu umów i przekazywaniu zaliczek), co uderza w Beneficjentów najsłabszych pod względem instytucjonalnym i finansowym. To ostatnie zagadnienie powinno być jednak przedmiotem odrębnego badania.

Ostatnim zagadnieniem w rozważaniu kryterium adekwatności jest kwestia informacji i promocji, rozumianej jako instrument, który ma ułatwić Beneficjentom odnalezienie w Działaniach 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL odpowiednich dla nich instrumentów wsparcia. Tu należy zdecydowanie stwierdzić, iż działania promocyjne w znacznej mierze pozostają nieefektywne

(są sporządzone zbyt trudnym językiem, zapisy z PO KL i SzOP PO KL nie są przekładane na przykłady i dobre praktyki). Utrudnia to dopasowanie przez Beneficjentów zidentyfikowanych problemów i potrzeb społeczności lokalnej do instrumentów wsparcia.

6.2 Kryterium skuteczności

Pytanie *Czy podmioty działające na obszarach wiejskich posiadają umiejętności w zakresie wnioskowania o środki EFS i wdrażania projektów?* odpowiada **kryterium skuteczności**. W zakres tego zagadnienia wchodzi przede wszystkim kwestie związane z przygotowaniem Beneficjentów do aplikacji i ich możliwości w tym zakresie, a zatem dotyczą strony popytowej w lokalnych inicjatywach oddolnych.

Po pierwsze, należy stwierdzić, iż istnieją bardzo duże dysproporcje między zdolnościami aplikacyjnymi i absorpcyjnymi między poszczególnymi grupami Beneficjentów oraz duże dysproporcje w tym zakresie w układzie przestrzennym.

Najsilniejszymi Beneficjentami w Działaniach 6.3, 7.3 oraz 9.5 są firmy (głównie szkoleniowe), LGD a także ODR w Minikowie, a także duże lub doświadczone organizacje pozarządowe. Najsłabszymi Beneficjentami są instytucje pomocy i polityki społecznej (OPS, PCPR), między tymi dwoma biegunami plasują się jednostki samorządu terytorialnego (wraz ze swoimi jednostkami: głównie szkołami) oraz mniejsze organizacje pozarządowe. Warto także zwrócić uwagę na fakt, iż ponad połowa wnioskodawców składa więcej niż jeden projekt do więcej niż jednego konkursu. Zatem w poszczególnych Działaniach pojawia się dość niebezpieczne z punktu widzenia użyteczności programu zamykanie się listy i liczby Beneficjentów do kilkudziesięciu podmiotów, które są aktywne i skuteczne w pozyskiwaniu środków. Zespół ewaluacyjny przewiduje, iż zjawisko to będzie się nasilać. Tym samym będzie następowało rozwarstwianie i zwiększanie przepaści pomiędzy najbardziej i najmniej aktywnymi wnioskodawcami a instytucjami najsłabszymi i utrwalanie tego stanu. Instytucje będące już doświadczone i mające na swoim koncie sukcesy będą wykorzystywać swój potencjał i aplikować częściej, natomiast najsłabsze prawdopodobnie będą odnosić więcej porażek lub w ogóle nie podejmować prób aplikacji.

Najmocniejsze pod względem liczby aplikacji i realizowanych projektów są wnioskodawcy z powiatów centralnych regionu. Najaktywniejsi i najskuteczniejsi wnioskodawcy są w powiecie **chełmińskim i golubsko-dobrzyńskim** i instytucje z tych obszarów radzą sobie najlepiej w procesie aplikacji do działań z zakresu lokalnych inicjatyw oddolnych. Aktywni i skuteczni pozostają wnioskodawcy z powiatów: bydgoskiego, inowrocławskiego, wąbrzeskiego i radziejowskiego, a także świeckiego. Relatywnie nieskuteczni pozostają wnioskodawcy z powiatów mogileńskiego i grudziądzkiego (dużo instytucji w stosunku do potencjalnych

Beneficjentów składa wnioski, ale też stosunkowo dużo instytucji odpada w trakcie oceny). Mniej aktywni, ale za to skuteczni pozostają wnioskodawcy z powiatu toruńskiego i lipnowskiego. Stosunkowo mało aktywni i nieskuteczni są Beneficjenci z powiatów: **tucholskiego, sępoleńskiego, nakielskiego, żnińskiego, brodnickiego, rypińskiego, aleksandrowskiego, włocławskiego**, a zatem powiaty peryferyjne wobec centrów: toruńskiego i bydgoskiego. *Limes* stanowi tu dawna granica między zaborem pruskim a Królestwem Polskim (przebiegająca między centralną i wschodnią częścią regionu), będąca do dziś obecną i odczuwalną granicą kulturową między aktywnym pod względem samoorganizacji zachodem i biernym, o mniejszej kompetencji obywatelskiej wschodem województwa.

Czynnikiem decydującym o skutecznej aplikacji w ramach inicjatyw oddolnych jest **wielkość i doświadczenie organizacji**. Skutecznie aplikują zazwyczaj silne pod względem finansowym i personalnym organizacje i instytucje: posiadają doświadczoną kadre i środki finansowe pozwalające udźwignąć realizację projektów bez utraty płynności finansowej nawet przy zdarzających się opóźnieniach płatności środków ze strony IP oraz IP2. Organizacje takie działają zazwyczaj w Partnerstwach lub lokalnych grupach działania, posiadają też wydzielone komórki organizacyjne lub osoby, których zadaniem jest pozyskiwanie funduszy na swoją działalność.

Na tworzenie nowych projektów i decyzję o przystąpieniu do konkursów poważny wpływ wywiera również **kultura organizacyjna** tych instytucji – doświadczenie zatrudnionych osób, otwarcie na nowe pomysły i współpracę z innymi organizacjami (w tym aktywność w ramach Partnerstw), znajomość lokalnych uwarunkowań i potrzeb Beneficjentów ostatecznych, co skutkuje nie tylko większą niż u pozostałych podmiotów aktywnością aplikacyjną, ale i skutecznością w ubieganiu się o środki.

Główna grupa „nieskutecznych” wnioskodawców z Działania 6.3, 7.3, 9.5 PO KL składa się przede wszystkim z małych podmiotów, które mają wyraźne **braki w kompetencjach związanych z techniką projektową**. Organizacje te nie potrafią we właściwy sposób przełożyć swoich pomysłów na wnioski, mają wyraźne problemy z zachowaniem w projektach logiki interwencji, a z drugiej strony złożeniu budżetu. Rzadko stać takie organizacje na wynajęcie firm konsultingowych, które pomogłyby im napisać projekty, mają także problemy ze śledzeniem zmian w dokumentacji.

Instytucje o niskim potencjale nie potrafią umiejętnie zarządzać czasem, co w konsekwencji oznacza pisanie projektu na ostatnią chwilę. Efektem takiego podejścia jest niska wartość merytoryczna takich projektów. Problemem instytucjonalnym części wnioskodawców

z pewnością może być **znalezienie Partnera**. Wielu wnioskodawców nie jest przyzwyczajonych do partycypacyjnego działania z innymi podmiotami, preferując działanie jako indywidualne podmioty. Współpracy z innymi podmiotami raczej nie traktują jako wartości dodanej projektu, lecz jako wymóg formalny i konieczność, aby zdobyć dotację.

Ostatnią zauważoną słabością instytucjonalną, która występuje zarówno wśród dużych jak i małych organizacji głównie sektora pozarządowego jest brak strategii wyznaczającej długoterminową perspektywę działania. Organizacje te planują swą aktywność w perspektywie nie dłuższej niż dwuletnia, żyjąc „od projektu do projektu”. Sytuacja ta raczej nie obejmuje jednostek samorządu terytorialnego jak i powiązanych z nimi LGD, które opracowują strategie działalności już na etapie formalnego tworzenia.

Podsumowując, na skuteczność Beneficjentów IP oraz IP2 nie mają większego wpływu. Istotna część zmiennych, wpływających na zdolności instytucjonalne, organizacyjne, doświadczenie i aspekty finansowe leżą poza systemem zarządzania i wdrażania Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL. Nie znaczy to jednak, iż nie mają one zupełnie wpływu na skuteczność Beneficjentów. Przede wszystkim w gestii IP, IP2 oraz instytucji wspierających, jakimi są ROEFS jest podnoszenie potencjału wiedzy na temat PO KL, czyli ukierunkowana odpowiednio akcja promocyjna i informacyjna w postaci szkoleń i doradztwa, a nade wszystko przełamanie barier „języka” projektów i całego PO KL oraz popularyzacja technik zarządzania projektami, które w znacznej mierze są uniwersalnym *instrumentarium* do wdrażania poszczególnych przedsięwzięć. Wsparcie to powinno dotyczyć konkretnych grup Beneficjentów i konkretnych obszarów województwa. Proces skuteczności można także niejako w sposób sztuczny sterować ku większej aborcji środków na poszczególnych obszarach wprowadzając kolejne kryteria wyboru projektów, tak aby instrumentami podażowymi, zmusić stronę popytową (Beneficjentów, szczególnie tych silnych i doświadczonych w procesie aplikacji) do zainteresowania się projektami na konkretnych, szczególnie słabych obszarach i poprzez partnerstwa z instytucjami z tych terenów poprawiać ich szeroko rozumianą kulturę organizacyjną.

Bibliografia

BDR

2007 Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

Bilans

2008 Bilans potrzeb integracji społecznej dla województwa kujawsko-pomorskiego na rok 2008, Toruń

Ciężka B. i in.

2006 Dobre praktyki EFS – pierwsze doświadczenia, Kraków 2006

Gumkowska M, Herbst J.

2006 *Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych. Raport z badania 2006*, Warszawa, KLON/JAWOR

MRIRW

2005 Strategia rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa na lata 2007-2013 (z elementami prognozy do roku 2020), Warszawa (dokument z czerwca), www.minrol.gov.pl

Regionalny Plan Działań

2009 Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2009 rok, Toruń

PPWOW

2008 Podręcznik Operacyjny Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich, Podręcznik Realizacji Programu Integracji Społecznej, Warszawa (wersja z listopada 2008), www.mpips.gov.pl

PROW

2007 Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013, Warszawa (wersja z lipca 2007), www.minrol.gov.pl

Strategia

2006 Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020, Toruń

2007 Strategia Edukacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2008-2013, Toruń

SzOP PO KL

2009 Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał ludzki 2007-2013, wersja obowiązująca od 1 czerwca 2009 r, Warszawa, (wersja z maja) www.efs.gov.pl

USB

2009 Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy (za kwiecień 2009), http://www.stat.gov.pl/bydgosz/22_PLK_HTML.htm

Spis rycin

Ryc. 1.	Zakres projektów, realizowanych w ramach Działań 6.3, 7.3 oraz 9.5 i ich porównanie z innymi projektami, realizowanymi w ramach Osi Priorytetowej VI, VII i IX. Opracowanie własne na podstawie: SzOP PO KL 2009.	7-8
Ryc. 2.	Wskaźniki dochodu na 1 mieszkańca w gminach woj. kujawsko-pomorskiego. Opracowanie własne za: BDR 2007.	17
Ryc. 3.	Rozkład metod aktywizacji społeczności lokalnych w trakcie tworzenia projektów, składanych do Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL 2007-2013. Opracowanie na podstawie wyników CATI.	25
Ryc. 4.	Harmonogramy konkursów o dofinansowanie w ramach Działań 6.3, 7.3 i 9.5. Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.	26
Ryc. 5.	Wyniki konkursów z Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL w woj. kujawsko-pomorskim. Dane za: informacje przekazane przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.	26
Ryc. 6.	Zestawienie struktury i liczby potencjalnych Beneficjentów oraz Beneficjentów składających wnioski w konkursach z Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL 2007-2013. Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.	28
Ryc. 7.	Struktura Beneficjentów, których projekty przeszły pozytywnie cały proces oceny w konkursach z Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL 2007-2013, w stosunku do liczby Beneficjentów aplikujących. Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.	28
Ryc. 8.	Struktura wewnętrzna Beneficjentów składających wnioski w konkursach z Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL 2007-2013. Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.	29
Ryc. 9.	Struktura wewnętrzna Beneficjentów, których projekty oceniono pozytywnie w konkursach z Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL 2007-2013. Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.	29
Ryc. 10.	Rozkład przestrzenny Beneficjentów, składających wnioski do Działania 6.3, 7.3 i 9.5 w stosunku do wszystkich potencjalnych Beneficjentów. Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.	30

Ryc. 11. Rozkład przestrzenny Beneficjentów, których projekty zostały ocenione pozytywnie w Działaniach 6.3, 7.3 i 9.5 w stosunku do wszystkich potencjalnych Beneficjentów. Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.	31
Ryc. 12. Liczba projektów złożonych przez poszczególne rodzaje Beneficjentów. Opracowania na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.	33
Ryc. 13. Liczba wniosków pozytywnie ocenionych, złożonych przez poszczególne rodzaje Beneficjentów. Opracowanie własne na podstawie na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.	33
Ryc. 14. Obszary działalności Beneficjentów, aplikujących do Działania 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL 2007-2013. Opracowanie własne na podstawie badań CATI.	37
Ryc. 15. Stopień zainteresowania wśród potencjalnych Beneficjentów PO KL 2007-2013 aplikowaniem o środki EFS na lokalne inicjatywy oddolne w przyszłości, Opracowanie własne na podstawie badań CATI. Nie sumuje się do 100 z powodu zaokrągleń.	38
Ryc. 16. Odsetek odpowiedzi na pytanie: <i>Czy przygotowują Państwo lub planują przygotowanie projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego?</i> Skierowane do potencjalnych Beneficjentów. Opracowanie własne na podstawie badań CATI. Nie sumuje się do 100 z powodu zaokrągleń.	40
Ryc. 17. Odpowiedź na pytanie: <i>Czy w tej chwili przygotowują Państwo lub planują przygotowanie kolejnych wniosków w ramach PO KL?</i> skierowane do Beneficjentów PO KL w Działaniu 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL. Opracowanie własne na podstawie badań CATI.	41
Ryc. 18. Znajomość alternatywnych względem PO KL środków na inicjatywy lokalne wśród Beneficjentów potencjalnych. Opracowanie własne na podstawie badań CATI. Nie sumuje się do 100 z powodu zaokrągleń.	42
Ryc. 19. Znajomość alternatywnych względem PO KL środków na inicjatywy lokalne wśród Beneficjentów aplikujących do działań 2007-2013. Opracowanie własne na podstawie badań CATI. Nie sumuje się do 100 z powodu zaokrągleń.	43
Ryc. 20. Ocena łatwości procesu aplikowania w alternatywnych względem PO KL środków na oddolne inicjatyw lokalne wśród Beneficjentów aplikujących do Działania 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL. Opracowanie własne na podstawie wyników CATI. Nie sumuje się do 100 z powodu zaokrągleń.	45
Ryc. 21. Deklaracje Beneficjentów, aplikujących do Działania 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL co do zainteresowania lokalnych społeczności aktywnym uczestnictwem w ich projektach. Opracowanie własne na podstawie badań CATI. Nie sumuje się do 100 z powodu	47

zaokrągleń.

Ryc. 22. Deklaracje potencjalnych Beneficjentów, co do zainteresowania lokalnych społeczności aktywnym uczestnictwem w ich projektach. Opracowanie własne na podstawie badań CATI.	48
Ryc. 23. Matryca przystawalności celów Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL 2007-2013 z obszarami działania Beneficjentów i potencjalnych wnioskodawców. Opracowanie własne na podstawie badań CATI oraz SzOP PO KL.	48
Ryc. 24. Odsetek Beneficjentów, którzy odpowiadali na pytanie: <i>Czy w ciągu ostatnich 2 lat otrzymali Państwo dofinansowanie ze środków EFS na realizację tych projektów?</i> Opracowanie własne na podstawie badań CATI.	52
Ryc. 25. Problemy Beneficjentów przy składaniu wniosków do Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL 2007-2013. Opracowanie własne na podstawie badań CATI.	54
Ryc. 26. Odpowiedź na pytanie: <i>Czy w Państwa strukturze organizacyjnej posiadają Państwo komórkę organizacyjną lub stanowisko odpowiedzialne za pozyskiwanie i zarządzanie projektami współfinansowanymi ze środków UE?</i> Opracowanie na podstawie badań CATI.	57
Ryc. 27. Rozkład przestrzenny liczby projektów, złożonych przez poszczególne rodzaje Beneficjentów w poszczególnych powiatach województwa kujawsko-pomorskiego. Opracowanie własne.	59
Ryc. 28. Rozkład przestrzenny liczby projektów, złożonych przez poszczególne rodzaje Beneficjentów w poszczególnych powiatach województwa kujawsko-pomorskiego i ocenionych pozytywnie pod względem formalnym i merytorycznym. Opracowanie własne.	60
Ryc. 29. Odsetek Beneficjentów, deklarujących konsultacje swoich projektów ze społecznością lokalną. Opracowanie własne na podstawie badań CATI. Nie sumuje się do 100 z powodu zaokrągleń.	62
Ryc. 30. Poziom i zakres potrzeb wsparcia dla Beneficjentów na etapie składania projektu. Opracowanie własne na podstawie badań CATI.	69
Ryc. 31. Odsetek Beneficjentów korzystających ze wsparcia różnych instytucji. Opracowanie własne na podstawie badań CATI.	81
Ryc. 32. Problemy w trakcie aplikacji i realizacji projektów z EFS (deklaracje potencjalnych Beneficjentów). Opracowanie własne na podstawie badań CATI.	81
Ryc. 33. Analiza SWOT dla Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL. Opracowanie własne.	86

Aneksy

I Studia przypadków

Studium przypadku projektu *Najtrudniejszy pierwszy krok*

Gmina Aleksandrów Kujawski i Powiatowy Urząd Pracy w Aleksandrowie Kujawskim

1. Wprowadzenie

1.1 Informacje na temat projektu

Projekt pt. *Najtrudniejszy pierwszy krok* jest realizowany w ramach Działania 6.3 PO KL *Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich*. Projekt jest realizowany od 5 stycznia do 31 lipca 2009 r. Budżet projektu wynosi 49 948 zł.

Celem głównym projektu jest wzrost aktywności zawodowej osób zamieszkujących naszą gminę, ze szczególnym uwzględnieniem osób długotrwale bezrobotnych i tym samym biernych zawodowo. Rynek pracy wymusza bowiem na ludziach poszukujących zatrudnienia podejmowania kroków związanych z aktywizacją w postaci doskonalenia posiadanych oraz zdobywania nowych umiejętności i kwalifikacji. Osoby takie napotykając na swojej drodze wiele barier i przeszkód często same wycofują się z rynku pracy, przyjmując bierną postawę. Im dłużej trwa bierność zawodowa, tym trudniej powrócić tym osobom do pełnej bądź jakiegokolwiek aktywności zawodowej. Cele szczegółowe to: 1) podniesienie poziomu motywacji do aktywnego poszukiwania pracy, 2) podniesienie poziomu wiedzy na temat różnorodnych form instrumentów aktywizacyjnych, 3) podniesienie poziomu własnej wartości, 4) podniesienie poziomu motywacji do dalszego doskonalenia bądź zmiany kwalifikacji zawodowych, 5) nabycie umiejętności sporządzania dokumentów aplikacyjnych, 6) zapoznanie się z zasadami skutecznej prezentacji przed przyszłym pracodawcą, 7) informowanie Beneficjentów Ostatecznych o przysługujących im prawach i obowiązkach, 8) informowanie Beneficjentów Ostatecznych o możliwościach znalezienia atrakcyjnego zatrudnienia.

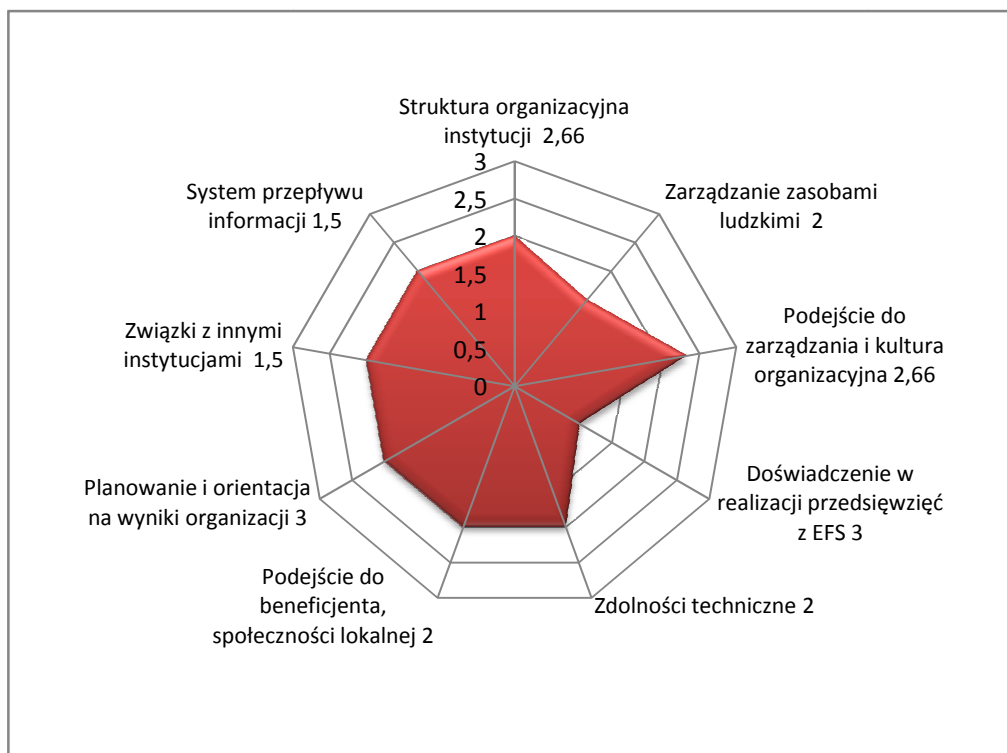
Powyższe cele realizowane będą poprzez: 1) utworzenie i prowadzenie Biura Aktywizacji Zawodowej czynnego 8 godzin dziennie, w ramach którego każdy zainteresowany uzyska indywidualną pomoc, 2) zorganizowanie seminariów dotyczących wszelkich form aktywizacji zawodowej skierowanych do szerokiego grona odbiorców (mieszkańców Gminy Aleksandrów Kujawski), 3) zapewnienie pomocy dydaktycznych do realizacji powyższych seminariów oraz materiałów do prowadzenia Biura Aktywizacji Zawodowej. Celem projektu jest również przygotowanie Beneficjentów Ostatecznych do realizacji kolejnych instrumentów aktywizacyjnych, a mianowicie do skorzystania z różnych szkoleń zawodowych.

1. 2. Beneficjent/wnioskodawca

Liderem projektu (wnioskodawcą) jest Gmina Aleksandrów Kujawski, zaś projekt jest realizowany przez struktury Urzędu Gminy Aleksandrów Kujawski. Gmina to wspólnota samorządowa mieszkańców na odpowiednim terytorium, działająca na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 samorządzie gminnym (Dz. U. z 1990 r. Nr 16, poz. 95 z późn. zm.). Do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, nie zastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. Zadania te dzielone są na własne – nadane ustawowo i zlecone – przydzielane przez władze państwowe. Zadania własne – zadania publiczne wykonywane przez jednostkę samorządu terytorialnego, które służą zaspokojeniu potrzeb wspólnoty samorządowej. Mogą one być obowiązkowe, co oznacza, iż gmina nie może zrezygnować z ich realizacji, musi zapewnić w budżecie środki na ich realizowanie; przyczyna: dążenie do zapewnienia mieszkańcom świadczeń publicznych o charakterze elementarnym oraz fakultatywne: gmina realizuje je w takim zakresie, w jakim jest to możliwe ze względu na środki posiadane w budżecie oraz lokalne potrzeby (samodzielnie na własną odpowiedzialność z własnego budżetu). Zadania własne obejmują sprawy między innymi ochrony zdrowia, pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych, edukacji publicznej, polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej, współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Urząd Gminy podzielony jest na sześć wydziałów, z czego projektem zajmuje się niedawno powołany Wydział Pozyskiwania Funduszy i Rozwoju Gminy.

Analiza potencjału instytucjonalnego wykazała, iż Urząd Gminy ma relatywnie wysoki potencjał organizacyjny (ryc. I). Szczególnie mocną stroną Urzędu jest podejście do zarządzania i kultura organizacyjna, relatywnie najsłabszą zaś – doświadczenie w realizacji przedsięwzięć z EFS.

Ryc. 1 Potencjał organizacyjny Urzędu Gminy Aleksandrów Kujawski. Opracowanie własne.

Partnerem projektu jest Powiatowy Urząd Pracy w Aleksandrowie Kujawskim.

2. Geneza projektu

2.1 Pomysł na projekt

Na genezę projektu miało wpływ kilka czynników. Po pierwsze, do gminy zwracali się wielokrotnie sołtysi z prośbą o pomoc w zakresie wsparcia osób z obszarów wiejskich oraz Koło Gospodyń Wiejskich w Wołuszewie. Sołtysi kontaktują się codziennie z mieszkańcami swoich wsi. Jak twierdzą przedstawiciele Urzędu Gminy mieszkańcy zwracają się do sołtysów z wieloma problemami, między innymi z kwestiami, w jaki sposób podnieść kwalifikacje, gdzie szukać informacji na temat skutecznego poszukiwania miejsc pracy. Sołtysi często kierują postulaty o pomoc w formie pisemnej do gminy.

Istotną rolę odegrała także perspektywa zbliżającego się konkursu na projekty, realizowanego w ramach Działania 6.3 PO KL. Poza aktywnością sołtysów, którzy wyrażali potrzeby mieszkańców identyfikowane w trakcie spotkań sołeckich ważnym czynnikiem było działanie lokalnych organizacji pozarządowych, które zajmują się osobami bezrobotnymi, w tym także pochodzącymi z obszarów wiejskich. Uzasadnienie projektu ma zatem silne podstawy w postaci postulatów oddolnych, jak też wynika z wartości wskaźników, dotyczących struktury gospodarowania w gminie, liczby osób bezrobotnych oraz aktywności gospodarczej mieszkańców. Grupy docelowe zidentyfikowano stosunkowo łatwo, gdyż to od nich wywodzi

się projekt. Wnioskodawca zadeklarował również, że istotną rolę w informowaniu o projekcie i jego promocji wśród mieszkańców gminy stanowią wspomniani wcześniej sołtysi. Są oni swoistym „ogniwem pośrednim” między Gminą a społecznościami lokalnymi z poszczególnych wsi.

2.2 Partnerstwo

Proces budowania Partnerstwa również przebiegał w sposób naturalny. Gmina przygotowując projekt pod względem logistycznym poszukiwała instytucji, która pozwoli we właściwy pod względem merytorycznym sposób poprowadzić projekt. Powiatowy Urząd Pracy współpracuje długo z Gminą w zakresie swoich kompetencji (przeciwdziałanie bezrobociu), stąd propozycja udziału PUP, złożona przez Gminę w analizowanym przedsięwzięciu pojawiła się niemal natychmiast i została bardzo szybko przyjęta. Podział obowiązków wynikł z kompetencji obu instytucji, PUP od samego początku był zdecydowany wziąć udział w projekcie jako instytucja odpowiedzialna za sprawy programowe. Tak też zostały podzielone kompetencje. Urząd odpowiada za rozliczenie wniosku, sprawy organizacyjne, rekrutację BO, zaś PUP pomógł w ustaleniu programów szkoleń, sporządzeniu materiałów dydaktycznych. Pracownicy PUP, za zgodą tej instytucji, uczestniczą jako trenerzy w projekcie, przy czym są opłacani przez Gminę.

2.3 Proces aplikacji

Przedstawiciele Gminy deklarują, iż nie mieli praktycznie problemów z przygotowaniem i składaniem wniosków o dofinansowanie. Uważają, iż proces ten jest dla urzędów jednostek samorządu terytorialnego bardzo uproszczony (brak załączników do wniosku), co znacznie ułatwia proces aplikowania.

3. Pomoc i informacja

Beneficjent korzystał w trakcie przygotowania projektu głównie ze strony internetowej (która była najbardziej użyteczną formą wsparcia i informacji), swoje wątpliwości rozwiewał z pomocą WUP (z którym utrzymywał kontakt telefoniczny), korzystał także z usług ROEFS w Toruniu (przy czym z usług tych gmina korzysta przy wszystkich projektach, składanych do PO KL). W przypadku analizowanego projektu z ROEFS kontaktowała się osoba, która w tej chwili już w Urzędzie nie pracuje, zatem identyfikacja użyteczności usług ROEFS nie jest możliwa.

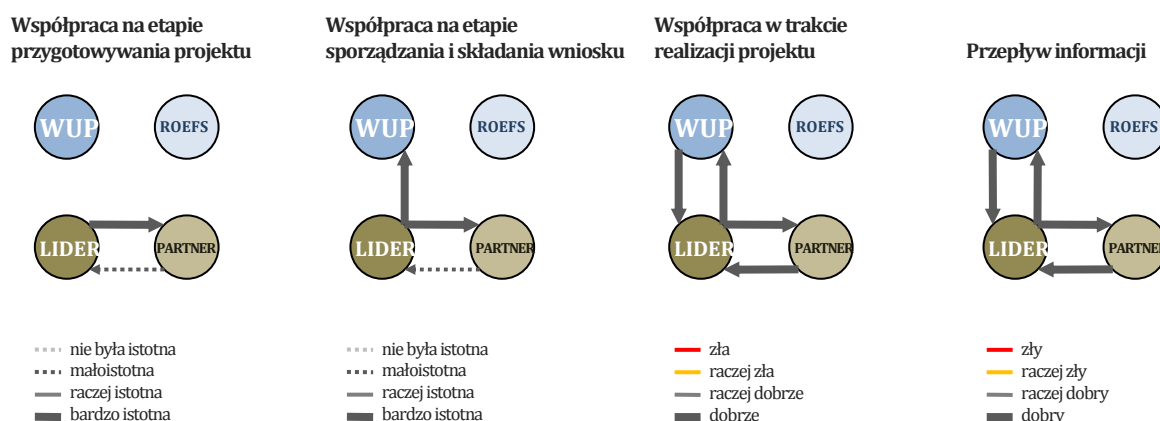
4. Realizacja projektu

Beneficjent nie ma trudności z harmonogramem i podejmowanymi działaniami. Pewną trudność stanowi osiągnięcie wskaźników: uczestnictwo projekcie 240 osób. Po połowie realizacji projektu ta liczba nie przekroczyła jeszcze połowy. Jednakże Beneficjent deklaruje, iż do końca realizacji projektu będzie w stanie objąć wsparciem całą grupę Beneficjentów Ostatecznych.

Środki zostały przekazane Gminie niemal nazajutrz po podpisaniu umowy o dofinansowanie projektu. Problem polegał jedynie na tym, że środki te trzeba było przyjąć do budżetu Gminy, co wymusiło konieczność zwołania specjalnej sesji Rady Gminy.

Analiza sieci wykazuje, iż współpraca zintensyfikowała się w momencie rozpoczęcia realizacji projektu i oceniana jest przez obie instytucje jako dobra, podobnie jak przepływ informacji. Omawiany projekt jest pierwszym takim wspólnym przedsięwzięciem Lidera i Partnera, jednakże obie strony deklarują chęć kontynuowania współpracy.

Za wszystkie kontakty z IP2 w ramach niniejszego projektu odpowiada Lider. Współpraca z WUP jest poprawna a przepływ informacji dobry (ryc. II).

Ryc. II Analiza sieci współpracy w projekcie *Najtrudniejszy pierwszy krok*. Opracowanie własne.

Studium przypadku projektu *Pierwszy krok ku reorientacji zawodowej rolników powiatu mogileńskiego i członków ich rodzin*

Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie i fundacja Lokalna Grupa Działania „Sąsiedzi Wokół Szlaku Piastowskiego”

1. Wprowadzenie

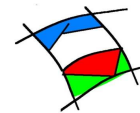
1.1 Informacje na temat projektu

Projekt pt. *Pierwszy krok ku reorientacji zawodowej rolników powiatu mogileńskiego i członków ich rodzin* był realizowany w ramach Działania 6.3 PO KL *Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich*. Planowany czas realizacji projektu to okres od 1 listopada 2008 do 30 czerwca 2009 r. Budżet przedsięwzięcia wynosi 49 984,10 zł.

Projekt dotyczy aktywizacji zawodowej społeczności wiejskiej obszaru mogileńskiego, który charakteryzuje się wieloma niekorzystnymi wskaźnikami społeczno-ekonomicznymi, w szczególności dużym rozdrobnieniem areałów rolnych i dominacją gospodarstw małych pod względem obszaru oraz gospodarstw nisko-towarowych. Na to nakłada się fakt niskiej aktywności zawodowej ludności i związane z tym bardzo wysokie bezrobocie w powiecie (w chwili składania wniosku o dofinansowanie wynosiło ono 19 % i było jednym z najwyższych w województwie).

Celem głównym projektu pozostaje aktywizacja w kierunku reorientacji zawodowej rolników i/lub członków ich rodzin, którzy nie są w stanie obecnie lub nie będą mogli w przyszłości utrzymać się z rolnictwa. Cele szczegółowe zostały określone następująco: 1) Wyłonienie (identyfikacja) osób zainteresowanych reorientacją, zbadanie ich potencjału i określenie potrzeb w zakresie zdobycia nowych kwalifikacji; 2) Nawiązanie dialogu społecznego pomiędzy przedstawicielami lokalnych organizacji, instytucji i rolnikami/członkami ich rodzin oraz wspólne przygotowanie rekomendacji zawodowych dotyczących pożądaných kierunków reorientacji zawodowej rolników i/lub członków rodzin rolniczych z obszaru powiatu mogileńskiego.

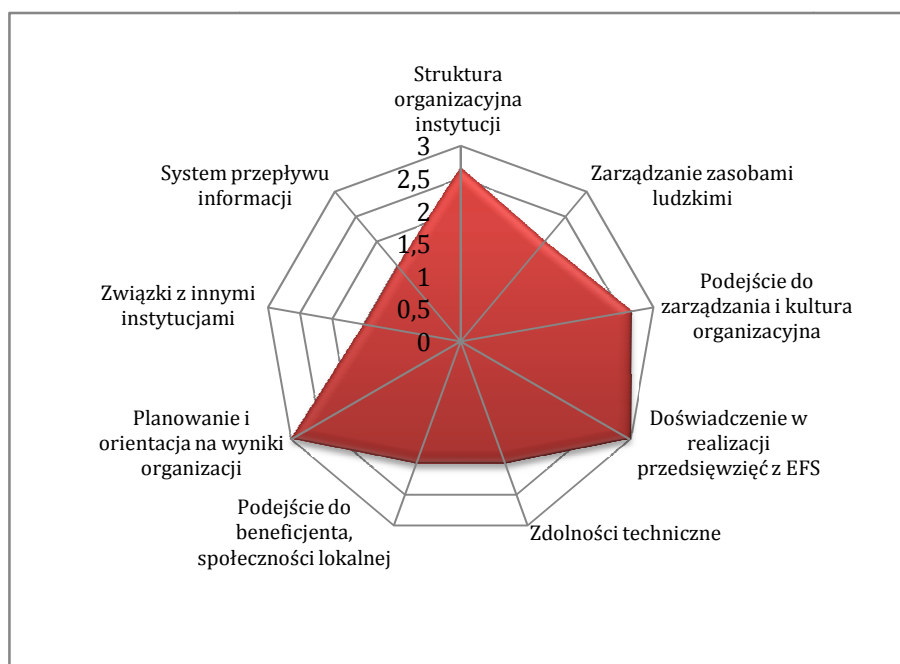
W projekcie przewidziano następujące działania: 1. Konferencja inauguracyjna, 2. Identyfikacja potrzeb dotyczących reorientacji zawodowej rolników i/lub członków ich rodzin za pomocą wywiadów kwestionariuszowych (prowadzonych przez socjologa). 3. Powołanie zespołu ds. reorientacji, w którym zasiadają przedstawiciele lokalnych organizacji, instytucji,

społeczności lokalnych oraz 4. Spotkania warsztatowe zespołu ds. reorientacji, w trakcie których zidentyfikowane zostały lokalne potrzeby w zakresie reorientacji zawodowej i przyjęte w formie dokumentu. Wartością dodaną jest opracowanie założeń do 3 projektów możliwych w przyszłości do sfinansowania w ramach wybranych działań PO Kapitał Ludzki (np. Priorytety VI, VIII, IX). Projekt ma być zamknięty 5. konferencją podsumowującą. W trakcie realizacji przedsięwzięcia zostaną także podjęte 6. działania promocyjne, polegające na druku plakatów, utworzeniu strony internetowej, opublikowaniu siedmiu artykułów w regionalnej prasie branżowej i prasie lokalnej na temat projektu i jego efektów.

1.2. Beneficjent/wnioskodawca

Liderem projektu jest Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Minikowie (powiat nakielski). ODR ma jeszcze dwa oddziały: w Przysieku pod Toruniem oraz Zarzeczewie pod Włocławkiem. Ośrodkowi podlegają także Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego, usytuowane w każdym powiecie ziemskim. ODR jest Państwową Jednostką Organizacyjną, funkcjonujący na podstawie ustawy z dnia 22 października 2004 r. *o jednostkach doradztwa rolniczego* (Dz. U. Nr 251, poz. 2507), zaś wewnętrzny podział jednostki reguluje statut. Ośrodek w Minikowie podzielony jest obecnie na dziesięć działów i trzy samodzielne stanowiska pracy. Projektami, finansowanymi ze środków PO KL zajmuje się Dział Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Ryc. III Potencjał organizacyjny Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie. Opracowanie własne.

Analiza potencjału organizacyjnego ODR wykazuje, iż najsilniejszą stroną instytucji jest doświadczenie w realizacji przedsięwzięć finansowanych ze środków EFS, a także planowanie działalności instytucji i orientacja na osiąganie wyników, za najslabsze uznano wewnętrzny system przepływu informacji oraz powiązania z innymi instytucjami (ryc. III).

2. Geneza projektu

2.1 Pomysł na projekt

Projekt wynikł jako efekt poboczny bieżącej działalności Ośrodka Doradztwa Rolniczego. W trakcie realizacji zadań statutowych ODR codziennie styka się z rolnikami, wspierając ich i doradzając. Przy okazji wypełniania różnego rodzaju wniosków, doradztwa w zakresie wsparcia w ramach PROW 2007-2013. W trakcie tych spotkań ODR identyfikował potrzeby rolników i członków ich rodzin. Informacje na temat tych potrzeb były gromadzone także w trakcie różnego rodzaju szkoleń. ODR zidentyfikował także pewne grupy mieszkańców, które są bardzo zachowawcze, niechętne do zmian. Warto przy tym wskazać, iż zdaniem wnioskodawcy jest dużo instytucji, które zajmują się tymi, którzy nie prowadzą działalności rolniczej i nie są rolnikami, ale tak naprawdę nie ma tych, którzy zajmują się tą sferą reorientacji.

Sam powiat mogileński jest jednym z trzech w województwie, objętych analogicznymi projektami, realizowanymi przez ODR. W trakcie spotkań z przedstawicielami gmin i powiatów w ramach sieci Leader, skupiające kujawsko-pomorskie LGD (ODR jest członkiem trzech LGD) trzy powiaty i działające w ich obszarach LGD (charakteryzujące się typowo rolniczym charakterem i dużą liczbą małych gospodarstw) wyróżniły się przez aktywne kontakty z ODR i zgłaszanie zapotrzebowań na wsparcie, dotyczące reorientacji zawodowej. Członkowie tej sieci spotykają się minimum raz na kwartał i właśnie przy okazji tych spotkań doszło do wyartykułowania potrzeb lokalnych społeczności oraz zapadła decyzja o aplikowaniu o środki. Sam wniosek aplikacyjny był więc logiczną konsekwencją rzeczywistego wspólnego działania. Poza wspomnianym powiatem mogileńskim podobne projekty, o podobnej genezie obejmują powiaty aleksandrowski (LGD „Partnerstwo dla Ziemi Kujawskiej”) oraz obszar LGD „Ziemia Gotyku”.

Główną grupą docelową jest 21 osób, tworzących zespół ds. reorientacji. Są to przedstawiciele społeczności lokalnej i podmiotów działających na rzecz aktywizacji zawodowej na obszarach wiejskich, w tym również przedstawiciele powiatowej rady zatrudnienia. Zróżnicowany skład zespołu zapewni dobre przygotowanie Liderów wielu instytucji i organizacji, którzy będą w przyszłości służyć rozwojowi lokalnemu i staną się motorem działań aktywizujących mieszkańców wsi. Grupa ta pracowała na rzecz podniesienia zdolności do zatrudnienia rolników i/lub członków ich rodzin poprzez przygotowanie odpowiedniego dokumentu i założeń. Osobną,

niezwykle istotną grupą docelową było 300 rolników i/lub członków ich rodzin. Jest to najliczniejsza na obszarach wiejskich, najmniej zdiagnozowana, tworząca ukryte bezrobocie grupa, w której istnieje potrzeba reorientacji zawodowej. Została ona wybrana losowo, osobno w każdej gminie z powiatu mogileńskiego, zgodnie z metodologią opracowaną przez socjologa z UMK. Ze spisu płatników podatku rolnego wylosowano 200 gospodarstw (+ dodatkowo 20 będących grupą rezerwową).

2.2 Partnerstwo

Jak już wspomniano, ODR jest członkiem trzech LGD w województwie kujawsko-pomorskim, stąd wybór Partnera jakim jest grupa, działająca na terenie powiatu mogileńskiego był zupełnie naturalny. Proces podziału obowiązków, przebiegał szybko i raczej bez zakłóceń. Lider w projekcie zajmuje się prowadzeniem biura projektu (2 osoby), monitorowaniem postępu projektu, rozliczaniem rzeczowym i finansowym przedsięwzięcia, kwestiami programowymi (tematy konferencji, tematy warsztatów, treść broszur, ulotek, artykułów etc.). Partner w projekcie miał i ma pomóc w doborze gospodarstw rolniczych do przeprowadzenia badania ankietowego, pomoc w przeprowadzeniu samego badania, zapewnienie logistycznej strony przeprowadzenia konferencji oraz spotkań grupy ds. reorientacji, udział w wydarzeniach, realizowanych w projekcie (w tym odczyty i prelekcje), a także dystrybucję materiałów promocyjnych (plakatów).

2.3 Proces aplikacji

Beneficjent nie widział w trakcie składania aplikacji praktycznie żadnych problemów. Duże doświadczenie wnioskodawcy powoduje, że jest obyty z językiem dokumentacji, strukturami dokumentacji i zasadami wypełniania wniosku.

3. Pomoc i informacja

Beneficjent korzystał przede wszystkim z informacji dostępnych na stronie internetowej IP i poszczególnych IP2 i ocenia je jako jasne i przejrzyste. Zwrócił także uwagę, że główna strona www.fundusze.kujawskopomorskie.pl ze względu na to, że dotyczy wszystkich komponentów regionalnych PO KL bywa czasami nieczytelna i przeciążona pod względem lokalizacji dokumentów do pobrania.

4. Realizacja projektu

Beneficjent deklaruje pełną zgodność realizacji projektu z założeniami z wniosku. Zasadniczy problem pojawił się przy nieco opóźnionym procesie podpisywania umowy o dofinansowanie z IP2 (WUP), gdyż powodowało to konieczność wstrzymywania się z procedurami udzielania

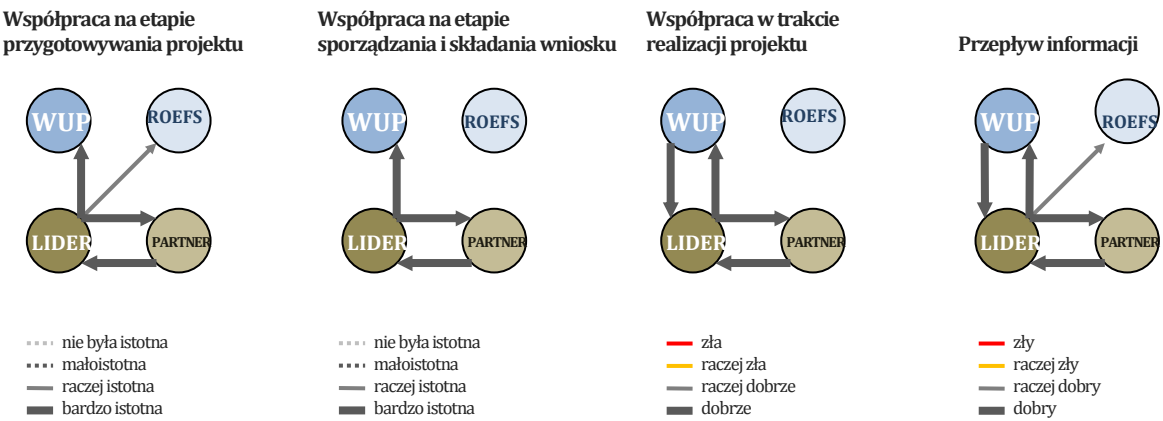
zamówień publicznych, do których stosowania ODR jest zobowiązany jako instytucja, należąca do sektora finansów publicznych.

W przypadku projektów, realizowanych w ramach Działania 6.3, zdaniem Beneficjenta nie ma obawy, że płynność finansowa instytucji zostanie zachwiana, bo wnioski o płatność są stosunkowo szybko rozpatrywane, zaś płatności sprawnie przekazywane. Doświadczenia ODR wskazują, iż w projekcie trzeba uwzględnić odpowiednio duży zespół projektowy. Rozbudowana procedura rozliczania rzeczowo-finansowa i wdrażanie działań powoduje, iż skalkulowane obciążenie pracą w wymiarze 1/10 etatu jest praktycznie mało realne, szczególnie przy prowadzeniu niemal jednocześnie trzech projektów. Powoduje to zjawisko odkładania na bok innych zadań bieżących.

Analiza sieci współpracy wykazuje, iż współpraca podczas realizacji projektu jest intensywna i dobrze oceniana. Ta ścisła współpraca między Liderem i Partnerem jest związana z tym, że obie instytucje już wcześniej współpracowały ze sobą. Mają także realne plany kontynuowania współpracy (przygotowują kolejny wspólny projekt).

Z IP2 (Wojewódzkim Urzędem Pracy) kontaktuje się jedynie Lider projektu. Na początkowych etapach projektu współpraca z WUP polegała jedynie na telefonicznych konsultacjach (z Punktem Informacyjnym) – uzyskane w ten sposób przez Lidera informacje były jednak dla niego bardzo ważne. Od momentu rozpoczęcia realizacji projektu współpraca z WUP jest oceniana dobrze, przepływ informacji jest poprawny (przede wszystkim telefoniczny i mailowy, ale też spotykają się podczas szkoleń). W dużej mierze jest to zasługą dobrych personalnych kontaktów między opiekunem projektu z ramienia WUP a koordynatorem projektu.

Współpraca z Regionalnym Ośrodkiem EFS w ramach omawianego projektu dotyczy tylko Lidera, który na etapie wypracowywania pomysłu na projekt korzystał z usług doradczych oferowanych przez ROEFS. Ogólna ocena tej współpracy jest dobra, chociaż przedstawiciel Lidera twierdzi, że w przypadku ROEFS problemem jest dostęp do pracowników – nie zawsze łatwo jest zastać daną osobę, trzeba się wcześniej umawiać. Należy jednak dodać, że respondent podkreślał, że jest to jedyny problem w kontaktach z ROEFS, który ponadto nie ma negatywnego wpływu na realizację projektu (ryc. IV).

Ryc. IV Analiza sieci współpracy w projekcie *Pierwszy krok ku reorientacji zawodowej rolników powiatu mogileńskiego i członków ich rodzin*. Opracowanie własne.

Studium przypadku projektu *Otwarta droga – inicjatywy wspierające aktywizację zawodową mieszkańców gminy Janikowo*

Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego PARTNER w Bydgoszczy i Gmina Janikowo

1. Wprowadzenie

Projekt pt. *Otwarta droga – inicjatywy wspierające aktywizację zawodową mieszkańców gminy Janikowo* był realizowany w ramach Działania 6.3 PO KL *Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich*. Planowany czas realizacji projektu to okres od 1 maja do 31 grudnia 2008 r. Budżet przedsięwzięcia wynosił 44 246,80 zł.

Projekt powstał w oparciu o zdiagnozowane problemy gminy Janikowo. Do połowy lat dziewięćdziesiątych XX w., była ona zapleczem ludzkim dla przemysłu rolno-spożywczego i przetwórczego. Jego upadek i restrukturyzacja, a co za tym idzie także redukcje zatrudnienia, związane z urealnieniem potencjału konkurencyjnego i opłacalności ekonomicznej przedsiębiorstw doprowadziło do spadku zatrudnienia. Na te problemy nałożyły się tendencje społeczne w gminie, takie jak: brak własnej inicjatywy i samoorganizacji w zakresie aktywnej reorientacji zawodowej i poszukiwania nowej pracy, słaby dostęp do infrastruktury edukacyjnej i słaby dostęp do oferty kształcenia i informacji na jej temat.

Celem ogólnym projektu był rozwój inicjatyw wspierających aktywizację zawodową mieszkańców gminy Janikowo oraz zwiększenie szans mieszkańców gminy, w szczególności rolników i ich domowników, na uzyskanie zatrudnienia poza rolnictwem. Cele szczegółowe zostały określone jako: 1) Zwiększenie potencjału środowisk wiejskich w zakresie samopomocy prowadzącej do aktywizacji zawodowej; 2) Utworzenie Koleżeńskich Punktów Informacji; 3) Identyfikacja barier wejścia na rynek pracy rolników i domowników; 4) Identyfikacja zapotrzebowania na kierunki przekwalifikowań zawodowych dla mieszkańców gminy Janikowo.

Uczestnikami projektu byli mieszkańcy gminy Janikowo, a w szczególności rolnicy i domownicy, którzy pochodzą z tradycyjnych gospodarstw rolnych o powierzchni do 15 ha, przedstawiciele organizacji pozarządowych i grup inicjatywnych podejmujących działania na rzecz aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy oraz sołtysi, lokalni Liderzy, członkowie rad parafialnych i inne

osoby zainteresowane udziałem w projekcie, które są aktywne w poszukiwaniu rozwiązań, prowadzących do zrównoważonego rozwoju.

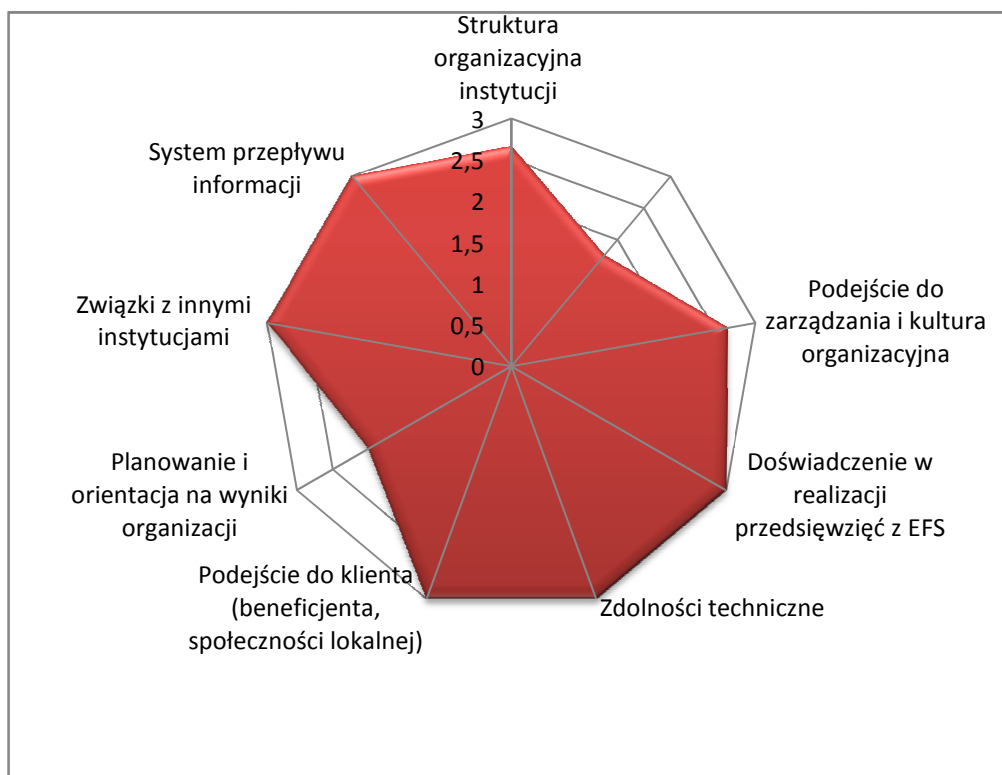
W projekcie przeprowadzono badanie ankietowe rolników i domowników gminy Janikowo. Badaniem objęci zostali rolnicy i domownicy pochodzący z tradycyjnych gospodarstw do 15 ha. Badania pokazać miały w zamierzeniu, jakiego rodzaju warunki muszą być spełnione dla uaktywnienia zawodowego tej grupy osób. Utworzono także Koleżeńskie Punkty Informacji (KPI). KPI utworzone zostały, aby wspierać mieszkańców gminy w radzeniu sobie z sytuacją pozostawania bez pracy oraz pomagać w jej poszukiwaniu. W KPI świadczone były usługi informacyjne i doradcze mające na celu aktywizację społeczną i zawodową mieszkańców gminy.

1. 2. Beneficjent/wnioskodawca

Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego PARTNER jest organizacją, działającą na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. *Prawo o stowarzyszeniach* (Dz. U. z 1989 r. Nr 20, poz. 104). Skupia ono grupę konsultantów, realizujących projekty z zakresu rozwoju wsi i obszarów wiejskich, dotyczące rozwoju społeczności lokalnych, przedsiębiorczości, budowy strategii gmin i powiatów. Członkowie PARTNERA to konsultanci i naukowcy wielokrotnie szkoleni w kraju i za granicą. Członkowie Stowarzyszenia są zaangażowani w prace związane z szeroko pojętym rozwojem wsi jak i propagowaniem wiedzy o Unii Europejskiej. Największym atutem Stowarzyszenia PARTNER jest znajomość środowiska wiejskiego województwa kujawsko-pomorskiego, wynikająca z realizacji prac z zakresu budowy strategii gminy, organizacji i prowadzenia warsztatów, dotyczących operacjonalizacji działań w strategii, wielu szkoleń i seminariów dla rolników, przedsiębiorców, kobiet wiejskich, pracowników samorządu lokalnego, członków organizacji pozarządowych z terenu województwa i innych.

Cele działania SRR PARTNER to wspieranie: rozwoju regionalnego i lokalnego, działań służących aktywizacji gospodarczej obszarów wiejskich, prywatnej działalności gospodarczej służącej rozwojowi ekonomicznemu, aktywności społecznej kształtującej postawy otwartości i tolerancji, procesu przemian gospodarczych i społecznych w ramach integracji Polski ze strukturami Unii Europejskiej, a także podejmowanie działań i wspieranie inicjatyw społecznych w zakresie: dobroczynności, pomocy społecznej i ochrony zdrowia, działalności oświatowej i realizacji programów edukacyjnych, działalności naukowej i naukowo-technicznej w zakresie rozwoju regionalnego i lokalnego, wspierania inicjatyw społecznych na rzecz budowy dróg, sieci telekomunikacyjnej na wsi, zaopatrzenia wsi w wodę oraz innych elementów infrastruktury technicznej i społecznej, prowadzenia działalności kulturalnej, działalności na rzecz ochrony środowiska, wdrażania systemów zarządzania jakością i bezpieczeństwem produktów, podejmowania działań na rzecz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Potencjał organizacyjny jest mocny. Najmocniej kształtuje się on w systemie przepływu informacji wewnątrz stowarzyszenia oraz powiązaniach sieciowych z instytucjami i organizacjami w regionie. Naj słabiej oceniono planowanie i orientację na wyniki oraz zarządzanie kadrą (ryc. V).

Ryc. V. Potencjał instytucjonalny SRR PARTNER. Opracowanie własne.

2. Geneza projektu

2.1 Pomysł na projekt

Zakończony kilka miesięcy temu projekt, realizowany był wspólnie przez Stowarzyszenie Rozwoju Lokalnego PARTNER (jako Lidera projektu) oraz Urząd Miasta i Gminy Janikowo (jako Partnera projektu). Koncepcja projektu została wypracowana wspólnie przez obie instytucje, choć sam wniosek opracowywany był głównie przez Lidera, przy jedynie pomocniczej roli Partnera. Współpraca oraz przepływ informacji między Liderem i Partnerem na etapie realizacji projektu były poprawne. Instytucje te współpracowały ze sobą już przed omawianym projektem oraz deklarują chęć kontynuowania współpracy.

2.2 Partnerstwo

Gmina Janikowo jako Partner ma przede wszystkim zadania logistyczno-organizacyjne: rekrutację osób do badania ankietowego, rekrutację uczestników szkoleń, pozyskanie

do uczestnictwa w projekcie lokalnych przedsiębiorców, promocję projektu, a w szczególności fakt powoływania KPI.

2.3 Proces aplikacji

Beneficjent nie widział w trakcie składania aplikacji praktycznie żadnych problemów. Duże doświadczenie wnioskodawcy powoduje, że jest obyty z językiem dokumentacji, strukturami dokumentacji i zasadami wypełniania wniosku.

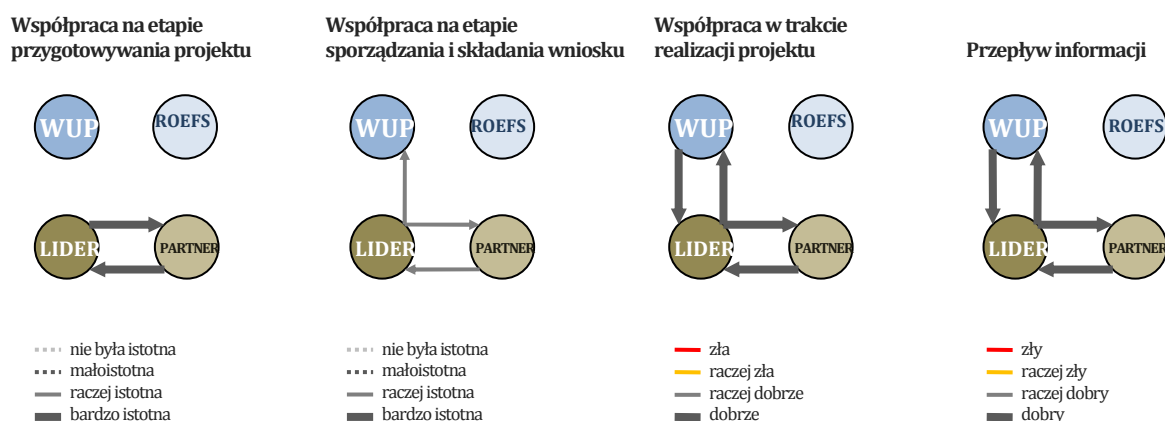
3. Pomoc i informacja

Beneficjent deklaruje, iż nie korzystał z żadnej formy wsparcia. W przypadku jakichkolwiek wątpliwości komunikował się telefonicznie z IP2, gdzie problemy były rozwiązywane na bieżąco.

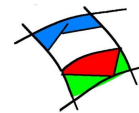
4. Realizacja projektu

Beneficjent stwierdza, iż nie miał praktycznie żadnych problemów z realizacją projektu. Jak wynika z analizy sieci – współpraca z IP2, którą w tym przypadku jest Wojewódzki Urząd Pracy, dotyczyła jedynie Lidera projektu. Przy czym w ramach analizowanego projektu współpraca dotyczyła przede wszystkim samego okresu realizacji badania. Zarówno WUP, jak i Lider projektu oceniają współpracę i przepływ informacji jako dobre. Kontakty są bezpośrednie (poczta elektroniczna, telefon) i dotyczą zarówno omawianego projektu jak i innych realizowanych przez Lidera.

Lider i Partner nie współpracowali z Regionalnym Ośrodkiem EFS na żadnym z etapów realizacji projektu, ani także przy innych okazjach. (ryc. VI).

Ryc. VI. Analiza sieci współpracy w ramach projektu *Otwarta droga inicjatywy wspierające aktywizację zawodową mieszkańców gminy Janikowo* Opracowanie własne.

Studium przypadku projektu *Umiejętności Liderów wiejskich siłą w rozwiązywaniu problemów społecznych*

Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Gospodarczego Ziemi Świeckiej „Inkubator Przedsiębiorczości”

1. Wprowadzenie

1.1 Informacje na temat projektu

Projekt pt. *Umiejętności Liderów wiejskich siłą w rozwiązywaniu problemów społecznych* realizowany był w ramach Działania 7.3 PO KL *Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji*, w okresie od 1 września do 31 grudnia 2008 r. Budżet projektu zaplanowano na kwotę 45 668 zł.

Projekt powstał jako odpowiedź na brak informacji i możliwości wsparcia lokalnych Liderów, którzy chcą walczyć ze zjawiskiem wykluczenia społecznego i bezradności życiowej w ich małych środowiskach.

Celem ogólnym projektu było zwiększenie dostępu Liderów wiejskich do informacji w zakresie sposobów zapobiegania wykluczeniu społecznemu. Natomiast celami szczegółowymi projektu było zwiększenie wiedzy Liderów poprzez udział w konferencjach oraz promowanie przez Liderów różnych form integracji lokalnej społeczności.

Projekt skierowany był do grupy Liderów wiejskich z całego powiatu świeckiego (11 gmin). Grupa ta obejmuje 133 sołtysów (kobiet i mężczyzn), 49 przedstawicielek Kół Gospodyń Wiejskich, 55 przedstawicieli organizacji pozarządowych i 11 osób sektora publicznego (po jednej z każdej z gmin).

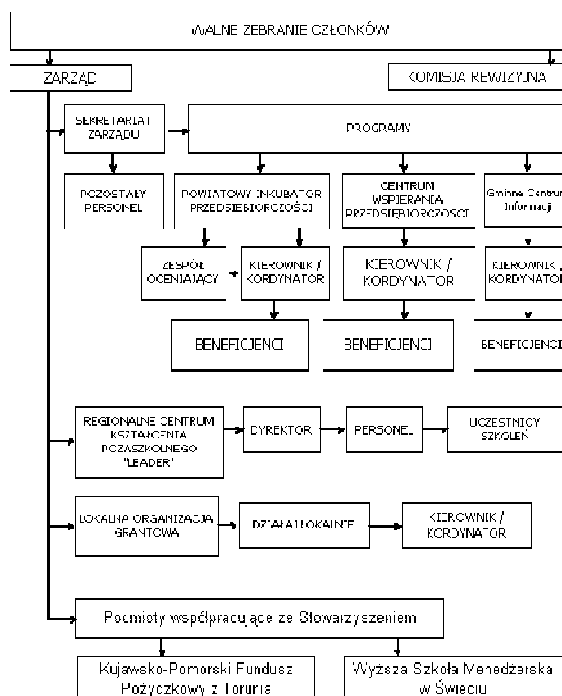
Projekt obejmował następujące działania: 1) rekrutacja – odbyła się w pierwszym miesiącu realizacji projektu na terenie powiatu świeckiego 2) konferencje na temat diagnozy problemowej, sposobów zapobiegania wykluczeniu społecznemu oraz dobrych praktyk (przykłady realizowanych działań). Konferencje odbyły się z udziałem prelegentów z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Powiatowego Urzędu Pracy, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Centrum Integracji Społecznej z Torunia (11 konferencji, po jednej w każdej gminie). Natomiast dobre praktyki przedstawiła Spółdzielnia socjalna ze Świecia i z Chełmna

oraz Wnioskodawca. Dodatkowo w ramach projektu wydano 3) publikację książkową podsumowującą projekt w nakładzie 300 sztuk.

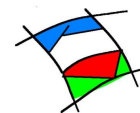
1. 2. Beneficjent/wnioskodawca

Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Gospodarczego Ziemi Świeckiej „Inkubator Przedsiębiorczości” działa na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. *Prawo o stowarzyszeniach* (Dz. U. z 1989 r. Nr 20, poz. 104). Celami działania Stowarzyszenia są: 1) Wspomaganie rozwoju gospodarczego i społecznego, w tym rozwoju przedsiębiorczości, wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich w zakresie działalności rolniczej, pozarolniczej, edukacji, kultury i turystyki, 2) Promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz 3) Działalność wspomagająca technicznie, szkoleniowo, informacyjnie lub finansowo organizacje pozarządowe, samorządy oraz podmioty realizujące zadania pożytku publicznego.

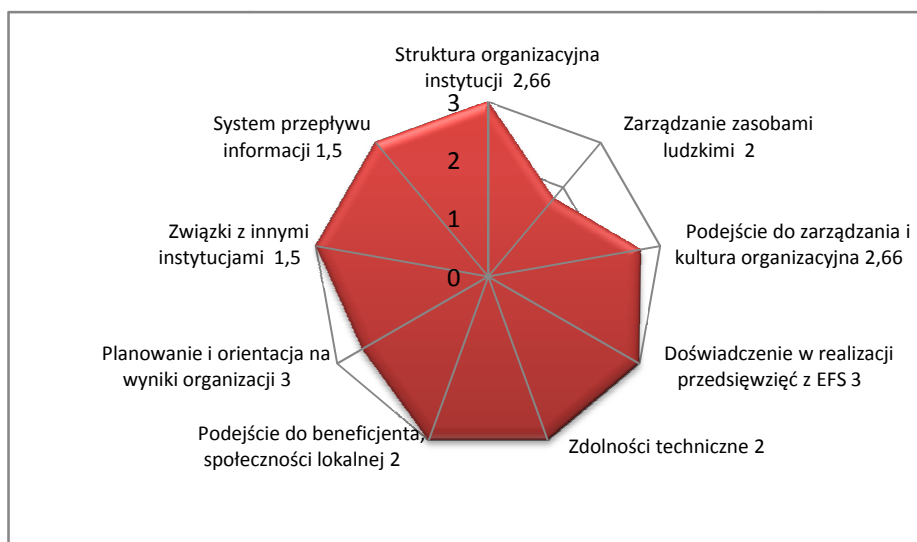
Organizacja prowadzi bardzo rozbudowaną działalność w zakresie Powiatowego Inkubatora Przedsiębiorczości, Centrum Wspierania Przedsiębiorczości, Regionalnego Centrum Kształcenia Pozaszkolnego, współprowadziła w regionie program Działaj Lokalnie IV i V, realizuje także projekty z PO KL 2007-2013 (ryc. VII).

Ryc. VII Struktura organizacji. Za: <http://www.swrgzsp.webd.pl> (stan na 1 czerwca 2009 r.)

Analiza instytucjonalna organizacji potwierdza dużą aktywność instytucji i związany z tym duży potencjał organizacji. Praktycznie jedyne słabsze strony, jakie udało się zidentyfikować to zarządzanie zasobami ludzkimi, choć w porównaniu z innymi organizacjami, poddanymi studiom przypadków ocena ta jest relatywnie wysoka (ryc. VIII).

Ryc. VIII Potencjał organizacyjny Stowarzyszenia Wspierania Rozwoju Gospodarczego Ziemi Świeckiej Inkubator Przedsiębiorczości. Opracowanie własne.

2. Geneza projektu

2.1 Pomysł na projekt

Impulsem do stworzenia projektu była konferencja dotycząca ekonomii społecznej, która odbyła się w Toruniu, pod koniec 2007 r., na którą Beneficjent został zaproszony. Temat ten wydał się Stowarzyszeniu na tyle atrakcyjny, iż zdecydowało się ono na realizację projektu w obszarze, który jest tematem pobocznym w stosunku do jego głównej działalności. Dodatkowym bodźcem do podjęcia tego przedsięwzięcia była perspektywa zbliżającego się konkursu. Ostateczny kształt wniosku jest komplementarny, względem innego projektu, składanego do Działania 6.3, z którego zaczerpnięto koncepcję działania. Grupę docelową wybrano z pomocą władz gmin powiatu świeckiego.

2.2 Proces aplikacji

Beneficjent nie widział w trakcie składania aplikacji praktycznie żadnych problemów. Duże doświadczenie wnioskodawcy powoduje, że jest obyty z językiem dokumentacji, strukturami dokumentacji i zasadami wypełniania wniosku.

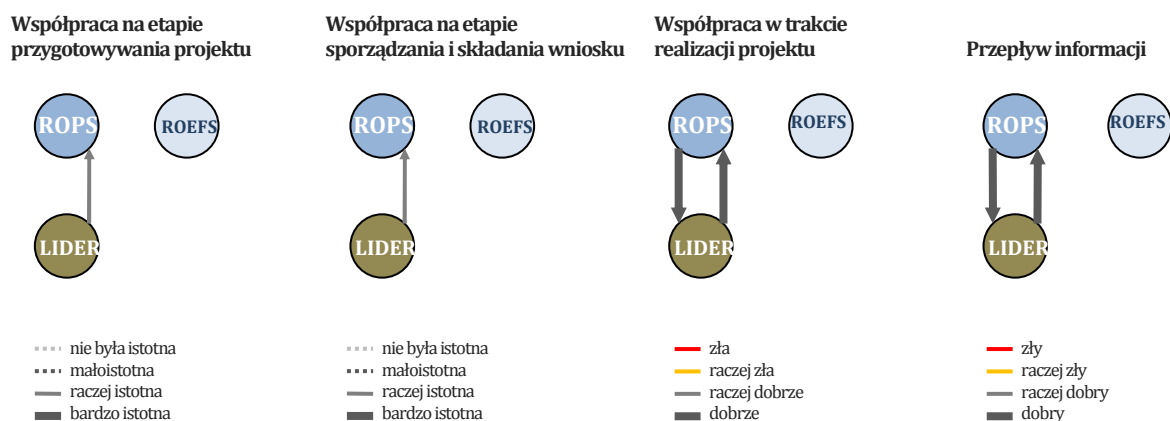
3. Pomoc i informacja

Beneficjent deklaruje, iż nie korzystał z żadnej formy wsparcia. W przypadku jakichkolwiek wątpliwości komunikował się telefonicznie z IP2, gdzie problemy były rozwiązywane na bieżąco.

4. Realizacja projektu

Beneficjent stwierdza, iż nie miał praktycznie żadnych problemów z realizacją projektu. Umowa o dofinansowanie była podpisana w drugim miesiącu realizacji inwestycji (pierwsza płatność nastąpiła w październiku, druga w grudniu 2008 r.), ale nie wpłynęło to w żadnym stopniu na realizację projektu. Także składanie wniosków o płatność nie powodowało trudności i nie stanowiło barier.

Podsumowując, jak wynika z analizy współpracy instytucji w ramach przygotowania i realizacji projektu Beneficjent korzystał z konsultacji z IP2, którą w tym przypadku jest ROPS, na etapie przygotowywania projektu oraz sporządzania wniosku. Współpraca z ROPS w toku realizacji projektu jest oceniana jako dobra (choć, jak podkreśla przedstawiciel Beneficjenta, podpisanie umowy na projekt opóźniło się o ponad miesiąc). Przepływ informacji jest poprawny. Beneficjent ma bieżący kontakt z opiekunem projektu wyznaczonym przez ROPS. Kontakty Beneficjenta z ROEFS ograniczają się do korzystania ze szkoleń organizowanych przez Ośrodek (ryc. IX).

Ryc. IX Analiza sieci współpracy w ramach projektu *Umiejętności Liderów wiejskich sił w rozwiązywaniu problemów społecznych*. Opracowanie własne.

Studium przypadku projektu *Każda nowa umiejętność podnosi wartość przyszłego pracownika*

Centrum Doskonalenia i Kształcenia we Włocławku oraz Zespół Szkół nr 3 we Włocławku

1. Wprowadzenie

1.1 Informacje na temat projektu

Projekt pt. *Każda nowa umiejętność podnosi wartość przyszłego pracownika* realizowany jest w ramach Działania 9.5 PO KL *Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich*, w okresie od 1 marca do 30 czerwca 2009 r. Budżet projektu zaplanowano na kwotę 49 940 zł.

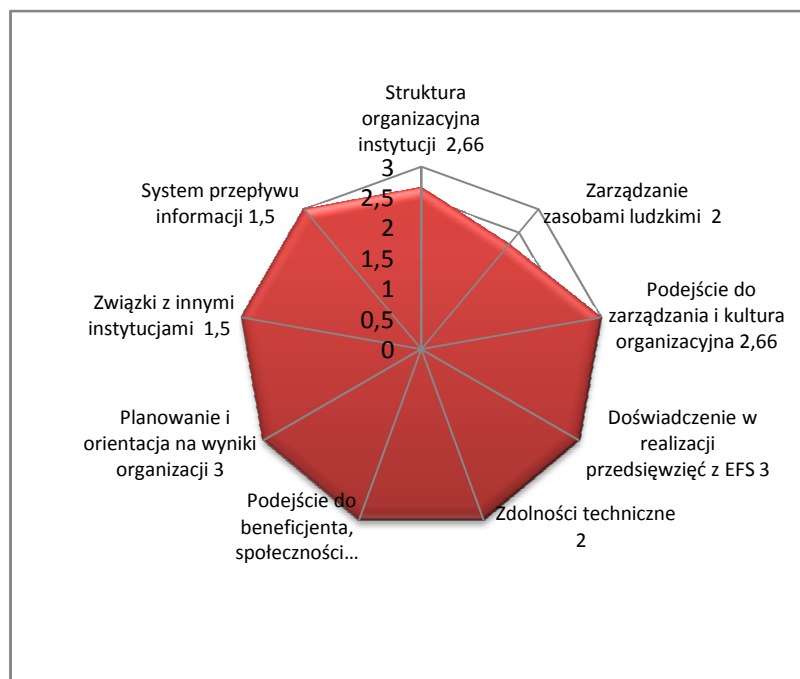
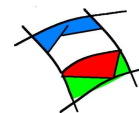
Projekt jest uzasadniony potrzebami edukacyjnymi młodych ludzi, kształcących się w szkołach zawodowych, a pochodzących z obszarów wiejskich, zidentyfikowanymi w wyniku badania ilościowego. Celem głównym projektu jest podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności zawodowych uczniów szkół zawodowych, pochodzących z terenu obszarów wiejskich. W projekcie nie zidentyfikowano celów szczegółowych projektu. W opisie projektu podkreślono natomiast silne powiązania z celami Priorytetu IX oraz Działaniem 9.5 PO KL, a także z wnioskami z nadzoru pedagogicznego Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty w Bydgoszczy, sprawowanego w latach 2004-2006, a który dotyczył działań służących dostosowywaniu kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy i zwiększeniu szans absolwentów szkół zawodowych na znalezienie zatrudnienia. Działania w projekcie skierowane są do 15 uczniów Centrum Kształcenia Praktycznego oraz Zasadniczej Szkoły Zawodowej w ramach Zespołu Szkół nr 3 we Włocławku (będącego parterem projektu). Polegają one na przeprowadzeniu rekrutacji wśród uczniów (muszą pochodzić z obszarów wiejskich i mieć ukończone 18 lat) oraz przeprowadzeniu szkoleń: praktycznego i teoretycznego na terenie warsztatów Centrum Kształcenia Praktycznego (tematyka i sposób prowadzenia szkoleń są zgodne z wymogami Instytutu Spawalnictwa w Gliwicach i dotyczącą metod E-111 i MAG-135). Szkolenie zostanie zakończone egzaminem (według wytycznych IS), którego pozytywny wynik zostanie poświadczony polsko-angielskim certyfikatem książeczki spawacza.

1.2. Beneficjent/wnioskodawca

Centrum Doskonalenia i Kształcenia we Włocławku jest samorządową jednostką organizacyjną miasta Włocławka i składa się z trzech ośrodków:

- 1) Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli jest placówką oświatową utworzoną na podstawie aktu założycielskiego Uchwałą nr 70/XLIII/2002 Rady Miasta Włocławek z dnia 26 czerwca 2002 r. Statutową działalność placówka rozpoczęła z dniem 1 września 2002 r. jako jednostka budżetowa. Organem prowadzącym dla Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli jest Urząd Miasta Włocławek a organem nadzorującym Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy.
- 2) Centrum Kształcenia Praktycznego. Jego celem jest realizowanie zadań z zakresu przygotowania praktycznego młodzieży, wynikających z programów nauczania dla danego zawodu i praktyk zawodowych. Głównym zadaniem CKP jest prowadzenie zajęć praktycznych i praktyk zawodowych dla uczniów i słuchaczy szkół ponadgimnazjalnych i policealnych. Jednostka organizuje egzaminy potwierdzające kwalifikacje zawodowe na zasadach określonych przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną. Ponadto organizuje konferencje metodyczne dla nauczycieli praktycznej nauki zawodu oraz dyrektorów szkół zawodowych. W placówce realizowane są zadania zlecone dla włocławskich firm, kontrahentów z kraju, szkół i osób prywatnych związane z prowadzeniem działalności produkcyjnej i usługowej wynikającej z kierunków kształcenia. CKP prowadzi kursy podwyższające lub zmieniające kwalifikacje zawodowe dla osób dorosłych do głównych zadań jednostki należy organizowanie i przeprowadzanie kursów w zakresie teoretycznego doksztalcania zawodowego młodocianych pracowników – uczniów klas wielozawodowych ze starostw: Włocławek, Lipno, Aleksandrów Kujawski, Towarzystwa Kultury Edukacji i Promocji Gminy Chocień oraz Stowarzyszenia Rozwoju Miasta i Gminy Piotrków Kujawski.
- 3) Ośrodek Doksztalcania i Doskonalenia Zawodowego jako jednostka składowa Centrum Doskonalenia i Edukacji we Włocławku.

Analiza instytucjonalna wykazuje, iż Beneficjent ma bardzo wysoki potencjał organizacyjny, nieco słabiej, choć i tak relatywnie mocno w porównaniu z innymi instytucjami, wypada struktura organizacyjna (zależna od organizatora, czyli Miasta Włocławek), jak i zarządzanie zasobami ludzkimi (ryc. X).

Ryc. X Potencjał organizacyjny Centrum Doskonalenia i Edukacji we Włocławku. Opracowanie własne.

2. Geneza projektu

2.1 Pomysł na projekt

W wyniku przeprowadzonych przez Centrum Kształcenia Praktycznego (wchodzącego w skład Wnioskodawcy, patrz pkt 1.2) badań ankietowych, dotyczących potrzeby doskonalenia wśród uczniów, zidentyfikowano kursy, które cieszyły się największym zainteresowaniem uczniów szkół zawodowych. Były to kursy na: ślusarzy, elektryków, mechaników, budowlanców (pochodzących z terenu powiatu włocławskiego ziemskiego), a także kursy spawalnicze. Zamyśl projektu powstał wspólnie, w wyniku bieżących działań i współpracy między instytucjami Partnerskimi w projekcie. Zespół Szkół nr 3 ma wielu uczniów, którzy pochodzą z rodzin wiejskich (które charakteryzują się ubóstwem, wielodzietnością, występowaniem chorób i patologii). Jednocześnie obie instytucje Partnerskie mają świadomość, iż pewne zawody i specjalizacje cieszą się dużym zainteresowaniem (popytem) na rynku pracy, między innymi specjaliści w zakresie spawalnictwa. Istotne jest to, iż sami uczniowie lub ich rodzice wychodzą do dyrekcji szkoły zawodowej z własnymi pomysłami i inicjatywami w zakresie nowych kursów i szkoleń. CKP przyjmuje i analizuje również propozycje ze strony PUP dotyczące kursów dla osób bezrobotnych, jednakże w przypadku tego konkursu grupa bezrobotnych nie wydawała się instytucjom Partnerskim odpowiednia. Skoncentrowały się na najbliższej grupie docelowej, czyli najstarszej grupie uczniów. Uczniowie, ze względu na swój status, nie mogą podlegać działaniom samego PUP. PO KL, zdaniem Partnerów projektowych daje tę możliwość, by jeszcze

w trakcie nauki zawodu zdobywali już dodatkowe kwalifikacje, które na rynku pracy są bardzo poszukiwane.

2.2 Partnerstwo

Inicjatorem Partnerstwa był CKP, który rozpoznał potrzeby szkoleniowe wśród uczniów szkół zawodowych. Projekt był pisany wspólnie. Przedstawiciel CKP przyszedł z pomysłem, natomiast przedstawiciele ZS, mający doświadczenie w realizacji projektów, pomogli w sporządzeniu wniosku w jego aspekcie technicznym.

Partnerstwo w projekcie wynika z długotrwałej współpracy obu instytucji, to jest Centrum Kształcenie Praktycznego przy CDiK we Włocławku oraz Zespołu Szkół nr 3. Współpraca ta opiera się na fakcie, iż młodzież ze szkoły zawodowej w ramach ZS nr 3 odbywa praktyki zawodowe właśnie w CKP. ZS oferuje CKP do dyspozycji swoją, wysoko wyspecjalizowaną kadrę, natomiast CKP często realizuje drobne usługi remontowe i odtworzeniowe na rzecz ZS.

Długotrwała współpraca ułatwiła podział obowiązków między Partnerów. Za złożenie wniosku, podpisanie umowy o dofinansowanie, monitoring i rozliczenie projektu odpowiada CKP, zaś za rekrutację uczniów oraz promocję odpowiada ZS.

2.3 Proces aplikacji

W samym procesie aplikacji tak Beneficjent, jak Partner nie widzieli istotnych barier i nie potrafili zidentyfikować większych trudności w aplikowaniu. Bieżące wątpliwości były rozwiązywane na bieżąco w kontaktach z IP.

3. Pomoc i informacja

Wnioskodawca i Partner korzystali z usług doradczych i szkoleniowych ROEFS, także szkoleń, organizowanych przez IP. Obie te formy wsparcia okazały się dla Beneficjenta użyteczne. Ważna była także strona internetowa i zawarte tam dokumenty. Instytucje te oceniają bardzo wysoko jakość wsparcia ze strony instytucji, odpowiedzialnych za wdrożenie PO KL. Beneficjenci deklarują także żal z powodu likwidacji ROEFS we Włocławku. Jego brak powoduje, iż wszyscy Beneficjenci z obszaru dawnego województwa włocławskiego zmuszeni są do konsultacji z ROEFS w Toruniu, który w obliczu otwierania kilku konkursów jednocześnie zaczyna być obciążony obowiązkami.

4. Realizacja projektu

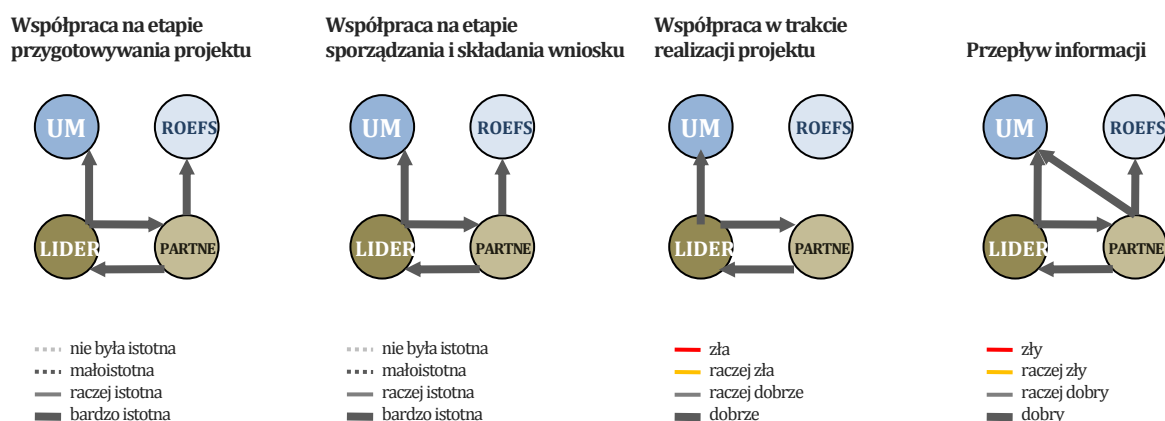
Beneficjent deklaruje przede wszystkim problemy z płatnościami. Do momentu badania nie została jeszcze podpisana umowa o dofinansowanie i nie nadeszły środki na realizację projektu. W tej chwili (przełom maja i czerwca) CKP wyjaśnia, czy za kwalifikowane zostają

uznane te wydatki, które zostaną opłacone po realizacji projektu (czyli po przekazaniu środków, zapewne na początku lipca, co oznacza, iż zaliczka *de facto* okaże się refundacją). Na razie koszty materiałów eksploatacyjnych, służących jako materiały ćwiczebne, zostały przez dostawców dostarczone z odroczonym terminem płatności. Było to o tyle łatwe, iż dostawcy często korzystają z usług obu instytucji i traktują je jako wypłacalne, godne zaufania. Harmonogram jest utrzymywany. W projekcie tym zresztą nie ma możliwości przesunięcia czasu realizacji działań na później, gdyż oznacza to wdrażanie projektu w okresie wakacyjnym, w którym rekrutacja uczniów i ich powrót do szkoły ze stron rodzinnych będzie bardzo utrudniona.

Jeśli chodzi o analizę sieci, jak już wspomniano, projekt jest wspólnym przedsięwzięciem Centrum Doskonalenia i Edukacji we Włocławku (Lider projektu) oraz Zespołu Szkół nr 3 we Włocławku (Partner). Właściwa realizacja projektu jeszcze się nie rozpoczęła. W momencie realizacji badania wniosek był zaakceptowany, ale umowa nie była jeszcze podpisana. Pomysł na projekt jest wynikiem ścisłej współpracy między Liderem i Partnerem. Współpraca była również intensywna przy samym formułowaniu wniosku. Obie instytucje współpracują ze sobą już od dłuższego czasu i posiadają konkretne plany kontynuowania współpracy.

Na początkowym etapie przygotowania projektu Lider często konsultował się telefonicznie z Instytucją Pośredniczącą, którą w tym przypadku jest Urząd Marszałkowski. Współpraca ta jest oceniana pozytywnie.

Współpraca z Regionalnym Ośrodkiem EFS w ramach niniejszego projektu dotyczyła jedynie Partnera, który na etapie wypracowywania pomysłu na projekt korzystał z usług doradczych oferowanych przez Ośrodek. Mamy tu zatem do czynienia z ciekawą sytuacją, gdzie Partner i Lider ściśle ze sobą współpracując korzystają z konsultacji różnych instytucji (ryc. XI).

Ryc. XI Analiza sieci współpracy w projekcie *Każda nowa umiejętność podnosi wartość przyszłego pracownika*. Opracowanie własne.

Studium przypadku projektu *Edukacja – wybór dla przyszłości podinowrocławskich społeczności wiejskich*

Fundacja Lokalna Grupa Działania Czarnoziem na Soli oraz Gminy: Dąbrowa Biskupia, Inowrocław, Gniewkowo, Rojewo, Złotniki Kujawskie, Miasta: Kruszwica i Pakość, Gmina i Miasto Janikowo oraz Fundacja Ekspert Kujawy

1. Wprowadzenie

1.1 Informacje na temat projektu

Projekt pt. *Edukacja dla przyszłości podinowrocławskich społeczności wiejskich* był realizowany w ramach Działania 9.5 PO KL *Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich*, od 1 czerwca 2008 do 31 marca 2009 r., a jego budżet wynosił 50 000 zł.

Zasadniczym problemem, zdiagnozowanym w trakcie projektu jest niski stopień wykształcenia ludności powiatu inowrocławskiego (według danych z wniosku o dofinansowanie ludność z wykształceniem podstawowym i bez wykształcenia szkolnego stanowi 41 % ludności powiatu, przy wskaźniku 33% ludności w regionie). Przyczyną tego stanu rzeczy jest ograniczony dostęp do usług edukacyjnych i zaplecza infrastrukturalnego w dziedzinie dydaktyki i edukacji na terenie powiatu.

Głównym celem projektu było kreowanie pozytywnych zmian w mentalności społeczności w zakresie postrzegania odpowiedniej wagi procesu edukacji w życiu społecznym i zawodowym oraz poprawa dostępu do kształcenia i edukacji oraz informacji na temat aktualnego rynku pracy. Cel ten w zamierzeniu był realizowany poprzez serie celów szczegółowych, mianowicie: 1) kreowanie zmian w mentalności mieszkańców obszarów wiejskich po to, by dostrzegali oni znaczenie edukacji i kształcenia poprzez działania promocyjne, 2) ograniczanie barier edukacyjnych dotyczących społeczności wiejskich poprzez nawiązanie współpracy LGD z instytucjami edukacyjnymi z obszaru subregionu inowrocławskiego i stworzenie Partnerstwa ukierunkowanego na ograniczanie tych barier, 3) udostępnienie szerokiej informacji na temat możliwości kształcenia oraz aktualnej oferty edukacyjnej oraz 4) upowszechnienie nowoczesnych, multimedialnych i interaktywnych narzędzi i form kształcenia.

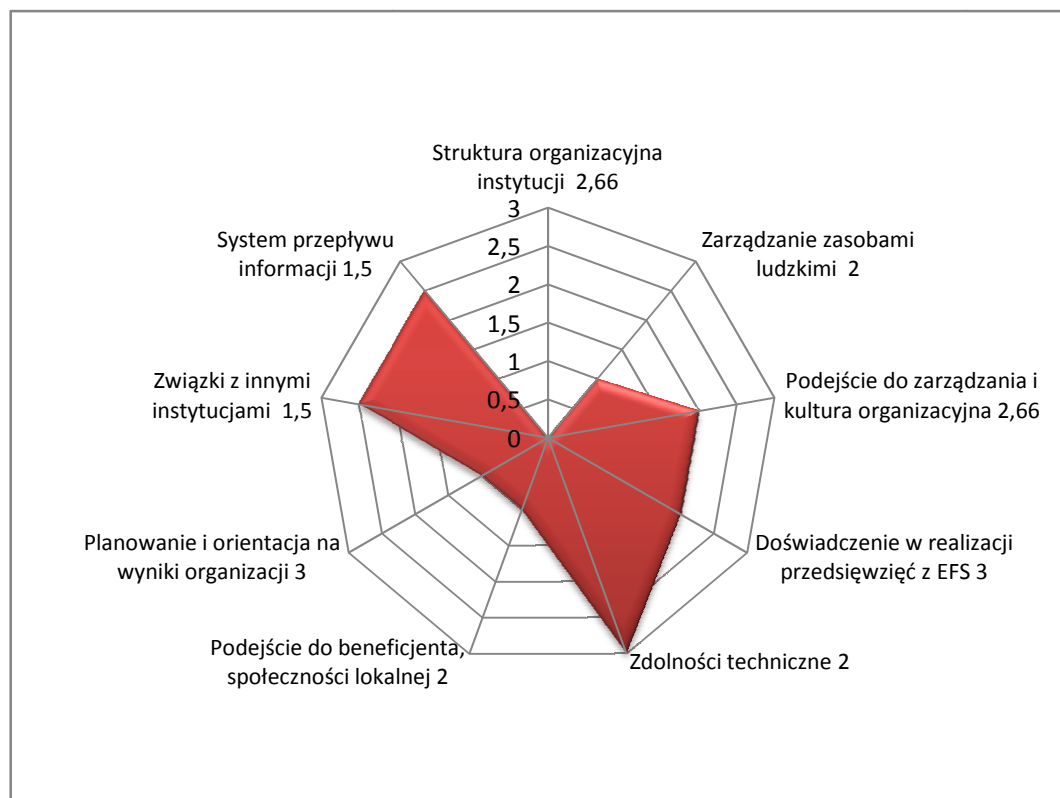
Działania podjęte w projekcie to: kampania promocyjna (realizowana poprzez druk plakatów, ulotek i broszur z informacjami na temat aktualnej oferty edukacyjnej, przedstawionej przez instytucje kształcenia w rejonie Inowrocławia), utworzenie Bazy Ofert Edukacyjnych (BOE) dostępnej w Internecie oraz w trybie administracyjnym dla instytucji realizującej projekt oraz uruchomienie Edukacyjnego Punktu Konsultacyjnego (Edu-Punkt) w biurze LGD. Ważnym elementem projektu były działania o bardzo miękkim charakterze, czyli aktywność mająca na celu włączenie wszystkich kluczowych interesariuszy do osiągania efektów projektu: gmin, firm szkoleniowych, Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu oraz Powiatowego Urzędu Pracy. Wnioskodawca planuje złożenie po zrealizowaniu tego projektu, nowego wniosku o dofinansowanie przedsięwzięcia o szerszej skali, który dotyczyłby już właściwych kursów, szkoleń i innych działań edukacyjnych, doszkalających oraz zmieniających kwalifikacje. Warto zaznaczyć, iż grupą docelową w omawianym projekcie były osoby wszystkim osoby z wykształceniem co najwyżej zasadniczym zawodowym (na obszarze LGD stanowiły one łącznie ok. 74% osób w wieku produkcyjnym).

1.2. Beneficjent/wnioskodawca

Wnioskodawcą jest Fundacja Lokalna Grupa Działania, powstała w roku 2005. Celami statutowymi Fundacji są przede wszystkim podejmowanie działań na rzecz wspierania i rozwoju LGD, czyli stworzenie na obszarze wiejskim lokalnej strategii rozwoju, a następnie jej realizacja poprzez serię przedsięwzięć o charakterze niepublicznym. Fundacja działa na podstawie ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o *fundacjach* (Dz. U. z 1991 r. Nr 46, poz. 203 z późn. zm.). Fundacja jest nadzorowana przez trzyosobową Radę Fundacji, natomiast zarządza nią bezpośrednio Zarząd.

Obok fundacji, drugą formą prawną działania LGD Czarnoziem na Soli jest stowarzyszenie. Taki układ formalno prawny pozwala strukturom grupy na większe możliwości aplikacji o środki publiczne, w tym przede wszystkim środki UE, a w szczególności o wsparcie w zakresie Osi Priorytetowej 4 *Leader* Programu Obszarów Wiejskich 2007-2013, w której aktywność LGD w formie stowarzyszeń właśnie jest najbardziej pożądana.

Fundacja instytucjonalnie wypada dość słabo. Nie ma struktur organizacyjnych, dysponuje bardzo wąską kadrą, ale mocne związki z innymi instytucjami (głównie członkami – gminami) powodują aktywność w realizacji projektów (ryc. XII).

Ryc. XII Potencjał organizacyjny Fundacji Lokalna Grupa Działania „Czarnoziem na Soli”. Opracowanie własne.

2. Geneza projektu

2.1 Pomysł na projekt

Założeniem strategicznym Beneficjenta jest lokalność działań. Początkiem takiej aktywności była możliwość wdrażania projektów w ramach *Leader +*. Stanowił on instrument do powstania LGD i rozpoczęcia na szeroką skalę działań animacyjnych, oddolnych, w których istotnym elementem jest organizacja spotkań konsultacyjnych o różnej tematyce na poziomie gmin i sołectw. Omawiany projekt z Działania 9.5 po pierwsze, bardzo dobrze wpisuje się w cele statutowe i strategiczne LGD, po drugie, jak deklaruje Wnioskodawca, korzystanie przez LGD z działań PO KL stanowi naturalny „pomost” między komponentem *Leader +* z okresu programowania 2004-2006, a Osią Priorytetową 4 *Leader PROW* 2007-2013 i zapewnia możliwość kontynuowania (bez żadnych przerw) przedsięwzięć LGD.

Dotychczasowe działania dały instrumentarium do rozpoznawania potrzeb lokalnych społeczności. Znają one LGD, wiedzą, czym jest ta struktura i jakie ma zadania do realizacji. Tym samym Beneficjent ma już wyrobioną „markę” w rejonie swojego działania. Ułatwia to realizację badań ankietowych, oraz organizację spotkań. Odbyło się ich po 2-3 w każdej gminie (LGD skupia 8 tych jednostek samorządu terytorialnego). Frekwencja jest dość zróżnicowana (na spotkania przychodzi od 7-8 aż do 30 osób). Na spotkaniach aktywni

są sołtysi. Od LGD otrzymują oni plakaty i ulotki, które już we własnym zakresie dystrybuują po wsiach. W wyniku tych spotkań i ankietowania LGD zidentyfikowała zapotrzebowanie mieszkańców społeczności lokalnych na działania edukacyjne. Następnie sama dokonała konkretyzacji potrzeb i zaproponowała działania. W wyniku spotkań z gminami i sołectwami nastąpiła weryfikacja tych propozycji.

2.2 Partnerstwo

Partnerami LGD w omawianym projekcie (jak zresztą niemal we wszystkich przedsięwzięciach) są gminy – członkowie LGD. W trakcie realizacji wspólnych przedsięwzięć gminy są Partnerami niefinansowymi. Zajmują się oni promocją projektu poprzez strony internetowe i tablice informacyjne, oferują bezpłatne udostępnianie sal i zapewniają organizację spotkań. Osoba kontaktowa – koordynator gminny LGD (wspiera proces rekrutacji, za który odpowiada samo LGD). Za komponenty informatyczne (budowa bazy danych ofert edukacyjnych) w tym projekcie odpowiada z kolei Fundacja Ekspert-Kujawy, długotrwały Partner – sojusznik LGD na tym terenie.

2.3 Proces aplikacji

Przedstawiciele Beneficjanta deklarują, iż nie mieli praktycznie problemów z przygotowaniem i składaniem wniosków o dofinansowanie. Beneficjent ma bardzo duże doświadczenie w realizacji projektów, stąd dokumenty aplikacyjne nie stanowiły kłopotu. Bycie LGD premiowane jest dodatkowymi punktami strategicznymi. Beneficjent wprowadził bardzo ciekawy mechanizm oceny projektu po jego napisaniu. Aplikacja jest przekazywana osobie z zewnątrz (spośród osób, współpracujących z LGD), która przy pomocy kart oceny formalnej i merytorycznej dokonuje roboczej oceny wniosku. Po zakończeniu tego procesu dokonuje się odpowiednich korekt we wniosku o dofinansowanie.

3. Pomoc i informacja

Beneficjenci korzystali ze szkoleń i uczestniczyli w spotkaniach informacyjnych, organizowanych przy okazji ogłoszenia każdego konkursu przez Urząd Marszałkowski (IP), LGD korzystała także ze szkoleń, dostępnych w ROEFS w Bydgoszczy (z doradztwa Beneficjent nie korzystał). LGD wykorzystuje także informacje zawarte na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego. Wnioskodawca ocenia ją dobrze.

4. Realizacja projektu

W przypadku omawianego projektu nie zidentyfikowano większych problemów. Jedyne kłopot polegał na rozbiciu transz w dofinansowaniu osobno na lata 2008 i na 2009 r. (ta druga była

nieco opóźniona i została wypłacona pod sam koniec realizacji projektu). Problemy pojawiły się przy wnioskach o płatność. Zmiany w wytycznych powodują konieczność licznych korekt i ponownego składania wniosków o środki EFS.

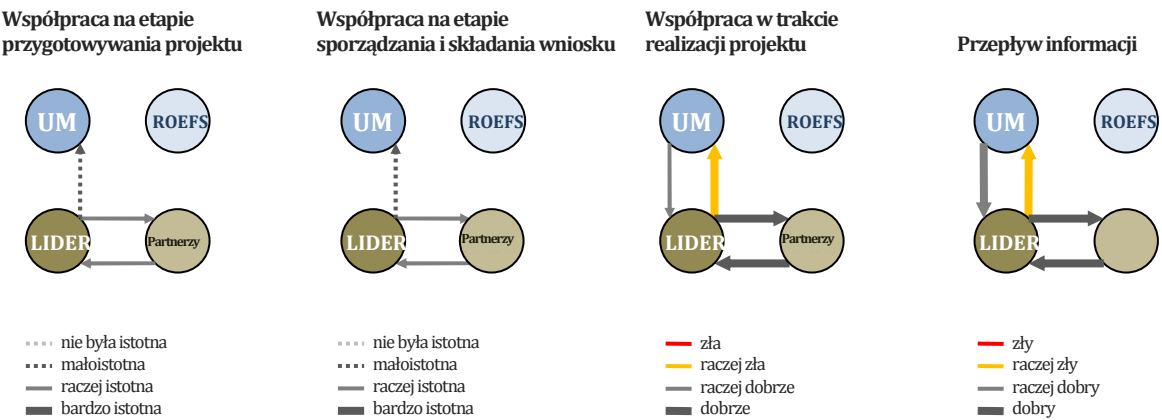
Odnosnie analizy współpracy: projekt realizowany był przez 10 podmiotów. Liderem projektu była fundacja LGD Czarnoziem na Soli. Partnerami były samorządy lokalne z Dąbrowy Biskupiej, Inowrocławia, Rojewy, Złotnik Kujawskich, Janikowa, Gniewkowa, Kruszwicy oraz Pakości, a także Fundacja Ekspert Kujawy oraz Stowarzyszenie „Partnerstwo Powiatu Inowrocławskiego”. Na etapie przygotowywania projektu, wypracowywania pomysłu na projekt współpraca między zaangażowanymi podmiotami polegała głównie na spotkaniach, podczas których określono koncepcję projektu. Wniosek przygotowywany był przez Lidera projektu, jednakże Partnerzy mieli wpływ na jego zawartość (przede wszystkim zorganizowano spotkanie, na którym omówiono szkic projektu). Liczna grupa zaangażowanych instytucji narzuciła sposób współpracy polegający głównie na formalnych spotkaniach. Poza spotkaniami, robocze kontakty w ramach projektu są dobre, przepływ informacji poprawny, wykorzystujący różne środki, przede wszystkim telefon i pocztę elektroniczną. Biorące udział w projekcie samorządy terytorialne współpracujące ze sobą od dłuższego czasu, opracowały na przykład wspólną strategię rozwoju w ramach programu *Leader +*.

Lider Projektu odpowiada za kontakty z Instytucją Pośredniczącą, której rolę pełni Urząd Marszałkowski. Na etapie przygotowania projektu oraz formułowania i składania wniosku współpraca z UM nie miała istotnego wpływu na kształt projektu, chociaż Lider korzystał z telefonicznych konsultacji z UM.

Raczej zła ocena współpracy i przepływu informacji z UM na etapie właściwej realizacji projektu wynika z dużych opóźnień w rozliczaniu wniosków oraz niedotrzymywaniu terminów zawartych w umowie przez UM. Ponadto przedstawiciel Lidera projektu podkreśla, że od Urzędu Marszałkowskiego trudno się cokolwiek dowiedzieć, w szczególności tego na jakim etapie jest załatwianie poszczególnych, opóźnionych spraw, np. rozpatrywanie wniosków o płatność. Z kolei ze strony Urzędu sytuacja ta wygląda nieco inaczej. Podkreśla się, że opóźnienia wynikają z dużej liczby błędów we wnioskach o płatność. Natomiast sam przepływ informacji z Liderem projektu oceniany jest przez UM dobrze (respondent z UM podkreśla że Lider chętnie i szybko udziela wyjaśnień, odpowiada na każde pytania). W celu poprawy współpracy z Beneficjentami, a szczególnie wyeliminowania błędów w sprawozdawczości UM organizuje szkolenia z rozliczania projektów.

Lider i Partnerzy nie korzystali z usług Regionalnego Ośrodka EFS odnośnie omawianego projektu. Należy jednak podkreślić, że w większości uczestniczyli w szkoleniach organizowanych

przez Ośrodek lub przy okazji innych projektów korzystali z doradztwa oferowanego przez Ośrodek (ryc. XIII).

Ryc. XIII Analiza sieci współpracy przy projekcie *Edukacja dla przyszłości podinowrocławskich społeczności wiejskich*.
Opracowanie własne

II. Opis narzędzia do analizy potrzeb w obszarach działalności ROEFS

Dotychczasowe podejście do badania potrzeb klientów ROEFS

Dotychczasowe podejście większości ośrodków do analizy potrzeb klientów opierało się o wyniki badań ankietowych, prowadzonych przez ROEFS oceniających jakość i poziom prowadzonych szkoleń. W ostatnim otwartym pytaniu ankiety uczestnicy mieli miejsce na wyrażanie opinii odnośnie ich potrzeb szkoleniowych. W praktyce narzędzie to nie zdało egzaminu bardzo często uczestnicy szkoleń nie wypełniali tej pozycji, ich odpowiedzi były lakoniczne, ograniczające się do skrótowych, nic nie wnoszących informacji. Kolejną istotną wadą tego podejścia był fakt ograniczenia się wyłącznie do analizy potrzeb szkoleniowych, a nie doradczych czy animacyjnych.

Część ośrodków w Polsce starało się pozyskiwać informacje o preferencjach i potrzebach klientów w trakcie spotkań/rozmów informacyjnych, lub spotkań doradczych. Taka metoda pozyskiwania danych też nie należy do najlepszych. Informacje zazwyczaj nie były zbierane systematycznie, wnioski ze spotkań często nie były zapisywane i archiwizowane, co wprost uniemożliwiało ich powtórne wykorzystanie.

W okresie przed aplikacyjnym¹¹ część ośrodków podjęło inicjatywę analizy potrzeb klientów na obszarach działania ośrodków. Analizy były oparte głównie o badania ankietowe, wysyłane do dotychczasowych klientów drogą mailową. Badania były wykonywane w sposób nieprofesjonalny, brakowało spójnej koncepcji, odpowiednio przygotowanych narzędzi badawczych (ankiety), w nieodpowiedni sposób dobierano próbę badawczą. Zwrot ankiet był niewielki, a wyniki nie były w prawidłowy sposób agregowane i przetwarzane.

Wyniki tak prowadzonych badań można uznać za mało wiarygodne, tym samym nie dają wystarczających informacji do określania adekwatnych do potrzeb rynku koncepcji działań ośrodka.

Mając na uwadze powyższe braki w zakresie podejścia do diagnozy potrzeb i rynku działania ośrodków wykonawca proponuje opracowanie wystandaryzowanej koncepcji badawczej dla wszystkich ośrodków sieci ROEFS. Koncepcja zakładałaby badanie potrzeb w 3 wymiarach:

- a) Analiza rynku – obszaru działania ROEFS
- b) Analiza rzeczywistych i aktualnych potrzeb Beneficjentów EFS

¹¹ W grudniu 2007 roku ROEFS przygotowywały wnioski aplikacyjne o przedłużenie działalności ośrodka o kolejne 6 miesięcy.

c) Analiza profilu potencjalnych klientów ośrodków

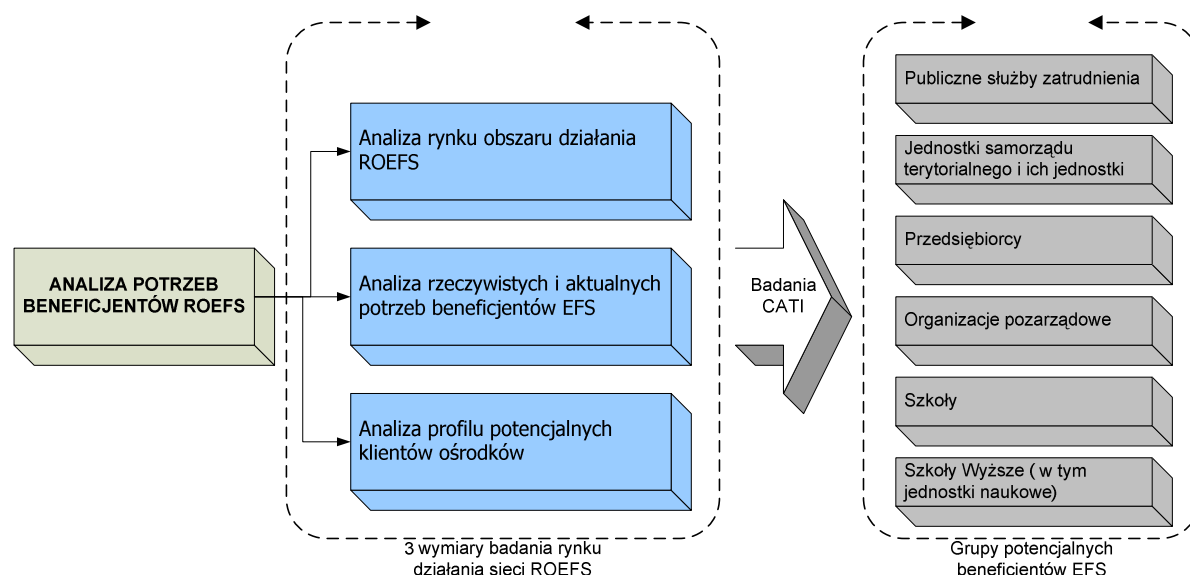
Takie kompleksowe badanie realizowane przez poszczególne ośrodki byłoby gwarantem dla stworzenia rzetelnych i wiarygodnych badań rynkowych umożliwiających tworzenie trafnych koncepcji działania ośrodków.

Projekt nowatorskiej koncepcji badania potrzeb Beneficjentów ROEFS

Analiza potrzeb Beneficjentów powinna być punktem wyjścia przy planowaniu działań na rzecz Beneficjentów EFS. Gwarantuje to dopasowanie planowanych działań do realnej sytuacji na rynku, a w konsekwencji zwiększa prawdopodobieństwo powodzenia projektu ROEFS. Nie tylko w wymiarze wydajności i skuteczności w realizacji zakładanych celów, gdyż dotychczasowe doświadczenia wskazują, że ośrodki nie mają z tym najmniejszego problemu. Powodzenie projektów zależy od jego adekwatności do zidentyfikowanych problemów – a z tym wiele ośrodków ma problemy.

Każda prawidłowo przeprowadzona analiza powinna być odpowiedzią na konkretne potrzeby danego projektu, co za tym idzie nie musi ona sprawdzić się w innych okolicznościach, przy projektowaniu innych działań. Z tego względu wykonawca chce wskazać zasady opracowania takich analiz oraz narzędzi, które umożliwią ich realizację.

Rys. I Zarys koncepcji badania potrzeb Beneficjentów ROEFS

Analiza rynku – obszaru działania ROEFS

Analizy rynku działania ROEFS będzie służyć wielu różnym celom, wśród których wskazać można m.in. takie jak:

- identyfikacja kluczowych Beneficjentów EFS;
- badanie potencjału i doświadczenia Beneficjentów EFS;
- szacowanie bieżącego i przyszłego popytu na usługi ROEFS;
- analiza poziomu dopasowania podaży do popytu na usługi ROEFS w różnych przekrojach, m.in.: terytorialnym, kategorii Beneficjentów;
- identyfikacja grup ryzyka i obszarów wymagających szczególnej interwencji ośrodka¹².

W wyniku badań możliwe jest też poznanie preferencji Beneficjentów dotyczących formy i zakresu świadczonych usług.

Wszystkie te elementy są istotne z punktu widzenia koordynatorów ROEFS planujących projekt – choć w indywidualnych przypadkach liczą się różne z różnym natężeniem – w zależności od grupy docelowej i terenu działania.

Analiza rzeczywistych i aktualnych potrzeb Beneficjentów EFS

Rozpoznanie i analiza potrzeb Beneficjentów EFS umożliwia zidentyfikowanie luk kompetencyjnych w określonych zakresach oraz wskazanie kierunków rozwoju wiedzy i umiejętności potencjalnych klientów ROEFS. Badanie potrzeb koncentruje się na diagnozowaniu rozbieżności między stanem obecnym, a pożądanym. Potrzeby rozumiane są tu jako cele, dotyczące możliwych do modyfikowania działań edukacyjno-doradczych ROEFS.

Badanie potrzeb prowadzone jest w celu, aby:

- podjąć decyzję, kiedy i jakie szkolenia i doradztwo należy przeprowadzać;
- poznać i dostosować zakres i tematykę szkoleń i doradztwa do uwarunkowań i oczekiwań organizacji (Beneficjentów);
- poznać motywację, wiedzę, umiejętności, plany i doświadczenia instytucji korzystających z usług ROEFS;
- bardziej efektywnie wykorzystać czas szkolenia i doradztwa;

¹² Obszary lub kategorie Beneficjentów charakteryzujące się niskim poziomem absorpcji środków EFS

- stworzyć podstawy do badania efektywności i skuteczności szkoleń i doradztwa.

W proponowanym podejściu (klasycznym) do badania potrzeb ograniczamy się do wąsko rozumianych potrzeb organizacji. W tym kontekście ich badanie będzie polegało głównie na rozpoznawaniu potrzeb w sferze perspektywy aplikacji bądź realizacji projektów z EFS, określeniu zadań doradczych, szkoleniowych lub animacyjnych i przeniesieniu ich na sferę operacyjną (podzielenie zadań na sekwencję zachowań, które można modelować poprzez trening lub doradztwo indywidualne).

Analiza profilu potencjalnych klientów ośrodków

Analiza profilu potencjalnych klientów ROEFS będzie służyć przede wszystkim identyfikacji kluczowych Beneficjentów EFS z punktu widzenia zakresu działań ośrodka. Identyfikacja Beneficjentów będzie uwzględniać profil instytucji, dynamikę rozwoju i aktywności projektowej, liczbę osób, lokalizację (miasto, obszar wiejski), poziom przygotowania do realizacji projektów EFS, poziom doświadczenia w zakresie EFS.

Takie dane pozwolą na właściwe przygotowanie projektu ROEFS pod kątem potrzeb konkretnych grup potencjalnych klientów. Analiza poziomu popytu z uwzględnieniem przekroju terytorialnego oraz kategorii Beneficjentów pozwoli trafnie dostosować przyszłe działania ośrodka, tym samym podnosząc ich adekwatność w stosunku do otoczenia.

Jeśli okaże się, że większość potencjalnych klientów zlokalizowanych jest na obszarach wiejskich, ośrodek będzie miał odpowiednią podstawę, aby a) zwiększyć liczbę mobilnych doradców, b) precyzyjnie przedstawić „kilometrówkę” itd., c) dostosować zakres doradztwa pod potrzeby klientów.

Wartość dodana

Prowadzone badanie CATI będzie stanowiło element kampanii promocyjno-informacyjnej ośrodków. Badacze dzwoniąc do Beneficjentów EFS będą jednocześnie informować o usługach, jakie oferują ROEFS, tym samym rozpowszechniając wiedzę o sieci. Podczas rozmów telefonicznych badacze będą mogli identyfikować Beneficjentów zainteresowanych usługami ROEFS – zalecając kontakt z nimi w późniejszym terminie.

Opis narzędzia – ustrukturyzowany wywiad telefoniczny (CATI)

W procesie weryfikacji potrzeb sugeruje się wykorzystanie wywiadu telefonicznego wspomagane komputerowo (CATI), gdyż jest to narzędzie najbardziej uniwersalne. Badanie ankietowe ma zastosowanie w zakresie badań eksploracyjnych oraz ilościowych, tym samym pozwalającym na poznanie opinii Beneficjentów. Właściwy dobór narzędzi powinien uwzględniać narzędzia pozwalające na zgromadzenie danych o charakterze ilościowym jak i uzupełnić dane o informacje o charakterze jakościowym np. z wywiadów z Beneficjentami lub spotkań informacyjnych.

Wywiad telefoniczny wspomagany komputerem, czyli CATI, opiera się na połączeniu rozmowy telefonicznej z bezpośrednim wprowadzaniem uzyskiwanych informacji do elektronicznej bazy danych. Przeszkolony w tym celu ankieter dzwoni pod podany numer, a następnie przeprowadza ze wskazaną (w standardowy, z góry określony sposób), pełnoletnią osobą wywiad oparty na przygotowanym wcześniej kwestionariuszu.

Zaletą metody wywiadu telefonicznego jest jej elastyczność, łatwość dostosowania do zmieniających się celów czy pytań badawczych. Z drugiej strony stanowi ona doskonały sposób kontroli realizacji badania – pozwala na szybkie zweryfikowanie prawdziwości danych.

Dodatkowym plusem CATI jest krótki czas realizacji badania, ponieważ nie jest konieczne ani wprowadzanie danych do systemu, ani czynności związane z fizycznym dotarciem do respondentów. Poziom telefonizacji jest w tej chwili w Polsce na tyle wysoki, że zapewnia pokrycie próbą obszaru całego kraju.

Metoda ta posiada również słabości – brak bezpośredniego kontaktu z respondentem sprawia, że może on mniej chętnie udzielać wyczerpujących odpowiedzi (tzw. „szybkie” odpowiedzi, przerywanie odczytywania kafeterii, skrótowe, schematyczne odpowiedzi na pytania otwarte), a także może mieć wpływ na rodzaj udzielanych odpowiedzi (silniejsza skłonność do „zgadzania się” czy wyboru skrajnych punktów skali). Te wady rekompensować może jednak gwarantowana w takiej sytuacji anonimowość respondenta (mniejsza skłonność do udzielania społecznie akceptowanych odpowiedzi) a przede wszystkim możliwość dotarcia do respondentów trudno dostępnych przy zastosowaniu metod tradycyjnych.

Badanie telefoniczne powinno być maksymalnie krótkie (do 10 minut), powinno koncentrować się na najważniejszych zagadnieniach. Sposób sformułowania pytań powinien być jak najprostszy. Ankieta powinna składać się wyłącznie z pytań zamkniętych.

Podjęcie metodologiczne do doboru prób badawczych

Główne grupy Beneficjentów EFS	Odsetek instytucji działających na obszarze podlegającym ROEFS	Uwagi dodatkowe
Uczelnie wyższe	100%	+/-10%
Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki	50%	Min. 30
MMŚP	10%	Min. 100
Organizacje pozarządowe	10%	Min. 100
Publiczne służby zatrudnienia	50%	Min. 20

Ryc. II Proponowany dobór prób badawczych . Opracowanie własne

Aby zapewnić reprezentatywność próby konieczne jest zarówno zagwarantowanie minimalnej liczebności próby pozwalającej na estymację wyników na populację, jak i rzetelne dobranie próby pod względem rozmieszczenia przestrzennego, wielkości organizacji i typu działalności, tak by struktura próby była zbieżna ze strukturą badanej populacji potencjalnych Beneficjentów.

W przypadku dwóch najliczniejszych grup, to znaczy organizacji pozarządowych oraz małych i średnich przedsiębiorstw, minimalna liczebność próby umożliwiającą przeprowadzanie poprawnych operacji statystycznych na poziomie poszczególnych ROEFS wynosi 100.

Populacja wyższych uczelni jest na tyle mała, że należy przebadać wszystkie podmioty działające na danym terenie, aby można było mówić o wiarygodnych wynikach. W przypadku samorządów terytorialnych (ich jednostek) oraz publicznych służb zatrudnienia wskazane byłoby objęcie badaniem minimum 50% jednostek z danego obszaru, przy założeniu, że próba nie będzie mniejsza niż 30.

Ważne by próba odzwierciedlała geograficzne rozproszenie instytucji i organizacji, a także oddawała strukturę populacji pod względem typu i wielkości organizacji (np. odpowiadające strukturze populacji odsetki małych i średnich przedsiębiorstw).

Przed rozpoczęciem badania niezbędne będzie opracowanie charakterystyki każdego obszaru z uwzględnieniem liczebności poszczególnych grup oraz ich składu.

Rekomendowane jest, aby w próbie znalazły się przede wszystkim organizacje i instytucje, które do tej pory nie korzystały z usług ROEFS. Dodatkowo badania powinny objąć wszystkich obecnych klientów ROEFS.

Opis przebiegu badania – analizy potrzeb

Celem generalnym (podstawowym) podejmowanych analiz będzie przygotowanie informacyjno-analityczne planowanych przez ośrodki koncepcji działań ośrodków na przypisanych im obszarach interwencji.

W celu zapewnienia maksymalnej skuteczności planowanych analiz ośrodki powinny zadbać o systematyczne przygotowanie i przeprowadzenie procesu. Propozycja procedury przygotowawczej obejmuje następujące elementy:

Etap 1

Rozpoznanie – identyfikacja istniejących i dostępnych zasobów informacji, ich lokalizacji i zasad (możliwości) pozyskania i wykorzystywania dla celów badawczych. Przygotowanie bazy teleadresowej z podziałem na poszczególne grupy Beneficjentów.

Czas trwania: od 7 do 14 dni kalendarzowych

Etap 2

Zapoznanie się pracowników ROEFS ze standardową ankietą badawczą oraz kodem ankiety w programie Excel. W przypadku, jeśli do badania będą angażowane osoby zewnętrzne konieczne jest odpowiednie szkolenie w zakresie sposobu prowadzenia telefonicznego badania ankietowego.

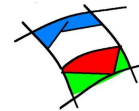
Czas: 1 dzień

W kwestionariuszu stanowiącym podstawę realizacji wywiadów przewidujemy do 20 pytań, tak by średni czas wywiadu nie przekroczył 8-10 minut. Kwestionariusz do badania Beneficjentów będzie zawierał część wspólną oraz części wariantowe, w zależności od typu respondenta.

Etap 3

Realizacja badań – prowadzenie wywiadów telefonicznych zgodnie z określonym poziomem prób badawczych, które zostaną objęte badaniem. To znaczy prowadzenie wywiadów telefonicznych do osiągnięcia zakładanych wielkości prób, wpisywanie wyników badań do baz danych (Excel). Wybór respondentów będzie się odbywał drogą losową (np.: wg. alfabetu – co trzeci podmiot).

Czas trwania: od 21 do 28dni (w zależności od wielkości próby badawczej)

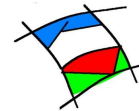
Z każdym z respondentów powinien zostać podjęty minimum 3-krotny kontakt telefoniczny, aż do sukcesu oznaczającego przeprowadzenie wywiadu. Wywiad, który nie może być w danej chwili zrealizowany, zostanie umówiony na późniejszy, odpowiadający respondentowi termin. Wywiady powinny być prowadzone w godzinach 8-16, we wszystkie dni tygodnia (z wyłączeniem weekendów).

Etap 4

Przesłanie uzupełnionych o wyniki ankiet baz danych do IP. Następnie raporty zostaną przesłane do ROEFS w celu uzupełnienia o dane jakościowe oddające specyfikę obszaru wsparcia, jednocześnie materiał będzie stanowił doskonały materiał podnoszący wartość diagnozy ex-ante przed realizacją projektu.

Czas trwania: od 7 do 10dni (w zależności od wielkości próby badawczej)

Aby dysponować aktualną diagnozą rynku oraz analizą potrzeb Beneficjentów ROEFS powinny przeprowadzać badanie ankietowe w cyklu rocznym (raz do roku). Badanie powinno zostać przeprowadzone w pierwszych dwóch miesiącach roku (styczeń, luty).

Ankieta CATI – analiza potrzeb rynkowych obszarów interwencji ROEFS

Dzień dobry, nazywam się i jestem ankieterem ROEFS. Na zlecenie ROEFS realizujemy obecnie badanie poświęcone różnym aspektom związanym z wykorzystaniem funduszy EFS przez instytucje w całej Polsce. Czy w związku z tym mogę prosić o połączenie z osobą, która w Państwa instytucji potrafi udzielić najszerzych informacji w zakresie pozyskiwania i wdrażania projektów europejskich, opracowywania wniosków o dofinansowanie itp.?

Ankieter: W razie potrzeby doprecyzuj: chodzi o osobę, która jest najlepiej zorientowana w sprawach związanych z pozyskiwaniem funduszy unijnych. Jeśli padnie odpowiedź, że taką osobę trudno wskazać, poproś:

1. w przypadku urzędów samorządu terytorialnego – sekretarza gminy lub wójta, odpowiedniego naczelnika
2. w przypadku NGO – dyrektora / prezesa instytucji,
3. w przypadku firmy szkoleniowej – prezesa firmy lub właściwego dyrektora
4. w przypadku publicznych służb zatrudnienia – dyrektora jednostki lub z-cę dyrektora
5. w przypadku szkół wyższych – poproś o połączenie z komórką zajmującą się koordynacją badań naukowych.

1. BADANIE RYNKU DZIAŁANIA ROEFS

Q1. Czy do tej pory kiedykolwiek kontaktowali się Państwo z ROEFS? Jeśli tak, to w jakiej sprawie?

Ankieter: odczytaj. Możliwych wiele odpowiedzi.

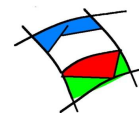
1. Tak, w sprawie usług szkoleniowych
2. Tak, w sprawie usług doradczych
3. Tak, w poszukiwaniu informacji (kontakt z punktem informacyjnym, konferencje)
4. Tak, w innej sprawie (jakiej?)
5. Nie → *idź do Q3*
97. Nie wiem / trudno powiedzieć

Zadawane instytucjom, które kontaktowały się z ROEFS

Q2. Jak często kontaktowali się Państwo z ROEFS w ciągu ostatnich 2 lat? Czy można powiedzieć, że było to:

Ankieter: odczytaj.

1. Bardzo rzadko
2. Czasami
3. Często
4. Bardzo często

Q2.1 Czy skorzystali Państwo z usług ROEFS w zakresie?

Ankieter: odczytaj

	Tak	Nie
1. Usług szkoleniowych		
2. Usług doradczych		
3. Usług informacyjnych		

Jeżeli 1, 2 i 3 = Nie → przejdź do Q3

a. Czego dotyczyły szkolenia, z których Państwo korzystaliście? *(jeśli Q2.1.1=Tak)*

1. Szkolenia ogólne, wprowadzające do tematyki Europejskiego Funduszu Społecznego
2. Udział w szkoleniach dotyczących przygotowywania projektu/wniosku
3. Udział w szkoleniach dotyczących zarządzania projektem i/lub realizacji projektu
4. Udział w szkoleniach dotyczących prawidłowego zakończenia projektu/rozliczenia projektu
5. Były to inne szkolenia specjalistyczne /jakie?...../
 - 5.1. szkolenia dotyczące zawierania Partnerstw
 - 5.2. szkolenia z zakresu prawa zamówień publicznych
 - 5.3. inne /jakie?...../

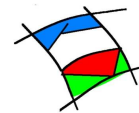
b. Czego dotyczyło doradztwo, z którego Państwo korzystaliście? *(jeśli Q2.1.2=Tak)*

1. Doradztwo ogólne, wprowadzające do tematyki Europejskiego Funduszu Społecznego
2. Doradztwo dotyczące przygotowywania projektu/wniosku
3. Doradztwo dotyczące zarządzania projektem i/lub realizacji projektu
4. Doradztwo dotyczące prawidłowego zakończenia projektu/rozliczenia projektu
5. Doradztwo dotyczące innych specjalistycznych zagadnień /jakich?...../
 - 5.1. zawierania Partnerstw
 - 5.2. prawa zamówień publicznych
 - 5.3. inne /jakie?...../

c. Z jakiego rodzaju usług informacyjnych Państwo korzystaliście? *(jeśli Q2.1.3=Tak)*

1. Informacje ogólne, wprowadzające do tematyki Europejskiego Funduszu Społecznego
2. Informacje dotyczące możliwości pozyskiwania dofinansowania
3. Informacje dotyczące terminów szkoleń i/lub doradztwa
4. Informacje dotyczące dostępności szkoleń i/lub doradztwa
5. Innych /jakich?...../

Zadawane instytucjom, które korzystały z ROEFS

Q2.4 W Państwa ocenie, na ile usługi ROEFS były przydatne dla Państwa organizacji? Jeśli korzystali Państwo z usług ROEFS więcej niż raz, proszę ocenić całość swoich doświadczeń z ROEFS.

Ankieter: odczytaj

1. Bardzo przydatne → *przejdź do Q4*
2. Raczej przydatne → *przejdź do Q4*
3. Raczej nieprzydatne → *przejdź do Q4*
4. Zupełnie nieprzydatne → *przejdź do Q4*
5. Nie wiem / trudno powiedzieć → *przejdź do Q4*

Zadawane instytucjom, które NIE korzystały z ROEFS

Q3. Dlaczego jak dotąd nie korzystali Państwo z usług ROEFS?

Ankieter: Nie odczytuj. Możliwych wiele odpowiedzi.

1. Nie wiedzieliśmy, że istnieje taka możliwość
2. Nie mieliśmy dostatecznej wiedzy na temat usług ROEFS
3. Nie mieliśmy potrzeby realizacji projektu w ramach EFS
4. Nie realizowaliśmy jak dotąd projektów finansowanych ze środków UE
5. Posiadamy wystarczającą wiedzę do złożenia wniosku i zarządzania projektem
6. Inne (jakie?)
7. Nie wiem

Q4. Czy przygotowują Państwo lub planują przygotowanie projektów w finansowanym z EFS Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki?

1. Tak, planujemy
2. Tak, przygotowujemy
3. Nie → *Metryczka*
4. Nie wiem / trudno powiedzieć → *Metryczka*
5. Nie słyszałem/am o PO KL → *Metryczka*

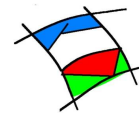
Q5. W ramach jakich obszarów interwencji EFS będą Państwo chcieli realizować projekty?

1. Zatrudnienie i przeciwdziałanie bezrobociu
2. Edukacja
3. Integracja społeczna
4. Rozwój potencjału adaptacyjnego pracowników i przedsiębiorstw
5. Budowa sprawnej i skutecznej administracji publicznej wszystkich szczebli i wdrażanie zasady dobrego rządzenia.

Q6. Proszę określić jaka będzie średnia wartość planowanych projektów?

Ankieter: nie odczytuj

1. Powyżej 3 mln (pln)
2. Przedział 1-3 mln (pln)

- 3 Przedział 0,5 – 1 mln (pln)
- 4 Poniżej 0,5 mln (pln)
- 5 Nie wiem / trudno powiedzieć */nie odczytuj/*

Q7. Czy planują Państwo korzystać z usług ROEFS w przyszłości?

1. Zdecydowanie tak → **A1**
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Zdecydowanie nie
5. Nie wiem

Q8. Jakie warunki musiałyby być spełnione, żeby w przyszłości korzystali Państwo z usług ROEFS?

Ankieter: Nie odczytuj. Możliwych wiele odpowiedzi.

1. Nie ma takich warunków / nie jesteśmy zainteresowani → **P1.1**
2. Inicjatywa ze strony ROEFS
3. Informacja o pojawiających się możliwościach korzystania z EFS (ogłoszenie konkursu)
4. Dobry przepływ informacji, informacja podawana z odpowiednim wyprzedzeniem
5. Usługi wyższej jakości
6. Inny rodzaj usług (jaki?)
7. Inne (jakie?)

2 ANALIZA POTRZEB KLIENTÓW ROEFS

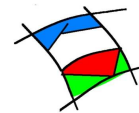
A1. Do statutowych zadań ROEFS należy prowadzenie szkoleń, zapewnianie indywidualnego doradztwa i prowadzenie punktu informacyjnego. Proszę określić, które spośród tych trzech zadań jest najbardziej przydatne z punktu widzenia Państwa potrzeb, a które jest najmniej przydatne?

1. *Szkolenia*
2. *Doradztwo*
3. *Punkt informacyjny*

Ankieter: Najpierw odczytać zadanie ROEFS, które zostało uznane przez respondenta jako najważniejsze

a. ROEFS może prowadzić szkolenia w sześciu dziedzinach:

1. Szkolenia ogólne, wprowadzające do tematyki Europejskiego Funduszu Społecznego
2. Szkolenia dotyczące przygotowywania projektu/wniosku
3. Szkolenia dotyczące zarządzania projektem i/lub realizacji projektu
4. Szkolenia w zakresie budowy Partnerstw lokalnych
5. Szkolenia dotyczące prawidłowego zakończenia projektu/rozliczenia projektu
6. Inne szkolenia specjalistyczne /jakie?...../

a1. Organizowane szkolenia powinny trwać:

- 1 1 dzień
- 2 2 dni
- 3 Dłużej/wpisać ilość dni/ -

Prosimy określić, które z tych szkoleń byłyby ze względu na Państwa potrzeby najbardziej przydatne, a które najmniej przydatne?

b. ROEFS może prowadzić doradztwo w sześciu dziedzinach:

1. Doradztwo ogólne, wprowadzające do tematyki Europejskiego Funduszu Społecznego
2. Doradztwo dotyczące przygotowywania projektu/wniosku
3. Doradztwo dotyczące zarządzania projektem i/lub realizacji projektu
4. Doradztwo dotyczące prawidłowego zakończenia projektu/rozliczenia projektu
5. Doradztwo w zakresie animacji(budowy) Partnerstw lokalnych
6. Doradztwo w innych, specjalistycznych obszarach /jakie?...../

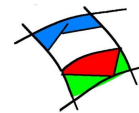
b1. Jaka forma doradztwa jest zdaniem Pana/Pani najbardziej efektywna? (proszę zaznaczyć dwie odpowiedzi?)

- 1 Doradztwo bezpośrednie – doradca przyjeżdża do klienta lub wizyta klienta w ośrodku
- 2 Doradztwo pośrednie – poprzez telefon, wymianę maili
- 3 Doradztwo indywidualne – z maksymalnie 3 osobami z jednej instytucji
- 4 Doradztwo grupowe – powyżej 3 osób

Prosimy określić, która z tych dziedzin doradztwa byłaby ze względu na Państwa potrzeby najbardziej przydatna, a która byłaby najmniej przydatna?

c. Jaka forma udzielania informacji przez ROEFS byłaby dla Państwa najbardziej przydatna?

1. Poczta e-mail
2. Media lokalne (radio, telewizja)
3. Informacje na stronie internetowej (np. FAQ)
4. Informacja telefoniczna
5. Wizyta w punkcie informacyjnym (uzyskanie informacji na miejscu, pobranie materiałów)
6. Uczestnictwo w organizowanych spotkaniach, seminariach i konferencjach
7. Materiały informacyjno-promocyjne

A2. Jeżeli zdecydowałoby się Państwo w przyszłości skorzystać z pomocy ROEFS, to jaki rodzaj współpracy by Państwa najbardziej interesował?

Ankieter: Odczytać

1. Jednorazowa, doraźna pomoc (np. doradztwo telefoniczne w razie problemów)
2. Długofalowa pomoc na wszystkich etapach (kompleksowe długoterminowe usługi szkoleniowe, doradcze i informacyjne)
3. Inne, jakie

3 PROFIL KLIENTA ROEFS

3.1 Poziom doświadczenia Beneficjentów ROEFS

Pytam teraz Pana/ią o to, czy składali Państwo wnioski na projekty finansowane ze środków UE, a następnie o wnioski finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

P1.1 Czy w ciągu ostatnich 2 lat składali Państwo wnioski na projekty finansowane ze środków EFS?

1. Tak /ile?...../ → *przejdź do P3*
2. Nie

P2. A jak Pan/i sądzi, dlaczego nie składali Państwo wniosków na projekty finansowane lub współfinansowane ze środków EFS?

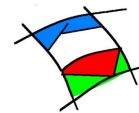
Ankieter: możliwych wiele odpowiedzi, nie odczytuj odpowiedzi

1. Nie widzieliśmy takiej potrzeby
2. Brak wiedzy, w jaki sposób ubiegać się o finansowanie projektu
3. Brak czasu na przygotowanie wniosku
4. Brak środków na zabezpieczenie wkładu własnego
5. Brak Partnera do realizacji projektu
6. Obawa przed trudnościami w realizacji projektu
7. Inne /jakie?...../

Po odpowiedzi → przejdź do P4

P3. Czy w ciągu ostatnich 3 lat otrzymali Państwo dofinansowanie ze środków EFS na realizację tych projektów?

1. Tak, w przeszłości korzystaliśmy z takiego dofinansowania → *przejdź do P4*
2. Tak, obecnie korzystamy z takiego dofinansowania → *przejdź do P4*
3. Tak, zarówno w przeszłości, jak i obecnie korzystamy z takiego dofinansowania → *przejdź do P4*
4. Nie → *P3.1.*
5. Nie wiem / trudno powiedzieć → *przejdź do P.4*

P3.1 Na którym etapie Państwa wniosek został odrzucony?

Ankieter: możliwych wiele odpowiedzi, odczytaj odpowiedzi

1. Wniosek/wnioski odpadł/y na etapie oceny formalnej
2. Wniosek/wnioski odpadł/y na etapie oceny merytorycznej
3. Zabrakło środków na dofinansowanie projektu/ów
4. Inne (jakie?)

→ P5

P4. Ile projektów finansowanych lub współfinansowanych ze środków EFS zrealizowali Państwo w ciągu ostatnich 3 lat? A ile projektów finansowanych ze środków EFS realizują Państwo obecnie?

1. W okresie 3 ostatnich lat
2. Obecnie

P5. Czy aplikując o środki EFS lub realizując projekty finansowane lub współfinansowane ze środków EFS napotkali Państwo jakieś problemy? Jeśli tak, to proszę powiedzieć, jakiego typu były to problemy?

Ankieter: możliwych wiele odpowiedzi, nie odczytuj odpowiedzi

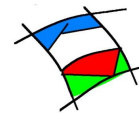
1. Nie napotkaliśmy na żadne problemy
2. Błędy w formularzu wniosku lub w innych dokumentach wykorzystywanych w procesie aplikacyjnym / niepełna instrukcja wypełniania wniosku
3. Przygotowanie budżetu projektu
4. Przygotowanie załączników do wniosku
5. Zabezpieczenie wkładu własnego
6. Przygotowanie wniosków o płatność i innych dokumentów finansowych
7. Realizacja techniczna projektu (monitoring, kontrole)
8. Inne (jakie?)

3.2 Metryczka

Na koniec proszę jeszcze o udzielenie kilku informacji dotyczących Państwa firmy / organizacji / uczelni.

M1. Jaka instytucję Pani/Pan reprezentuje?

1. Publiczne służby zatrudnienia
2. Instytucja szkoleniowa
3. Ochotnicze hufce pracy
4. Organizacja związków zawodowych
5. Organizacja pracodawców
6. Przedsiębiorca
7. Organizacja pozarządowa
8. Jednostka samorządu terytorialnego i jej jednostki organizacyjne
9. Szkoła
10. Szkoła Wyższa (w tym jednostki naukowe)

M2. Wielkość i rodzaj miejscowości w której znajduje się siedziba instytucji?

1. Wieś
2. Miasto do 25 tys. mieszkańców
3. Miasto powyżej 25 tys. do 100 tys. mieszkańców
4. Miasto powyżej 100 tys. mieszkańców

M3. Czy w Państwa strukturze organizacyjnej posiadają Państwo komórkę organizacyjną lub stanowisko odpowiedzialne za pozyskiwanie i zarządzanie projektami UE?

1. Tak – stanowisko (przynajmniej 1 osoba)
2. Tak – odrębna komórka organizacyjna
3. Nie – zajmują się tym niektóre osoby, ale nie jest to ich głównym obowiązkiem
4. Nie, nie ma takich osób ani komórek organizacyjnych

M4. Ile osób pracuje obecnie na rzecz Państwa organizacji? (wraz z wolontariuszami) / Ile osób zatrudnia obecnie Państwa przedsiębiorstwo / uczelnia / urząd?

1. 1-4
2. 5-10
3. 11-20
4. 21-49
5. 50-100
6. 101-249
7. 250 i więcej
8. Nie wiem
9. Odmowa odpowiedzi

M5. Proszę powiedzieć jak ogólnie ocenia Pan/i kondycję Państwa instytucji / organizacji?

1. Dynamicznie się rozwija
2. Powoli się rozwija
3. Stabilna
4. Stagnacja
5. Spadek aktywności
6. Trudno powiedzieć

M6. Jak nazywa się Pana/i stanowisko pracy?

Ankieter: **ZAPISZ**

M7. Od jak dawna zajmuje się Pan/i zawodowo (bez względu na miejsce pracy) kwestiami związanymi z funduszami europejskimi, przygotowywaniem wniosków itp.?

1. Mniej niż 1 rok
2. 1-2 lata
3. 3-5 lat
4. 6-10 lat
5. Powyżej 10 lat

III. Zestaw wskaźników do monitorowania aktywności Beneficjentów w konkursach w ramach Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Uzasadnienie
Wskaźniki dotyczące fazy aplikacji		
Liczba LGD, NGO, ODR/PZDR, UG, OPS składających wnioski do Działań 6.3, 7.3 oraz 9.5 PO KL w stosunku do wszystkich określonych w SOPZ podmiotów	%	Wskaźnik ten pokaże stopień zainteresowania potencjalnych beneficjentów konkursami i wskaże sytuację wyjściową do badania
Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie z Działań 6.3, 7.3, 9.5 PO KL przypadających na powiat ziemski	Szt.	Wskaźnik ten pokaże stopień zainteresowania potencjalnych beneficjentów konkursami w układzie przestrzennym, jest to element diagnozujący beneficjentów
Wartość dofinansowania wniosków o dofinansowanie z Działań 6.3, 7.3, 9.5 PO KL, przypadający na powiat ziemski	PLN	Wskaźnik ten pokaże „potencjał finansowy” beneficjentów w rozkładzie przestrzennym, jest to element diagnozujący beneficjentów
Liczba projektów złożonych przez JST w Działaniach 6.3, 7.3 oraz 9.5 PO KL w stosunku do wszystkich projektów złożonych	%	Wskaźniki ukazują strukturę wewnętrzną beneficjentów, element wskaże sytuację wyjściową do badania
Liczba projektów złożonych przez NGO w Działaniach 6.3, 7.3 oraz 9.5 PO KL w stosunku do wszystkich projektów realizowanych	%	
Liczba projektów, złożonych przez LGD w Działaniach 6.3, 7.3 oraz 9.5 PO KL w stosunku do wszystkich projektów złożonych	%	
Liczba projektów, złożonych przez ośrodki pomocy społecznej w Działaniach 6.3, 7.3 oraz 9.5 PO KL	%	

w stosunku do wszystkich projektów złożonych		
Liczba projektów, złożonych przez ośrodki i zespoły doradztwa rolniczego w Działaniach 6.3, 7.3 oraz 9.5 PO KL w stosunku do wszystkich projektów realizowanych	%	
Liczba projektów, złożonych przez inne podmioty w Działaniach 6.3, 7.3 oraz 9.5 PO KL w stosunku do wszystkich projektów realizowanych	Szt.	
Wskaźniki dotyczące fazy realizacji		
Liczba projektów ocenionych pozytywnie pod względem formalnym i technicznym w Działaniach 6.3, 7.3 oraz 9.5 PO KL w stosunku do projektów złożonych ogółem w tych działaniach	%	Wskaźnik mierzący „stopień sukcesu” projektów w poszczególnych działaniach, służy pomocniczo do identyfikacji barier i ograniczeń beneficjentów
Liczba projektów realizowanych w Działaniach 6.3, 7.3 oraz 9.5 PO KL w stosunku do projektów złożonych ogółem w tych działaniach przypadający na powiat ziemski	%	Wskaźnik mierzący „stopień sukcesu” projektów w rozkładzie przestrzennym
Liczba beneficjentów, realizujących projekty w Działaniach 6.3, 7.3 oraz 9.5 PO KL w stosunku do wszystkich określonych w SOPZ uprawnionych do tego instytucji	%	Wskaźnik mierzący „stopień sukcesu” beneficjentów w poszczególnych działaniach, wskazuje sytuację wyjściową do badania
Liczba beneficjentów realizujących projekty w Działaniach 6.3, 7.3 oraz 9.5 PO KL, przypadających na powiat ziemski	Szt.	Wskaźnik mierzący „stopień sukcesu” beneficjentów w układzie przestrzennym, wskazuje sytuację wyjściową do badania

IV Wyniki badań ilościowych

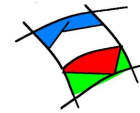
IV.1. Badanie CATI dotyczące Beneficjentów, którzy aplikowali do Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL 2007-2013

Dane nie sumują się do 100 z powodu zaokrągleń)

Proszę powiedzieć w ramach którego Działania PO KL składali Państwo wnioski/wnioski na działania w ramach inicjatyw oddolnych?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	150	87	63
Działanie 6.3	27,3%	21,8%	34,9%
Działanie 7.3	14,0%	3,4%	28,6%
Działanie 9.5	78,7%	92,0%	60,3%
Inne	0,0%	0,0%	0,0%
Nie wiem / nie pamiętam	0,0%	0,0%	0,0%

Czy wniosek/wnioski był/y składany/e indywidualnie przez Państwa instytucję czy w ramach Partnerstwa?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	150	87	63
Indywidualnie	35,3%	28,7%	44,4%
W ramach Partnerstwa	40,0%	48,3%	28,6%
Oba powyższe (jeżeli więcej niż jeden wniosek)	24,7%	23,0%	27,0%

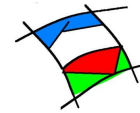
Ile było takich wniosków?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	37	20	17
Średnia	6,84	4,55	9,53
1	5,4%	0,0%	11,8%
2	29,7%	45,0%	11,8%

3	5,4%	10,0%	0,0%
4	8,1%	15,0%	0,0%
5	2,7%	5,0%	0,0%
6	13,5%	15,0%	11,8%
7	2,7%	5,0%	0,0%
8	8,1%	0,0%	17,6%
15	8,1%	0,0%	17,6%
25	5,4%	5,0%	5,9%
50	2,7%	0,0%	5,9%
97	8,1%	0,0%	17,6%

Czy projekt (którykolwiek z tych projektów) był/y konsultowany/e z przedstawicielami społeczności lokalnej?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	150	87	63
Tak	82,7%	95,4%	65,1%
Nie	14,7%	3,4%	30,2%
Nie wiem / trudno powiedzieć	2,7%	1,1%	4,8%

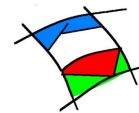
Jaką formę przybrały te konsultacje?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	124	83	41
Spotkania z przedstawicielami grupy, której dotyczył projekt (adresatami pomocy)	61,3%	62,7%	58,5%
Spotkania z Liderami lokalnymi	33,1%	41,0%	17,1%
Nieformalne rozmowy z przedstawicielami społeczności lokalnej	27,4%	18,1%	46,3%
Ankieta skierowana do grupy, której dotyczył projekt	24,2%	25,3%	22,0%
Inne	14,5%	21,7%	0,0%

Nie wiem / trudno powiedzieć	1,6%	2,4%	0,0%
------------------------------	------	------	------

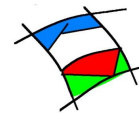
Czy z Państwa punktu widzenia społeczność lokalna jest zainteresowana aktywnym udziałem w planowaniu bądź realizacji działań lokalnych?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	124	83	41
Zdecydowanie tak	51,6%	54,2%	46,3%
Raczej tak	37,9%	39,8%	34,1%
Raczej nie	6,5%	6,0%	7,3%
Zdecydowanie nie	0,0%	0,0%	0,0%
Nie wiem / trudno powiedzieć	4,0%	0,0%	12,2%

Etap przygotowywania wniosku, problemy:		Ogółem	Respondent	
			Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=		150	87	63
Trudności z określeniem potrzeb społeczności lokalnej	Tak	14,0%	16,1%	11,1%
	Nie	84,7%	82,8%	87,3%
	Trudno powiedzieć	1,3%	1,1%	1,6%
Trudności ze znalezieniem Partnerów do projektu	Tak	10,7%	4,6%	19,0%
	Nie	86,0%	94,3%	74,6%
	Trudno powiedzieć	3,3%	1,1%	6,3%
Brak zainteresowania tematyką projektu ze strony społeczności lokalnej	Tak	8,0%	8,0%	7,9%
	Nie	90,7%	90,8%	90,5%
	Trudno powiedzieć	1,3%	1,1%	1,6%
Trudności z określeniem celów i rezultatów projektu	Tak	17,3%	16,1%	19,0%
	Nie	82,0%	82,8%	81,0%
	Trudno powiedzieć	0,7%	1,1%	0,0%
Trudność z	Tak	24,7%	26,4%	22,2%

dopasowaniem lokalnych potrzeb do wymogów konkursowych	Nie	73,3%	72,4%	74,6%
	Trudno powiedzieć	2,0%	1,1%	3,2%
Krótkie terminy składania wniosków	Tak	38,7%	31,0%	49,2%
	Nie	58,0%	65,5%	47,6%
	Trudno powiedzieć	3,3%	3,4%	3,2%

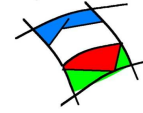
Waga problemu:		Ogółem	Respondent	
			Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=		21	14	7
Trudności z określeniem potrzeb społeczności lokalnej	Duży problem	23,8%	28,6%	14,3%
	Mały problem	76,2%	71,4%	85,7%
	Trudno powiedzieć	0,0%	0,0%	0,0%
N=		16	4	12
Trudności ze znalezieniem Partnerów do projektu	Duży problem	56,3%	50,0%	58,3%
	Mały problem	37,5%	50,0%	33,3%
	Trudno powiedzieć	6,3%	0,0%	8,3%
N=		12	7	5
Brak zainteresowania tematyką projektu ze strony społeczności lokalnej	Duży problem	16,7%	28,6%	0,0%
	Mały problem	75,0%	71,4%	80,0%
	Trudno powiedzieć	8,3%	0,0%	20,0%
N=		26	14	12
Trudności z określeniem celów i rezultatów projektu	Duży problem	15,4%	21,4%	8,3%
	Mały problem	84,6%	78,6%	91,7%
	Trudno powiedzieć	0,0%	0,0%	0,0%
N=		37	23	14
Trudność z	Duży problem	32,4%	34,8%	28,6%

dopasowaniem lokalnych potrzeb do wymogów konkursowych	Mały problem	67,6%	65,2%	71,4%
	Trudno powiedzieć	0,0%	0,0%	0,0%
N=		58	27	31
Krótkie terminy składania wniosków	Duży problem	34,5%	37,0%	32,3%
	Mały problem	60,3%	59,3%	61,3%
	Trudno powiedzieć	5,2%	3,7%	6,5%

Waga problemu (średnia):	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
Trudności ze znalezieniem Partnerów do projektu	2,00	1,75	2,09
Krótkie terminy składania wniosków	1,41	1,46	1,36
Trudność z dopasowaniem lokalnych potrzeb do wymogów konkursowych	1,31	1,37	1,21
Trudności z określeniem potrzeb społeczności lokalnej	1,10	1,21	0,86
Brak zainteresowania tematyką projektu ze strony społeczności lokalnej	0,95	1,21	0,50
Trudności z określeniem celów i rezultatów projektu	0,88	1,04	0,71

W jakich kwestiach najbardziej potrzebne było Państwu wsparcie?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	150	87	63
Nie było takich kwestii / nie potrzebowaliśmy wsparcia	32,7%	35,6%	28,6%
Kwestie formalne (wypełnianie wniosku, zbieranie niezbędnej dokumentacji)	26,0%	35,6%	12,7%
Poprawne wypełnienie opisowej części wniosku	22,7%	21,8%	23,8%
Przygotowanie dokumentów finansowych	21,3%	18,4%	25,4%
Określenie, czy dany wydatek/działanie należy do kosztów kwalifikowanych	21,3%	24,1%	17,5%
Określenie grupy docelowej, adresatów pomocy	4,7%	3,4%	6,3%

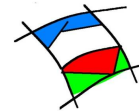

Wypracowanie pomysłu na projekt	4,0%	1,1%	7,9%
Inne	19,3%	32,2%	1,6%
Nie wiem / trudno powiedzieć	4,7%	1,1%	9,5%

Czy przygotowując wniosek/wnioski korzystali Państwo z pomocy instytucji zewnętrznych, takich jak Instytucja Pośrednicząca, ROEFS czy prywatna firma?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	150	87	63
Tak	66,0%	72,4%	57,1%
Nie	33,3%	27,6%	41,3%
Trudno powiedzieć	0,7%	0,0%	1,6%

Jaka to była instytucja?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	99	63	36
Regionalny Ośrodek EFS (ROEFS)	56,6%	52,4%	63,9%
Punkt informacyjny przy Instytucji Organizującej Konkurs (Instytucji Pośredniczącej czyli UM)	47,5%	58,7%	27,8%
Firma zewnętrzna (np. konsultingowa, szkoleniowa)	16,2%	15,9%	16,7%
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (ROPS)	8,1%	7,9%	8,3%
Wojewódzki Urząd Pracy (WUP)	6,1%	7,9%	2,8%
Organizacja pozarządowa (stowarzyszenie, fundacja)	5,1%	4,8%	5,6%
Inna	6,1%	9,5%	0,0%
Nie wiem / trudno powiedzieć	0,0%	0,0%	0,0%

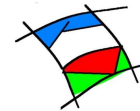
Była to pomoc odpłatna, czy nieodpłatna?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	99	63	36

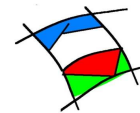
Odpłatna	3,0%	4,8%	0,0%
Nieodpłatna	93,9%	90,5%	100,0%
Oba powyższe	3,0%	4,8%	0,0%

Dlaczego zdecydowali się Państwo na skorzystanie z pomocy zewnętrznej instytucji przy pisaniu wniosku?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	99	63	36
Bo chcieliśmy być pewni, że wniosek nie będzie zawierał błędów	60,6%	71,4%	41,7%
Bo sami nie poradziłibyśmy sobie z napisaniem wniosku	25,3%	19,0%	36,1%
Bo zbyt długo trwałoby uczenie się pisania wniosku	20,2%	23,8%	13,9%
Bo chcieliśmy zwiększyć swoje szanse na otrzymanie dotacji	11,1%	3,2%	25,0%
Bo usługi były darmowe	6,1%	4,8%	8,3%
Bo brakowało nam pomysłu na projekt	0,0%	0,0%	0,0%
Inny powód	16,2%	22,2%	5,6%
Nie wiem / trudno powiedzieć	2,0%	3,2%	0,0%

Jak oceniają Państwo otrzymaną pomoc?		Ogółem	Respondent	
			Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=		57	34	24
Regionalny Ośrodek EFS (ROEFS)	bardzo przydatna	55,4%	66,7%	39,1%
	raczej przydatna	39,3%	30,3%	52,2%
	raczej nieprzydatna	3,6%	3,0%	4,3%
	zdecydowanie nieprzydatna	0,0%	0,0%	0,0%
	nie wiem / trudno powiedzieć	1,8%	0,0%	4,3%
N=		47	37	10
Punkt informacyjny	bardzo przydatna	61,7%	62,2%	60,0%

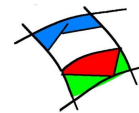
przy Instytucji Organizującej Konkurs (Instytucji Pośredniczącej czyli UM)	raczej przydatna	31,9%	29,7%	40,0%
	raczej nieprzydatna	4,3%	5,4%	0,0%
	zdecydowanie nieprzydatna	2,1%	2,7%	0,0%
	nie wiem / trudno powiedzieć	0,0%	0,0%	0,0%
N=		8	5	3
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (ROPS)	bardzo przydatna	25,0%	40,0%	0,0%
	raczej przydatna	75,0%	60,0%	100,0%
	raczej nieprzydatna	0,0%	0,0%	0,0%
	zdecydowanie nieprzydatna	0,0%	0,0%	0,0%
	nie wiem / trudno powiedzieć	0,0%	0,0%	0,0%
N=		6	5	1
Wojewódzki Urząd Pracy (WUP)	bardzo przydatna	66,7%	60,0%	100,0%
	raczej przydatna	16,7%	20,0%	0,0%
	raczej nieprzydatna	0,0%	0,0%	0,0%
	zdecydowanie nieprzydatna	0,0%	0,0%	0,0%
	nie wiem / trudno powiedzieć	16,7%	20,0%	0,0%
N=		5	3	2
Organizacja pozarządowa (stowarzyszenie, fundacja)	bardzo przydatna	60,0%	66,7%	50,0%
	raczej przydatna	40,0%	33,3%	50,0%
	raczej nieprzydatna	0,0%	0,0%	0,0%
	zdecydowanie nieprzydatna	0,0%	0,0%	0,0%
	nie wiem / trudno powiedzieć	0,0%	0,0%	0,0%
N=		16	10	6
Firma zewnętrzna (np. konsultingowa, szkoleniowa)	bardzo przydatna	62,5%	80,0%	33,3%
	raczej przydatna	31,3%	10,0%	66,7%
	raczej nieprzydatna	0,0%	0,0%	0,0%
	zdecydowanie nieprzydatna	0,0%	0,0%	0,0%
	nie wiem / trudno powiedzieć	6,3%	10,0%	0,0%

N=		6	6	0
Inna instytucja / firma	bardzo przydatna	83,3%	83,3%	-
	raczej przydatna	16,7%	16,7%	-
	raczej nieprzydatna	0,0%	0,0%	-
	zdecydowanie nieprzydatna	0,0%	0,0%	-
	trudno powiedzieć	0,0%	0,0%	-

Dlaczego nie korzystali Państwo z żadnej pomocy zewnętrznej?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	50	24	26
Nie potrzebowaliśmy pomocy	70,0%	91,7%	50,0%
Nie mieliśmy na to środków finansowych	12,0%	8,3%	15,4%
Nie wiedzieliśmy do kogo się zwrócić	6,0%	0,0%	11,5%
Zwróciliśmy się o pomoc, ale jej nie otrzymaliśmy	0,0%	0,0%	0,0%
Inny powód	8,0%	4,2%	11,5%
Nie wiem / trudno powiedzieć	10,0%	0,0%	19,2%

Proszę powiedzieć skąd dowiedzieli się Państwo o możliwości ubiegania się o środki z PO KL na realizację inicjatyw oddolnych?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	150	87	63
Strona internetowa UM	51,3%	67,8%	28,6%
Wyszukiwarka internetowa	6,7%	0,0%	15,9%
Konferencja, szkolenie	5,3%	4,6%	6,3%
Media lokalne (prasa, radio, telewizja)	5,3%	0,0%	12,7%
Inna strona internetowa	4,7%	2,3%	7,9%
Strona internetowa ROEFS	4,0%	4,6%	3,2%
Strona internetowa funduszy strukturalnych	2,0%	2,3%	1,6%
Firma oferująca pomoc przy aplikowaniu	1,3%	1,1%	1,6%

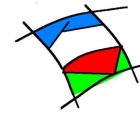

Inne	16,0%	17,2%	14,3%
Nie wiem / trudno powiedzieć	3,3%	0,0%	7,9%

Czy ogólnie rzecz biorąc zdobycie informacji koniecznych do złożenia poprawnego wniosku o dofinansowanie projektu ze środków PO KL było Państwa zdaniem łatwe czy trudne?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	150	87	63
Bardzo łatwe	23,3%	31,0%	12,7%
Raczej łatwe	52,7%	47,1%	60,3%
Raczej trudne	18,7%	20,7%	15,9%
Bardzo trudne	2,0%	0,0%	4,8%
Trudno powiedzieć	3,3%	1,1%	6,3%

Jaka forma udzielania informacji o możliwości ubiegania się o środki z PO KL byłaby dla Państwa najbardziej przydatna w przyszłości?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	150	87	63
E-mail / newsletter	68,0%	75,9%	57,1%
Informacje na stronie internetowej	60,0%	75,9%	38,1%
Spotkania, seminaria i konferencje	12,0%	9,2%	15,9%
Infolinia / informacja telefoniczna	7,3%	5,7%	9,5%
Ogłoszenia w mediach lokalnych (prasie, radiu, telewizji)	6,0%	5,7%	6,3%
Punkt informacyjny przy IP	6,0%	2,3%	11,1%
Inne	17,3%	20,7%	12,7%
Nie wiem / trudno powiedzieć	4,7%	0,0%	11,1%

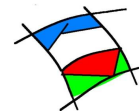
Czy w ciągu ostatnich 2 lat składali Państwo jakieś inne (poza Działaniami 6.3, 7.3 lub 9.5 PO KL) wnioski na projekty finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	150	87	63

Tak	46,0%	54,0%	34,9%
Nie	42,0%	37,9%	47,6%
Nie wiem / Trudno powiedzieć	12,0%	8,0%	17,5%

Ile było takich wniosków?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	69	47	22
Średnia	13,25	12,62	14,59
1	18,8%	23,4%	9,1%
2	24,6%	25,5%	22,7%
3	8,7%	8,5%	9,1%
4	4,3%	6,4%	0,0%
5	8,7%	8,5%	9,1%
6	4,3%	2,1%	9,1%
7	2,9%	4,3%	0,0%
8	5,8%	4,3%	9,1%
9	1,4%	0,0%	4,5%
10	2,9%	2,1%	4,5%
12	1,4%	0,0%	4,5%
20	4,3%	2,1%	9,1%
25	1,4%	2,1%	0,0%
35	1,4%	2,1%	0,0%
97	8,7%	8,5%	9,1%

Czy w ciągu ostatnich 2 lat otrzymali Państwo dofinansowanie ze środków EFS na realizację tych projektów?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	69	47	22
Tak, w przeszłości korzystaliśmy z takiego dofinansowania	10,1%	8,5%	13,6%

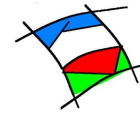

Tak, obecnie korzystamy z takiego dofinansowania	24,6%	29,8%	13,6%
Tak, w przeszłości, jak i obecnie korzystamy z dofinansowani	33,3%	31,9%	36,4%
Nie	31,9%	29,8%	36,4%

Czy w ciągu ostatnich 2 lat zetknęli się Państwo z innymi programami pomocowymi przeznaczonymi na działania lokalne na terenach wiejskich?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	150	87	63
Tak	66,0%	72,4%	57,1%
Nie	26,0%	19,5%	34,9%
Nie wiem / Nie pamiętam	8,0%	8,0%	7,9%

Czy starali się Państwo o dofinansowanie w ramach tych programów?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	99	63	36
Tak	76,8%	77,8%	75,0%
Nie	21,2%	20,6%	22,2%
Nie wiem / Trudno powiedzieć	2,0%	1,6%	2,8%

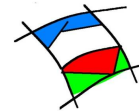
Czy Państwa zdaniem łatwiej byłoby otrzymać środki z tego źródła niż z PO KL?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	99	63	36
Łatwiej niż z PO KL	30,3%	30,2%	30,6%
Trudniej niż z PO KL	16,2%	17,5%	13,9%
Porównywalnie	22,2%	30,2%	8,3%
Nie wiem / Trudno powiedzieć	31,3%	22,2%	47,2%

Czy w tej chwili przygotowują Państwo lub planują przygotowanie kolejnych wniosków w ramach PO KL?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	150	87	63
Tak, planujemy	46,0%	48,3%	42,9%
Tak, przygotowujemy	37,3%	40,2%	33,3%
Nie	22,0%	18,4%	27,0%
Nie wiem / Trudno powiedzieć	4,0%	0,0%	9,5%

W ramach jakich obszarów interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego będą Państwo chcieli realizować projekty?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	110	70	40
Zatrudnienie i przeciwdziałanie bezrobociu	26,1%	28,2%	22,5%
Edukacja	68,5%	81,7%	45,0%
Integracja społeczna	53,2%	50,7%	57,5%
Rozwój kadr przedsiębiorstw (kształcenie ustawiczne, szkolenia pracowników, studia podyplomowe)	9,0%	8,5%	10,0%
Budowa sektora pozarządowego	8,1%	8,5%	7,5%
Budowa sprawnej i skutecznej administracji publicznej wszystkich szczebli	5,4%	7,0%	2,5%
Inne	4,5%	7,0%	0,0%
Nie wiem / trudno powiedzieć	0,9%	0,0%	2,5%

Czy mają już Państwo konkretny pomysł na projekt?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	110	70	40
Tak	69,4%	80,3%	50,0%
Nie	4,5%	5,6%	2,5%

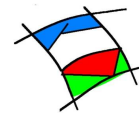

Nie wiem / Trudno powiedzieć	26,1%	14,1%	47,5%
------------------------------	-------	-------	-------

Jaki typ organizacji Pan/i reprezentuje?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	150	87	63
Organizacja pozarządowa (stowarzyszenie lub fundacja)	38,7%	34,5%	44,4%
Jednostka Samorządu Terytorialnego	24,7%	27,6%	20,6%
Ośrodek Pomocy Społecznej	2,7%	2,3%	3,2%
Ośrodek/Zespół Doradztwa Rolniczego	2,0%	2,3%	1,6%
Lokalna Grupa Działania	1,3%	2,3%	0,0%
Inna	30,7%	31,0%	30,2%

Czy Państwa organizacja działa na rzecz:	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	150	87	63
Edukacji	90,7%	95,4%	84,1%
Integracji społecznej	76,0%	79,3%	71,4%
Zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu	56,0%	54,0%	58,7%
Żadne z powyższych	2,7%	0,0%	6,3%
Nie wiem / trudno powiedzieć	0,7%	0,0%	1,6%

Czy Państwa organizacja podejmowała do tej pory jakieś działania na rzecz społeczności lokalnej?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	150	87	63
Tak	90,7%	90,8%	90,5%
Nie	8,7%	9,2%	7,9%
nie wiem / trudno powiedzieć	0,7%	0,0%	1,6%

Jakiego rodzaju to były działania?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	135	78	57
Organizacja imprez kulturalno-społecznych (jarmarków, koncertów, festiwali, paneli, warsztatów artystycznych, konkursów etc.)	75,0%	79,7%	68,4%
Organizacja zajęć sportowych	38,2%	43,0%	31,6%
Projekty mające na celu rozwój przedsiębiorczości, w tym turystyki (szkolenia, doradztwo)	36,8%	38,0%	35,1%
Współpraca w zakresie wsparcia kobiet, osób bezrobotnych, trudnej młodzieży, osób uzależnionych etc.	27,9%	29,1%	26,3%
Wymiana i spotkania dzieci i młodzieży (imprezy wakacyjne, feryjne)	23,5%	24,1%	22,8%
Tworzenie wspólnych struktur (centrów, biur, punktów) w zakresie ogólnego rozwoju obszarów wiejskich	13,2%	13,9%	12,3%
Projekty planistyczne i strategiczne (sporządzanie dokumentów planistycznych)	6,6%	10,1%	1,8%
Inne	11,8%	12,7%	10,5%

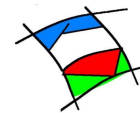
Czy w działaniach Państwa instytucji czynnie uczestniczą osoby należące do którejś z wymienionych grup?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	150	87	63
Bezrobotni i zagrożeni bezrobociem	58,7%	58,6%	58,7%
Osoby starsze	54,7%	48,3%	63,5%
Młodzież "trudna", zagrożona wykluczeniem społecznym	50,7%	52,9%	47,6%
Osoby z terenów po dawnych PGR	46,0%	44,8%	47,6%
Niepełnosprawni	42,7%	41,4%	44,4%
Osoby dotknięte uzależnieniem, zagrożone patologią	41,3%	40,2%	42,9%

Nie wiem / trudno powiedzieć	9,3%	6,9%	12,7%
------------------------------	------	------	-------

Czy w Państwa strukturze organizacyjnej posiadają Państwo komórkę organizacyjną lub stanowisko odpowiedzialne za pozyskiwanie i zarządzanie projektami współfinansowanymi ze środków UE?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	150	87	63
Tak – stanowisko	24,7%	27,6%	20,6%
Tak – odrębna komórka organizacyjna	15,3%	17,2%	12,7%
Nie – zajmują się tym niektóre osoby, ale nie jest to ich gł	51,3%	49,4%	54,0%
Nie, nie ma takich osób ani komórek organizacyjnych	6,0%	2,3%	11,1%
Nie wiem / trudno powiedzieć	2,7%	3,4%	1,6%

Ilu pracowników zatrudnia obecnie Państwa instytucja? / Ile osób pracuje na rzecz Państwa organizacji?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	150	87	63
1-4	12,7%	13,8%	11,1%
5-10	20,7%	16,1%	27,0%
11-20	19,3%	19,5%	19,0%
21-49	24,0%	28,7%	17,5%
50-100	13,3%	17,2%	7,9%
101-249	2,0%	0,0%	4,8%
250 i więcej	4,0%	2,3%	6,3%
Nie wiem / trudno powiedzieć	2,7%	2,3%	3,2%
Odmowa odpowiedzi	1,3%	0,0%	3,2%

Na jakiego rodzaju terenie najczęściej działa Państwa instytucja?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	150	87	63

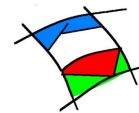
Gmina wiejska	64,0%	73,6%	50,8%
Gmina wiejsko-miejska	40,0%	29,9%	54,0%
Miasto do 25 tys. Mieszkańców	25,3%	26,4%	23,8%
Miasto powyżej 25 tys. Mieszkańców	22,0%	18,4%	27,0%
Nie wiem / trudno powiedzieć	0,7%	1,1%	0,0%

Proszę podać wielkość miejscowości, w której mieści się Państwa siedziba?	Ogółem	Respondent	
		Beneficjenci	wnioskodawcy odrzuceni
N=	150	87	63
Wieś	42,0%	49,4%	31,7%
Miasto do 10 tys. Mieszkańców	9,3%	6,9%	12,7%
Miasto pow.10 tys.-25 tys. Mieszkańców	18,0%	17,2%	19,0%
Miasto pow.25 tys.-50 tys. Mieszkańców	5,3%	4,6%	6,3%
Toruń	5,3%	5,7%	4,8%
Bydgoszcz	8,7%	8,0%	9,5%
Inne miasto powyżej 50 tys. Mieszkańców	11,3%	8,0%	15,9%

IV.2. Badanie CATI dotyczące potencjalnych Beneficjentów, którzy nie aplikowali do Działań 6.3, 7.3 i 9.5 PO KL 2007-2013

Nie sumuje się do 100 z powodu zaokrągleń.

Czy w ciągu ostatnich 2 lat składali Państwo jakieś wnioski na projekty finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego?	Ogółem
N=	71
Tak	39,4%
Nie	53,5%
Nie wiem / trudno powiedzieć	7,0%

Czy w ciągu ostatnich 2 lat otrzymali Państwo dofinansowanie ze środków EFS na realizację tych projektów?	Ogółem
N=	28
Tak, w przeszłości korzystaliśmy z takiego dofinansowania	10,7%
Tak, obecnie korzystamy z takiego dofinansowania	28,6%
Tak, w przeszłości, jak i obecnie korzystamy z dofinansowani	35,7%
Nie	14,3%
Nie wiem / trudno powiedzieć	10,7%

Ile projektów finansowanych lub współfinansowanych ze środków EFS zrealizowali Państwo w ciągu ostatnich 2 lat?	Ogółem
N=	21
0	38,1%
1	57,1%
2	4,8%

Ile projektów finansowanych ze środków EFS realizują Państwo obecnie?	Ogółem
N=	14
1	78,6%
2	21,4%

Dlaczego w ciągu ostatnich 2 lat nie składali Państwo wniosków na projekty dofinansowywane ze środków EFS?	Ogółem
N=	44
Nie mamy odpowiedniej kadry	19,7%
Procedury uzyskania środków są zbyt skomplikowane / czasochłonne / kosztowne	14,1%
Nie wiedzieliśmy, że nasza instytucja może się ubiegać o takie środki	12,7%
Nie widzieliśmy takiej potrzeby	5,6%

Mamy złe doświadczenia z aplikowaniem o tego typu środki	4,2%
Brakuje Partnerów z którymi moglibyśmy realizować tego typu projekty	2,8%
Obawiamy się trudności w realizacji projektu	2,8%
Nie potrzebujemy dodatkowego finansowania na nasze działania	1,4%
Nic nie wiemy o tego typu środkach	0,0%
Inne	14,1%
Nie wiem / trudno powiedzieć	9,9%

Na jakie trudności napotkali Państwo aplikując (lub realizując projekty) o środki z EFS?	Ogółem
N=	71
Nie napotkaliśmy na żadne problemy	14,1%
Słaby przepływ informacji między Beneficjentem a Instytucją Pośredniczącą	8,5%
Problemy z przygotowaniem strony merytorycznej wniosku	7,0%
Opóźnienia w realizacji płatności	7,0%
Brak wykwalifikowanych pracowników w zarządzaniu projektami finansowymi ze środków UE	5,6%
Problemy z przygotowaniem budżetu projektu	4,2%
Błędy w formularzu wniosku niepełna instrukcja wypełniania wniosku	2,8%
Zabezpieczenie wkładu własnego	2,8%
Przygotowanie wniosków o płatność i innych dokumentów finansowych	2,8%
Problemy z przygotowaniem załączników do wniosku	1,4%
Problemy ze złożeniem wniosku w terminie	1,4%
Realizacja techniczna projektu (monitoring, kontrole)	1,4%
Inne	1,4%

Nie wiem / trudno powiedzieć	5,6%
------------------------------	------

Czy przygotowują Państwo lub planują przygotowanie projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego?	Ogółem
N=	71
Tak, przygotowujemy	7,0%
Tak, planujemy	23,9%
Nie, bo realizujemy już w tej chwili inny projekt/y	15,5%
Nie	47,9%
Nie wiem / trudno powiedzieć	5,6%

Czy byliby Państwo w przyszłości zainteresowani aplikowaniem o środki na inicjatywy oddolne?	Ogółem
N=	71
Zdecydowanie tak	43,7%
Raczej tak	36,6%
Raczej nie	9,9%
Zdecydowanie nie	1,4%
Nie wiem / trudno powiedzieć	8,5%

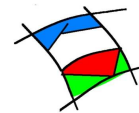
Dlaczego nie byliby Państwo zainteresowani aplikowaniem o tego rodzaju środki?	Ogółem
N=	8
Nie widzimy takiej potrzeby	25,0%
Procedury uzyskania środków są zbyt skomplikowane / czasochłonne / kosztowne	25,0%
Nie mamy odpowiedniej kadry	25,0%
Mamy złe doświadczenia z aplikowaniem o tego typu środki	25,0%
Obawiamy się trudności w realizacji projektu	25,0%
Nie wiemy czy nasza instytucja może się ubiegać o takie środki	12,5%

Nic nie wiemy o tego typu środkach	12,5%
Nasza organizacja nie działa lokalnie	0,0%
Nasza organizacja nie jest zainteresowana działaniem na rzecz środowisk wiejskich	0,0%
Nie potrzebujemy dodatkowego finansowania na działania lokalne	0,0%
Przedstawiciele lokalnej społeczności nie są zainteresowani tego typu działaniami	0,0%
Brakuje Partnerów z którymi moglibyśmy realizować tego typu projekty	0,0%
Inne	37,5%
Nie wiem / trudno powiedzieć	12,5%

Czy w swojej dotychczasowej pracy kiedykolwiek konsultowali Państwo swoje działania i plany z przedstawicielami społeczności lokalnej?	Ogółem
N=	71
Tak	90,1%
Nie	8,5%
Nie wiem / trudno powiedzieć	1,4%
Jaką formę przyjęły konsultacje?	Ogółem
N=	64
Spotkania z przedstawicielami grupy, której dotyczył projekt	70,3%
Nieformalne rozmowy z przedstawicielami społeczności lokalnej	42,2%
Spotkania z Liderami lokalnymi	35,9%
Ankieta skierowana do grupy, której dotyczył projekt	14,1%
Inne	1,6%
Nie wiem / trudno powiedzieć	0,0%

Czy z Państwa punktu widzenia społeczność lokalna jest zainteresowana aktywnym udziałem w planowaniu bądź realizacji działań lokalnych?	Ogółem
N=	64
Zdecydowanie tak	48,4%
Raczej tak	29,7%
Raczej nie	9,4%
Zdecydowanie nie	1,6%
Nie wiem / trudno powiedzieć	10,9%

Czy poszukują Państwo informacji o źródłach finansowania działań lokalnych?	Ogółem
N=	71
Tak	76,1%
Nie	22,5%
Nie wiem / trudno powiedzieć	1,4%
Gdzie najczęściej poszukują Państwo tego typu informacji?	Ogółem
N=	54
Wyszukiwarka internetowa	40,7%
Strona internetowa UM	37,0%
Inna strona internetowa	35,2%
Konferencja, szkolenie	11,1%
Strona internetowa funduszy strukturalnych	9,3%
Strona internetowa ROPS	5,6%
Inna instytucja oferująca pomoc przy aplikowaniu	5,6%
Media lokalne (prasa, radio, telewizja)	5,6%
Firma oferująca pomoc przy aplikowaniu	3,7%
Ulotka	3,7%
Strona internetowa WUP	1,9%

Strona internetowa ROEFS	1,9%
Inne	16,7%
Nie wiem / trudno powiedzieć	3,7%

Jaka forma udzielania informacji o możliwości ubiegania się o środki z PO KL byłaby dla Państwa najbardziej przydatna w przyszłości?	Ogółem
N=	71
E-mail / newsletter	54,9%
Spotkania, seminaria i konferencje	25,4%
Informacje na stronie internetowej	14,1%
Ogłoszenia w mediach lokalnych (prasie, radiu, telewizji)	5,6%
Infolinia / informacja telefoniczna	5,6%
Punkt informacyjny przy IP	5,6%
Inne	31,0%
Nie wiem / trudno powiedzieć	2,8%

Czy w ciągu ostatnich 2 lat zetknęli się Państwo z innymi programami pomocowymi przeznaczonymi na działania lokalne na terenach wiejskich?	Ogółem
N=	71
Tak	39,4%
Nie	49,3%
Nie wiem / trudno powiedzieć	11,3%

Czy starali się Państwo o dofinansowanie w ramach tych programów?	Ogółem
N=	28
Tak	42,9%
Nie	57,1%

Czy Państwa zdaniem łatwiej byłoby otrzymać środki z tego źródła niż z PO KL?	Ogółem
N=	12
Łatwiej niż z PO KL	16,7%
Trudniej niż z PO KL	41,7%
Porównywalnie	25,0%
Nie wiem / nie pamiętam	16,7%

Jaki typ organizacji Pan/i reprezentuje	Ogółem
N=	71
Organizacja pozarządowa (stowarzyszenie lub fundacja)	53,5%
Jednostka Samorządu Terytorialnego	18,3%
Ośrodek Pomocy Społecznej	15,5%
Ośrodek/Zespół Doradztwa Rolniczego	7,0%
Inna	5,6%

Czy Państwa organizacja działa na rzecz	Ogółem
N=	71
Integracji społecznej	93,0%
Edukacji	80,3%
Zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu	45,1%
Żadne z powyższych	2,8%

Czy Państwa organizacja podejmowała do tej pory jakieś działania na rzecz społeczności lokalnej?	Ogółem
N=	71
tak	90,1%
nie	7,0%
nie wiem / trudno powiedzieć	2,8%

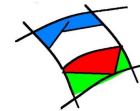
Jakiego rodzaju to były działania?	Ogółem
N=	64
Organizacja imprez kulturalno-społecznych (jarmarków, koncertów, festiwali, paneli, warsztatów artystycznych, konkursów)	76,6%
Projekty mające na celu rozwój przedsiębiorczości, w tym turystyki (szkolenia, doradztwo)	34,4%
Współpraca w zakresie wsparcia kobiet, osób bezrobotnych, trudnej młodzieży, osób uzależnionych etc.	31,3%
Organizacja zajęć sportowych	21,9%
Wymiana i spotkania dzieci i młodzieży (imprezy wakacyjne, feryjne)	17,2%
Projekty planistyczne i strategiczne (sporządzanie dokumentów planistycznych)	1,6%
Inne	4,7%

Czy w działaniach Państwa instytucji czynnie uczestniczą osoby należące do którejs z wymienionych grup?	Ogółem
N=	71
Osoby starsze	70,4%
Bezrobotni i zagrożeni bezrobociem	66,2%
Niepełnosprawni	54,9%
Osoby dotknięte uzależnieniem, zagrożone patologią	50,7%
Młodzież "trudna", zagrożona wykluczeniem społecznym	46,5%
Osoby z terenów po dawnych PGR	43,7%
Nie wiem / trudno powiedzieć	9,9%

Czy w Państwa strukturze organizacyjnej posiadają Państwo komórkę organizacyjną lub stanowisko odpowiedzialne za pozyskiwanie i zarządzanie projektami współfinansowanymi ze środków UE?	Ogółem
N=	71
Tak - stanowisko	9,9%
Tak - odrębna komórka organizacyjna	9,9%
Nie - zajmują się tym niektóre osoby, ale nie jest to ich główne zajęcie	49,3%
Nie, nie ma takich osób ani komórek organizacyjnych	31,0%

Ilu pracowników zatrudnia obecnie Państwa instytucja? / Ile osób pracuje na rzecz Państwa organizacji?	Ogółem
N=	71
1-4	11,3%
5-10	26,8%
11-20	15,5%
21-49	22,5%
50-100	14,1%
250 i więcej	1,4%
Nie wiem / trudno powiedzieć	4,2%
Odmowa odpowiedzi	4,2%

Na jakiego rodzaju terenie najczęściej działa Państwa instytucja?	Ogółem
N=	71
Gmina wiejska	40,8%
Gmina wiejsko-miejska	50,7%
Miasto do 25 tys. mieszkańców	31,0%
Miasto powyżej 25 tys. mieszkańców	23,9%

Proszę podać wielkość miejscowości, w której mieści się Państwa siedziba?	Ogółem
N=	71
Wieś	23,9%
Miasto do 10 tys. mieszkańców	21,1%
Miasto pow. 10 tys.-25 tys. mieszkańców	28,2%
Miasto pow. 25 tys.-50 tys. mieszkańców	7,0%
Toruń	9,9%
Inne miasto powyżej 50 tys. mieszkańców	8,2%
Nie wiem / trudno powiedzieć	1,4%
